

Nadir Adilov
Hüquq üzrə fəlsəfə doktoru

Elvin Paşayev
*AMEA A.A.Bakıxanov adına
Tarix İnstitutunun doktorantı*

KÖNÜLLÜLÜK: uğur formulu

*Azərbaycan Turizm və Menecment Universitetinin Elmi Şurasının
14 dekabr 2016-cı il tarixli müvafiq qərarı ilə
çap olunmaq üçün tövsiyə edilib*

BAKI-2017

Rəyçi:

Dr. İsrayıl İsgəndərov
Azərbaycan Turizm və Menecment
Universitetinin kafedra müdiri

Redaktorlar:

Elməddin Hacıyev
Azərbaycan Turizm və Menecment
Universitetinin müəllimi

Dəyanət Osmanlı

Azərbaycanda Atatürk Mərkəzinin
baş redaktoru

Məsləhətçilər:

Sahil Məmmədli
“ASAN xidmət”in Könüllülər üzvrə müvəkkili

Bəxtiyar İslamov

“ASAN Könüllüləri” Təşkilatının sədri

Müəllif assistentləri:

Aygün Məmmədova
Əlibaba Əliyev

Kitab karyerada uğur qazanmaq istəyən, cəmiyyətdə könüllü olaraq ilk addımlarını atan gənclərə, valideynlərə, təşkilati fəaliyyətlərinə könüllü cəlb etmək istəyən mütəxəssislərə ünvanlanıb. Nəşr sosial statusundan asılı olmayaraq, könüllü olmaq istəyən və indiyədək bu şansı tapmayan gənclərimizin gələcək fəaliyyətində xüsusi önəm daşıyır. Bu, oxucuların davamlı təklifləri əsasında müasir ictimai tələblərə uyğun olaraq hər il yenilənən və ölkəmizdə könüllülər hərəkətinin inkişafını qarşıya məqsəd qoyan şəxsi inkişaf kitabıdır.

ISBN 978-9952-8308-7-3

9 789952 830873

MÜNDƏRİCAT

Ön söz əvəzi – Minnətdarlıq 5

I Fəsil – Keçmişdə və bu gün 11

Uğurlu fəaliyyətin formalaşma tarixi 12

Könüllülük hərəkətində könüllülük təsisatının rolu 40

Beynəlxalq təcrübədə könüllülük fəaliyyəti 45

II Fəsil – Uğurun zəruri alətləri 63

Bizi uğurlu həyata hazırlayan – bilik bacarıq 64

Ayrılmaz komandamız – kollektiv və cəmiyyət 71

Karyera uğurunun açarı – peşəkarlıq və peşə etikasını 80

Kamil insan, fərqli həyat – fərdi inkişaf 93

Kiçik addımlar, uğurlu karyera – karyera inkişafında
könüllülüğün rolu 104

Minimum səhv, ilkin təcrübə – layihələrdə iştirak 116

Komandada olmaq, lider olmaq – təşkilatçılıq bacarığı 126

Öz büdcən, öz idarəetmə – maliyyə müstəqilliyi 128

Müasir çağırışlar, mövcud trendlər – ictimai münasibətlərdə sosial
media ilə iş 130

Çağırışları qabaqlayan dəyərli valideyn – könüllü valideynlərinə
tövsiyələr 136

Operativlik, yenilik, fərqli ruh – könüllülərlə işin menecmenti 144

III Fəsil – Könüllülük haqqında ictimai rəy 148

Könüllülük fəaliyyəti haqqında dövlət, ictimai, biznes, media və
digər sahələrdə çalışan mütəxəssislərin fikir və rəyləri 149

IV Fəsil – Qanunvericilik	214
“Könüllü fəaliyyət haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu	215
“İctimai iştirakçılıq haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu	222
V Fəsil – Nümunələr	235
Könüllü ilə müqavilənin nümunəvi forması	236
Könüllülərlə nümunəvi müsahibə sualları	241

ÖN SÖZ ƏVƏZİ

Minnətdarlıq

Öncə bu kitabı stabil və yaradıcı bir mühitin olduğu şəraitdə yazdığımız və eyni zamanda ölkədə könüllülük hərəkatına verdiyi dəstək üçün cənab Prezident İlham Əliyevə dərin təşəkkür edirik. Ölkəmizdə ictimai fəaliyyətə münasibət hər zaman müsbət olmuş, xalqın dəyərli xeyriyyəçiləri, mütəfəkkir-ziyalıları cəmiyyətin ümumi mənafeyi üçün təmənnasız çalışmağı həmişə özlərinə borc bilmişlər.

Könüllü fəaliyyət ölkəmizdə son dövrlərdə sürətlə inkişaf etməyə başlamış və Azərbaycan dövləti bu fəaliyyətin inkişafının stimullaşdırılmasını hərtərəfli dəstəkləyir. Bu dəstək könüllü fəaliyyəti tənzimləyən hüquqi bazanın yaradılması, həyata keçirilməsinə maddi dəstəyin göstərilməsi, könüllülərin dövlət əhəmiyyətli tədbirlərə cəlb edilməsi və s. şəkildə təzahür edir. Artıq bu siyasət ölkəmizdə də formalaşmış və əsas göstəricisi kimi “Könüllü fəaliyyət haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun qəbul edilməsini qeyd edə bilərik. Yəni könüllü olmağa qərar vermiş şəxs öz hüquq və vəzifələri haqqında vacib informasiyaları əldə etdikdən sonra bu fəaliyyətə başlayır. 2010-cu ildə Qeyri-Hökumət Təşkilatlarında (QHT) çalışan könüllülərin sayı 87 mindən çox olmuşdur (<https://goo.gl/TX2UiV>). Uyğun istiqamətdə həyata keçirilən müxtəlif fəaliyyət və layihələr həm cəmiyyətin, həm də gənclərimizin uğurlu karyerasının təmin edilməsinə hesablanmışdır. Bu kitab könüllü fəaliyyət üçün müəyyən edilmiş siyasətin həyata keçirilməsinə kiçik bir töhfə ola bilər.

Kitabın yazılmasına və könüllülər hərəkatının perspektivlərinə olan inamımızın artmasına ölkə başçısının könüllülük təsisatı-

---

na dair mövqeyi əsas stimül olub. Prezident İlham Əliyev 29 dekabr 2012-ci ildə Bakıda Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin və onun tabeliyində olan 1 saylı “ASAN xidmət” mərkəzinin açılışı zamanı gənclərlə görüşdə demişdir: *“Gənclərdə bu işlərlə məşğul olmaq üçün maraq və həvəs vardır. Ümumiyyətlə, könüllülük işi çox nəcib işdir və hər bir gəncin öz dövlətinə bağlılığını göstərir. Eyni zamanda, burada təcrübə əldə etmək üçün də yaxşı imkanlar vardır. Onlar gələcək fəaliyyətlərində də əlbəttə ki, bu təcrübədən istifadə edəcəklər”*.

“ASAN xidmət”in 4 illik fəaliyyəti müddətində könüllülərin fədakarlığı nəticəsində yaranan könüllülər hərəkatı öz böyük faydasını verdi. Belə ki, dövlət başçısı cənab İlham Əliyevin imzaladığı 5 sentyabr 2016-cı il tarixli “ASAN xidmət” mərkəzlərinin fəaliyyətinin inkişafı, işçilərinin və könüllülərinin həvəsləndirilməsi ilə bağlı bəzi tədbirlər haqqında” Sərəncamla ASAN könüllüləri də daxil olmaqla, bu sahənin davamlı inkişafına növbəti dəstək verildi.

Bu kitabın hazırlanmasında “ASAN xidmət”in könüllülərinin böyük əməyi vardır. Belə ki, ASAN könüllülərinin 4 il müddətində fəaliyyəti tərəfimizdən araşdırılıb, təhlil edilib, müəyyən nəticələrə gəlinib.

ASAN könüllülərinin fəaliyyətinə qədər ölkəmizdə öz təşəbbüsü və müəyyən ictimai birliklərin dəstəyi ilə kiçik qruplar şəklində könüllülük fəaliyyəti mövcud olub. Amma bu, geniş bir hərəkat kimi formalaşa bilməyib. Könüllülük fəaliyyəti daha çox QHT sektorunda nəzərə çarpıb. Bir məqamı da vurğulayaq ki, könüllülük QHT-lərin vacib prinsiplərindən biridir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında QHT-lərə Dövlət Dəstəyi Şurasının, daha sonra isə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Gənclər Fondunun yaranmasından sonra könüllü fəa-

liyyəti artıq sistemli xarakter almağa başlayıb. Hazırda Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Gənclər Fondunun gənclər təşkilatlarına və fəal gənclərə könüllülük fəaliyyətinin inkişafına yönələn maliyyə yardımları ayırması bu sahənin ölkəmizdə inkişafını təmin etmək məqsədi daşıyır.

Etiraf edək ki, könüllülər hərəkatı ASAN könüllülərinin si-masında daha da genişlənmiş və insan resurslarının idarə edilmə-sinin təkrarsız tərkib hissəsinə çevrilmişdir. Eyni zamanda, “ASAN xidmət” ölkədə könüllülər hərəkatının kütləvi şəkildə vüsət aldığı bir məkan kimi də tanınır.

Könüllülük Azərbaycanın qədim tarixi adət-ənənələrinə doğma olan bir xarakterdir. Ona görə də bu kitabda könüllü-lüyün tarixi, müxtəlifliyi üçün nümunə ola biləcək maraqlı məlu-matlar verilib.

XIX əsrin sonu - XX əsrin əvvəllərində neft bumundan sonra formalaşan mesenatlarımız Hacı Zeynalabdin Tağıyev, Murtuza Muxtarov, Ağa Musa Nağıyev, Ağabala Quliyev, Həmidə Məmmədquluzadə, Mirzə Əsədullayev, Məryəm Bayraməlibəyova və Şəmsi Əsədullayevin əldə etdikləri gəlirlərin böyük hissəsini könüllü olaraq qocalar evlərinin, məktəblərin tikintisinə, o za-mankı azərbaycanlı uşaqların xaricdə təhsil almalarına yönəldik-lərini xatırlamaq yerinə düşər.

Bir sözlə, Azərbaycan tarixinin bütün dövrlərində azərbay-canlılar maddi-mənəvi vəziyyətindən asılı olmayaraq, əksər sa-hələrdə könüllü fəaliyyət ortaya qoyublar. Hər kəs demək olar ki, öz səviyyəsində könüllülük fəaliyyətində birbaşa və ya dolayı formada iştirak edib. Könüllülüyün ölkəmizdə geniş vüsət alma-sının müxtəlif mərhələləri vardır. Bu mərhələlərdən biri də sosi-al işlərdə iştirakçılıq, iməciliklər, universitet həyatındakı işlərdir.

Bunları sadalasaq, çox uzun bir siyahı alınar. Etiraf edək ki, daim dövlətçiliyin yanında olan QHT-lərdən hamımızın tanıdığı

çox məşhur simalar çıxıb. Onlar da bir vaxt könüllü olaraq müxtəlif sosial layihələrdə iştirak etmiş, mütəxəssis kimi formalaşmaqla bərabər karyeralarının çox məhsuldar dövrünə qədəm qoyublar.

İxtisasından asılı olmayaraq, müxtəlif layihə və proqramlarda hüquqşünaslar, həkimlər və digər peşə sahibləri bir çox aksiyalar çərçivəsində könüllü olaraq əhalinin sosial ehtiyaclarının ödənilməsində ödənişsiz əsaslarla xidmətlər göstərirlər. Müxtəlif yerlərdə işləyərək kifayət qədər maddi təminatı olan vətəndaşlarımız da var ki, onların xarakterinə könüllülük ruhu hopduğuna görə, müəyyən aksiyalarda iştirak edərək könüllülər hərkətinin önəminin artmasına fayda vermiş olurlar. Müəllimlər bəlkə də ən böyük könüllülərdir desək, heç də yanılmırıq.

Bu gün KİV-lərdə çalışan bir çox insanlar var ki, könüllü fəaliyyətdə aktiv iştirak edirlər. Müasir dövrümüzdə müəyyən baş redaktorların, media menecerlərinin və müxbirlərin könüllü olaraq sosial aksiyalarda iştirakının şahidi oluruq.

Sahibkarlarımızın bəziləri xeyriyyə işlərinin efirdə işıqlandırılmasının əleyhinə olsalar belə, cəmiyyətin sosial dəyərlərinin zənginləşməsində könüllü olaraq böyük rol oynayırlar, gəlirlərinin bir hissəsini cəmiyyət üçün təmənnəsiz xeyriyyə işlərinə yönəldirlər.

Mədəniyyət, incəsənət xadimlərini, rəssamları unutsaq, düzgün olmazdı. Məlum olduğu kimi, bu insanların üzərinə də çox böyük yük düşür. Sosiallaşdıqları üçün onları bir çox xeyriyyə marafon və tədbirlərində görmək olar. Onlar bəzən zəhmətlərinin əvəzini almırlar və müəyyən el şənliklərində, digər tədbirlərdə ödənişsiz iştirak edirlər.

Oxuduğumuz bütün ədəbiyyatların, şəxsi inkişaf kitablarının müəlliflərinə, eyni zamanda, şəxsi inkişafı bağlı kurslar təşkil edən mütəxəssislərə minnətdarlıq edirik. Onlar sosial əhəmiyyətli işlərdə öz könüllü resurslarını meydana qoyurlar. Son illər-

də internet saytlarında təlim mərkəzlərinin pulsuz təlimlər təşkil etməsi ilə bağlı elanların yerləşdirilməsinin şahidi oluruq.

İdmançılar cəmiyyətin elə bir kateqoriyasıdır ki, hər zaman könüllülük tələb edən işlərdə aktivlik göstərirlər. İdmançılar bir çox hallarda sosial və xeyriyyə tədbirlərində könüllü iştirak edir.

Qeyd edək ki, bugünkü könüllülüyn xarakteri, əhatə dairəsi həddindən artıq genişləndiyi üçün belə bir nəşrin meydana gəlməsinə təbii zərurət duyulub. Xüsusən də müasir ictimai dəyərlər, tarixi zərurət və innovasiyalar şəraitində könüllülər hərəkətinin yeni formaları və yeni inkişafı meydana çıxır.

Ümummillii lider Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə gənclərin birinci forumunun keçirilməsi Azərbaycanda könüllülük fəaliyyətinə böyük təkan vermişdir. Bu forumdan sonra gənclər ictimai işlərdə daha aktiv rol oynamışdır. Forumdan keçən zamandan sonra isə könüllülüyn bir hərəkət kimi geniş vüsət alması Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin adı ilə birbaşa bağlıdır. Cənab Prezident könüllülük hərəkətinin formalaşdırılmasında, bu sahədə qanunvericilik bazasının inkişafında və könüllülük hərəkətinin yaradılmasında böyük rol oynayıb. Könüllülük fəaliyyətinin inkişaf mərhələsində rolu olan şəxslərə bir daha təşəkkür edirik. Könüllülük fəaliyyətinin bir hərəkət kimi yaradılması, inkişafı və himayəsinə görə isə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevə dərin təşəkkürümü zü bildiririk.

Bu kitabın satışından əldə edilən gəlir könüllülər tərəfindən yaradılan və idarə edilən www.asanmektub.az internet portalına müraciət edən aztəminatlı ailələrin övladlarının məktublarının cavablandırılmasına yönəldiləcək. Bunu könüllü olaraq edirik.

Kitab könüllü fəaliyyətinə həsr edilmiş ilk nəşr olduğundan kitabın gələcəkdə daha da təkmilləşdirilməsi və zənginləşdiril-

---

məsi üçün təklif və tövsiyələrini verəcək hər bir həmvətənimizə indidən minnətdarlığımızı bildiririk. Əmin olun ki, təklifləriniz kitabın ikinci nəşrinin daha zənginləşdirilməsi məqsədi ilə bizim üçün çox önəmlidir. Kitabın hazırlanmasında bizə dəstək olan hər kəsə təşəkkürümüzü bildiririk.

Müəlliflər:

Nadir Adilov

Hüquq üzrə fəlsəfə doktoru

Elvin Paşayev

AMEA A.A.Bakıxanov adına

Tarix İnstitutunun doktorantı

I FƏSİL

KEÇMİŞDƏ

və

BÜ GÜN

Uğurlu fəaliyyətin formalaşma tarixi

Könüllülük Azərbaycanın qədim tarixi adət-ənənələrinə doğma olan bir xarakterdir. Qeyd edək ki, min illər bundan əvvəl “səyahət” etmək üçün “Dədə Qorqud” filmini nəzərdən keçirək. Həmin filmin sonluğunda Dədə Qorqudun Beyrəyin oğluna olan nəsihətlərinə diqqət yetirək: “Oğul, atan Beyrək bu torpağı çox qoruyub, sən də bil ki, torpağın yurd, vətən olması üçün iki şərt lazımdır. Birincisi, bu torpağı gərək əkib-becərəsən. İkincisi odur ki, torpağı yağılardan qoruyasan. Əgər torpağı əkib-becərmədin, qorumağa dəyməz, torpağı qoruya bilmədin, əkib-becərməyə dəyməz. Gəl oğul, qalx uca dağın başına, üç tonqal qala. Bir tonqal qalayanda elimiz şənliyə toplaşar. İki tonqal qalayanda basqınlardan qorunmağa yığışar. İndi üç tonqal görəndə hamı cütlə-xışla gəlsin, bilsinlər ki, işləməyə gəlirlər”. Bu mənada, Vətən övladları həmişə heç bir təmənnə güdmədən könüllü şəkildə müxtəlif proseslərdə iştirak etmişlər.

Bir qədər obrazlı səslənsə də, yuxarıda sadalanan ifadələr könüllülüüyün və birliyin harmoniyasında hər şeyin edilə biləcəyinin ifadəsidir. O dövrdə yağlı düşməndən qorunmaq üçün sadəcə silah bəs edirdisə, indi dəyişən dövrün tələbləri informasiya müharibəsini zəruri edir. Xüsusilə ermənilər və onların havadarlarının Azərbaycanın ərazi bütövlüyü məsələsində beynəlxalq mediada dezinformasiyalar yayması və bu haqsızlığa, qərəzə qarşı gənclərimizin könüllü olaraq birgə informasiya müharibəsi aparmasını nümunə göstərə bilərik.

Azərbaycanın vətənpərvərlik tarixində könüllü döyüşçülərimizin və şəhid olan könüllülərimizin rolu əvəzsiz olub. Onlar heç bir karyera düşünmədən Vətənin müdafiəsi uğrunda döyüşlərdə iştirak edərək şəhidlik zirvəsinə yüksəliblər. Şəhid olan könüllülərin ruhu qarşısında baş əyir, həyatda qalan, könüllü olmuş Qarabağ döyüşçülərinə “Sağ olun!” deyirik. Könüllülər hərəkətinin bizim üçün ən yüksək forması Vətəni könüllü müdafiə etməkdir. Biz sizlərin könüllülüüyü sayəsində bu gün müstəqil Azərbaycanda yaşayırıq. Yəqin ki, aranızda “Babək” filminə baxmayan yoxdur. Filmdən məşhur bir epizodu xatırlayaq. Babək Azərbaycanın müdafiəsi üçün ordu formalaşdıran zaman Təbrizdən, Şirvandan, Şamaxıdan, Füzulidən və Naxçıvandan atlı igidlər onun yanına gələrək birgə döyüşəcəklərini deyirdilər. Filmdəki bu tarixi detal real keçmişimizdən götürülmüş səhnədir. Bu gün bizə qürur verən həmin fakt Azərbaycanın qəhrəmanlıq tarixinin könüllü səhifəsidir. O zaman tarix kitablarından da bəlli olduğu kimi, qəhrəmanlıq tarixi yazan bu insanlar heç bir inzibati məcburiyyət olmadan Vətənin müdafiəsində könüllü iştirak ediblər.

Bununla belə, qeyd edək ki, dünya tarixində könüllü fəaliyyət anlayışına XVII əsrdə Fransa ordusunda da rast gəlinmişdir. Bu, könüllü hərbcisi olmaq istəyən fransızların qeydə alınması zamanı yaranmışdır. Daha sonralar ABŞ vətəndaş müharibəsi zamanı qadınların könüllü olaraq tibb bacısı kimi fəaliyyəti 1881-ci ildə minlərlə könüllünü ətrafında birləşdirən Amerika Qırmızı Xaç Təşkilatının yaranmasına səbəb olub.

Hər biriniz “Bizim Cəbiş müəllim” filmində Cəbiş müəllimin könüllü olaraq cəbhəyə getmək istədiyi səhnəni xatırlayırsınız. Bu işə Azərbaycan müəlliminin könüllü işlərə münasibəti və bununla öz şagirdlərinə nümunə olmasıdır.

Unutmamısınızsa, məktəb və universitet həyatında müəyyən seçimlər olanda ilk deyilən sözdən biri bu olur: “Könüllü olaraq bu vəzifəni öz üzərinə götürmək istəyən varsa, irəli çıxсын”.

Ümumiyyətlə, Azərbaycan tarixində könüllü fəaliyyətin mühüm elementlərinə rast gəlmək heç də çətin deyil. Bu elementlərin formalaşmasında dinin, dövlətin və cəmiyyətin başlıca rolu olub. Hər bir cəmiyyətdə dövlət təsisatlarının meydana çıxdığı mərhələdən başlayaraq, ictimai olan, hər kəsə və ya çox sayda insana aid olan ümumi məsələlərlə, problemlərlə könüllü məşğul olmağı vacib saymışlar. Azərbaycanda zərdüştlük, xristianlıq və müsəlmanlıq bu prosesə mühüm töhfələr verib. Dinlərin təbliğ etdiyi - ehtiyacı olanlara kömək, səxavət duyğusu insanlarda ictimai əxlaqın formalaşmasına xidmət edir.

XIX əsrin ikinci yarısında Azərbaycanda kapitalist münasibətlərinin sürətli inkişafı ölkədə ictimai-iqtisadi münasibətlərlə yanaşı, əhalinin sosial-mədəni həyatına da öz təsirini göstərmiş. Həmin dövrdə Azərbaycanda könüllü olaraq kimsəsizlərə, evsiz-çəxsislərə, kasıblara, qocalara və xəstələrə dayaq durmaq, təhsil imkanı olmayan uşaqların oxumasına yardım etmək kimi humanist ideyalara qulluq edən bir cəmiyyətin yaradılması xalqımızın ictimai fikir tarixində xüsusi yeri olan böyük maarifçi Həsən bəy Zərdəbinin adı ilə bağlıdır.

XIX əsrin sonu - XX əsrin əvvəllərində təkcə Bakıda könüllü fəaliyyət prinsipini əsas götürən 30-dan artıq xeyriyyəçilik və maarifçilik cəmiyyəti mövcud idi. Bu cəmiyyətlərin nizamnamələrində başlıca olaraq valideyn himayəsindən məhrum uşaqlara, kimsəsizlərə, qocalara, uşaqların təhsil müavinətinə yardım göstərmək və maarif ideyalarını yaymaq yer tuturdu.

H.Z.Tağıyev, Ş.Əsədullayev, M.Muxtarov kimi yerli sahibkarlar topladıqları kapitalın müəyyən hissəsini könüllü olaraq xeyriyyə işlərinə, əhalinin maariflənməsinə, məktəb, teatr, xəstəxana tikintisinə yönəldirdilər. Onların arasında H.Z.Tağıyevin fəaliyyəti daha çox diqqəti cəlb edir. Azərbaycanda ilk qızlar məktəbinin açılması, Şollar-Bakı su kəmərinin çəkilməsi, ilk te-

atr binasının, toxuculuq fabrikinin tikilməsi, bir sıra küçə və meydanların salınması məhz H.Z.Tağıyevin adı ilə bağlı olub. Eyni zamanda, 1894-cü ildə Bakıda C.Vəlibəyov, H.Mahmudbəyov, S.M.Qənizadə, Ə.Axundov və Ə.Cəfərzadənin könüllü iştirakı ilə N.Nərimanov tərəfindən təşkil edilmiş ilk Azərbaycan qiraətxanası ölkənin ictimai-mədəni həyatında mühüm hadisə olub. Qiraətxana azərbaycanlı müəllimlərin yardımları, xüsusən pyeslərin tamaşaya qoyulmasından əldə olunan gəlirlər və könüllü ianə, üzvlük haqları hesabına fəaliyyət göstərirdi.

XIX-XX əsrlərdə yaranmış xeyriyyə cəmiyyətlərinin fəaliyyəti əsasən Bakı şəhərini əhatə etsə də, bölgələrdə də ictimai sahədə aktiv insanlar bir sıra təşkilatlar təsis etmişdilər. Əhalinin müxtəlif problemlərinin həll olunmasında yardım edilməsinə səy göstərir və bu məqsədlə müəyyən tədbirlər həyata keçirirdilər. XX əsrin əvvəllərində Qarabağda “Hidayət” Müsəlman Xeyriyyə Cəmiyyəti fəaliyyət göstərirdi. Adından görüldüyü kimi, bu təşkilat da bölgədə müxtəlif xeyriyyə tədbirləri həyata keçirir, əhalinin müxtəlif problemlərinin həllinə səy göstərirdi.

Azərbaycanın o dövrdə yaşayıb fəaliyyət göstərmiş böyük vətənpərvər-xeyriyyəçi insanların adları tarixdə özünə şərəfli bir yer tutur. Onlar zamanında öz xeyirxah, nəcib əməlləri ilə bu gün də xalqımız tərəfindən böyük ehtiram və sayğı ilə xatırlanır. Xüsusi olaraq keçmişə nəzər salıb onlardan bəzilərini yada salmaq, xalq naminə gördükləri möhtəşəm işlər barədə məlumat vermək yerinə düşər.

Çar Rusiyasının dövlət müşaviri, məşhur milyonçu, xeyriyyəçi Hacı Zeynalabdin Tağıyev Azərbaycan tarixində böyük rol oynamış simadır. H.Z.Tağıyev neft yataqları, dəyirmanlar, zavodlar sahibi və böyük balıq sənayeçisi idi (Kür və Xəzərin bütün balıqçılıq sənayesi onun imtiyazında idi). O, eləcə də ticarət və yük gəmilərinin sahibi idi. O, həmçinin Ənzəli və Rəşt şəhərlərinin əra-

---

zisində meşələrə, İranda karvansaraya, Moskvada dördmərtəbəli böyük saraya və digər şəhərlərdə bina və tikililərə sahib idi.

Bütün müsəlman aləmində məşhur olan H.Z.Tağıyev müsəlman, rus, erməni və yəhudi xeyriyyə cəmiyyətlərinin fəxri sədri seçilmişdi. Tağıyev, ilk növbədə, özünün maarifçiliyi və məsənatlığı ilə tanınırdı. Onun maarifçilik fəaliyyəti XX əsrin əvvəllərindən başlayır. Bu da təsadüfi deyildi. 1905-ci il inqilabından sonra dekabr fərmanı dövlətin mədəni-maarif sahəsinin canlanmasına xidmət etdi. Ölkənin hər yerində müxtəlif xeyriyyə cəmiyyətləri yaranırdı. Qəzet və jurnallar nəşr olunmağa başlayırdı. Çap olunan qəzet və jurnallar, yaradılan cəmiyyətlər, ilk növbədə, Tağıyevin adı ilə bağlı idi. Tağıyev bu işlərdə bir növ təşkilatçı rolunu oynayırdı. Xeyriyyə məqsədli cəmiyyətlər ya Tağıyevin şəxsi iştirakı, ya da fəal köməyi ilə yaradılırdı. Bu xeyriyyə cəmiyyətlərindən biri də 1905-ci ildə yaradılan “Müsəlman Xeyriyyə Cəmiyyəti” idi.

Əhməd bəy Ağayev, Əli bəy Hüseynzadə, Əlimərdan bəy Topçubaşov (qəzetin redaktoru) və digərləri kimi, o dövrün savadlı insanları “Kaspi” qəzetini nəşr etməyə başlayırlar.

1906-cı ildə H.Z.Tağıyev və M.Muxtarovun dəstəyi ilə Bakı sakinlərinin maarifləndirilməsində, milli şüurun oyanmasında böyük rolunu oynayan “Nəşri-maarif” və “Nicat” cəmiyyətləri yaradıldı.

O, 300 min rubl xərcləyərək Bakıda ilk dəfə qızlar məktəbi inşa etdirib. Bu, bütün Zaqafqaziya ərazisində ilk qızlar məktəbi idi. 1898-ci ildə binanın inşasına başlanılmış, 1900-cü ildə işə istifadəyə verilib. Bu məktəb Nikolayev küçəsində (indiki Azərbaycan Respublikası Milli Elmlər Akademiyasının Əlyazmalar İnstitutunun binası) yerləşirdi. Bakıda müsəlman Şərqində ilk dünyəvi qız məktəbini açması onu zəmanəsinin ən mütərəqqi insanları ilə bir cərgəyə qoyur. O dövrdə müsəlman qızlar üçün müasir məktəbin açılması böyük cəsarət tələb edirdi. Çar üsul-

idarəsi məktəbin açılmasına mane olur, cahil ruhanilər, qoçular qızların oxuması ilə heç cür razılaşmırdılar. Məktəbin açılmasına icazə almaq üçün Hacı çarıça Aleksandra Fyodorovnaya qiymətli hədiyyə bağışlayır və məktəbə onun adının verilməsini təklif edir. Nəhayət, məqsədinə çatır. Böyük maarifçi, Azərbaycanda ilk qəzetin - “Əkinçi”nin nəşiri Həsən bəy Zərdabinin xanımı Hənifə Məlikova məktəbə ilk direktor təyin olunur. Məktəbə qəbul edilən 58 qızın 35-i yoxsul ailədən çıxmışdı. Onların təhsil haqqını, yemək və geyim xərclərini Tağıyev öz üzərinə götürür. Da Bay adlı bir fransız Parisdə nəşr olunmuş kitabında Bakıda müsəlman qız məktəbinin açılmasını ağılasığmaz möcüzə adlandırır.

Hacı Zeynalabdin Tağıyevin hesabına Azərbaycanın oğul və qızları İngiltərə, Almaniya, Fransa və Rusiyada təhsil alırdılar. İndiki Bakının arxitekturasının formalaşmasında onun böyük rolu olub. O, öz dövrünə görə yenilikçi təhsil ənənələri ilə bölgəmizdə yaranan təhsil ocaqlarını ərəb, fars və türk dillərində kitablarla və məktəb avadanlığı ilə təmin edər, “Kaspi”, “Həyat”, “Tazə Həyat”, “Füyuzat” və s. qəzet və jurnalların nəşrinə, mədəni-maarif qeyri-hökumət təşkilatlarının (1905-ci ildə yaranmış ilk xeyriyyə qurumu olan “Müsəlman Xeyriyyə Cəmiyyəti”, “Nəşr və maarif”, “Nicat” cəmiyyətləri...) qurulmasına və fəaliyyətinə maddi-mənəvi yardımlarını əsirgəməzdi.

Hacının 1880-ci ildə Bakıda tikdirdiyi ilk teatr binası xalq arasında “Tağıyev Teatrı” adlanırdı. O, ümumiyyətlə, gəlirinin xeyli hissəsini xeyriyyəçiliyə, doğma şəhərinin inkişafına və abadlaşdırılmasına sərf edir, istedadlı gəncləri xaricdə təhsil almağa göndərir, mədəniyyət sahəsinə, yeni yaranmaqda olan Azərbaycan aktyorluq məktəbinə sponsorluq edirdi.

Bakılı mesenat və xeyriyyəçilərdən biri də Ağa Musa Nağıyev idi. O, şəhərin mərkəzində “Cəmiyyəti xeyriyyə” üçün möhtəşəm İsmailiyə binasını inşa etdirib. Bu bina ilə yanaşı, or-

---

ta məktəbin tamamlanmamış üçüncü mərtəbəsinin inşasını da öz üzərinə götürmüşdü. Həmçinin şəhərdə xəstəxana tikdirmiş və Bakının su təchizatı üçün xeyli pul xərcləmişdi. Musa Nağıyevin maddi dəstəyi ilə Nizami küçəsində Opera Teatrının yaxınlığında yaşayış evi, Azərbaycan prospektində Mərkəzi Poçtun köhnə binası, Nigar Rəfibəyli küçəsində yaşayış binası, Səməd Vurğun küçəsində Qış klubu (indiki Zabitlər evi), “Astoriya” və “Yeni Avropa” mehmanxanaları kimi möhtəşəm tikililər tikilmişdi. O, ilk orta məktəbin qəyyumluğunu üzərinə götürərək hər il 25 müsəlman uşaq-dan ibarət siniflərin əlavə olunmasına və hazırlanmasına nail olmuşdu. Bunun nəticəsi olaraq, qısa müddət ərzində müsəlman şagirdlərin sayı 50 faizə çatmışdı. Bütün bu işləri o, təbii ki, könüllü olaraq görmüşdü.

XIX əsrdə yaşamış milyonçu-xeyriyyəçi Ağabala Quliyev “dəyirmanlar kralı” kimi tanınmaqla yanaşı, həm də ictimai xadim idi. O, həyatı boyu Bakıda baş verən bütün hadisələrə maddi və mənəvi köməyini əsirgəməmişdi. Onun iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində, ölkənin dövlət quruculuğunda, sosial və mədəni tədbirlərdə əvəzsiz xidmətləri olmuşdur. 1905-ci ildə Müsəlman Rifah Cəmiyyətinin ilk qurucularından idi. Birinci Dünya müharibəsindən sonra bu cəmiyyətin fəaliyyəti daha da genişlənmişdi. 1917-ci ildə Bakıya Türkiyə və Romadan xeyli qaçqın gəlmişdi. Cəmiyyət bu qaçqınların yerləşdirilməsində, qidalandırılmasında və isti geyimlə təmin olunmasında çox böyük işlər gördü. Cəmiyyətin xeyriyyə fondundan başqa Bakı varlıları, həmçinin A.Quliyev qaçqınları un və düyü ilə də təmin edirdilər. Daha sonralar Qafqaz cəbhəsindən bir çox alman və türk əsirlər gətirilmişdi və cəmiyyət onların da qayğısına qalırdı.

Azərbaycanın məşhur xeyriyyəçilərindən biri də Nabat Xoca qızı Aşurbəyova idi. O, əliaçıqlığı və xeyriyyəçiliyi ilə məşhur idi. Bir neçə saraylara və neft mədənlərinə sahib idi. O, şollar

suyunun çəkilməsində, Sabunçu xəstəxanasında xəstə və kasıb olan yetimlərin müalicəsində, Tatar küçəsində (indiki A.Topçubaşov küçəsi) hamamın tikintisinə də könüllü olaraq maliyyə ayırmışdı. Bu hamam həftədə bir dəfə yetimlər və kasıblar üçün pulsuz fəaliyyət göstərirdi. Onun xeyriyyəçilik fəaliyyətində ən böyük iş Təzəpir məscidinin tikilməsi idi (1905-1914-cü illər). Hazırda bu məsciddə Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi yerləşir. Bu məscidin inşa edilməsində Sankt-Peterburq Mülki İnşaat Mühəndisləri İnstitutunun məzunu, ilk azərbaycanlı imtiyazlı memar olan Zivər bəy Əhmədbəyovun xidmətlərindən istifadə edilib. Daha sonralar o, Bakının ilk baş memarı olub. Nabat xanım Zivər bəyə vəsait verərək məscidlərin inşa texnologiyasını öyrənmək üçün onu Şərqə ezam etmişdi.

Hacı Hacıağa Dadaşov I gildiya taciri və milyonçu idi. 1876-cı ildə Azərbaycan üçün birinci və ikinci ticari dərəcələrin təyin olunması zamanı ilk dəfə Bakıda məhz ona bu ad verilib. Hacı Hacıağa yalnız öz bacarığı, iş qabiliyyəti, təşkilatçılığı sayəsində milyon səviyyəsinə gəlib çatıb. Onun demək olar ki, neft yataqları yox idi. Hacı Hacıağa bütün marağını daşınmaz əmlak tikintisinə və dəniz ticarəti ilə məşğul olmaq üçün gəmiqayırmaya yönəlmişdi. Onun Bakı şəhərində 40-dan çox daşınmaz əmlakı və Xəzər dənizində çoxlu gəmiləri var idi. İdxal ticarətindən xeyli gəlir əldə edirdi. Yaxın və Uzaq Şərqlin bütün ölkələri ilə ticarət əlaqələri var idi. H.Dadaşov yardım və xeyriyyəçiliklə də məşğul idi. Şəhərin su təchizatı da onun öhtəsinə düşürdü. O, Rusiya imperatoru III Aleksandrın tacqoyma mərasimində iştirak etmiş və dövlət müşaviri adına layiq görülmüşdü.

Hacinski İsa bəy Əbdülsalam bəy oğlu milyonçu-zabit idi. Atasından miras olaraq qalan torpaqlarda neft yataqları aşkar olunduqda İsa bəy öz şəxsi neft cəmiyyətlərini yaratdı. Onun neft quyularında yüksəkixtisaslı işçilər işləyirdi və onların maaş-

---

ları Nobelin, Rotşildin, Montaşovun işçilərinin maaşlarından qat-qat yüksək idi.

Bakı bulvarının tikintisinə xeyli maliyyə xərcləmiş İsa bəy Hacınski qərara almışdı ki, onun imarəti bulvarın yanında tikilsin. İlk bulvar indiki Kukla teatrından Azneft binasına qədər olan ərazidə yerləşirdi. İ.Hacınski Neftçilər prospekti, 103-də yerləşən binanın tikintisi üçün o vaxt İtaliyadan memar dəvət etmişdi. Görülən işdən tam razı qalan İsa bəy Hacınski memara ödənilməli olan məbləğdən daha yüksək məbləğ ödəmişdi. Ödənilən məbləğ o qədər yüksək olur ki, həmin memar alman şəhəri Berlində saray inşa etdirir. İ.Hacınski uzun müddət kişi gimnaziyasının fəxri qəyyumu olub. O, hər il gimnaziyanın hesabına 800 əvəzinə 1000 rubl yatırır. Gimnaziyanın 25 azərbaycanlı məzunu İsa bəy Hacınskinin hesabına Rusiyanın müxtəlif şəhərlərinə təhsil almağa göndərilmişdi.

XX əsrin əvvəllərində Azərbaycanın neft maqnatlarından biri də Şəmsi Əsədullayev idi. Onun adı həmişə Nobel qardaşları ilə birgə çəkilirdi. O, dəniz paroxodundan istifadə edərək Rusiyaya neft daşıyan ilk neft mülkiyyətçisi idi.

Bakıda malik olduğu əmlakla yanaşı, Peterburqda Neva sahilində, Qış Sarayının olduğu rayonun yaxınlığında möhtəşəm bina inşa etdirmişdi. Həyat yoldaşı Mariya üçün Moskvada hovuz və istixanası olan imarət almışdı. Bununla yanaşı, o, xeyriyyə işləri ilə də yaxından məşğul olurdu. Bir müsəlman mədəniyyət mərkəzinə (Tatar evi) əmlak hədiyyə etmişdi. İki milyonçu - Şəmsi Əsədullayev və Musa Nağıyevin nəvəsi olan, Azərbaycan mənşəli fransız yazıçı qadın Banin Parisdə vəfat etmişdir.

Murtuza Muxtarovun adı Bakıda daha çox texnologiyanın inkişafı və neft hasilatı ilə bağlıdır. Onun yüksək texnoloji təhsili olmasa da, çətin ki, neft maqnatları arasında onun kimi neft yataqları və qazmanın sirlərini bilən ikinci bir insana rast gəlinsin.

Murtuza Muxtarov Bakı orta məktəbinin, Temirxan-Şurinsk qız məktəbinin qəyyumu, kənd əhalisi üçün savadlılıq və texniki biliklərin öyrədilməsi cəmiyyətinin fəxri üzvü idi.

Səxavətli və mehriban insan, ciddi işgüzar şəxs olan M.Muxtarov özündən xatirə olaraq əzəmətli binalar qoymuşdur. Bakı və Rusiyanın müxtəlif şəhər və kəndlərində, həmçinin Avropanın bir çox ölkələrində günboyu qorunan bir çox binalar onun adı ilə bağlıdır. Onların arasında Vladiqafqaz şəhərində məscid, Kislovodskda möhtəşəm, gözəl bir tikili də var. İtaliyanın Florensiya şəhərində də onun vəsaiti ilə tikilmiş binalar mövcuddur. Muxtarov Bakıdakı bütün xeyriyyə cəmiyyətlərində fəal iştirak edib və maddi köməyini əsirgəməyib.

Teymur bəy Qulubəyov milyonçu-xeyriyyəçi idi. Teymur bəy Qulubəyov və Nəcəfqulu Məmmədov 1909-cu ildə “T.Qulubəyovun və N.Məmmədovun ticarət evi”ni təsis etmişdilər. Ticarət evi Balaxanı və Sabunçuda neft yataqları, kerosin və benzin zavodlarına sahib idi. Xəzər dənizində ticarət evinin gəmiləri, neft məhsullarının daşınması üçün xüsusi vaqonlar, həmçinin Bakıda, Petrovskda, Tbilisidə, Vladiqafqazda, Yekaterinadarda, Stavropol quberniyasında, Varşavada, Lodzda, Minskdə ofis və anbarları var idi. Ticarət evi Bakıda xeyriyyəçilik fəaliyyəti ilə məşhur idi.

Ağa Yusif Dadaşov milyonçu, xeyriyyəçi idi. Stokholm Universitetini (İsveç) yüksək qiymətlərlə bitirmiş, rus, fransız və digər Avropa dillərini mükəmməl öyrənmişdi. Çar Rusiyasının faktiki dövlət müşaviri idi.

İdxal ticarətindən gələn gəlirin əsas hissəsi insanların təhsilinə xərclənirdi (Qori Müəllimlər Seminariyası və “Qızlar məktəbi”). Bakı-Batumi arasında neft ixracının təmin edilməsinə, Bakı Dumasının tikintisinə yüksək məbləğdə pul xərcləyən Dadaşov M.Qorkinin, D.İ.Mendeleyevin, neft geologiyası mütəxəssisi İ.M.Qubkinin Bakıya səfərini maliyyələşdirmişdi. Azərbaycanın

---

maddi mədəniyyət abidələrinin qorunmasında fəal iştirak edən Dadaşov Bibiheybət məscidini bərpa etdirmiş və həmçinin Moskvada Əmir Buxari tərəfindən inşa edilmiş məscidə yüz lampadan ibarət çilçıraq və bahalı xalçalar hədiyyə etmişdi.

H.Zərdabi ilə yaxınlığı, Ə.Axundzadənin, S.M.Qənizadənin, N.Nərimanovun və başqalarının kitablarının çapına maliyyə vəsaiti ayıraraq onlara maddi-mənəvi dəstək olması, himayə etdiyi, təqaüd verdiyi şəxslərin sonradan öz ölkəsinin, xalqının görkəmli nümayəndələrinə çevrilmələri əslində Hacınin “genişlənmiş komandası”nın millətin taleyini düşünən ziyalılardan ibarət olduğunu dəlilidir.

O, öz dövrünə görə yenilikçi təhsil ənənələri ilə bölgəmizdə yaranan təhsil ocaqlarını ərəb, fars və türk dillərində kitablarla və məktəb avadanlığı ilə təmin edər, “Kaspi”, “Həyat”, “Tazə Həyat”, “Füyuzat” və s. qəzet və jurnalların nəşrinə, mədəni-maarif, qeyri-hökumət təşkilatlarının (1905-ci ildə yaranmış ilk xeyriyyə qurumu olan “Müsəlman Xeyriyyə Cəmiyyəti”, “Nəşr və maarif”, “Nicat” cəmiyyətləri...) qurulmasına və fəaliyyətinə maddi-mənəvi yardımlarını əsirgəməzdi.

XX əsrin əvvəllərində yaşamış bakılı milyonçu Teymur bəy Aşurbəyov böyük torpaq sahələrinə, sənaye müəssisələrinə malik idi. O, alicənab şəxs və mesenat kimi tanınırdı. Sabunçu xəstəxanasının, məktəblərin tikintisinə, kimsəsizlərə və ehtiyacı olan insanlara böyük məbləğdə pul xərcləmişdi. T.Aşurbəyov öz vəsiyyətinə əsasən Kərbəlada dəfn olunub.

Tarixə qısa ekskursiyadan göründüyü kimi, Azərbaycan tarixinin bütün dövrlərində azərbaycanlılar maddi və mənəvi vəziyyətlərinə uyğun olaraq öz səviyyələrində könüllülük fəaliyyətində birbaşa iştirak ediblər. Onlar könüllülər kimi də ad çıxarıblar. Məşhur atalar sözündə deyildiyi kimi: “El bir olsa, dağ oynadar yerindən”. Elə hər zaman gənc nəslindən yaşlısına, xalqı-

mızın nümayəndələri bir olaraq ölkəmiz üçün mühüm işlər görüb. Yeri gəlmişkən son dövrlərdə Pakistanda, İranda və Türkiyədə olan zəlzələlər zamanı da Azərbaycandan könüllü briqadaları öz insanlıq borclarını yerinə yetirmək üçün həmin dövlətlərə humanitar yardıma getmişlər.

Dünyanın istənilən ölkəsində gənclər sosial-iqtisadi inkişafın aparıcı qüvvələrindən biri, cəmiyyətdə islahatların hərəkətverici zümrəsi hesab olunur. Gənclər cəmiyyətin dinamik hissəsi olmaqla, ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi və mədəni həyatda fəal iştirak edir, ölkədə baş verən bütün proseslərin mərkəzində dayanırlar.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin ən böyük xidmətlərindən biri də onun gələcəyimizə - Azərbaycan gəncliyinin inkişafına verdiyi töhfələrdir. Ulu öndərin zəngin və möhtəşəm dövlətçilik fəaliyyətində gənclər siyasəti hər zaman xüsusi yer tutub. Azərbaycan gənclərinin müasir, inkişaf etmiş yüksək intellektli qüvvə kimi formalaşmasında ulu öndərin böyük səyləri olub.

Azərbaycan gənclərinin cəmiyyətin inkişafında və öz problemlərinin həllində rolunu artırmaq, ölkənin gələcək inkişafında iştirakını və məsuliyyətini yüksəltmək, paytaxt və regionlarda yaşayan gənclərin fikir mübadiləsinə şərait yaratmaq, gənclər və dövlət qurumları, hökumət nümayəndələri ilə açıq ünsiyyəti asanlaşdırmaq məqsədilə ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən hələ 1995-ci ildə Azərbaycan Gənclərinin Forumunun keçirilməsi təşəbbüsü irəli sürülmüş və 2 fevral 1996-cı ildə müstəqil Azərbaycan gənclərinin ilk forumu keçirilib. Forumda Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev iştirak edib. Bu forumu gənclərimizin könüllü olaraq ictimai proseslərdə iştirakının bünövrəsinin qoyulmasındakı rolu hesab etmək olar.

Əsası ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan ideyalar və siyasət onun layiqli davamçısı olan Prezident cənab İlham Əliyev tərəfindən bu gün qətiyyətlə həyata keçirilir. Qeyd edək

---

ki, ölkə başçısı 9 iyun 2009-cu il tarixində “Könüllü fəaliyyət haqqında” Qanun imzalayıb. Məhz ölkə başçısının imzaladığı müvafiq qanundan sonra Azərbaycanda könüllülər hərəkətinin daha da genişlənməsinə münbit zəmin yaranıb.

Azərbaycanın birinci xanımı, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, Milli Məclisin deputatı, UNESCO və ISESCO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban Əliyevanın rəhbərliyi ilə 2004-cü ildən fəaliyyətə başlayan Heydər Əliyev Fondu təhsil, səhiyyə, mədəniyyət, idman, elm, texnologiya, ekologiya, sosial və digər sahələrdə müxtəlif layihələr həyata keçirərək yeni cəmiyyət quruculuğunda fəal iştirak edərək ölkənin sosial-iqtisadi inkişafına öz töhfəsini verir.

Bu fond müstəqil dövlətimizin qurucusu Heydər Əliyevin xatirəsinə xalqımızın ehtiramını ifadə etmək arzusundan, onun zəngin mənəvi irsini əks etdirmək, azərbaycançılıq ideologiyasının ölkəmiz üçün əhəmiyyətini vurğulamaq, milli dövlətçilik ideyalarını yeni nəsillərə aşılamaq zərurətindən irəli gələrək yaradılıb. Fondun layihələri istər yerli, istərsə də beynəlxalq miqyasda yüksək səviyyədə qarşılır. Mehriban xanım Əliyevanın şəxsi təşəbbüsü ilə Pakistanın Müzəffərabad şəhərinin Rara ərazisində Heydər Əliyev Fondunun inşa etdirdiyi qızlar üçün orta məktəb binasının istifadəyə verilməsi bu Fondun xeyriyyəçilik missiyasının sadəcə bir nümunəsidir. Fondun bu tipli xeyriyyəçilik fəaliyyəti tarixi çox qədim olan Azərbaycan-Pakistan münasibətlərində yeni səhifə açır.

Mehriban xanım Əliyeva haqlı olaraq vurğulayır ki, ölkəmizdə xeyriyyəçilik üçün fəaliyyət meydanı qeyri-məhduddur. Ən mühüm istiqamət yenə də sosial imkanları məhdud olan əhali qruplarına, yəni aztəminatlı vətəndaşlara, əlillərə, kimsəsizlərə, qaçqınlara və məcburi köçkünlərə, təbii fəlakətlərdən və texnogen qəzalardan zərər çəkmiş insanlara müxtəlif şəkildə kömək

etməkdir. Mehriban xanım Əliyeva, eyni zamanda, zəngin mədəni ənənələrimizin qorunub saxlanması, nadir, tarixi və memarlıq abidələrinin, təbii mühitin mühafizəsi, istedadlı gənclərə dəstək, bədən tərbiyəsi və idmanın inkişafına kömək məsələlərini də xeyriyyəçilik fəaliyyətinin üstün istiqamətlərinə aid edir. Onun qənaətinə, xeyriyyəçi öz fəaliyyət istiqamətini seçərkən bunu ictimai tələbata uyğunlaşdırmalı və öz qüvvəsini ən kəskin, ümdə problemlərin həlli üzərində cəmləşdirməyi bacarmalıdır.

Müasir dövrümüzdə könüllü fəaliyyətin təbliğində və icrasında QHT-lərdən bu gün hər kəsin ictimai həyatdan tanıdığı çox məşhur simalar çıxıb. Onlar da bir zamanlar könüllü kimi müxtəlif sosial layihələrdə iştirak ediblər. Könüllülər hərəkətinin ilk pionerlərindən olan bu şəxsləri bu gün siz müxtəlif yerlərdə görə bilərsiniz. İctimai sektorun könüllüləri beynəlxalq konfrans və seminarlarda iştirak etməklə, beynəlxalq ictimai sektorda ölkəmiz üçün önəm daşıyan məsələlərdə mövqe nümayiş etdiriblər.

Könüllülüğün ölkəmizdə geniş vüsət almasının müxtəlif mərhələləri olub. Bu mərhələlərdən biri də sosial işlərdə iştirakçılıq, iməciliklər və digər işlər olub.

Əslində, ölkəmiz üçün son illər könüllü anlayışı bir anlayış kimi yeni mövcud olsa da, bu termin tariximiz və ənənələrimiz üçün yeni deyildir. Bu gün baş verənlər də xalqımızın tarixi qaynaqlarından süzülüb gələn bir ənənənin tərkib hissəsidir.

Belə ki, qədim tarixi adət və ənənələrimizə diqqət yetirsək görürük ki, əgər bir kənddə, yaxud şəhərdə xeyir və şər məclisi olardısı, qohumlar və qonşular könüllü kimi prosesə özlərinin təşəbbüsü ilə cəlb olunardılar. Onlar bu prosesdə tez təşkilatlanaraq müxtəlif vəzifələri tutardılar. Məsələn, aşıpaz, aşıpaz köməkçisi, sərpayı, toybəyi, nəmər yazan və sair və ilaxır. Bu siyahını daha da təkmilləşdirmək olar. Bununla da onlara köməyə həmişə hazır olduqlarını göstərirdilər.

Təbii ki, zamana uyğun olaraq qədim dövrlərin könüllü prinsipləri hər bir kəndin öz sərhədində və yaxud da qonşu kəndlərin atla gediləcək qədər sərhədləri daxilində qalırdı. Amma bu gün müasir innovasiya və elektron imkanların genişləndiyi dövrdə könüllülük fəaliyyətinin müasir anlayışları yaranıb və sərhəd tanımayan könüllülük fəlsəfəsi meydana gəlib. Bu barədə sonrakı fəsillərdə sizə məlumat verəcəyik.

Təbii ki, hər bir dövrün könüllülük tələbləri fərqlənib. Hər zaman Azərbaycan tarixində bir qrup könüllü tam mahiyyəti ilə nümunə olmuşdur. Bu könüllülər ölkəmizin müstəqilliyi dövründə müharibələrdə vətənin müdafiəsinə könüllü olaraq yollanmış şəxslər olub.

Eyni zamanda, Böyük Vətən müharibəsində, döyüşlərdə iştirak etmiş könüllülərimizi də unutmamalıyıq. Onlar da bizim babalarımız, atalarımız, qardaşlarımızdır. Bu gün hər kəsin ziyarət məkanına və müstəqillik simvolumuza çevrilmiş 20 Yanvar şəhidlərinin uyuduğu Şəhidlər Xiyabanındakı şəhidlərimiz də könüllü olaraq vətənin müdafiəsinə qalxmışdılar.

Tarixin müəyyən dövrlərində könüllülük fəaliyyətinin çeşidli rolları və formaları olmuşdur. İştirakçılıq formasının məzmununa görə, könüllülüyn bütün formaları bugünkü modern könüllülüyn əsasını qoymaq üçün böyük bir baza rolunu oynayıb.

Müasir Azərbaycan könüllülük tarixinə nəzər salsaq, aydın olar ki, bu sahənin tarixən rəsmiləşdirilməsi və gənclərin karyeralarında önəm daşması Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin birbaşa adı ilə bağlıdır. Hər birinizə məlum olduğu kimi, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 9 iyun 2009-cu il tarixdə imzaladığı “Könüllü fəaliyyət haqqında” Qanun könüllü fəaliyyətinin ruhuna və xarakterinə uyğun müasir qanunvericiliklə tənzimlənən və gənclərin könüllü fəaliyyətinin rəsmi səviyyədə təşviq edilməsini şərtləndirən yeni bir mühitin əsasını qoydu.

Sosial iştirakçılığın təmini və ictimai nəzarət mexanizmlərindən səmərəli istifadə olunması dövlətin əsas prioritetlərindən biri hesab olunur. Bu istiqamətdə könüllü fəaliyyətdən və könüllülərdən dövlət idarəetmə sisteminə ictimai nəzarət mexanizmi kimi istifadə olunması da təqdirəlayiq haldır. Qeyd etmək lazımdır ki, “Könüllü fəaliyyət haqqında” Qanun bu fəaliyyətin təşkil olunması üçün baza rolunu oynayır. Könüllü fəaliyyəti Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə qadağan edilməyən, işlərin görülməsi və ya xidmətlərin göstərilməsi ilə bağlı ictimai faydalı və gəlirsiz fəaliyyət kimi hesab edilir. Eyni zamanda, könüllü fəaliyyətin təşkilini və həyata keçirilməsini təmin edən dövlət orqanları, dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatlar, yerli özünüidarə orqanları və qeyri-hökumət təşkilatları könüllü fəaliyyətin təşkilatçısı kimi çıxış edə bilər. Könüllü isə öz iradəsi və sərbəst seçimi əsasında əvəzi ödənilməyən ictimai faydalı fəaliyyəti şəxsən həyata keçirən Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, əcnəbi və ya vətəndaşlığı olmayan şəxs hesab edilir. Qeyd olunanları nəzərə alaraq, qanunvericiliklə qadağan edilməyən, işlərin görülməsi və ya xidmətlərin göstərilməsi ilə bağlı ictimai faydalı, gəlirsiz fəaliyyət hesab olunan könüllü fəaliyyətin təşkilatçısı məhz dövlət qurumlarıdır. Belə ki, əgər kimsə hər hansı qurumda əvvəllər könüllü olurdusa, bu, yalnız onun şəxsi təşəbbüsü sayəsində baş verirdi. Amma könüllülük fəaliyyətinin tarixində mühüm rol oynayan qanunun qəbulundan sonra subyekt və obyektləri qarşısında da müəyyən məsuliyyətlər qoydu, bu işi rəsmi səviyyəyə qaldırdı. Gəlin etiraf edək ki, qanunla tənzimlənməyən ən vacib işlər belə, bəzən insanlarda narahətçilik doğurur. Bu qanunun qəbulundan sonra isə könüllü olmaq və yaxud könüllü qəbul etmək istəyənlərin arasında bütün münasibətlər qanun çərçivəsində tənzimləndi. Hər kəs üçün bu yol qanunla müəyyən edilmiş bir hədd oldu.

Bu qanunun imzalanması Azərbaycanda könüllülərin günü və yaxud da bayramı kimi qəbul edilməlidir. Çünki məhz bu əla-

---

mətdar gündə qəbul olunmuş qanun sayəsində könüllülər hərəkatı o dərəcədə inkişaf etdi ki, Azərbaycan könüllüləri ölkəmizdə keçirilən kütləvi idman, siyasi, mədəni tədbirlərin idarə edilməsi proseslərinə könüllü qisminə cəlb edildilər. Məhz bu qanun sayəsində dövlət orqanı olaraq, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi “ASAN xidmət”də fəaliyyət göstərmək üçün könüllüləri rəsmən cəlb edən ilk dövlət orqanlarından biri kimi tarixə düşdü.

“ASAN xidmət” yaranarkən bu qurumda ilk könüllülər Həsən Əhmədov, İlahə Kazımova, Saleh Əhmədov, Yahu Mahmudova, Fidan Sarıyeva, Sevinc Əkbərova, Vəfa Qubadova, Rauf Əliyev, Şəhriyar Əməşzadə və Leyla Bağirova olmuşdur. Növbəti mərhələdə isə Könül İsmayılova, Tural Əliyev, Könül Mustafayeva, İlhamə Atakişiyeva, Maral Süleymanlı, Ləman Qurbanova, Qönçə Qədimova, Aytən Həsənli, Hüsniyyə Həşimova, Nigar Batıyeva və Sevinc İsmayılova da bu fəaliyyətə qoşulublar. “ASAN xidmət” mərkəzlərinin açılışı zamanı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin diqqəti və qayğısı ilə çox gözəl bir ənənənin əsası qoyulub. Belə ki, ölkə başçısı “ASAN xidmət” mərkəzlərinin açılış mərasimləri zamanı mütəmadi könüllülərlə görüşüb. Həmişə könüllülərin gördüyü işləri yüksək dəyərləndirib.

Sabirabad rayonunda, Heydər Əliyev Mərkəzində “ASAN könüllüləri”nin I Ümumrespublika Forumunun keçirilməsi də ölkə başçısının könüllülük fəaliyyətinə verdiyi önəm kimi dəyərləndirilir. 16 dekabr 2014-cü il tarixində keçirilən forumda Prezident İlham Əliyev giriş nitqində deyib:

“Şadam ki, artıq “ASAN xidmət”in böyük könüllülər dəstəsi vardır. “ASAN xidmət” cəmi iki ilə yaxındır ki, fəaliyyət göstərir. Bu müddət ərzində 2 mindən çox könüllü “ASAN xidmət”də işləmişdir, təcrübə toplamışdır və ümumi işimizə öz töhfəsini vermiş-

dir. Hazırda 500 könüllü bizim mərkəzlərdə çalışır və beləliklə, gözəl bir gənc nəsil yetişir. Gənclərimiz bizim gələcəyimizdir. Mən şadam ki, Azərbaycanda çox müasir, dövlətə, Vətənə bağlı olan gənc nəsil yetişir və ASAN könüllülərinin fəaliyyəti xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Çünki siz bu işlərə könüllü şəkildə qoşulmuşunuz, özünü bu təşəbbüsü göstərmisiniz və işinizlə ölkəmizin ümumi inkişafına töhfənizi verirsiniz. Bu, çox gözəl haldır, təqdirəlayiq hadisədir. Əminəm ki, bütün başqa sahələrdə könüllülər institutu Azərbaycanda daha da sürətlə formalaşacaq və ümumiyyətlə, bu, cəmiyyətin niyyətini ifadə edir. Çünki Azərbaycanda hazırda mövcud olan ictimai-siyasi vəziyyət, gözəl ab-hava belə təşəbbüslərin irəli sürülməsinə imkan yaradır”.

Cənab Prezident İlham Əliyev tərəfindən “ASAN xidmət” könüllülərinin rolu yüksək qiymətləndirilərək, “ASAN xidmət”in əməkdaşları ilə birgə “ASAN könüllüləri”nə də maliyyə vəsaiti ayrılıb. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi işçilərinin, “ASAN xidmət” mərkəzlərində fəaliyyət göstərən digər dövlət orqanları işçilərinin və könüllülərin həvəsləndirilməsi, habelə mərkəzlərin fəaliyyətinin inkişaf etdirilməsi məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının 2016-cı il dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmuş Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondundan Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinə 5 (beş) milyon manat ayrılıb.

“ASAN xidmət” mərkəzlərinin fəaliyyətinin inkişafı, işçilərinin və könüllülərinin həvəsləndirilməsi ilə bağlı bəzi tədbirlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 5 sentyabr 2016-cı il tarixli Sərəncamında qeyd olunduğu kimi: *“Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi “ASAN xidmət” mərkəzlərində*

---

kəzlərinin fəaliyyətinin inkişafı ilə əlaqədar tədbirlər görsün, işçilərinin, mərkəzlərdə fəaliyyət göstərən digər dövlət orqanları işçilərinin və könüllülərin həvəsləndirilməsi məqsədi ilə onlara bir il müddətində aylıq mükafat verilməsini təmin etsin”.

Bu sərəncamda, əslində mərkəzlərdə işləyənlərin böyük əksəriyyətini təşkil edən gənclərin dövlətçilik ənənələri və vətənpərvərlik ruhunda yetişməsinə, sosial məsuliyyət və sosial iştirakçılıq hissənin güclənməsinə, yeni nəsil dövlət qulluqçularının formalaşmasına nail olunduğu diqqətə çatdırılmışdır.

Müasir könüllülük tarixi çox pozitiv misallarla doludur. Bu tarixdən biri 12-28 iyun 2015-ci ildə Azərbaycanın paytaxtı Bakı şəhərində keçirilən nəhəng idman yarışları I Avropa Oyunlarıdır. Bu Oyunların könüllülərini ilk dəfə ölkəmizdə keçirilən böyük bir yarışın ev sahibləri hesab etmək olar.

I Avropa Oyunlarının Təşkilat Komitəsinin sədri Mehriban xanım Əliyevanın 2 fevral 2013-cü il tarixli çıxışı da könüllülərə diqqət və qayğının bir nümunəsidir. Mehriban xanım Əliyeva öz çıxışında deyib:

“Bu gün bütün dünyada mötəbər tədbirlərin keçirilməsinə gənclərin cəlb olunması geniş vüsət alıb. Bizim bu sahədə böyük təcrübəmiz vardır. “Eurovision-2012” mahnı müsabiqəsini hazırlayanda biz gənclərin, könüllülərin yardımından çox gözəl istifadə etmişdik və gənclərimiz özlərini çox gözəl göstərmişdi. Ona görə də I Avropa Oyunlarının təşkilatı işlərində də könüllülərin aktiv fəaliyyəti nəzərdə tutulub”.

Qeyd olunmalıdır ki, I Avropa Oyunlarının təşkili üçün 15000 könüllü səfərbər olunmuşdu. Onlar bu yarışların könüllüsü olana qədər müsabiqələrdə iştirak edərək seçilib. Eyni zamanda, seminar və konfranslara cəlb olublar. Oyunlara hazırlıq ərəfəsində “Bakı-2015” Avropa Oyunları Əməliyyat Komitəsi ilk Avropa Oyunlarında könüllülərin “Alov Qoruyanlar” (Flame-

keepers) kimi tanınacaqlarını elan etmişdi. Bu ad yarış ruhunun təbliğində könüllülərin mərkəzi rolunu əks etdirmiş və eyni zamanda, Odlar Yurdu Azərbaycana olan hörməti, Azərbaycan xalqının həyəcanını və mehribanlığını ifadə etmişdir. Oyunların keçirilməsi zamanı vacib elementlərdən biri də könüllülərin bu işdə fəal iştirakı, bütün idman obyektlərində, atletlər kəndində, hava limanında və digər iaşə və infrastruktur obyektlərində könüllü əsaslarla xidmət göstərməli olub. Dünyada keçirilən bütün beynəlxalq idman yarışlarında könüllülər önəmli rol oynayırlar. Vaxtilə ölkəmizdə keçən “Eurovision” yarışmasında da bu praktikadan istifadə olunub və öz müsbət nəticəsini göstərüb.

Bakı I Avropa Oyunları Əməliyyat Komitəsinin (BEGOC) I Avropa Oyunlarına bir il qalması münasibətilə könüllülük proqramına başlaması da bu fəaliyyətin oyunlar üçün önəmli olmasından xəbər verirdi. Təbii ki, I Avropa Oyunları Azərbaycanın gənc, müasir və qonaqpərvər ölkə olduğunu dünyaya nümayiş etdirdi. Könüllülər Bakının zəngin mədəniyyətə sahib olan insanların gözəl təcəssüm etdirdilər. Bu mənada, ilk Avropa Oyunlarında könüllü kimi fəaliyyət göstərmək, idman tədbirinin uğurla həyata keçirilməsinə yardım etməklə, Azərbaycan tarixinə yazılmaq yaxşı bir fürsət olmuşdu. Könüllülərə oyunlar zamanı yüksək vəzifəli şəxsləri və idmançıları salamlamaq, yarışlarda çalışmaq, KİV nümayəndələrinə kömək göstərmək və s. vəzifələri icra etmək imkanı verilmişdi. Beş yüzdən artıq könüllü Tofiq Bəhramov adına Respublika Stadionunda keçirilmiş yeniyetmələr arasında Avropa Olimpiya təsnifat yarışlarında və Milli Gimnastika Arenasında təşkil edilmiş bədii gimnastika üzrə Avropa çempionatında təcrübə qazanıbdir. Könüllülərin daha çox təcrübə qazanmaları və I Avropa Oyunları müddətində komanda rəhbərlərinə çevrilmələri istiqamətində çalışmaları üçün əlavə sınaq yarışları da keçirilmişdi.

I Avropa Oyunları Əməliyyat Komitəsinin könüllülər ilə çalışan əməkdaşlarından olan Əligül Ağayev qeyd edir ki, könüllülərin seçimi zamanı müraciətin çoxluğu onları çox sevindirib. Bu qədər insanın, xüsusən də tələbələrin oyunlarda könüllü dəstəyi pozitiv təsirini göstərib. I Avropa Oyunları Əməliyyat Komitəsi də, öz növbəsində, könüllülərə borclu qalmayıb. Belə ki, onlar könüllülərə xüsusi geyimlər, döş nişanları, təşəkkürnamələr veriblər. Könüllülərə yarış ərəfəsində ictimai nəqliyyatdan pulsuz istifadəyə də şərait yaradılıb. Bakıda keçirilən I Avropa Oyunlarının könüllülərinə 11 iyul 2015-ci il tarixində Prezident İlham Əliyev və birinci xanım, “Bakı-2015” I Avropa Oyunlarının Təşkilat Komitəsinin sədri Mehriban Əliyeva tərəfindən imzalanmış təşəkkürnamələr təqdim edilib ki, bu da könüllülərin fəaliyyətinə verilmiş çox yüksək dəyərdir.

İndiki dövrdə könüllülər hərəkəti idmanın ayrılmaz bir hissəsinə çevrilmişdir. Belə ki, 2011-ci ildən başlayaraq, Azərbaycan Futbol Federasiyaları Assosiasiyasının (AFFA) könüllülük proqramı həyata keçirilməkdədir. İndiyədək keçirilmiş ən irihəcmli tədbir 2012-ci ildə FIFA U-17 qadınlararası dünya çempionatında könüllülərin iştirakı olub. AFFA tərəfindən təşkil olunan könüllülük proqramının məqsədi gənclərin aktiv fəaliyyətdə olması, təcrübə toplaması və beynəlxalq tədbirlərdə ölkəmizi təmsil etməsidir. Könüllülərimiz il ərzində müxtəlif beynəlxalq və yerli oyunlar, yarışlar, təqdimatlar, seminarlar, forumlar və digər tədbirlərdə iştirak edirlər. Könüllülərin fəaliyyət sahələrinə media, protokol, marketing, akkreditasiya, qonaqpərvərlik, tibb, biletlərin yoxlanılması, nəqliyyat və könüllülərin idarə edilməsi aiddir.

Beynəlxalq yarışların ölkəmizdə təşkil olunması ənənəsi və bu oyunlarda könüllülərin iştirakı 2000-ci illərdən etibarən geniş vüsət almağa başlayıb. FIFA U-17 qadınlararası dünya çempionatı 22 sentyabr-13 oktyabr 2012-ci ildə Bakıda keçirilmiş və ta-

rixdə üçüncü dəfə təşkil olunmuş bir yarışdır. Çempionatda 16 ölkədən yaşı 17-dən aşağı olan futbolçu qızlar iştirak edirdi. Bu, Azərbaycanda keçilmiş ilk FIFA tədbiri kimi tarixə düşüb. “Dünya çempionatlarını könüllülərsiz təsəvvür etmək olmaz” fikri artıq beynəlxalq səviyyədə öz təsdiqini tapmışdır. Azərbaycanda da bu çempionatı həyata keçirən zaman könüllülərlə iş nəzərdə tutulmuşdu.

2010-cu ildə Cənubi Afrika Respublikasında keçirilən dünya çempionatında 15000, 2010-cu il Trinidad və Tobaqoda U-17 qadınlararası dünya çempionatında 1000 könüllü fəaliyyət göstərmişdir. Azərbaycanda da bu təcrübəni həyata keçirmək məqsədilə FIFA U-17 qadınlararası dünya çempionatı zamanı könüllülərin köməyindən istifadə olunub və bu tədbir ərzində 14 bölmədə 1100-dən çox könüllü iştirak edib. Bu yarışlarda könüllülərin məqsədyönlülüüyü, yardımsevərliyi və dostcanlılığı dünyanın dörd bir tərəfindən gəlmiş azarkeşlərin yaddaşına müsbət və unudulmaz xatirələr həkk etmiş və çempionatı daha da rəngləndirib. Könüllülər yalnız oyun günləri dəstək üçün yox, həmçinin stadionda və onun ətrafında hərərətli bir dostluq mühiti yaratmaq üçün yerli təşkilat komitəsinə köməklik göstərirlər. Qeyd edək ki, bu tipki könüllülük proqramının bir sıra özəllikləri vardır. Belə ki, könüllülər komandası yaş, dini, cinsi və milli mənsubiyyətə fərq qoymadan formalaşdırılır. Beynəlxalq könüllülər komandasına üzv olmaq üçün 18 yaşın tamam olması, Azərbaycan və ingilis dili bacarığının olması ilkin şərtlərdəndir. Könüllülər təbii ki, müasir futbol tarixindən aşağıdakı inkişaf hədlərinə çatıblar:

- hər bir könüllü bir neçə üstünlüklərə sahib olub;
- könüllülər üçün xüsusi hazırlanmış uniforma ilə təmin ediləblər;
- xidmət günlərində qida və sərinləşdirici içkilərlə təmin ediləblər;
- FIFA və yerli Təşkilat Komitəsi tərəfindən təşkil edilmiş peşəkar təlimlərdə iştirak ediləblər;

-
- Xidmət günlərində ictimai nəqliyyatdan ödənişsiz istifadə ediblər;
  - FIFA U-17 qadınlararası dünya çempionatı “Azərbaycan-2012”nin beynəlxalq könüllülük sertifikatı ilə təltif ediliblər;
  - könüllülər üçün təşkil edilmiş müxtəlif tədbirlərdə iştirak ediblər;
  - könüllü komandası ilə birlikdə ölkədaxili səfərlər və könüllülər üçün xüsusi hazırlanmış digər əyləncəli tədbirlərdə iştirak ediblər.

Bu proqrama qoşularaq öz şəxsi keyfiyyət və bacarıqlarını inkişaf etdirmiş, yeni beynəlxalq dostlar əldə etmək və futbol dünyasının bir hissəsi olmaq şansı qazanmışdılar.

Müasir könüllülük tarixinin bir parçası barədə də məlumat vermək yerinə düşərdi. Belə ki, 2 oktyabr 2015-ci il tarixində “ASAN Könüllüləri” Təşkilatı və “BakuBus” MMC birgə layihə çərçivəsində “Nəqliyyat bələdçisi” adlı layihə təşəbbüsü ilə çıxış ediblər. Bu layihənin əsas məqsədi qayda-qanunlara tam şəkildə riayət edən sürücülər və ictimai nəqliyyatda vətəndaş məsuliyyətini unutmayan sərnişinlərin köməyi ilə daha rahat, təhlükəsiz sərnişindəşməyə şərait yaratmaq, ictimai nəqliyyatda mövcud problemlərə diqqət çəkməkdən ibarət olub. “ASAN xidmət” mərkəzlərinin cari və məzun könüllüləri ictimai nəqliyyatda innovativ texnologiyaların tətbiqiylə nəqliyyat daşınmalarının keyfiyyətinin artırılması məqsədi ilə istifadəyə verilən “BakuBus” avtobuslarına minib-düşmək qaydaları ilə əlaqədar sərnişinləri maarifləndiriblər. Belə ki, ictimai nəqliyyatda davranış qaydalarının təkmilləşdirilməsinə, onun səviyyəsinin yüksəldilməsinə dair təşəbbüslə çıxış edən gənclər tərəfindən sərnişinlərin maariflənməsinə yardım göstərmək məqsədi ilə bukletlər paylanıb, müxtəlif fləşmoblar, sorğular keçirilib və videoçarxlar hazırlanıb. Qeyd edək ki, layihədə 500-ə yaxın ASAN könüllüsü

“Gəlin, ictimai nəqliyyatdan düzgün istifadə edək” şüarı ilə iştirak edib. “ASAN Könüllüləri” Təşkilatı tərəfindən “Könüllülər yurdu - Azərbaycan” layihəsi həm 2015, həm də 2016-cı illərdə keçirilib. Əsas məqsədi respublika miqyasında könüllülük fəlsəfəsinin təbliğ olunması və könüllülük hərəkatının stimullaşdırılması olan “Könüllülər yurdu - Azərbaycan” layihəsi Bakı, Sumqayıt, Sabirabad, Bərdə, Gəncə, Qəbələ, Quba, Masallı və ətraf rayonları əhatə edib. Ümumilikdə, 600-ə yaxın gəncin iştirak etdiyi layihədə iştirakçılara “Şəxsi inkişaf”, “Könüllülüyn fəlsəfəsi və tarixi”, “ASAN Könüllüləri” Təşkilatı, “ASAN school” könüllülük məktəbi və “ASAN kadr” karyera mərkəzi, “Dövlət orqanlarının şəxsi inkişaf üçün yaratdığı imkanlar” mövzularında müxtəlif təlimlər keçirilib. Layihə çərçivəsində uşaq və qocalar evinə ziyarət, aztəminatlı ailələrin evinin abadlaşdırılması, ətraf mühitin tullantılardan təmizlənməsi, “Gəlin kitab oxuyaq”, “Tütünə yox” və bu kimi bir çox sosialyönümlü aksiyalar həyata keçirilib.

Layihə iştirakçıları üçün “ASAN xidmət” mərkəzlərinə ekskursiyalar təşkil olunub. Həmçinin layihə ərzində 10 000-dən artıq ailəyə könüllülük fəaliyyəti ilə bağlı maarifləndirici bukletlər (məlumat vərəqləri) paylanılıb.

Ölkəmizdə ilk dəfə təşkil edilən 2016-cı il Formula-1 Avropa Qran-prisinin yarışları 17-18-19 iyun tarixlərində keçirilib. Formula-1 yarışlarında könüllülərin rolu xüsusi qeyd edilməlidir. 1 mart 2016-cı il tarixində Bakı Şəhər Halqası Əməliyyat Şirkəti Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi ilə könüllü fəaliyyət sahəsində qarşılıqlı əməkdaşlıq əlaqələrinin inkişafı və möhkəmləndirilməsinə dair anlaşma memorandumu imzalamışdı. Bu yarışlarda “ASAN Könüllüləri”nin bu yarışlarda rəsmən könüllü olmaları protokolla təsdiq edilmişdir və “ASAN xidmət”in könüllüləri bu oyunların könüllü tərəfi olub.

Göründüyü kimi, könüllülər hərəkətinin özü artıq bir tərəfdaşlıq predmetinə çevrilib. Maraqlı məqamlardan biri də ondan ibarətdir ki, Formula-1 Avropa Qran-prisinin təşkilinə 42 ali təhsil müəssisəsi və 28 kolleci təmsil edən 3500-dən artıq tələbə-könüllü cəlb olunub. Tələbə-könüllülər arasında Formula-1 Avropa Qran-prisi haqqında təbliğat aparmaq məqsədilə Təhsil Nazirliyinin “Bir” tələbə-könüllü proqramı tərəfindən fevral-mart aylarında ali təhsil müəssisələrində keçirilmiş təqdimatlar zamanı 11000 tələbə məlumatlandırılıb. Nəticədə könüllü olmaq hüququ qazanmış tələbələr üçgünlük yarış zamanı müxtəlif vəzifələrdə çalışaraq dünyanın ən mötəbər idman növlərindən biri olan Formula-1-in təşkilində beynəlxalq təcrübə qazanıb, oyunun qaydalarını öyrənib, xarici mütəxəssislərlə bir komandada işləyiblər. Yarış zamanı könüllülər mütəmadi olaraq turistlər, xarici mütəxəssislərlə ünsiyyətdə olub, onlara ölkəmizin tarixi, təbiəti, beynəlxalq tədbirlərin təşkilindəki təcrübəsi və görməli yerləri haqqında məlumat veriblər. Tələbə-könüllülər komanda şəklində fəaliyyət göstərərək unudulmaz anlar yaşayıb və məşhur Formula-1 pilotları ilə yaxından tanış olmaq imkanı qazanıblar. Tələbə-könüllülərin Formula-1 yarışına yardımçı olması üçün Təhsil Nazirliyi tərəfindən hər cür şərait yaradılıb, habelə tələbə-könüllülərin yarış həyəcanı ilə yaxından tanış olması və onlar arasında birlik ruhunun gücləndirilməsi məqsədilə “Bir” tələbə-könüllü proqramı tərəfindən Formula-1 Təşkilat Komitəsinin dəstəyi ilə aprel-may aylarında I Tələbələrarası kartinq çempionatı keçirilib.

Könüllülər hərəkətinin genişləndirilməsi, ölkədə institut səviyyəsinə yüksəldilməsi üçün dövlət tərəfindən, eyni zamanda, müvafiq dövlət orqanları tərəfindən də iş aparılır. Ali təhsildə tədrisin keyfiyyətinin yüksəldilməsi, ali təhsil sistemində yeni və fərqli bir mühitin yaradılması, savadlı, bacarıqlı və hazırlıqlı tələbə yetişdirilməsi, əmək bazarının artan tələblərinə müvafiq olaraq kadr hazırlığının təmin edilməsi məqsədi ilə Təhsil

Nazirliyi tərəfindən “SABAH qrupları” yaradılıb. Bu qruplarda oxuyan tələbələr də birləşərək öz könüllülük platformalarını yaradıb. “SABAH-ın könüllüsü” proqramı “SABAH qrupları” tələbələrinin akademik təhsildən ayrılmadan könüllü fəaliyyətə cəlb olunmaqla, onların sosial aktivliyini artırmaq və alınmış biliklərin praktikada tətbiqi, eləcə də tələbələrin idarəçilik bacarıqlarının və liderlik potensialının inkişaf etdirilməsi məqsədilə fəaliyyət göstərir. “SABAH qrupları” ali təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsi, müasir tələblərə uyğun kadr hazırlığının təmin edilməsi və ali təhsil sistemində yeni mühitin yaradılması məqsədi ilə Təhsil Nazirliyinin tabeli-yindəki ali təhsil müəssisələrində savadlı, bacarıqlı və hazırlıqlı tələbələrdən təşkil olunub. 2016-cı il üzrə “SABAH qrupları” 7 ali təhsil müəssisəsində (Bakı Dövlət Universiteti, Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti, Azərbaycan Texniki Universiteti, Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti, Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti və Azərbaycan Dillər Universiteti) 34 ixtisas üzrə 755 tələbəni əhatə edir.

Son illərdə Bakıda keçirilən mötəbər idman yarışlarında könüllülərin fəaliyyəti bir daha Azərbaycan gəncliyinin fəal və bacarıqlı olmasını sübut edib desək, yanlışdır. Elə 2016-cı ilin sentyabrın 1-dən 14-dək davam edən 42-ci Dünya Şahmat Olimpiadasında da layihəyə 300-dən çox könüllü qoşulub. Bu isə ölkəmizdə könüllü olmaq istəyən gənclərin sayının artdığını göstərir. Gənclər üçün könüllü olmaq həm böyük təcrübə qazanmaq, həm də yeni dostlar tapmaqdır. 42-ci Dünya Şahmat Olimpiadasına könüllülərin qəbulu prosesinə 2016-cı ilin aprelindən başlanmış və ciddi müsabiqə prosesindən keçirilən namizədlərə bir neçə xarici dil tələbi qoyulmuşdu.

Olimpiada ərəfəsində təşkilat komitəsi könüllülər üçün təlimlər keçirmiş və bu təlimlərdə könüllülərə Dünya Şahmat

---

Olimpiadasının tarixi, habelə Azərbaycanın görkəmli şahmatçıları barədə ətraflı məlumat təqdim olunmuşdu. Könüllülük fəaliyyətinin beynəlxalq tədbirlərdə necə təşkil olunmasına nəzər yetirmək üçün Şahmat Olimpiadasının könüllülük fəaliyyətini diqqətlə nəzərdən keçirək. Əvvəla, könüllülük fəaliyyətinin icrası və könüllülərin hazırlanması üçün, ilk növbədə, hansı sahələr və məntəqələr üzrə fəaliyyətin icra olunacağına diqqət yetirək. Dünya Şahmat Olimpiadasında könüllülər aşağıdakı ən mühüm nöqtələrdə işləyiblər:

Hava limanı – qonaqların qarşılınması, viza prosedurları və baqajın itirilməsi hallarında kömək ediblər.

Otellər – qonaqların yerləşdirilməsi, akkreditə kartlarının paylanması, iki həftə ərzində ölkəmizin ərazisində olan şahmatçılara və ya konqres üzvlərinə kömək. Oyunçulara yaxınlıqda yerləşən bütün ticarət mərkəzləri, mağazalar, valyutadəyişmə məntəqələri və restoranlar, habelə olimpiada dövründə onların iştirak edə biləcəyi mədəni və əyləncə xarakterli bütün tədbirlər haqqında məlumat verilib.

Nəqliyyat – Olimpiada müddətində ən mühüm əlaqələndirici məntəqələrdən biridir. Könüllülər qonaqların oteldən olimpiadanın keçiriləcəyi yerə daşınmasının, açılış və bağlanış mərasimlərinin, digər müvafiq tədbirlərin əlaqələndirilməsi ilə məşğul olublar.

Olimpiadanın keçirildiyi yer – “Baku Crystal Hall”. Komandanın əsas hissəsi burada fəaliyyət göstərmişdir. Könüllülər tərəfindən həm şahmatçıların, həm də tamaşaçıların qarşılınmasına, akkreditasiya sənədlərinin verilməsinə və ya bununla bağlı hər hansı problemin həllinə, elektron cihazların seçilməsinə, anti-cheating və anti-doping işində hakimlərə, şərhçi zonasında və ya təhlil zonasında işlərə kömək edilib.

Açılış və bağlanış mərasimlərinin keçirildiyi məkan – Milli Gimnastika Arenasında könüllülər qonaqları qarşılayıb, onların

yerləşdirilməsinə kömək edib, bir sözlə, ümumi bayram ab-havası yaradılmışdı.

Nümayəndə heyətləri ilə iş – xüsusi diqqət göstərilməsinə ehtiyacı olan bəzi nümayəndə heyətləri üçün maksimum komfort şərait yaradılması məqsədilə belə heyətlərin hər biri ilə iki könüllü işləyib. Bu gənclərin həm xarici dilləri, həm də jest dilini mükəmməl bilməsi tələbi var idi. Təbii ki, həmin gənclər bu işlərin də öhdəsindən mükəmməl şəkildə gəliblər.

Paralel fəallıq - Olimpiadanın əsas məqsədlərindən biri insanların, xüsusən gənc nəslin şahmata diqqətini cəlb etməkdir. Bununla əlaqədar, dənizkənarı bulvar ərazisində və “Baku Crystal Hall” ərazisində müxtəlif əyləncəli-maarifçilik proqramları təşkil edilmişdi. Bu tədbirlərin keçirilməsi də könüllülərə həvalə olunmuşdu.

Konqres - 30 nəfər ən yaxşı gənc könüllü tərcüməçi, filoloq və diplomat Konqresin işinə kömək etmiş və onların vəzifəsi müvafiq materiallar hazırlamaq və bütün prosesi əlaqələndirmək idi.

Mətbuat və media – bu könüllülərin işinin əsas məqsədi isə jurnalistlərə yalnız kömək etmək deyil, həm də mətnlərlə, tərcümələrlə işləmək, lazımı mənbələri axtarıb tapmaq, dəstək olmaq idi. Göründüyü kimi, könüllülük fəaliyyəti geniş bir sahəni əhatə edən bir təşkilatçılıq işidir.

Beynəlxalq tədbirlərə ev sahibliyi edən ölkəmiz daha bir idman oyununa – 2017-ci il İslam Həmrəyliyi Oyunlarına hazırlaşır. 12-22 may 2017-ci ildə keçiriləcək tədbirdə “Bakı-2015” Avropa Oyunlarında qazanılmış könüllülük fəaliyyəti üzrə təcrübə bu istiqamətdə də istifadə olunacaq. 2017-ci il İslam Həmrəyliyi Oyunlarında da maraqlı tədbirin təşkilatçısına, icraçısına və iştirakçısına çevriləcəklər.

Könüllülük hərəkətində könüllülük təsisatının rolu

Müasir dövrdə könüllülük geniş vüsət almış bir hərəkətə çevrilmişdir. Müasir könüllülük hərəkəti məhz ölkə başçısı cənab İlham Əliyevin adı ilə bağlıdır. Gəlin bir fakta diqqət yetirək. Dövlətimizin başçısına 28 dekabr 2016-cı il tarixində 1 saylı “ASAN kommunal” Mərkəzinin açılışında “ASAN Könüllüləri” Təşkilatının fəaliyyəti barədə məlumat verildi. Dörd il əvvəl Prezident İlham Əliyevin tapşırığı ilə fəaliyyətə başlayan ilk 10 nəfərdən ibarət “ASAN könüllüləri” hərəkəti bu gün 10 mindən çox gənci özündə birləşdirir. Ötən dövr ərzində 35 mindən çox gənc “ASAN könüllüləri” sırasına qoşulmaq üçün müraciət edib.

Könüllülər mindən çox müxtəlif mövzulu təlimlərdə iştirak ediblər. Onlardan 700-dən çoxu asankadr.az portalı vasitəsilə müxtəlif təşkilatlarda işlə təmin olunub. Könüllülük fəaliyyəti əvvəllər həvəskar, şəxsi təşəbbüs, QHT-lər və ictimai birliklərdə iştirak, xeyriyyəçilik formasında eşidilsə də, məhz könüllülər hərəkəti səviyyəsinə cənab Prezident İlham Əliyevin birbaşa müəllifliyi ilə Azərbaycanın milli brendinə çevrilən “ASAN xidmət”in yaradılmasından sonra çatıb. Könüllülük hərəkəti məhz bu prosesdən sonra daha geniş və kütləvi bir xarakter almaqla, bir sosial simaya çevrilib. 1 saylı “ASAN kommunal” mərkəzinin açılışında cənab Prezident İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi: *“Əlbəttə ki, biz “ASAN xidmət”i könüllülər hərəkətindən ayıra bilmərik. Bu da bir yenilikdir. “ASAN” yaranana qədər Azər-*

baycanda könüllülər hərəkəti olmamışdır. Biz könüllülər haqqında eşitmişdik. Ancaq könüllülər hərəkəti nədir, onu bilmirdik. Bu gün artıq bu hərəkət Azərbaycanda yaşayır. Mənə verilən məlumatlara görə, 10 min gənc artıq könüllü kimi “ASAN xidmət” mərkəzlərində işləyib və bu insanların bir çoxu bu gün müxtəlif vəzifələrdə, müxtəlif işlərdə ölkəmizin gələcək inkişafı üçün çalışırlar. Hazırda bütün bu mərkəzlərdə 700-dən çox könüllü fəaliyyət göstərir. İki il bundan əvvəl mən könüllülərin birinci toplantısında onlarla görüşmüşdüm”.

Könüllülük geniş spektrli fəaliyyət növü olaraq dünyada istər dövlət qurumlarının, istərsə də qeyri-hökumət təşkilatlarının üzvü olaraq və ya fərdi şəkildə müxtəlif ölkələrə səfər edərək orada könüllülük proqramlarına qoşulmaqla öz əksini tapıb. Bu kimi fəaliyyətlərin sosial-iqtisadi sahədə vacib rol oynaması, gənclərin şəxsi inkişafına və tərbiyələndirilməsinə müəyyən təsir göstərdiyi üçün könüllülüyə bir təsisat anlayışını aid etmək məntiqlidir.

Xarici təcrübəyə istinadla qeyd edə bilərik ki, mötəbər universitetlər, iş götürən qurumların böyük hissəsi gənclərin könüllü fəaliyyəti ilə məşğul olmasına önəm verirlər. Könüllü olaraq xidmət göstərmək, qarşıda olan insanlar və ya ümumi iş üçün müsbət mənada təsir vasitəsindən savayı, həmin xidməti göstərən şəxsin maraqlarına təsir göstərə və onun bu xidmətdən kifayət qədər faydalanmasına şərait yarada bilər.

Könüllü olmağın ilk faydalarından biri ondan ibarətdir ki, gənclər bu fəaliyyətə qoşulduğu andan başqa bir şəraitdə qarşılaşa bilməyəcəkləri insanlarla tanış olma imkanları əldə edirlər. Eyni mühiti bölüşən gənclər arasında komanda ruhu daha çevik formalaşır. Yeni dostluqlar yaranır, əlaqə və əhatə dairəsi genişlənir, gənclərin sosial bacarıqları artır.

Yetkinlik dövrünü yeni başa vurmuş gənclər üçün sosiallaşma çətin keçən proseslərdəndir. Könüllülük isə bu prosesi tez-

---

ləşdirməkdə böyük əhəmiyyət kəsb edir. Qeyd etmək lazımdır ki, bu müddətdə gənclər gələcək karyeralarında önəmli rol oynayacaq şəxslərlə də tanış ola bilirlər.

Hər bir gəncin yaşadığı problemlərdən biri də gələcəkdə hansı işlə məşğul olacağını tam olaraq bilməməsidir. Bunun da əsas səbəblərindən biri öz bilik və bacarıqlarını dərk etməməsindədir. Hazırda müəssisələrin bir qismi təcrübə proqramları təklif edir ki, bu da sosial işçi və təcrübə keçmək istəyən bir gəncin özünüdərk üçün gözəl şans yaradır.

Avropada, o cümlədən Azərbaycanda geniş istifadəyə verilmiş LinkedIn sosial şəbəkəsi tərəfindən həyata keçirilmiş sorğu əsasında məlum olub ki, müəssisə rəhbərlərinin 40 faizi könüllülük təcrübəsini iş təcrübəsinə bərabər olan fəaliyyət növü kimi qəbul edirlər. Vətən və Cəmiyyətə Xidmət Korporasiyası (Corporation for National and Community Service) tərəfindən həyata keçirilən sorğuya əsasən işə könüllülük təcrübəsi olan gənclərin işə qəbul olmaq şansı könüllülük təcrübəsi olmayanlara nisbətdə 27 faiz daha yüksəkdir. Nəzərə almaq lazımdır ki, Deloitte könüllülüüyün təsir sorğusuna əsasən (Deloitte Volunteer Impact Survey) könüllü olaraq, təmännəsiz çalışan gənclər işəgötürənlərin 81 faizi tərəfindən müsbət namizəd kimi dəyərləndirilir.

Bir çox gənclər öz potensiallarını könüllü olduqları dövrdə dərk edə biliblər. Səbəb isə bu təcrübənin çoxşaxəli olması və çoxsaylı seçimlərin təklif edilməsidir. Misal olaraq, “ASAN xidmət” mərkəzində həyata keçirilən könüllü xidmətini göstərə bilərik. Burada gənc araşdırmalar edərək müəyyən mövzular haqqında təqdimatlar edir, komandada çalışır, auditoriya qarşısında çıxış edir və beləliklə, o, natiqlik və təqdim etmə bacarıqlarına yiyələnir, vətəndaşlarla birbaşa ünsiyyətdə olur, etik davranış qaydalarının və korporativ mədəniyyəti mənimsəyir, layihələrə müraciət edir, eyni zamanda, bu layihələrin rəhbəri və icraçısı

qismində iştirak edir. Təcrübəsini bölüşənləri dinləyir və gələcəkdə öz təcrübəsini digər gənclərlə bölüşmə imkanı əldə edir.

“Chobani” (Çobani) şirkətinin icraçı direktoru Hamdi Ulukayanın şirkətinin divarlarında yazdığı bir ifadə var “Gəlin divarları boyayaq!”. Bu çağırışın fəlsəfəsi ondan ibarətdir ki, ideyaların yaranması işə başlama və prosesə bağlıdır. Könüllü təcrübədə də elədir. Təcrübəyə başladığıda artıq digər ideyalar, fikirlər və planlar yaranır, formalaşır, daha sonra işə həyata keçirilir.

Könüllü təsisatının karyera təsiri mövzusunda araşdırdıqda mütləq keçmişdə könüllü olub hazırda rəhbər olaraq çalışan şəxslər barəsində də fikir söyləmək lazımdır. Fikrimizcə, keçmişdə könüllü olan şəxsin rəhbərlik etdiyi şirkətin korporativ sosial məsuliyyəti də güclü olacaq. Gənclər üçün daim imkanlar yaratmaqda təşəbbüs göstərəcək və sosialyönümlü layihələr həyata keçirəcək. Unutmaq lazım deyil ki, könüllülük təkə fəaliyyət sahəsi deyil, həm də bir həyat tərzidir.

Yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, könüllülər hərəkətinin vüsət aldığı sektorlardan biri də QHT sektorudur. İctimai birliklərin ilk illərində xarakterinə görə bu birliklər ictimai-siyasi təsisatlar kimi meydana çıxırdı, daha sonra işə qanunların qəbulu zamanı aparılan təkmilləşdirmələr zamanı QHT sektoru yalnız ictimai təsisat formasında qəbul edilməyə başladı. Daha sonralar QHT-lər qrant aldılar, layihələr yazdılar, bir sözlə, könüllülər əməkhaqqı, qonorar alan işçilərə çevrildilər. Amma təbii ki, bu məsələlər QHT sektorunda könüllü institutunun formalaşmasına mane olmadı. Əksinə, o zaman üçün insanlar özlərini ifadə etmək, şəxsi inkişaf məqsədi ilə QHT sektorunda könüllü kimi çalışmağa başladılar. QHT sektorunda könüllülüyn üstün cəhətlərindən biri budur ki, bu sektorda çoxlu insanlar təqaüd proqramları vasitəsilə xaricdə təhsillərini davam etdirdilər. Təqaüdlə təhsil almış QHT nümayəndələri daha sonralar, hətta QHT statu-

---

sunda xaricdə təhsil alan məzunların Assosiasiyalarını yaratdılar. Amerika Azərbaycan Məzunlar Assosiasiyası, Britaniya Məzunlar Assosiasiyasını misal çəkə bilərik.

Gənclər və İdman Nazirliyinin yarandığı gündən könüllü əsaslarla işləyən gənclər təşkilatlarına böyük dəstək verdiyini qeyd etmək lazımdır.

Daha sonra Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurası yaradıldı. Şura könüllülərlə bağlı bir çox layihələri dəstəklədi. Könüllülər hərəkətinin yaranması məqsədi ilə layihələr təqdim etdi. Şura gənclərin, könüllülərin müxtəlif beynəlxalq konfranslarda və təlimlərdə iştirak xərclərini öz üzərinə götürməklə, bir çox şəxsi könüllü təşəbbüslərinə də fərdi qaydada dəstək verir.

Gənclər təşkilatları ilə bağlı könüllülük fəaliyyətinin təbliğində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Gənclər Fondunun işi də diqqətəlayiqdir. Gənclər Fondu 4 il ərzində 7 grant müsabiqəsi keçirib, 2333 layihəyə dəstək verir. Dəstəklənən layihələrdən üçdə ikisi fərdi, üçdə biri isə gənclər təşkilatlarının layihələri olub. Fərdi layihələr əsasən gənclərin inkişafına, maarifləndirilməsinə və könüllülük fəaliyyətinin inkişafına yönəldilmişdir. Layihələrin dəstəklənməsi ilə yanaşı, icrasına da bir çox könüllülər cəlb edilib. Könüllülər bu layihələrdə işləyərək öz bacarıqlarını nümayiş etdirir. Gənclər Fondu da gənclər təşkilatlarında təmsil olunan və olunmayan gənclərin fərdi təşəbbüslərini hər zaman dəstəkləyərək, onların fərdi inkişafına bilavasitə dəstək olub.

Bu gün birmənalı olaraq qeyd etmək olar ki, istər Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında QHT-lərə Dövlət Dəstəyi Şurasının, istərsə də Gənclər Fondunun rəhbərliyi və kollektivi bir zamanlar könüllü əsaslarla müxtəlif QHT-lərdə fəaliyyət göstərən şəxslərdir.

Beynəlxalq təcrübədə könüllülük fəaliyyəti

Könüllülük fəaliyyəti müasir dünyada qloballaşan bir prosesdir. Beynəlxalq təşkilatlar öz mandatları çərçivəsində bir çox könüllülük proqramları elan edirlər. Bu proqramlar çərçivəsində təbii ki, beynəlxalq təşkilatlar öz tələblərini qoyurlar. Hər biriniz Birləşmiş Millətlər Təşkilatı barəsində eşitmisiniz. Bu təşkilat barədə fikirlərinizi soruşsaq, çox müxtəlif cavablarla qarşılaşarıq. Məsələn, çoxunuz ədalətli şəkildə qeyd edəcəksiniz ki, BMT hələ də torpaqlarımızın 20 faizinin Ermənistanın işğalı altında olması faktına göz yumur. Eyni zamanda, BMT-nin müxtəlif təsisatlarını tanıdıqlarınızı bildirəcəksiniz. Amma nəzərə alın ki, müasir dünyada ölkələri yalnız diplomatlar təbliğ etmir, burada hər birimizin üzərinə böyük bir məsuliyyət düşür. Təsəvvür edin ki, siz BMT tələblərinə cavab verən bir könüllüsünüz və qurumun müxtəlif layihələrində könüllü kimi fəaliyyət göstərirsiniz. Təbii ki, müxtəlif millətlərin arasında və müxtəlif xalqların nümayəndələri ilə birlikdə.

Gəlin bir qədər BMT-nin Könüllülük proqramına nəzər yetirək. “Birləşmiş Millətlər Könüllüləri” proqramı (United Nations Volunteers) (UNV) BMT-nin sülh və inkişafa nail olmaq uğrunda bütün dünyanı əhatə edən könüllülük fəaliyyətidir. Bu nöqtəyi-nəzərdən könüllülük insanların inkişaf və sülh uğrunda mübarizəsinin əsas vasitələrindən biridir. Könüllülük, bu baxımdan, cəmiyyət və könüllü şəxslər arasında qarşılıqlı etimad, inam

---

və həmrəylik prinsiplərini əldə rəhbər tutaraq, həm cəmiyyətin maraqlarını, həm də könüllülərin maraqlarını təmin edən bir təsisatdır.

UNV sülh və inkişaf naminə dünyanın müxtəlif yerlərindən olan könüllülərin tanınması və onların birgə işləməsi vasitəsilə inteqrasiyasını məqsəd güdürək onların təkmilləşdirilməsinə şərait yaradır. UNV könüllülüüyü dünyanı əhatə etməklə, könüllü şəxsləri öz çətiri altına alaraq onların iradə azadlığını, həmrəyliyini, təəssübkeşliyini və məşğulluğunu özündə ehtiva edən bir institutdur.

Mərkəzi Almaniyanın Bonn şəhərində yerləşən UNV hər il 130-a yaxın ölkədə fəaliyyət göstərməkdədir. UNV dünyanın 86 ölkəsində yerləşən Birləşmiş Millətlərin İnkişaf Proqramının (United Nations Development Programme (UNDP) ofisləri vasitəsilə təmsil olunur və fəaliyyətləri barədə UNDP-nin idarə heyətinə hesabatlar verir.

Kitabın digər fəsilələrində də qeyd etdiyimiz kimi, elə sahələr var ki, burada könüllü kimi çalışmaq üçün tək cə bilik və bacarıq deyil, müxtəlif dilləri də bilmək çox önəmlidir. Əgər siz ingilis dilini və yaxud da BMT-nin rəsmi dillərindən hesab olunan ərəb, çin, ingilis, fransız, rus, ispan dillərini bilirsinizsə, o zaman BMT-nin rəsmi sahifəsindən nəinki bu proqramlar barədə tanış ola, həmçinin bu proqramlara müraciət də edə bilərsiniz. Məsəl üçün göstərdiyimiz bir nümunə ilə siz özünüzü sınayın. Aşağıda qeyd edilən internet bölümünə daxil olmaqla, siz BMT-nin könüllülük proqramı barədə tam ətraflı məlumat ala bilərsiniz: <https://goo.gl/gw5Y26>. Bu bölmədəki məlumatlarla tanış olduğunuz zaman əmin olacaqsınız ki, UNV könüllüsü olmaqla, siz ümumən şəxsi inkişafınızı təmin edə, bilik və bacarıqlarınızı təkmilləşdirə, eyni zamanda, sülh və inkişaf üçün yardımçı ola bilərsiniz. Bununla da siz müxtəlif dövlətlərdən olan vətəndaşlar

arasında inam və həmrəylik hisslərinin aşılmasına, daha yaxşı cəmiyyətin qurulmasına çox vacib ölçüdə iqtisadi və sosial yardımçı ola, məlumat mübadiləsi edə, sizin ehtiyacınız olan vərdislərin formalaşdırılmasına yeni məzmununda kömək göstərə, insanlara təsir edən əhəmiyyətli sahələrdə təcrübə toplaya və öz şəxsi məlumat bazanızı genişləndirə bilərsiniz.

Əvvəldə qeyd etdiyimiz kimi, əgər siz BMT tələblərinə cavab verən, həm də ingilis dili bacarığından yüksək bir şəxssinizsə bu-yurub bu keçiddə daha ətraflı tanış ola bilərsiniz: <https://goo.gl/jWEFxx>.

Əgər bu fəslə baxıb həvəssizcəsinə onun üzərindən keçmək istədinizsə, demək ki, siz hələ də hədəflərinizin ölçüsünü genişləndirə bilməmişiniz. Bu gündən dil kurslarına yazılın, fərdi müəllimlə məşğul olun. Könüllü əsaslarla ingilis dilli və yaxud da digər sevdiyiniz dillərdə olan müzakirə klublarına qoşulun. Bu klublarda dil bacarıqlarınızı təkmilləşdirin. “Eh, beynəlxalq proqramlar mənlilik deyil”, deyib keçməyin. Dil biliklərinizi artırın. O zaman daha həvəslə beynəlxalq səviyyəli könüllü olmaq xəyalına düşəcəksiniz.

UNV könüllüləri 3 başlıca istiqamətdə öz fəaliyyətlərini həyata keçirirlər. Onlar aşağıdakılardır:

- Development assistance - inkişafa yardım könüllüləri insanların daha yaxşı və uzunömürlü yaşaması üçün onların üzləşdiyi problemlərin həll edilməsi ilə bağlı fəaliyyətdir. Bu fəaliyyətin əsas məqsədi insanların dünyanın müxtəlif regionlarında keyfiyyətli təhsil və mütərəqqi sağlamlıq məlumatlarının onlara çatdırılmasını təmin etməklə, insanların daha produktiv, daha maraqlı və yaxşı yaşamasına yardımçı olmaqdır. Bunun vasitəsilə könüllülər müxtəlif xalqlara xidmət göstərən yerli hökumət və yerli təşkilatlarda da öz fəaliyyətlərini həyata keçirə bilərlər. Həmçinin

---

bura ümumi xidmətlərin təşkili, fəlakətlərlə bağlı preventiv tədbirlərin həyata keçirilməsi, onların nəticələrinin aradan qaldırılmasına yardım edilməsi, iqlim və ətraf mühit dəyişkənlikləri ilə bağlı xidmətlər də daxildir.

- Humanitarian and peacekeeping operations - humanitar yardım və sülhün bərpa edilməsi əməliyyatlarında iştirak zamanı könüllülər humanitar yardımın göstərilməsində, müharibədən əziyyət çəkən şəxslərə yardımların edilməsində, sülhün bərpa edilməsinə kömək dəstələrində və eləcə də münafişədən sonra aparılan əməliyyatlarda iştirak edə bilirlər.
- UNV Programme Officers (UNV POs) UNV-də təxminən 70-ə yaxın proqram rəsmisi vardır. Bu sahədə könüllü olmaq üçün əlavə bilik və bacarıqların olması, xüsusilə də təşkilati və peşə bacarıqlarının olması önəmlidir. Çünki bu şəxslər həyata keçirilən fəaliyyətin çox önəmli hissəsini təşkil edirlər.

Bu sahədə könüllü olmaq üçün əlavə xüsusi tələblər vardır. Məsələn sosial, iqtisadi, siyasi sahədə və ya dövlət və ya biznesin idarə edilməsi sahəsində magistr dərəcəsi, müvafiq sahədə 5 illik təcrübə, səlis ingilis dili bacarığı tələb olunur. Bu mərhələnin könüllülük fəaliyyəti üçün daha peşəkar standartlar vardır. Bu peşəkar standartlarla bəlkə də deyəcəksiniz ki, elə daha səmərəli bir iş tapıb işləyə də bilərəm. Amma BMT könüllüsü olmağın imtiyazları və zövqünü yəqin ki, hər bir təcrübəli şəxs yaşamaq istərdi. Bu sətirləri oxuyaraq düşünəcəksiniz ki, BMT könüllüsü axı hansı işləri görəcək ki, ona qarşı bu qədər professional tələblər var. Buyurun bir də qeyd edirik, əgər sizin dil səviyyəniz imkan verirsə, bu internet bölümündə daha ətraflı tanış olun: <https://goo.gl/J625TK>

UNV könüllüsü olmaq üçün aşağıdakı tələblərə cavab vermək lazımdır:

İngilis dilini bildiyiniz üçün bu bölmə də daxil olmaqla bundan yuxarıdakı bölmələri də ingilis dillinizin imkan verdiyi səviyyədə internet resursları üzərindən tam oxudunuz. Bu, çox göyəldir. Amma nəzərə alın ki, təkcə bilik səviyyəsi ilə keçinmək olmaz. BMT könüllüsü olmanız üçün aşağıdakı dəyərlərin də daşıyıcısı olmalısınız:

- Könüllülük fəaliyyətinin prinsip və dəyərlərinə sadıq olmaq;
- Multikultural şəraitdə işləmək səriştəsi;
- Çətin yaşam şərtlərinə tab gətirə bilmək;
- Güclü təşkilatçılıq və insanlarla işləmək vərdişlərinə malik olmaq.

Baza tələblər:

- Ali təhsilli və ya orta ixtisas təhsilli olmaq;
- Minimum 25 yaş həddinə çatmaq;
- Minimum 2 il müvafiq sahədə təcrübə;
- İngilis, fransız və ya ispan dillərindən ən azı birində səliss danışıq qabiliyyəti.

Bu dəyərlər barədə daha mükəmməl məlumat almaq üçün isə bu bölmə ilə daha yaxından tanış olmağınız lazımdır: <https://goo.gl/8iykhX>

Dünya Bankı da özünün keçirdiyi müxtəlif layihələrdə adəti üzrə könüllülük proqramları elan edir. Həmin proqramlar bir qayda olaraq dövrü xarakterə malik olur. Hər hansı bir layihənin həyata keçirilməsi zaman könüllü gənclər də bankın layihə ilə bağlı əməliyyatlarında iştirak etmək şansı əldə edir. Bu layihələr barədə məlumat almaq üçün bankın internet keçidindən istifadə etməklə məlumat ala bilərsiniz: <https://goo.gl/fXbL3O>

Belə könüllülük proqramlarına misal olaraq 2012-ci ildə elan olunmuş “Gənclik və könüllülər” proqramını göstərmək olar. Bu proqram barədə məlumat almaq üçün göstərilən keçiddən istifadə etmək olar: <https://goo.gl/krzMe1>

Son layihələrdən biri isə “milli könüllülük xidmətləri proqramı” olmuşdu. Bu layihə Orta Şərq və Şimali Afrika ilə bağlı olmuşdur. Həmin layihələr barədə aşağıdakı keçidlərdən məlumat əldə edə bilərsiniz:

<https://goo.gl/iwl6kQ>

<https://goo.gl/mlY2T5>

Diş həkimi, tibb bacısı, baytar, terapevt və ya digər sahə həkimləri, həmçinin həkimlik sahəsi üzrə təhsil alan şəxslər könüllü olaraq səhiyyə problemləri yaşayan və ölkə və cəmiyyətlərdə könüllü fəaliyyəti həyata keçirə bilirlər. Bunlar üçün aşağıda söz açacağımız müxtəlif proqramlar var.

BMT və Dünya Bankı ilə yanaşı, hər birinizin tanıdığı Avropa İttifaqının da müxtəlif könüllü proqramları mövcuddur. Avropa İttifaqı da BMT kimi könüllülərlə bağlı olan bir çox layihələri dəstəkləyir. Maliyyə və proqram dəstəkləri verir.

Avropa Birliyi Yardım Könüllüləri Avropa Gənclik Forumuna (European Youth Forum) görə şəxsin öz iradəsi ilə, cəmiyyətin maraqlarının təmin edilməsi üçün, əvəzsiz olaraq, əsasən təşkilatlarda insanlara yardım və ictimai xidmətlərin göstərilməsi məqsədilə həyata keçirilsə və maddi qazanc əldə etməyi qarşısına məqsəd qoymursa, o zaman həyata keçirilən fəaliyyət könüllülük fəaliyyəti hesab olunur.

Bu bölmədə xarici dilləri, xüsusən də ingilis dilini və beynəlxalq təşkilatların üzvlərinin qəbul edilən dillərini üstünlük kimi görsəniz bundan heç də təəccüblənməyin. Siz vətənpərvər və çox yaxşı bir insan ola bilərsiniz, lakin beynəlxalq səviyyəli könüllü olmaq üçün həm də xarici dilləri mükəmməl bilməyiniz lazımdır.

Əlavə olaraq bu bölmədə daha ətraflı məlumat əldə edə bilərsiniz: <https://goo.gl/zDB1VZ>

Avropa Gənclik Forumu haqqında əlavə məlumatla tanış ola bilmirsinizsə, demək siz Avropa könüllüsü olmaq standartlarına cavab vermirsiniz. Amma bundan üzülməyə dəyməz. Qarşınıza məqsəd qoyun, dilləri öyrənin və bir daha bu fəslə oxuyun və beynəlxalq könüllü olmaq üçün şanslarınızı sınayın.

Könüllülük və Avropa Birliyi barədə danışarkən Avropada könüllülük ölkədən-ölkəyə fərqli xüsusiyyətlərə malikdir. Belə ki, inkişaf səviyyəsi, ictimai şüur və digər xüsusiyyətlər burada rol oynaya bilər.

Eurobarometerin keçirdiyi sorğuya əsasən hər 10 avropalıdan üçü könüllülük fəaliyyəti ilə məşğul olduğunu bildirmişdir. Bəzi təxminlərə görə Avropa Birliyindəki yetkin könüllülərin ümumi sayı 92-94 milyon ətrafındadır. Bu isə 15 yaşdan yuxarı olan avropalıların 23 faizi deməkdir.

Avropa Komissiyası (European Commission) könüllü fəaliyyətinə qatılan 100 milyon avropalının söylərini qeyd etmək üçün 2011-ci ili “Avropa Könüllülük ili” elan edib. “Avropa Könüllülük ili” haqqında əlavə məlumatla daha geniş tanış olmaq üçün bu bölməyə baxmağınız kifayət edər: <https://goo.gl/GM12mQ>

BMT sektorunda olduğu kimi, Avropa İttifaqının könüllüsü olmağın da öz tələbləri var. Bu tələblərə uyğun işə təbii ki, avantajlar mövcuddur. Avropa Birliyində könüllülük Avropa Könüllülük Xidmətinin (European Voluntary Service) vasitəçiliyi ilə həyata keçirilir. Avropa Birliyində könüllü olmaq üçün ilk olaraq siz müvafiq layihəni tapıb, onun tərkibində könüllü olmaq barədə əminliyinizi ifadə etməklə yanaşı, könüllü olmaq üçün qoyulan tələblərə də tam cavab verməlisiniz. Layihələrdə iştirak üçün sizin həm də təcrübədən çıxmış sosial bir həyatınız olmalıdır. Buyurun, bu bölmə sizin suallarınıza cavab verəcək çox gözəl bir mənbədir: <https://goo.gl/9TGbDl>

Əgər siz hər hansı bir layihə tapmasanız, o zaman hər hansı

---

bir göndərici təşkilat tapmalısınız (sending organization). Əgər siz hər hansı bir göndərici təşkilatı da tapa bilmirsinizsə, düşünməyin ki, şanslarınız tamamilən tükənib. Bunun üçün də çarə vardır. Buyurun, bu bölmə vasitəsilə siz könüllülük haqqında əlavə məlumatla maraqlana bilərsiniz:

- Milli agentliklər haqqında məlumat üçün: <https://goo.gl/U47w1p>
- Şərqi Avropa və Qafqaz, Cənub-Şərqi Avropa və Avro-Aralıq dənizi ölkələri üçün regional SALTO Resurs Mərkəzi; Əlavə məlumat üçün: www.salto-youth.net
- Akkreditasiya olunmuş təşkilatların məlumat bazası. Əlavə məlumat üçün: <https://goo.gl/IE2yPA>

Göndərici təşkilatlar (sending organizations) sizə layihələr barədə yardımçı olacaq. Əgər layihəyə uyğun kriteriyalara cavab verirsinizsə, maraqlarınızın təmin edilməsi baxımından sizə münasib seçim imkanı olacaqdır. Avropa Könüllülük Xidmətinin fəaliyyəti ilə bağlı Erasmus proqramı da sizə yardımçı ola bilər. Bu haqda əlavə məlumat almaq üçün aşağıdakı internet bölməyə müraciət edə bilərsiniz: <https://goo.gl/WJxt4V>

Avropa İttifaqının könüllüsü olmaq üçün aşağıdakı məsləhətlər önəmli olardı:

- Avropa İttifaqının rəsmi qəbul etdiyi dilləri öyrənin. Əgər daha böyük əhatə və dil baryeri ilə qarşılaşmaq istəmirsinizsə, mütləq ingilis dilini öyrənin.

- Keçmişdə könüllüsü olduğumuz təşkilatları və könüllülərlə əlaqə qurun. Onlar sizə bu sahədə çox yardımçı ola bilər.

- Həm öz ölkənizdə, həm də gedəcəyiniz ölkədə inzibati prosedurlar (viza, yaşayış icazəsi, sığorta və s.) haqda məlumat əldə edin.

- Gedişdən öncə olan təlimlərdə iştirak edin. Bu, sizə gələcək könüllülərlə də tanış olmaq üçün yaxşı fürsətdir.

- Gedəcəyiniz ölkə haqqında məlumatlar toplayın. Hansı ölkəyə getməyin daha üstün olduğu barədə düşünün.

Asiya İnkişaf Bankının (AİB) təcrübə proqramı xarici tərəfdaşları cəlb etməklə, bilik və əmək mübadiləsi işinə kömək edir. Bundan başqa, təcrübə proqramları potensial gələcək işçi heyəti müəyyən etmək üçün AİB-a imkan yaradır.

Bu təcrübə proqramlarının müddəti minimum 8 həftə (56 gün), maksimum 26 həftə, yaxud 6 ay davam edə bilər.

Tələbələr də bu proqrama qoşula bilərlər. Onlar AİB Karyera və Məşğulluq Sistemi (ACES) vasitəsilə elektron formada müraciət edə bilərlər. Universitet tərəfindən bilavasitə göndərilmək şərt kimi tələb edilmir. Bununla bağlı xüsusi müraciətlər barədə adbintern@adb.org ünvanına elektron məktub göndərmək olar. Lakin qeyd etmək ki, AİB yalnız magistratura və doktoranturada təhsil alan tələbələri özünün təcrübə proqramlarına qəbul edir.

Career and Employment System (ACES) barədə əlavə məlumat almaq üçün aces.adb.org internet bölməsinə baxmağınız məsləhət görülür.

AİB-in ictimaiyyət üçün açıq olan saytının təcrübə proqramı hissəsində təcrübə proqramına aid prosedurlar bələdçisi yerləşdirilib. Prosedurları başa düşmək üçün bələdçini oxumaq tövsiyə olunur. Təcrübə proqramları barədə ətraflı məlumat mütəmadi olaraq www.adb.org internet səhifəsində yerləşdirilir. Müraciət edənlərin əvvəlcədən həmin saytdan bu barədə maraqlanmaları məsləhət görülür.

Əgər siz AİB-in üzv dövlətlərinin vətəndaşı deyilsinizsə və hətta siz AİB-in üzv dövlətlərinin birində təhsil alırsınızsa, təcrübə proqramına müraciət edə bilməzsiniz. Müraciət edənlər AİB-in üzv dövlətlərinin vətəndaşları olmalıdır. Bu, təbii ki, könüllü olmaq istəyən milyonlarla gəncin xoşuna gəlməyə bilər.

Amma qəbul etmək lazımdır ki, belə təqaüd tələbləri çox normaldır. Qeyd edək ki, Azərbaycan Respublikası 1999-cu ildən bu maliyyə institutunun üzvüdür. O zaman sizin müraciət üçün rəsmən şanslarınız var.

Bütün təcrübəçilərə 56 gün müddətində təqaüd verilir. 56 gündən artıq işləmək istəyənlərə əlavə günlər üçün təqaüd ayrılmır. Təqaüd ancaq AİB ilə xüsusi razılığı olan universitetlərin tələbələrində verilir.

Təcrübəçilər qalmaq, nəqliyyat, qidalanma xərclərini öz üzərinə götürür. Həmçinin uçuş xərclərinin bir hissəsini də bəzi hallarda bura daxil etmək olar. Təcrübəçilərin Manilaya yola düşməmişdən əvvəl tibbi sığorta olunmaları da şərtlərdən biridir. Seçilmiş namizədlərin uçuş xərclərinin bir hissəsi AİB tərəfindən qarşılır. AİB internet səhifəsi vasitəsilə seçim nəticələri barədə elanları yerləşdirir. Seçilmiş namizədlərlə AİB-in insan resursları bölməsi birbaşa əlaqə saxlayır.

AİB-in əksər təcrübə proqramları Manilada (Filippində) - AİB-in baş ofisində olur. Rezident missiyaları əsasən yerli universitet və tələbələr üçün təşkil edilir. Bu elanlar birmənalı şəkildə yuxarıda qeyd edilən internet səhifədə və digər internet resurslarında yerləşdirilir. Adətən, təcrübəçilərə səyahət etməyə icazə verilmir. Əgər viza tələb olunursa, Filippinə gəlmək üçün siz Filippinin ölkəmizdəki səfirliyinə müraciət edərək vizanı ala bilərsiniz. Bir qayda olaraq, əvvəlki təcrübəçilər yenidən müraciət edə bilməz. Təcrübəçilər üçün iş saatları 1 saatlıq nahar fasiləsi daxil olmaqla, 8:00-17:00-dəkdir. Asiya İnkişaf Bankının “Təcrübə Proqramları” barədə daha ətraflı məlumat almaq üçün aşağıdakı keçiddən istifadə edə bilərsiniz: <https://goo.gl/wSBhoM>

Gəlin nümunə üçün müxtəlif könüllü birlikləri və dərnəklərinin də fəaliyyətinə diqqət yetirək. Bu, sizin üçün çox önəmli bir resurs olardı. Xüsusən isə analoji olaraq sizin digər resursların ax-

tarışı sahəsində bilik və bacarıqlarınızın artması üçün bir yol xəritəsi olardı. Beləliklə, aşağıdakı nümunələrə diqqət yetirək:

Beynəlxalq Könüllülük Proqramları Dərnəyi (International Volunteer Programs Association) xaricdə könüllü olmaq üçün təşviqat və çatımlılığın təmin edilməsi ilə məşğul olan, gəlir məqsədi güdməyən təşkilatdır. İVPA özünün xüsusi standartları, prinsip və təcrübi ənənələri mövcud olan, könüllülərin göndərilməsi ilə məşğul olan təşkilatların dərnəyidir (sending organization). Özünün hər hansı xüsusi könüllülük proqramı yoxdur.

İVPA-nın üzvlüyünə aşağıdakı təşkilatlar daxildir:

1. Amerika Gənclərinin Xaricdə Diabeti Anlaması (American Youth Understanding Diabetes Abroad)

AYUDA - 1996-cı ildə qurulmuş, dünyada diabet cəmiyyətlərinə yardım məqsədi daşıyan bir təşkilatdır. Bu təşkilat diabetlə mübarizə aparan gənclərə daha çox kömək etmək, onların ruhlandırılması məqsədilə könüllü gənclərin səfərbər edilməsi niyyəti daşıyır. AYUDA ilkin olaraq Latın Amerikasına ölkələrində fəaliyyət göstərməyə başlasa da, hazırda ətrafını Ekvador, Dominikan Respublikası, Bermud kimi ərazilərdə də genişləndirib. Daha ətraflı məlumat almaq üçün www.ayudainc.net internet sahifəsinə baxmaq olar.

2. Amerikanın Dostları (Amigos de las Americas)

AMİGOS 1965-ci ildə qurulmuşdur, gənc liderlərin cəmiyyətin inkişafına və onun irəli getməsinə yardımçı olmasını qarşıya məqsəd qoyan qeyri-kommersiya təşkilatıdır. Əlavə məlumat üçün www.amigoslink.org internet sahifəsindən məlumat əldə edə bilərsiniz.

3. Mədəniyyətlərarası həllər (Cross-Cultural Solutions)

Mədəniyyətlərarası həllər heç bir mənfəət məqsədi güdməyən, dini və siyasi bağlılığı olmayan təşkilatdır. Bütün dünyada cəmiyyətlərin ilkin inkişafına yardımçı olmaq, onların birgə

əməkdaşlıq çərçivəsində irəliləyişinə kömək etmək üçün könüllü gənclərin birliyini özündə ehtiva edən təşkilatdır. Əlavə məlumat üçün www.crossculturalsolutions.org baxmağınız tövsiyə olunur.

4. Dünya Diqqət (Globe Aware)

Daha yaxşı bir dünya üçün dünyanın mədəni və təbii resurslarını qorumaq uğrunda təşviqat aparan təşkilatdır. Təşkilat yerli cəmiyyətlə birgə qlobal problemləri dini, siyasi, mədəni fərqliliklərindən asılı olmayaraq, inkişaf etdirmək missiyasını daşıyır. Təşkilatın məqsədi mədəni müxtəlifliklərin qorunmasını təmin etmək, amerikalılar və dünyanın digər xalqları arasında yaxınlaşmanın həll edilməsi ilə davamlı inkişafın dəstəklənməsi uğrunda mübarizə aparmaqdır. Globe Aware könüllülərə lokal cəmiyyətlərlə bir amal uğrunda çiyin-çiyinə, kompakt şəkildə çalışmağa və yaşamağa dəstək verir. Öyrənmək, əylənmək və kömək etmək burada başlıca şüar qismində çıxış edir. Bu təşkilat barədə daha ətraflı məlumatı www.globeaware.org internet səhifəsindən əldə edə bilərsiniz.

5. Qlobal Briqadalar (Global Brigades)

Global Brigades - dünyanın ən böyük tələbə qlobal sağlamlıq və davamlı inkişaf təşkilatıdır. 2004-cü ildən başlayaraq, on minlərlə könüllü Honduras, Panama, Nikaraqua və Qanada bu yöndə çalışanlarla birgə əməkdaşlıq edir. Könüllülər yerli işçi heyəti ilə birgə “vahid inkişaf modeli”nə uyğun olaraq mikromaliyyə, səhiyyə, infrastrukturun inkişaf etdirilməsi uğrunda könüllü fəaliyyətini həyata keçirirlər. Təşkilat sosial məsuliyyətini dərk etməyə, həyat standartlarının bərabərləşdirilməsinə səy göstərən insanları öz ətrafında birləşdirir. Daha ətraflı məlumatı www.globalbrigades.org internet səhifəsindən əldə edə bilərsiniz.

6. Xaricdə Layihələr (Projects Abroad)

Projects Abroad dünyanın 20-dən çox ölkəsinə 100 müxtəlif təcrübə proqramı üzrə könüllülər göndərir. Əsası 1992-ci ildə qurulan bu təşkilatın ilkin komandasında 500 nəfər olmasına baxmayaraq, hər il 10 minlərlə insanı könüllü olaraq dünyanın müxtəlif ölkələrinə göndərir. Könüllülər özlərinin seçimi üzrə bir yerə getməkdə sərbəstdirlər. Ən məşhur proqramları bunlardır:

- Ətraf mühitin mühafizəsi;
- Arxeologiya və mədəni abidələrin qorunması;
- İngilis dilinin tədrisi;
- Uşaq evlərinə qayğı;
- Tibbi baxım və s.

Daha ətraflı məlumat üçün www.projects-abroad.org internet səhifəsinə baxa bilərsiniz.

7. Sülh üçün Xidmət (Service For Peace)

Service for Peace dünyada həyata keçirilən icma inkişafı proqramlarına könüllüləri cəlb edir. Əlavə məlumat üçün www.serviceforspeace.org internet səhifəsi sizə kömək ola bilər.

- Beynəlxalq Qlobal Baxış (Global Vision International)

Bu proqram vasitəsilə Fici, Tailand, Nepal, Hindistan, Meksika, Cənubi Afrika ölkələrində könüllülük fəaliyyətini həyata keçirə bilərsiniz. Bu proqram ümumi sağlamlıq və baytarlıq sahəsi üzrə fəaliyyəti özündə ehtiva edir. Proqramlar 2 və 12 həftə arasında müddəti özündə əhatə edə bilər. Könüllülər 18 yaşına çatdıqdan sonra və onların səhiyyə ilə bağlılığı olduğu halda proqramlara qoşula bilərlər. 18 yaşından aşağı şəxslər yalnız xüsusi proqramlara bu nəzərdə tutulduğu halda müraciət edə bilərlər. Əlavə məlumat üçün bu internet mənbəyə baxa bilərsiniz: <https://goo.gl/aHtXkX>

- Könüllüləri Sev (Love Volunteers)

Siz burada uşaqların inkişafı, ətraf mühit, səhiyyə və tibb problemləri ilə bağlı könüllülük proqramına qoşula bilərsiniz. Bu

---

proqramlar çərçivəsində könüllülər Fələstin, Albaniya, Moldova, Rusiya, Ukrayna, Kamerun, Efiopiya, Qana, Keniya, Mərakeş, Ruanda, Seneqal, Cənubi Afrika, Tanzaniya, Uqanda, Zambiya, Boliviya, Kosta-Rika, Ekvador, Qalapaqos adaları, Qvatemala, Honduras, Meksika, Panama, Peru, Banqladeş, Kamboca, Çin, Hindistan, Monqolustan, Nepal, Şri -Lanka, Tailand və Vyetnam ölkələrində fəaliyyətlərini həyata keçirə bilərlər.

Proqramın müddəti 1 həftə və 24 həftə arasında dəyişməkdədir. Proqramlar onların xarakterindən asılı olaraq müxtəlif meyarlar və tələblər irəli sürə bilər. Demək olar ki, hər bir kriteriyaya uyğun proqramlar burada öz əksini tapmışdır.

Burada təkcə tibb sahəsində deyil, həm də tikinti, ətraf mühit və digər sahələrə uyğun gələn proqramlar tapmaq mümkündür. Love Volunteers dünyanın 30-dan çox ölkəsində öz əhatəsini genişləndirməkdədir. Hətta Mərakeşdə perinatal qayğı və doğum öncəsi dəstəyin verilməsi ilə bağlı könüllü proqramları mövcuddur. Əlavə məlumatı bu internet bölmədən ala bilərsiniz: <https://goo.gl/2SPD8E>

- Könüllü Həllər (Volunteering Solutions)

VolSol 2006-cı ildə təsis edilmiş 2007-ci ildən bəri 10 mindən çox könüllünü əhatə edir və dünyanın 25 ölkəsində fəaliyyətini davam etdirir. Bu təşkilat sizə xaricdə (əlavə məlumat üçün 1-ci keçid linki), xüsusən də tibb sahəsi üzrə (2-ci keçid linki) təcrübə keçməyə yardımçı ola bilər. Həmçinin nəzərə almaq lazımdır ki, bəzi hallara uyğun olaraq könüllü fəaliyyəti minimum ödənişləri də özündə ehtiva edə bilər. Burada həftəlik 200 dollara kimi ödəniş imkanları mövcud ola bilər. Daha ətraflı məlumat üçün aşağıdakı keçidlərə baxın: <https://goo.gl/1p5eU7>

<https://goo.gl/ecdPez>

Siz əsasən bu vasitə ilə 2 böyük proqramda iştirak edə bilərsiniz. Belə ki, Hindistanda həkim və uşaq baxıcılığı sahəsi üzrə

proqram, Nepalda tibbi effektiv kömək proqramı ən ümdə proqramlardan hesab edilir. Hindistanda fəaliyyətinin həyata keçir-məsi ilə bağlı məlumatı aşağıdakı keçiddən istifadə edə bilərsiniz: <https://goo.gl/6q1olm>

Əgər siz Nepalda könüllü fəaliyyətini həyata keçirmək istəyirsinizsə, o zaman aşağıdakı keçiddən istifadə edə bilərsiniz: <https://goo.gl/ZfhRbN>

Ümumi olaraq bu proqramlar haqqında əlavə məlumat üçün: <https://goo.gl/wyhnhc>

Yuxarıda barəsində qeydlər edilən təşkilatları sizin üçün bir nümunə olaraq təqdim etdik. Nəzərə alın ki, müasir dünyada dinamik proseslər daxilində proqramlar, onların tələbləri sürətlə dəyişə bilər və ola bilsin ki, yuxarıdakı məlumatlar bir informasiya kimi köhnəlsin. Amma bu informasiyaları diqqətinizə çatdırmaqda məqsədiniz sizin bu mövzulu informasiyaların toplanmasında analoji bacarıqlarınızın artmasına xidmət edir. Bu informasiyaları oxuduqca analoji informasiyaların araşdırılmasına cəhd edin. Bu da ev tapşırığınız olsun.

Beynəlxalq nümunələrlə yanaşı, kifayət qədər yerli nümunələr də vardır. Təcrübəçilər və könüllülər üçün ölkəmizdə də bir çox imkanlar tanınır və onlara kifayət qədər geniş şərait yaradılır. Bu yerli nümunələrdən biri də “Azercell Telecom” MMC-dir. Gəlin, aşağıdakı bu nümunəyə diqqət yetirək:

“Azercell Telecom” MMC qeyd edir ki, gənclər hər bir cəmiyyətin strateji ehtiyatlarından biridir, onların mobilizasiyası və inkişafından cəmiyyətin gələcəyi asılıdır. Gənclik mərhələsində olduqları müddətdə onlar lazımi təhsil almalı, professional bacarıqlara yiyələnməli, öz hüquq və vəzifələrini anlamalıdırlar ki, müstəqil həyata inteqrasiya olmaları asanlaşsın. Onlar yüksək potensiala, enerjiyə və ideyalara malikdirlər, istənilən başlanğıclara hazırdırlar. Biz bu bacarığı düzgün yönləndirməliyik.

“Azercell Telecom” MMC gənclərə yeni bilik və bacarıqlara yiyələnməyə daima şərait yaradır. Azərbaycan gənclərinin inkişafına yönəlmiş layihələri dəstəkləyir və təhsillə bağlı bir sıra proqramlar həyata keçirir. Belə proqramlara gənclər öz istəkləri əsasında cəlb olunurlar. Lakin proses özü planlaşdırılmış, gənclərin sosial, professional və şəxsi inkişafına yönləndirilmiş bir layihədir.

Gənclər tərəfindən əsas maraq göstərilən “Azercell Telecom”un layihələrindən “Tələbə təqaüdü” proqramı; gələcəkdə iş qəbul imkanlarını reallaşdıran təcrübə proqramı; mütəmadi olaraq keçirilən karyera tədbirləri; öyrənmə, inkişaf və informasiya mübadiləsi platforması olan “Azercell Akademiyası”nı qeyd etmək olar.

“Azercell-Tələbə təqaüdü proqramı”nın mərhələli seçimləri nəticəsində Azercell-in təqaüdcüsü adını qazanan tələbələr ali təhsillərinin sonunadək şirkət tərəfindən 200 AZN məbləğində aylıq təqaüd almaqla yanaşı, telekommunikasiya sahəsində biliklərini artırmaq, şirkətin korporativ tədbirlərinə dəvət almaq, müxtəlif təlimlərdə iştirak etmək və şirkətdə təcrübə keçmək imkanını əldə edirlər.

Bu proqramın əsas məqsədi müvəffəqiyyətlə təhsil alan və akademik fərq yaradan tələbələrə xüsusi qayğı göstərmək, yüksək potensiallı tələbələrin gələcəkdə peşəkar kimi formalaşmasına dəstək olmaq və korporativ sosial məsuliyyətli fəaliyyət çərçivəsində cəmiyyətə töhfə verməkdir. 2009-cu ildən etibarən 103 tələbə Azercell-dən təqaüd qazanıb, 2012-ci ildən etibarən Azercell Təqaüd proqramı Naxçıvan Dövlət Universitetini əhatə edib və 2014-cü ildən etibarən Gəncə, Lənkəran və Mingəçevir şəhərlərinin ali məktəbləri də layihələrə qatılıb. Ümumi olaraq bu günə qədər bölgə ali məktəblərindən 24 tələbə Azercell təqaüdcüsü olub.

Tələbə təcrübə proqramları gənclərə nəzəri bilikləri real iş şəraitində tətbiq etməklə bərabər, telekommunikasiya sənayesi haqda biliklər əldə etməyə, maraqlı və məsuliyyətli layihələrdə iştirak etməyə və gələcəkdə “Azercell Telecom”da karyera qurmağa imkan yaradır. Bu günədək 102 tələbə “Azercell Telecom”un təcrübə proqramında iştirak edib, onlardan 15 tələbə sonradan “Azercell Telecom”da işlə təmin olunub.

“Azercell Akademiyası” daima peşəkar inkişafı hədəfləyir və gənclər üçün müxtəlif inkişaf proqramları həyata keçirir.

“ASAN Könüllüləri” Təşkilatının təşəbbüsü ilə 2016-cı il iyulun 20-dən 25-dək İsmayilli rayonunun Lahıc qəsəbəsində keçirilən “Həmrəylik düşərgəsi” layihəsində “Azercell Akademiyası” mobil rabitə təminatçısı kimi çıxış etməklə yanaşı, gənclərə karyera qurmağın yolları barədə məlumat sessiyasını iştirakçı könüllülər üçün təşkil edib. Bununla bərabər, iştirakçı könüllülər üçün ilk tibbi yardım və yangınsöndürmənin əsasları, fövqəladə hallarda davranış qaydaları təlimlərini də həyata keçirib.

“Azercell Telecom” gənclərin inkişafına təkan və dəstək verəcək proqramlar və layihələr keçirməyə davam edir.

Gəlin gənclərin və təcrübəçilərin “Azercell Telecom” haqqında düşüncələrinə diqqət edək:

Rəhim Nəcəfov, Naxçıvan Dövlət Universiteti, 2015-2016-cı illər “Tələbə təqaüdü” proqramının iştirakçısı:

“Düşünürəm ki, bu proqramların keçirilmə məqsədi müxtəlif şirkət və proqramlardan asılı olaraq dəyişir. Amma bu, uğur qazanmaq istəyən tələbələr üçün çox böyük şansıdır. Xüsusən bu tip proqramların təkcə paytaxta deyil, bölgələrə şamil olunması isə çox gözəl addımdır. Qazanılan təqaüddən əlavə bu təqaüdü qazanana qədərki mərhələlər mənə çox böyük təcrübələr qazandırdı. Hal-hazırda qazandığım təqaüdü dil öyrənmə kursu üçün xərcləyirəm. Bu şəraiti yaratdığı üçün “Azercell Telecom” şirkətinə bir daha təşəkkürümü bildirirəm”.

Azərbaycan Diplomatik Akademiyası, 2015-2016-cı illər “Tələbə təqaüdü” proqramının və 2016-cı il “Tələbə Yay Təcrübə” proqramının iştirakçısı Məhərrəm Vəlizadə qeyd edir ki, Azercell “Tələbə təcrübə” proqramı tələbələr arasından Azərbaycanın istedadlı gənclərinin üzə çıxarılmasına, onların qabiliyyətlərinin inkişaf etdirilməsinə və gələcəkdə professional iş mühitinə hazırlanmasına, teoretik bilikləri praktiki şəraitdə istifadə etməsinə şans yaradılması oldu. Azercell “Tələbə təqaüdü” proqramının əsas töhfəsi tələbələri qabaqcıl göstəricilərinə görə müəyyən edərək müxtəlif ixtisaslarda oxuyan gənclərin təhsilinə və onların şəxsi inkişafına dəstək olmaqdır. “Azercell Telecom” şirkətinin sosial məsuliyyətlik göstərərək yeni kadrlar yetişdirmək üçün ortaya gətirdiyi bu proqram bir şirkət kimi cəmiyyətə verə biləcək unikal töhfədir.

Bakı Dövlət Universitetinin məzunu 2014-cü il “Tələbə Yay Təcrübə” proqramının iştirakçısı, hazırda “Azercell Telecom” MMC-nin əməkdaşı Toğrul Cəfərli deyir: “Azercellin “Tələbə Yay Təcrübə” proqramında iştirak etmək, mənə, bir tələbənin yay tətili ərzində görə biləcəyi ən məhsuldar işlərdən biridir. Çünki bu proqram yaxşı bir mütəxəssis olmaq üçün gəncə öyrədən biləcək ən vacib təcrübə və bacarıqları qazandırır. Bu qazancılara nümunə kimi, iş üçün müsahibədən tutmuş, ilk əmək müqaviləsindən tutmuş, iş mühiti ilə tanışlıq, korporativ münasibətlər və ixtisas üzrə ilk təcrübədən ölkənin ən böyük telekommunikasiya şirkətinin bir hissəsi olmağa qədər bir çox məqamı göstərə bilərəm. 2 il əvvəl “Azercell Telecom”da təcrübə proqramında iştirak etmək, sözsüz ki, indi bu şirkətdə tam ştatlı işçi kimi fəaliyyət göstərməyimdə xüsusi rol oynayıb”.

II FƏSİL

UĞURUN ZƏRURİ ALƏTLƏRİ

Bizi uğurlu həyata hazırlayan - bilik, bacarıq

Siz hazırda ali təhsil aldığınız müəssisədə elm, savad, bilik öyrənirsiniz. Amma bu elm və savadın aprobasiyası, tətbiqi bəzən sizdə suallar doğurur. Bəzən haqlı olaraq sual edirsiniz ki, bu öyrəndiyimiz kitabları, mühazirələri harada və nə zaman tətbiq edəcəyik?! Elmi biliksiz təsəvvür etmək çox çətinidir. Sizin bilik qazanacağınız və öyrəndiklərinizi tətbiq edəcəyiniz yer yalnız könüllülük fəaliyyətidir. Əmin edirik ki, hər gün öyrəndiklərinizlə könüllü fəaliyyəti zamanı hər an qarşılaşacağsınız. Hər bir gənc təhsil aldığı fənlərə uyğun bu işləri təsnif araşdırmaq imkanına malik olacaq.

Könüllü olduğunuz müddətdə təmsil olduğunuz qurumun iş qaydalarına uyğun olaraq yeni biliklər əldə edəcəksiniz. Misallarla bunu çox sadə izah etmək mümkündür. Məsələn, təhsil aldığımız dövrdə eşitdiyiniz, oxuduğunuz və öyrəndiyiniz metodları və alətləri biliklər vasitəsilə reallaşdırmağa başlayacaqsınız. Könüllülük insanın müəyyən bilik və bacarıqlarını artırır və sahib olduğu bacarıqların püxtələşməsinə kömək edir.

Siz özünüz də təsdiq edərsiniz ki, tanıdığınız insanlar arasında onlarla insan vardır ki, orta və ali məktəbdə əla oxumaqlarına, tərbiyəli, intizamlı olmaqlarına baxmayaraq, cəmiyyətdə elə də uğur qazanmayıblar. Bu yerdə bir ifadə yerinə düşür. Biz deyə bilərik ki, bu insanların yerinə daha bacarıqlı insanlar uğur qa-

zanıb. Bəzən müasir kapitalizm cəmiyyətində işəgötürənləri qiymət cədvəli və diplomun rəngindən çox bacarıq maraqlandırır. Məsələn, siz çox məşhur bir şirkətin qırmızı attestatlı və qırmızı diplomlu satış meneceri olub, bir banka da boya sata bilməyəcəksinizsə, bu, yenə sizin bacarıqsızlığınızdır. Yox, əgər siz bir şirkətin universiteti adı qiymətlərlə bitirmiş bir məzununuzsa və gündə 100000 manatlıq boya satırsınızsa, siz çox bacarıqlı əməkdaşsınız. Təbii ki, əməkdaş və tərəfdaş seçimində şirkətlər bacarıqlı insanlara üstünlük verəcəkdir. Müasir dünya və müasir ictimai münasibətlər savad və biliklə yanaşı, bacarıq da tələb edir. Xüsusilə bu bacarıqlı insanlar müxtəlif yerlərdə könüllü kimi iştirak ediblərsə və yaxud da müxtəlif sertifikatlaşdırma sistemlərinin sertifikat məhsulları varsa, bu, onları öz işlərində daha da əvəzedilməz edir. Könüllü olmaq, bacarıqlı olmağa gedən bir yolun başlanğıcıdır.

Könüllü olmaqla, siz biliklərinizi, bacarığa çevirməyi öyrənəcəksiniz. Əgər siz hazırda könüllüsünüzsə, sizə “pioner” bacarıqlı demək olar. Çünki siz artıq bir mərhələni geridə qoymusunuz. Çünki yuxarıdakı və aşağıda sadalayacağlarımız istiqamətlərdə sizin kifayət qədər bacarığınızın yaranma şansı vardır. Yox hələ könüllü deyilsinizsə, deməli, könüllü olmaq üzrə bilik və müəyyən resurslarınız olsa da, bacarıqlarınız olmayıb. Ola bilsin, müsahibədə özünüzü bacarıqlı müraciətçi kimi göstərə bilməmişiniz. Ola bilər ki, ümumiyyətlə, heç könüllü olmağa müraciət etməmişiniz. Bir çox səbəblər ola bilər. Amma bu səbəblər bəhanələr üçün əsas ola bilməz. Əgər bacarığınızı yoxlamaq istəyirsinizsə, könüllü elanlarına müraciət edin, könüllü olun. Bacarıqlı olmaq qeyri-adi situasiyalardan anında çıxıb bilmək vərdişlərini aşılır. Oxuduğumuz testlər və kitablar bizə monoton fikirləri yadda saxlamağa imkan verə bilər. Amma etiraf edin ki, bəzən həyat məktəbində qarşımıza çıxan fors-majör və qəfil situa-

---

siyalarda biz yalnız bacarığımıza əsaslanıb bilərik. Məsələn, əgər hər hansı bir mühazirədə öyrəndiklərimizi praktikada tətbiq edə bilmiriksə, deməli o zaman biz avtomatik olaraq bacarıqsız çevrilirik. Çünkü bunu tətbiq etmək üçün tələbətlik zamanında çoxlu könüllü proqramları olsa da, biz bu sahədə bir qədər təmbəl olmuşuq və bacarıqlarımızı inkişaf etdirmək istəməmişik.

Bacarıq, komandada işləmək, liderlik istedadıdır. Əgər könüllü deyilsinizsə, müasir dövrimizdə çoxlu iş elanlarında göstərildiyi kimi, 3-5 il staj tələb edilən işçilər işə dəvət edilsə, demək olar ki, sizin texniki parametrlər üzrə seçim imkanlarınız avtomatik itir, müraciət imkanlarınız demotivasiya ilə müşahidə olunur. Amma bacarığınız olsa, 3-5 il təcrübə tələb edən sahələr üzrə müxtəlif könüllü stajları yığmaqla, bacarığımıza əsaslanıb bu baryerləri aşı bilərsiniz. Bacarıq - öyrəndiyiniz nəzəri və praktik məlumatlar toplusudur. Bacarıqsız insan, hər kim olur-olsun böyük uğur əldə edə bilməz.

Bacarıq biliklərin tətbiqidir desək, yanılımarıq. Belə demək mümkünsə, siz orta məktəbdə ana dilində gözəl oxumusunuz. Çünkü bu dildə və əlifbada istədiyiniz kitabı yazı bilərsiniz, sosial şəbəkələrdə özünüzü bacarıqlı bir şərh yazan gənc kimi göstərirsiniz. Amma nəzərə alın ki, əgər davamlı olaraq bacarıqlarınızın artırılması üzərində işləməsəniz, müasir dövrlə ayaqlaşa bilməyəcəksiniz. Könüllülərimiz və gənclərimiz, eyni zamanda, bu kitabı oxuyan valideynlər, müəllimlər, bir sözlə, hər kəs üçün bacarıqla bağlı bir praktik misal çəkmək istərdik. Yəqin ki, hər biriniz çap makinası görmüsünüz. Bu kitab yazılarkən I kurs tələbətəri olan könüllülərimizlə qısa söhbət zamanı onlardan çap maşını barədə fikirlərini soruşanda onlar bunu canlı deyil, filmlərdə, şəkillərdə və bir nəfər işə görkəmli azərbaycanlı şair, yazıçı və dramaturq Hüseyn Cavidin ev-muzeyində gördüyünü dedi. Bir sözlə, yəne də bayaqkı misala qayıdırıq. Dövlər birgə tələblər, imkanlar,

bacarıqlar da dəyişir. Bu proses qanunauyğun baş verir. Siz ana dilini və əlifbanı gözəl bilirsiniz. Təbii ki, hərfələri bilmək mərhələsində qalmırsınız, bu bilik və bacarığınızı daha da inkişaf etdirirsiniz. Bacarığınızın imkan verdiyi həddə çap məşnində işlər görürsünüz, yazılar yazırsınız. Siz ən sürətli çap məşnində yazsanız, deməli, bu bacarığınıza görə ən arzu edilən bir insansınız. Buyurun, çox qısa bir zamanda kompüterlər yaranır və burada sürətli yazmaq tələb edilməklə yanaşı, başqa bacarıqlar da ortaya çıxır ki, müasir elm bunu öyrədir. Siz bunu öyrənməmişsinizsə və yaxud da məlumatsızsınızsa, artıq zamandan bir qədər geri qalmış hesab edilə bilərsiniz. Təbii ki, əgər bu işlər sizin bilavasitə işiniz üçün əhəmiyyətlidirsə. Budur, kompüter məsələləri üzrə bacarığımız var, amma internet resurslardan səmərəli istifadə edə bilmirsiniz, yeni bacarıqlara ehtiyacınız var. Bunu da öyrənirsiniz və internet məkanının sizə verdiyi imkanlardan biri də gündəlik praktik həyatınızın internet resursları üzərində qurulmasıdır. Bariz misal kimi müasir telefonları, planşetləri və s. göstərmək olar.

Beləliklə, biz praktik və yalnız bir misalda bacarıqların necə sürətlə dəyişdiyi bir dövrdə yaşadığımızın şahidi oluruq. Bacarıqlar bu gün bütün istiqamətlərdə yenilənir, dəyişir. Qaydalar inkişaf edir. Bütün bunlarda gənc nəslin və gənc ideyaların böyük rolu vardır. Amma nəzərə alın ki, istənilən dövr üçün gənclər vardır və nəsillərin dəyişməsi prosesi gedir. İşgötürənlər və yaxud da müəssisə rəhbərləri bacarıqlı gənc könüllülərlə işləsə, onlar hər zaman müasir dövrün nəbzini tutmağı daha yaxşı bacarırlar. Müasir gənclik hər zaman müasir ictimai rəyin tələbi olub. Hər zaman tələbləri gənclər yaradıblar. Gəlin etiraf edək ki, moda, yemək və sair məsələlərdə də belə olub. Bir dövrün gəncləri üçün çadırılı kababxanalarda yemək dəb idisə, bugünkü gənclərin ideyaları ilə yaranan mollar və gənclərin yaratdıqları müasir proqram təminatlarının dəstəyilə ən son model

---

telefonlarla selfi çəkib sosial şəbəkələrdə qoymaq daha dəbdədir. Yəni, hər zaman tələblər dəyişir. Güclü deyil, daha çevik dəyişib inkişaf edən bacarıqlar müasirliyə uyğun olur. Bacarıqlar hər an, hər saniyə dəyişən bir prosesdir. Belə desək, əgər professional olmaq istədiyiniz sahə üzrə heç bir təlimdə iştirak etmirsinizsə, əlavə kitablar oxumursunuzsa, sahəniz üzrə heç bir çevrəniz yoxdursa və öz yolunuzu addımlaya bilmirsinizsə, ali təhsil aldığımız müəssisəni günahlandırmaq, elə də başucalığı gətirməz. Öz üzərinizdə davamlı olaraq işləməlisiniz. Davamlı olaraq axtarışda olmalısınız. Axı, bunun üçün sizin müasir bilik və bacarığınız vardır. Siz internetdə işləyə bilirsiniz, sosial şəbəkələrdən istifadə edir, ingilis dili ilə yanaşı, rus və digər dilləri də bilirsiniz. Belə olan halda, nə üçün bacarıqlarınızı biliklərinizə adekvat etmirsiniz? Nə üçün bacarıqlarınızı inkişaf etdirmirsiniz? Məsələn, ispan dilini bildiyiniz halda, nəyə görə İspaniyada bir könüllü proqramına qoşulmursunuz? O zaman bu dili öyrənməkdə məqsədiniz kiməsə öyrətməkdirsə, əmin olun ki, siz dili mükəmməl səviyyədə yalnız bilik kimi öyrədə bilərsiniz. Amma o dili öyrətdiyiniz adama heç bir bacarıq verməyəcəksiniz. Müasir elm isə bilik və bacarığı bərabər sürətdə qəbul edir.

Bəzən tez-tez belə bir misalla rastlaşırıq: Əhməd çox əla insandır, savadlıdır, amma bacarığı yoxdur. Bu boyda biliklə, dilləri bilməsi ilə heç nə edə bilmir. Əgər bu tipli misalları təhlil etsək, Əhmədin simasında görürük ki, o, zamanında nəzəriyyəni öyrənsə də, praktika ilə bağlı heç bir könüllü işlərə qoşulmayıb, müxtəlif bacarığı olan həmyaşıdları ilə birlikdə heç bir layihələrə qatılmayıb. Beləliklə, Əhməddə bilik olsa da, bacarıq inkişaf etməyib. Bacarığı təcrübə vərdislər yaradır.

Bir zamanlar üçün, məsələn mənzildə yanmış lampanı dəyişmək, qapı-pəncərə pətləsinin vintini bərkitmək və yaxud da qaz açarı ilə borunun vintini sıxmaq bacarıq sayılırdısa, indi bu bacarıq

rıqlar yerində qalsa belə, ən yeni dövr daha müasir bacarıqlar tələb edir. Bunlar internet əsrinin və qloballaşan dünyanın tələb etdiyi bacarıqlardır. Bunlardan kənar qalmaq müasir tələblərdən kənar qalmaq deməkdir. Təbii ki, yuxarda qeyd etdiyimiz bacarıqlar, məsələn, məişət işlərinin evdə görülməsi prosesləri o zaman atadan oğula, anadan qıza keçirdisə, artıq müasir cəmiyyətdə övladın tərbiyəsi və bacarığı həm də ətraf çevrədən və onun təmsil olunduğu qurumdan asılıdır. Məsələn, əgər sizin övladınız “ASAN xidmət” könüllüsüdürsə, onda əmin ola bilərsiniz ki, müasir texnologiyanın tələb etdiyi bacarıq və vərdislər üzrə ona qarşı müvafiq tələblər qoyulub və bu könüllü həmin tələblərə cavab vermək üçün öz üzərində işləməlidir. Bu günün “ASAN xidmət” könüllüsü həm gözəl xətlə aydın yazmağı bacarmalı, subordinasiya qaydalarına və intizama əməl etməklə, hansı səviyyədə bilik və bacarığının inkişafı üzrə bu qurumun tələb etdiyi standartlara uyğunlaşmalıdır. Bildiyiniz kimi, “ASAN xidmət” könüllüləri xüsusi seçimlərdən keçir və bacarığının artırılması üzrə potensialı gənclərlə daha çox ünsiyyətdə olur.

İndiki dövrdə artıq xarici dil bilmək xüsusi bacarıq deyil, bu xarici dili şəxsi inkişafınız üçün istifadə etmək xüsusi bacarıqdır. Hazırda xaricdə oxumuş onlarla gənc tanıyırsınız. Təəssüf ki, bir çox hallarda onların bildiyi dil yalnız məişət səviyyəsində tərcüməçilikdən o tərəfə keçə bilmir. Həmin şəxsin, hətta dil bilikləri bazası çox olsa da, o, təcrübəsizliyindən bildiyi dillərin tətbiqi barədə bəzən ya məlumatsız olur, ya da tənbellik edir. Hər bir halda, müxtəlif səbəblər ola bilər. Bəzi hallarda bu tip gənclər bacarıqları olmadığından uğurlu bir tərcüməçi də ola bilmirlər. Tərcüməçilik isə çox mühüm və hər gün öz üzərində işləməyi tələb edən bir peşədir.

Könüllülük bacarıqları inkişaf etdirir, sözün yaxşı mənasında, bir mədəni və gözəl rəqabət mühiti yaradır. Bu mühitdə könüllülər müasir bacarığı müqayisəli və rəqabətli şəkildə öyrə-

---

nirlər. Bu günün könüllüsü sabahın mütəxəssisidir. Bacarıqsız mütəxəssisi isə qəbul edən, işə almaq istəyən çətin tapılar.

Milli məişət qaydalarına görə, evdə bir xanım, qız üçün yemək bişirməyi nə qədər vacib sayırıqsa, onun uğurlu kadr kimi formalaşması üçün tələb edilən bacarıqlar da bir o qədər önəmlidir.

Müasir dünya hər an gənclərin qarşısında müasir tələblər qoyur. Bacarıq tələblərə uyğun olaraq hər an yaranan, dəyişən və inteqrasiya edən bir prosesdir. Bacarıqların itirilməsi gənc nəsil qədər yaşlı və orta nəslin də problemdir. Müasir bacarıqlar orta və yaşlı nəsil ilə yanaşı bütün kateqoriyalara, xüsusən də gənc nəsllə lazımdır. Çünki yeni nəsil müasir tələbləri özü ilə gətirir. Yeni nəsil yeni bacarıqların pioneri, gö-yərçinidir.

Siz tələblərə zamanında cavab verməlisiniz. Bacarıqlarınızın inkişaf etməsini istəyirsinizsə, o zaman inkişaf edə biləcəyiniz mühitdə münbit gəncliklə işləyin, sağlam rəqabət mühitində bacarıqlarınızı inkişaf etdirin.

Ayrılmaz komandamız - kollektiv və cəmiyyət

Hər bir cəmiyyətin formalaşmasının başlıca məfhumları həmin cəmiyyətin tərkibini təşkil edən fərdlərin daşdığı dəyərlərdir. Bu, insanların ilkin toplu halında yaşamağa başladığı dövrlərdən indiyədək belə olmuşdur. Bu amil günümüzdə də bütün xalqların kimliyini müəyyən edən vasitə olaraq qalmaqdadır. Eyni düşüncə tərzinə sahib, ortaq adət-ənənələrə və inanclara malik insan toplumları eyni dəyərlərin ətrafında birləşərək cəmiyyət statusunu qazanırlar. Tarix boyu baş verən bütün mənfi və müsbət rezonanslar da bu dəyərlərin toqquşması və birləşməsinin məhsulu olub.

Cəmiyyətlər müharibələrə də, sülhə də könüllü qoşulmuşlar. Əslində könüllülüyün cəmiyyətdəki rolu onun yaranması ilə başlayıb, bütün mərhələlərdə onun başlıca tərkib hissəsi olaraq yaşayır. Özünü demokratik sayan istənilən cəmiyyət bu anlayışa yalnız daxili psixoloji amil kimi baxmır, həm də könüllülüyü cəmiyyətin gələcək hədəflərində əsas qüvvəyə çevirir. “Sosial məsuliyyət” predmeti inkişaf edən istənilən birləşmənin – təşkilatın, şirkətin, hətta ölkənin xüsusi diqqət ayırdığı bir anlayış olmaqla, könüllülüyün istiqamətlərini, yəni təsir dairəsini müəyyənləyir. Özündə bütövlükdə cəmiyyətə xeyir vermək üçün atılan addımları birləşdirən “Sosial məsuliyyət” psixologiyası toplumun sahib olduğu dəyərlərə başlıca təsir göstərir. Bu proses bütövlükdə könüllülük anlayışıyla formalaşır, yaranır və öz daimi təsirlərini cəmiyyətdə yaradır. Cəmiyyətin öz fərdləri könüllü

şəkildə sosial məsuliyyət istiqamətləri üzrə fəaliyyət göstərir. O fərdlər cəmiyyəti bu fəaliyyətə qoşulmağa səsləyir və cəmiyyətin sahib olduğu dəyərlərdə öz daimi təsirlərini yaradırlar.

Könüllülük sahib olduğun və inandığın dəyərləri sosial məsuliyyət naminə cəmiyyətin digər fərdləri ilə bölüşməkdir. Başqa cür desək, əgər siz ətraf mühitin təmizliyi naminə onu çirkəndirmirsinizsə, bu, sizin sahib olduğunuz dəyərlərdən irəli gəlir. Əgər siz ətraf mühitin təmizliyi naminə bunu təbliğ edir, bu istiqamətdə heç kimin tələb etmədiyi, məcbur etmədiyi və birbaşa olaraq, gözləmədiyi işlər görürsünüzsə, sahib olduğunuz bu dəyəri könüllü şəkildə cəmiyyətə təqdim edirsiniz. Bütün bunlar cəmiyyət psixologiyasına öz təsirini göstərir. Digər tərəfdən, könüllülük fəaliyyətini icra edən hər bir fərd yalnız aid olduğu cəmiyyətin psixoloji statusuna müsbət mənada töhfə vermir, eyni zamanda, özündə də bir sıra dəyişikliklərin əsasını qoyur.

Dünyada dəyişilməz olaraq qəbul edilən faktlardan biri də budur ki, istənilən şəxsin inkişafında, maddi, mənəvi və sair amillərdən başqa, daha yüksək təminatla sahib olmasında onun aid olduğu cəmiyyət əsas rol oynayan faktordur. Bu, o deməkdir ki, əgər sizin aid olduğunuz cəmiyyət yüksək inkişaf indeksinə malikdirsə, bu, fərd olaraq sizin də daha yüksək təminatlara sahib olmanızın göstəricisidir. Ümumilikdə, könüllülük fəaliyyəti cəmiyyət psixologiyasına öz böyük təsirini göstərir, digər tərəfdən isə bu fəaliyyəti reallaşdıran şəxslərin maneəsiz inkişafını təmin edir.

Könüllülüğün sosial məsuliyyət istiqamətlərini müəyyən edən də elə cəmiyyətin özüdür. Bir cəmiyyət üçün çox normal qəbul edilən, onun dəyərlərinin tərkib hissəsində dərin yer tutan məsələ, başqa bir cəmiyyətdə sosial məsuliyyətin təbliğinin tərkib hissəsi ola bilər. Bu da cəmiyyətlərin inkişaf səviyyəsindən, keçdiyi formalaşma dövrlərindən gələn bir nəticə olmaqla, cəmiyyət psixologiyasının göstəricisidir. Düzgün müəyyən edilmiş

sosial istiqamətlər üzrə reallaşdırılan könüllülük fəaliyyəti cəmiyyətdə vətəndaşlıq məsuliyyətini formalaşdırdıqca özünütəbliğatin kütləviliyini artırır. Belə də könüllülük fəaliyyətinə qoşulanların sayı artır və nəticə etibarilə cəmiyyət psixologiyasında istənilən müsbətyönlü dəyişiklikliyə, dəyərin formalaşmasına nail olunur.

Könüllülük fəaliyyət dairəsinin ölçüsündən asılı olaraq, qarşısına qoyduğu sosial hədəfləri müxtəlif dövrlərdə cəmiyyətdə formalaşdırır. Bu fəaliyyət növünün uğurlu olmasında başlıca səbəblərdən biri ümumi maraqların şəxsi maraqlardan üstün tutulması, istənilən şərait və istənilən dövrdə reallaşdırıla bilməsidir. Könüllü olaraq öz cəmiyyətinin inkişafına çalışan istənilən xalq hər zaman daha böyük uğurlara, üstünlüklərə nail olmuş, cəmiyyət psixologiyasına verdiyi bu töhfələrlə fərdlərinin daha yüksək inkişafını təmin edibdir.

Əgər tələbəsinizsə, bu sətirləri oxuya-oxuya təsdiq edə bilərsiniz ki, sizin çevrəniz, əhatə dairəniz hal-hazırda çox kiçikdir. Hətta subaysınızsa, milli adət-ənənəyə uyğun olaraq sabah toy etsəniz, valideynlərinizin tanışlarından başqa dəvət etməyə sizin yaxın sinif və tələbə yoldaşlarınız da daxil, cəmi 40-50 nəfər qonağınız olacaq. Bu misalı toyun timsalında çəkdiksə də, digər yüzlərlə misala da aid etmək olar. Məsələn, ən yaxın dostlarınız şəhərdə yoxdur, siz çay içib müzakirə aparmağa tanıdığınız maraqlı adamlar yoxdur. Bu kimi nümunələrin sayını çoxaltmaq olar.

Bir daha qeyd edirik, əgər siz tələbəsinizsə və sizin ailə mühitindən, sinif, tələbə yoldaşlarınızdan, el dili ilə desək, məhlə uşaqlarından başqa canlı ünsiyyətdə olduğunuz, intellektinizi artıracaq müzakirə mühitiniz yoxdursa, bunu müasir dövr üçün ciddi həyəcan hesab etmək olar. Kollektivdə işləmək, kollektivlə ünsiyyət çox mürəkkəb və böyük bir sahədir. Hətta deyərdik

---

ki, bu sahə bəzən özünün yazılı və yazılmayan qaydaları ilə nə qədər tənzimlənsə də, hər gün özünə yeni bir xarakter yaradır. Kollektivdə işləməklə, öncə siz yeni tanışlar tapırsınız. Təbii ki, kollektivdə olduğunuz müddətdə bütün bu kollektivin sizin tanış və əbədi dostlarınız olacağı anlamına gəlmir. Amma ən azından həmin kollektivi tanıdığınız müddət ərzində insanlarla birbaşa canlı təmaslarınız yaranır. Sosial şəbəkələr üzərindən qurduğunuz təmaslardan fərqli olaraq bu, daha təbii təmaslar olur. Siz kollektivin mədəni, elmi, məişət həyatı ilə tanış olursunuz. Təbii ki, siz özünü nə lazım olduğunu bildiyiniz üçün, həyat məktəbində sizə lazım olan ən yaxşı şeyləri bu kollektivdən öyrənmə bilərsiniz.

Əgər siz bir kollektivdə könüllüsünüzsə və sizin iki ay könüllü kimi müddətiniz varsa, 100 nəfərlik kollektivdən yaş və psixoloji baryerləri də nəzərə alsaq, ən azı 5-10 dost qazanacaqsınız. Təbii ki, bunlar sizin karyeranızda, gələcək münasibətlərinizdə mühüm bir tarixin və həyatınızın bir parçası olacaqdır. Əgər siz digər könül-lülərlə birgə bu kollektivdə bir neçə nəfərsinizsə, deməli, sizin münasibətləriniz bugünkü sosial münasibətləri və sosial şəbəkələri nəzərə almaqla, davamlı ola bilər. Bir sözlə, siz ümumi mədəniyyətin bir hissəsi olaraq, kollektivin bir parçası olacaqsınız.

Beləliklə, bu kollektivdən öyrənmə biləcəklərinizlə siz də bir tarix yazmış olacaqsınız. Ataların təbirincə, “Maddiyyat paylaşdıqca azalar, mənəviyyat, mədəniyyət paylaşdıqca çoxalar”. Məqsəd həm də mənəviyyatlı gənclər yetişdirməkdir. Bunların ən önəmlisi olan insan münasibətləri, subordinasiya, rəhbərliklə münasibətləri gənclərimizə aşılamaq üçün uca Tanrının insana verdiyi bir həyat şansıdır desək, yanılmazıq. Kollektivin protokol, etik və digər qaydalarını qeyd etməyi unutmayaq. Nəhayət, siz həyatınızda yeni və illərin kifayət qədər təcrübəsini öz xarak-

ter və simasında daşıyan insanlarla tanış olacaqsınız. Bu kollektiv əvvəllər daxil olduğunuz orta ümumtəhsil ocaqlarında, şagird olduğunuz rəqs məktəbindəki kollektivdən tamamilə fərqlənəcək. Bu kollektiv illərlə ixtisaslaşdığı sahələr üzrə peşəkarlaşmış və dəqiq hədəfləri olan bir istiqaməti sizə verə biləcək kollektiv olacaqdır.

İncə bir nüansa toxunaq. Könüllülüynün ictimai və cinslər-arası tərbiyədə önəmini nəzərə alsaq könüllülük gələcəkdə sağlam və davamlı ailələrin qurulmasında mühüm rol oynayacaq. Bununla da insanlar bir-birinin xasiyyətinə daha yaxından bələd olacaqlar.

Bugünkü statistikaya nəzər yetirsək görürük ki, ailələrin dağılmasına əsas səbəb kimi, xasiyyətlərin uyğun gəlməməsi, insanların fərqli mədəniyyətlərə malik olması göstərilir. İndiki dövrdə qohum evliliklərinin çoxluq təşkil etməsi nəticəsində əqli-fiziki qüsuru olan uşaqların dünyaya gəlməsi də cəmiyyətimizin ağrılı yeridir.

Ümumiyyətlə, insan elmini araşdıran alimlər qeyd etmişlər ki, əməyin insanın formalaşmasında rolu əvəzsizdir. Könüllü kimi çalışdığınız kollektiv üçün təbii ki, əvəzi ödənilməyən bir sahə ilə məşğul olacaqsınız. Sizin qazancınız daha böyük olacaq. Təcrübə, yeni dostlar, tanışlar, yeni əlaqələr, özünü təsdiq etmə, hətta deyərdik ki, bəzən yeni iş yeri imkanı yaranacaq. Çünki “ASAN xidmət” nümunəsində bu halların dəfələrlə şahidi olmuşuq. Bəziləri könüllülükdən “ASAN xidmət”in əməkdaşına çevrilib. Təbii ki, öz zəhməti nəticəsində. Amma əvəzində sizi əhatə edəcək kollektivi ailə üzvlərinizlə müqayisə edə biləcək və sosial tərbiyənin üçün çox mühüm bir gəlişmə ürəyinizdə, beyninizdə baş qaldıracaq. Sizin qonaq olduğunuz bu kollektivdə illərdir ki, iş yeri hesabına ailəsini saxlayan, oğul-uşaq evləndirmiş onlarla ailə başçısı vardır. Sizin valideynləriniz də təbii ki, ölçü-

---

sünə görə müqayisə edilməyən müxtəlif kiçik və böyük kollektivlərin bir hissəsidir. “İnsanı cəmiyyət yetişdirir” misalı məhz kollektivdə formalaşa bilməyin ən başlıca düsturudur.

Qeyd olunduğu kimi, könüllülük altruistik, nəcib və ali fəaliyyətdir. Könüllü olmuş insanlar bir qayda olaraq, daha alicənab, daha nəzakətli və cəmiyyətdə baş verən hadisələrə daha çevik reaksiya vermələri ilə fərqlənirlər. Könüllülük dəyərinin daşıyıcısına çevrilmiş insanlar karyeraları boyu işəgötürənlər üçün ən çox axtarılan kadrlardır. Müsahibə mərhələsində insan resursları üzrə mütəxəssislərin verdiyi əsas sualların bir hissəsi də könüllülük və sosial fəaliyyət ilə bağlıdır. Məhz həmin mütəxəssislərin fikirlərinə müvafiq olaraq, qeyd edə bilərik ki, könüllü işləmiş insanların işə götürülmə prosesində üstünlükləri mövcuddur. Könüllülük fəaliyyətinə qoşulmaq üçün öncə hazırlıqlı olmaq zəruridir. Rəqabətin mövcud olduğu şəraitdə yüksək bacarıq və vərdisləri olan gənclərin üstünlük qazanması heç də təəccüb doğurmur. Bir sözlə, könüllülük fəaliyyətinə qəbul olmaq üçün gənclər bir yol keçir, harasa müraciət edir, müsahibəyə hazırlaşır, sualları cavablandır və təcrübə toplayır. Bu təcrübə isə onların karyeralarına anında köməyə çatır. Belələri işə müraciət edən şəxslərdən daha uğurlu olur və işəgötürmə prosesinin birinci mərhələsini uğurla tamamlayır.

Eyni zamanda, həmin şəxslər komandada çalışdığı, kollektivdə işlədiyi üçün düşəcəyi yeni mühitə və komandaya tezliklə adaptasiya olur və vəzifəsi üzrə işlərə daha tez köklənirlər. Bir qayda olaraq, insan resursları üzrə mütəxəssislərlə aparılan sorğuya əsasən əvvəllər könüllü olmuş şəxslər fəaliyyəti ilə bağlı iş qrafikinə uyğun ümumi davamiyyəti, verilən tapşırıqları məsuliyyətlə və vaxtli-vaxtında yerinə yetirməsi və həvalə olunan işlərdən yayınmama, əməkdaşlara və digər həmkarlara diqqət, ehtiram və nəzakətlik baxımından fərqlənirlər. Eyni zamanda, zə-

ruri hallarda detallara fikir vermək, müştərilərə və həmkarlarına qarşı güləruz olmaq, onlarda xoş təəssürat yaratmaq, çətin vəziyyətlərdən çıxmaq bacarığına malik olmaq, səbirlik, komanda quruculuğunda liderlik qabiliyyəti və sosial məsuliyyəti dərk etmək kimi xüsusiyyətlər bir qayda olaraq onları fərqləndirən cəhətlərdir. Bu fərqlilik həmin şəxslərin karyera yüksəlişində də öz əksini tapır. Əvvəlki könüllülük fəaliyyətindən qazandıqları bütün təcrübəni artıq şəxsi inkişaf və karyera yüksəlişi üçün istifadə etmək məqamının çatdığını məhz könüllülərin özləri də anlayır. Bir sözlə, könüllülük fəaliyyətinə qoşulmuş, bu fəaliyyət sahəsi üzrə çalışmış insanlar işəgötürənlər üçün hazır, formalaşmış insan resursu, kadrıdır.

Gənclik dövründə yaşadığımız məhəllədə, təhsil aldığımız zaman orta məktəbdə çoxlu dostlarımız olur. Onların bəzisi dost kimi qalır, amma illər keçdikdən sonra onlar tanışlar cərgəsində özlərinə yer tutmuş olurlar. Amma mahiyyətindən asılı olmayaraq, bu insanlar bizim yaddaşımızda qalır – dostlar dost kimi, tanışlar da tanış kimi. Eyni proses ali təhsil alarkən də baş verir. Daha sonra hərbi xidmət, iş və sair. Beləliklə, yeni dostlarımız və yeni tanışlarımız peyda olur. Hər dəfə də bu dostu və tanışını nə qədər önəmsədiyimizi düşünürük. Təbii ki, yenə də forma və məzmunundan asılı olmayaraq, bu dostlar və tanışlar bizim yaddaşımızda qalır. Bəzən daxil olduğumuz sosial bir çevrəni təmsil edir. Bu insanlarla zaman-zaman qarşılaşırıq. Tədbirlərdə, məclislərdə oluruq. Məsləhət edirik, küsüb-barışıq. Bu insanlar bizi əhatə edən bir sosial çevrəyə dönür. Beləliklə, çoxlu ümumi tanışlarımız və ümumi sosial dəyərləri bölüşən və bölüşməyən çevrəmiz yaranır.

Siz könüllü olduqda bu dəyərin üzərinə bir dəyər də gəlir. Könüllü olduğunuz mühit daha geniş məfhuma aiddir. Çünki könüllü olduğunuz mühit yeganə mühitdür ki, burada tələbələr,

---

ali təhsilli mütəxəssislər, hərbi xidmətdə olanlar və olmayanlar, fiziki qüsurlu olanlar və olmayanlar, idmançılar və sair bütün kateqoriyadan olan insanlar cəmlənib. Unutmayın, bu mühitin də sizin yaşınızda keçdiklərinizin keçdiyi qədər bir yolu vardır. Amma sizin fərqliniz bu yolu onlardan daha tez keçməyinizdir. Belə ki, təmasda olduğunuz bu insanlar hal-hazırda orada çalışır və sizdən sonra da əgər hər hansı bir fors-major baş verməzsə, orada çalışacaqlar.

Belə demək mümkünsə, onlar dayanacaq hesab edilən bir sosial çevrənin əhatəsindədirlər. Amma siz burada qonaqsınız və qarşıda daha böyük potensialınız vardır. Bu potensialla siz müxtəlif cür sosial mühitlərdə çoxlu dostlar, yoldaşlar, tanışlar tapacaqsınız. Bu dostlar sizinlə nə orta, nə ali məktəbdə təhsil almayıb. Sizinlə heç birgə hərbi xidmətdə olmaq şansları da yoxdur. Çünki onların əksəriyyəti artıq bir çox illər əvvəl hərbi xidmətdə olublar. Əslində siz bu çevrədən özünüzdən yaşda və təcrübədə böyük dostlar tapmaqla yanaşı, hər qütbədən dost qazanmış olursunuz. Təbii ki, siz bu dost və tanışları öz yaddaşınıza və sosial şəbəkədə əlaqələrinizlə öz sosial mühitinizə də daşıyırsınız. Yaddaşınızda saxlayırsınız. Gələcəkdə onlarla ümumi işlər planlaşdırırsınız.

Budur, siz öz yaşınıza görə çox öndəsiniz. Ona görə ki, hələ siz I və yaxud da II kurs tələbəsiniz. Hələ sizin qarşıda ən azı onlarla yerdə bu cür könüllü olmaq imkanınız var. Müxtəlif yerlərdə könüllü olacağınız oturmuş sosial sistemlərin hər birindən çoxlu dost qazanacaqsınız. Bu, sizin uğurunuzdur. Sizi etibarlı və intizamlı bir könüllü kimi tanıyırlar, sizə zəmanət məktubu verə biləcək böyük bir çevrə ilə yan-yanasınız. Sizi təbrik etmək olar. Əgər siz könüllüsünüzsə, deməli, bu mərhələ də daxil olmaqla, buna qədər mərhələləri tam başa vuraraq uğurlu bir nöqtədəsiniz.

Əgər könüllüsünüzsə, özünüzdən 30 yaş böyük insanların dostlar barədə düşüncələrini soruşsanız, çoxlu müxtəlif fikirlər eşidərsiniz. Amma fikirlər müxtəlif olsa da, dostluq barədə vahid bir fikir var. Dostlar ağır günün dostlarıdır. Amma nəzərə alın ki, dostlar pis günlər üçün seçilmir. Dostlar çətinlik və eyni bacarıqlar tələb edən sahələrdə yekdil bir formada vəziyyətdən çıxmaqla dost olurlar. Bu dostluq məktəb zamanı eyni futbol komandasında oynamaq, eyni kompüter oyunlarında birgə bacarıq nümayiş etdirməklə başlanır. Daha sonra universitet illəri, kirayə evlər, yataqxana həyatı və sair. Könüllülük müddətinin dostları daha çox olur və bu dostluq, təsəvvür edin ki, heç bir təmənnə güdməyən insanların dostluğu olur. Könüllü olduğunuz müddətdə siz yeni insanlarla tanış olursunuz və bu, dostluğun əbədi olmasına kömək edir.

Könüllü olduğunuz müddətdə xarakterinizə, maraqlarınıza və getmək istədiyiniz yola uyğun könüllü dostlar qazana biləcəksiniz. Bu dostlar gələcəkdə sizin iş yoldaşınız, ortağınız və ən yaxın peşəkar həmkarınız da ola bilər. Dostlar bəzən bir komanda da yarada bilirlər. Biz tarixdən bu barədə bir çox uğurlu adamların simasında eşitmiş və oxumuşuq.

Karyera uğurunun açarı - peşəkarlıq və peşə etikası

Qeyd etdiyimiz kimi, iş üçün müraciət etdiyiniz yerlər sizdən 3-5 il peşəkarlıq stajı istəyirlər. Bu staj sizdə rəsmən yoxdur. Bəs, könüllü kimi necə, bu stajı toplamaq üçün sizə mane olan səbəblər olubmu? Əlbəttə ki, yox. Buna mane olan səbəblər yalnız sizin öz ətalətiniz ola bilər. Vaxtında könüllü kimi işləməyi dəyərləndirməmək heç bir fərqlilik yaratmadığını iş müraciəti zamanı insanlar daha tez hiss edir. Bəs, peşəkarlıq nədir? Peşəkarlıq bir sahənin, təmsil olunduğunuz, ixtisasınıza aid sahənin daha yaxşı mənimsənilməsidir. Tələb edilən stajlar da məhz bunun üçündür. İşə götürənlər bu illəri havadan götürmür. Onlar əmin olmaq istəyir ki, işləyəcəkləri şəxslər bu illər ərzində yaxşı bir kollektivdə çalışıblar, yaxşı bilik, bacarıq əldə ediblər, zəmanət məktubu verə biləcək tanışları, kollektivdə işləmək bacarıqları var və s. Yuxarıda qeyd etdiyimiz və göstərəcəyimiz özəlliklər bu insanlarda vardır.

Bəzən olur ki, illər də insanı yetişdirə bilmir, peşəkarlıq əldə etmək olmur. Bunun da müxtəlif səbəbləri ola bilər. Ən gözəl staj yığmaq, peşəkarların əhatəsində olmaq üçün mühit könüllülük mühitidir. Könüllü olmaqla, bir çox peşəkarları şəxsən tanımaq imkanı qazanaraq, onlarla birbaşa ünsiyyətdə olacaqsınız. Öz bacarıqlarınızı göstərə biləcəksiniz.

Peşəkar insanların sizin peşəkar səviyyəyə çatmağınızda nə qədər maraqlı olduğunun bir sirli düsturu meydana çıxır. Əgər siz könüllüsünüzsə, peşəkarlığa gedən yolda aşağıdakıların və yuxarıdakıların hamısına əməl edibsinizsə, inanın ki, işsiz qalmayacaqsınız. Sizin üçün mütləq və mütləq ən gözəl bir iş meydana çıxacaq. Çünki peşəkarlar peşəkarlarla işləməyi sevirlər. Bu zaman cəmiyyətdə sağlam rəqabət formalaşır. Bu isə, öz növbəsində, sonrakı inkişaf mərhələsi deməkdir. İnamla deyə bilərik ki, peşəkar şəxslərlə ünsiyyət cəmiyyətin ümumi inkişafı ilə yanaşı, şəxsi inkişafınız sahəsində atılan böyük bir addımdır. Digərlərinin ruhlana biləcəyi bir mərhələdir. Təbii ki, öz uğurlarınızı ətrafınızla paylaşdığınız zaman yeni bir dalğanın gəlməsinə səbəbkar olacaqsınız. Bu proses zəncirvari formada davam edəcəkdir.

Bacarıq üçün peşəkarlığın yaşı yoxdur desək, yanılmazıq. Əgər siz bacarıqlısınızsa, özünüzü həm də peşəkar kimi göstərə biləcəksiniz. Peşəkarlıq könüllü fəaliyyətinin ilkin başlanğıcıdır. Könüllülər peşəkarların davranışları ilə yanaşı, onların peşəyə olan münasibətlərini, peşələrini və sair məsələləri də dərinlən öyrənmək imkanı əldə edirlər. Hər birimizin bəlkə də çox işlədiyimiz bir Azərbaycan atalar sözləri var: “Atı atın yanına bağlasan rəngini dəyişməsə də, xasiyyətini dəyişər”. Bu obrazlı ifadə edilmiş misalı bir gənc könüllüyə və çalışdığı mühitə şamil etsək, əlbəttə ki, artıq könüllü birgə çalışdığı bir peşəkara bənzəməyə çalışacaq və bu, çox müsbət hal, peşəkar tərbiyədir.

Ataların başqa bir misalı da var: “Çörəyi ver çörəkçiyə, birini də üstəlik”. Bu misal da əbəs yerə yaranmayıb. Burada çörəkçi, təbii ki, hər birimizin başa düşdüyü peşəkar formasındadır. Yəni peşəkara hər zaman iş var məsələsi... O zaman nə üçün könüllü olub peşekarlardan öyrənməyək? Biz könüllü olmaqla, təcrübədə formalaşırıq, inkişaf edirik. Özümüz də bir çox hallarda heç bil-

---

mədən daha peşəkar dəyərlər gətiririk. Bu dəyərlər yenilənir, inkişaf edir.

Bildiyiniz kimi, müasir peşələrin öz dilləri, öz leksikonları vardır. Hətta bəzən bu məsələlər lətifəyə də çevrilə bilər. Məsələn, informasiya texnologiyaları sahəsində çalışan insanlar danışıqda bir hüquqşünas üçün bu dili anlamaq nə dərəcədə çətindir-sə, bir hüquqşünasın danışıqı da bir həkim üçün elə o qədər mürəkkəbdir. Müasir zamanda peşəkarlığın dili olduğu üçün könüllülər bir könüllü kimi peşəkar mühitə gələndə, təbii ki, ilk növbədə, peşəkar dili öyrənir, özlərindən daha peşəkar olan insanlara bənzəməyə çalışırlar. Bunu təqdir etmək lazımdır. Eyni dildə danışan insanların mühitindənsənsə, o zaman doğru yol yoldaşın və peşəkar olacağına şübhən olmasın.

Müasir peşəkarlığın qədim adətlərdən qalan gözəl bir qaydası da vardır. Tövsiyə məsələsi. Əgər siz könüllü olduğunuz kollektivdə bir peşəkar könüllü kimi, bəli, məhz könüllü kimi özünüzü doğrultmusunuzsa, milli adət-ənənəyə uyğun olaraq öz rəhbərinizdən həm xeyir-dua alacaqsınız və eyni zamanda, sizə rəsmi bir xasiyyətnamə də təqdim ediləcək. Bu isə, sizin növbəti mərhələ üçün peşəkarlığınızın artması üçün bir mərhələdir. Bu mərhələ sizə yeni peşəkar çevrələrə daxil olmaq üçün yaranmış bir şansıdır.

Etika nəzakətlik anlayışı ilə məhdudlaşmayan bir məfhumdur. Bütün iri müəssisələrdə, dövlət orqanlarında, o cümlədən özəl müəssisələrdə peşə etikasını tənzimləmək üçün etik kodekslər olur və bu işin təşkilinə və icrasına nəzarət üçün məsul əməkdaşlar, müvəkillər hazırlanır. Söz yox ki, hər bir kollektivin ümumi etik davranışı ilə bərabər, özünəməxsus peşə etikası olur. Bu etika gündəlik iş və özəl həyatda bir növ onları təqib etmiş olur. Təbii ki, əhatə olunduğunuz çevrə valideynlərinizin peşəsi barədə sizinlə müzakirələr aparsa da, peşə münasibətləri

barədə heç bir müzakirə aparmır. Bəlkə də, bu, heç də etik bir müzakirə olmazdı. Siz könüllü olmaqla, təmsil olduğunuz kollektivin ümumi və xüsusi peşə etikasını mənimsəyirsiniz. Yəni bu əsnada siz etikanın sosial həyata təsirini və digər məsələləri də öyrənmiş olursunuz.

Peşə etikasını yazılı qaydalara uyğun olaraq hər bir qurumun özünəməxsus etik davranış qaydalarıdır. Əgər bu barədə hər hansı yazılı sənədlə tanış olmamısınızsa, o zaman könüllüsü olmaq istədiyiniz və yaxud da könüllüsü olduğunuz qurumun etik davranış qaydaları ilə tanış olmağa tələsin. Bəli, siz artıq böyümüsünüz, davranışlarınız, münasibətləriniz də püxtələşib. Könüllü olsanız belə, etik davranış qaydalarına riayət etmək və bu qaydaları öyrənməyiniz sizin üçün kifayət qədər önəmlidir. Əgər etik davranış qaydaları ilə tanış deyilsinizsə, onda hesab edə bilərsiniz ki, bu qaydalar insanlara əlavə güzəştlər verir. Fikrimizcə, əsla belə deyil. Belə ki, etik davranış qaydalarına əməl edilməsi məcburi olan sosial bir öhdəlikdir. Siz bu qaydalarla tanış olduğdan və təmsil olduğunuz kollektivin etik davranış qaydalarına nəzər saldıqdan sonra bütün peşələrdə işləməyin nə dərəcədə şərəfli və çətin olduğunu biləcəksiniz. Çətindir o mənada ki, siz həm peşə vəzifələrinizi həyata keçirməlisiniz, həm də bütün insanlarda olduğu kimi, sizin də müəyyən hissləriniz var: sevinc, fərəh, əsəb və sair. Bəzən etik davranış qaydaları ilə tanış olduqda düşünmək olar ki, peşəkar cəmiyyətin bir parçası olmaq çox çətin və mürəkkəbdir.

Doğrudur, təmsil etdiyiniz kollektivin etik normalarına uyğunlaşmaqla, həm də yazılı və şifahi etik davranış qaydalarının özünüzdə inkişafına da ilkin investisiyanı qoymuş olursunuz. Bu investisiya sizin sonrakı könüllülük həyatınızda daha da möhkəmlənir. Gələcəkdə işləyəcəyiniz kollektiv üçün insan münasibətləri sistemində formalaşmış bir kadra çevrilirsiniz.

Əlbəttə ki, könüllü fəaliyyətiniz zamanı siz dövlət və əməliyyat sirri hesab edilən işlərdə iştirak etməyəcəksiniz. Təbii ki, bu işlər şifahi etibar sistemi ilə deyil, bu sirləri daşıyan insanların xüsusi peşə növlərində çalışmalarını təmin edən qanunlarla tənzimlənir. Məsələn, “Dövlət sirri haqqında”, “Əməliyyat-axtarış fəaliyyəti haqqında” qanunları və s. qeyd etmək olar.

Siz bu kateqoriyaya aid olmayan işlərlə, sahələrlə məşğul olsanız belə, işləyəcəyiniz yerdən və kollektivdən asılı olmayaraq, bu yerin etibarlılıq deyilən bir anlayışı vardır. Yəni bu yerin və kollektivin etibarına görə, artıq bu yerin özünün sosial brendi yaranmışdır. Məsələn, siz əgər “ASAN xidmət” kimi bir yerdə könüllüsünüz və könüllü olduğunuz bir müddətdə vətəndaşla kobud danışır və onu acılayırsınızsa, bu, təmsil edildiyiniz yerin etibarına bir zərbə vurmuş olur. Təbii ki, siz bunu istəməzdiniz. O səbəbdən də daxil olduğunuz kollektivlərdə istər sosial münasibətlər üçün faydalı olan etibar, istərsə də daxili kommunikasiyada etibar əldən vermək olmaz. Çünki bunlar sizin illərlə könüllü olduğunuz və sonradan əməkdaş kimi çalışacağınız yerlərdə xarizmanızı formalaşdıracaqdır.

Yəqin ki, çoxlarınız “o gün evdə internet kəsildi, bir az evdəkilərlə danışdıq, çox yaxşı adamlardır” məşhur karikaturasını və sözü görmüsünüz. Məşhur lətifəyə görə bir neçə nəfər bir yerə yığışır, lakin kəlmə belə kəsmirlər. Nəhayət məclis üzvlərindən biri “Adam olsaydı, söhbət edərdik”, - deyə öz etirazını bildirir...

Sosial şəbəkələrin müsbət tərəfləri ilə yanaşı, bir çox mənfi tərəfləri olduğu kimi, ən böyük mənfi tərəflərindən biri də canlı ünsiyyətin sıradan çıxmasıdır. Siz etiraf edərsiniz ki, ünsiyyət bu gün sizə hava və su kimi lazım olan keyfiyyətlərdən biridir. İstər şəxsi həyatınızda, istərsə də karyera həyatınızda ünsiyyətsiz və danışq bacarıqlarınız olmadan heç bir addım belə ata bilməzdiniz. Bu gün müxtəlif yerlərdə danışq ünsiyyətinə möhtac qalmış onlarla əməksevər şəxs vardır.

Biz müxtəlif ticarət mərkəzlərində dil və eşitmə qüsurlu bu insanların nə dərəcədə həyatsevər bir formada işlə məşğul olduqlarını və bu işi eşidə bilən ünsiyyətsiz insanlara necə həvəslə izah etdiklərinin şahidi ola bilərik. Onlar bir neçə kəlməni eşitməyə və danışmağa möhtac olduğu halda, bu gün eşidib-danışa bilən, yalnız salamdan başqa ünsiyyət qura bilməyən hər birimizin tanıdığı yüzlərə gənc vardır. Təbii ki, bu gənclər mühtitlərini dəyişdikdə onlar daha kompleksli olur və ünsiyyət qura bilmirlər. Məsələn, bir çox hallarda düşünən var ki, əvvəllər təmsil olduğu cəmiyyətlərdə ondan dilli-dilavəri yox idi. Təəssüf ki, bu gün təmsil olduğu bu yerin öz dilli-dilavərləri var. Amma tamamilə kökündən yanlış bir fikirdir.

Hətta etiraf edə bilərsiniz ki, həyatda ünsiyyətçil olan dostlarınızın uğurları sizdən daha çoxdur və bəzən uğur qazanmağımıza mane olan səbəblərdən biri normal ünsiyyət qura bilməməyinizdir. Ünsiyyət qursaydıq, bu gün daha irəliddə olardınız və daha yaxşı bir çevrəyə malik ola bilərdiniz. Buyurun, sizin üçün gözəl bir imkan var, könüllü olmaqla, siz tanıyacağınız bir kollektivdə yeni ünsiyyət quracaqsınız. Yeni insanlarla tanış olacaqsınız. Əgər olduğunuz yerdə ünsiyyətçil deyilsinizsə, bunu özünüz üçün elə də böyük bir qəbahət hesab etməyin. Ən azından, bu durumu daha öncəki xarakterinizlə, məsələn, bir il öncə ilə müqayisə edib, nəticəyə gəlin. Əgər sizdə irəliləyiş varsa, deməli, düzgün yoldasınız. Könüllü olmağı davam etdirin. Bu, sizə yeni tanışlarla bərabər yeni ünsiyyətlər də verəcək. Çalışın ki, hər bir suala düzgün və dəqiq cavab verəsiniz. Səlis danışın. Bu, ünsiyyətin açarıdır. Mızıldanmayın, əzilib-büzülməyin. Bu, sizin xarizmanıza da çox pis təsir göstərəcək. Nə qədər ki, könüllüsünüz, kiçik səhvləriniz bağışlanacaq. “Vaxt qızıldır” məsəlini yadınıza salıb, fürsəti qaçırmayın, ünsiyyətlərlə yanaşı, həm də bir natiq kimi formalaşmağı öyrənin. Cəlb edildiyiniz tədbirlərdə

---

və seminarlarda yaxşı çıxış edin, suallar verin, aktiv olun. Əvvəllər etmədiyiniz işləri görün. Məsələn, heç zaman özünüzü bir aktyor kimi sınamaq istəmədiniz. Amma indi olduğunuz yerdə bu fürsət yaranıb və budur, siz ssenari ilə tanış olursunuz. Gəncsiniz, gənclik həyatınızı olduğu kimi yaşayın, “ağır otur, batman gəl” – “gənc ağsaqqal”lardan olmayın. Bunun üçün qarşıda kifayət qədər zamanınız var.

Gələcəkdə işləyəcəyiniz yerlər onsuz da sizdən bu ağırlığı tələb edəcək. O zaman fürsət varkən, sözün yaxşı mənasında, bu “yüngüllükdən” istifadə edin, gəncliyinizi yaşayın, ünsiyyət üçün lazım ola biləcək hər şeyi edin. Rollar oynayın, səsiniz pis olsa da, mahnı oxuyun, şeir deyin. Danışın, bacardıqca gözəl danışın. Bu bacarığınız gələcəkdə danışı bilməyənlərlə müqayisədə bir addım önə çıxmağınıza səbəb olacaqdır.

Siz hələ də özünüzdə ailə və iki il bundan əvvəl təmsil olduğunuz mühitin vərdişlərini daşıyırsınız. Sizdə yeni vərdişlərin yaranması üçün təbii ki, yeni sosial münasibətlər olmalıdır. Ən əsas isə, bu sosial münasibətlər bitib, digər yeni sosial münasibətlər yarandığında siz keçmiş sosial münasibətlərinizdə nəyin düz, nəyin yanlış olduğunu araşdırıb qiymət verə bilərsiniz. Çünki artıq sizin müəyyən peşəkar və şəxsi münasibətləriniz yaranır. Könüllü olmaq - genetik və yaxud da öncədən mənimsənilmiş vərdişlərin tətbiqi edildiyi gözəl bir məkandır.

Siz əvvəllər könüllü deyildiniz və bu sahə ilə maraqlanmırdınız. İndi isə könüllüsünüz, müxtəlif seminar və konfranslarla maraqlanırsınız, çünki bunlar sizə yeni biliklərlə yanaşı, yeni vərdişlər də verir.

İntizam həm də gözəl bir vərdiştir. Tələbəsinizsə, yaxud hərbi xidmətdə olmamısınızsa, o zaman inciməyin, sizin intizam barədə təsəvvürləriniz evə və dərəcə vaxtında getməkdən ibarətdir. Əgər hərbi xidməti bitirmisinizsə və işsiz gəncsinizsə, inti-

zam məsələlərində bir qədər öndə olsanız da, hərbi intizamın davamiyyətsizliyinə görə sizi günahkar hesab etmək olar. Əgər zamanında, tələbə olduğunuz illərdə müxtəlif yerlərdə könüllü olmaq üçün özünüzdə intizam yaratsaydınız, bu gün çox asanlıqla işləyə biləcəyiniz bir mühit tapa bilərdiniz.

Könüllü olduğunuz yerin özünün daxili və xarici intizam qaydaları vardır. Ümumiyyətlə, intizam anlayışı çox geniş məfhumdur. Biz bunun bir qədər sizin fəaliyyətinizə uyğun hissələrini açmağa çalışacağıq.

Tələbə olmaq, kollektivdə işləmək tam fərqli anlayışlardır. Tələbə həyatı maraqlı olduğu qədər, iş dünyasından köklü şəkildə fərqlənir. O səbəbdən də könüllü olmaq istəyən gənclər özlərində dəmir iş intizamını formalaşdırmalıdırlar. Könüllü olduğunuz müəssisənin sizə aid intizam tələbləri vardır. Bu tələblər könüllü olduğunuz yerə vaxtında gəlib-getmək, müəyyən edilmiş saatlar daxilində könüllü olduğunuz yerdə olmaq deməkdir. Könüllülük müəyyən bir məsuliyyətin daşınması deməkdir. Yəni bu, insanda məsuliyyət hissini oyadır və daha intizamlı olmağa çağırır. Digər bir tərəfdən, üzərinizdəki məsul şəxs qarşısında da intizamlı olmaq məsuliyyəti daşıyırsınız. Belə ki, gündəlik işlərinizin yekunu barədə ona hesabat verməlisiniz, intizamlı bir könüllü kimi ondan tapşırıqlar almalısınız və bu tapşırıqları intizamlı şəkildə yerinə yetirməlisiniz. İntizam, həm də, bir tərbiyədir. Könüllü olduğunuz zaman özünüzdə intizamı inkişaf etdirin. Könüllü olduğunuz zaman əldə edə biləcəyiniz vərdislərdən biri də şəxsi intizamınızın inkişaf etdirilməsidir.

Könüllülük öz iradəsi və sərbəst seçimi əsasında əvəzi ödənilməyən fəaliyyət növüdür.

Könüllülük fəaliyyətinin müxtəlif sahələr üzrə təsnifatını belə vermək olar:

– Əlillərə, əhəlinin aztəminatlı təbəqəsinə, qocalara, qaçqın və məcburi köçkünlərə kömək edilməsi;

-
- uşaqlarla və gənclərlə işlərin aparılması;
  - mədəni, tarixi sərvətlərin qorunması;
  - ətraf mühitin mühafizəsi və ekoloji tarazlığın saxlanması;
  - insan hüquq və azadlıqlarının, qanunçuluğun, sülh mədəniyyətinin, tolerantlığın təbliği və s.

Qanunvericilikdə könüllü fəaliyyətin əsas istiqamətləri aşağıdakı kimi təsbit edilir:

- Əlillərə, kimsəsizlərə, qocalara, aztəminatlı ailələrə, qaçqınlara və məcburi köçkünlərə kömək edilməsi;

- insanpərvərliyin və dözümlülüğün təbliği;
- istehlakçıların hüquqlarının qorunması;
- hüquqi və mədəni maarifləndirmə;
- uşaq və gənclərin təhsili, tərbiyəsi, fiziki və əqli inkişafı;
- idmanın inkişafı;
- xəstəliklər və epidemiyalar barədə məlumatlandırma;
- sağlam həyat tərzinin təbliği;
- Ətraf mühitin mühafizəsi;

- tarix və mədəniyyət abidələrinin, mədəni və mənəvi irsin qorunması;

- silahlı münaqişələr, təbii fəlakətlər, sənaye qəzaları, yanğınlar, epidemiyalar, epizootiyalar və digər fəvqəladə halların nəticələrinin aradan qaldırılmasına, o cümlədən fəvqəladə hallar nəticəsində zərər çəkmiş şəxslərə yardım göstərilməsi;

- cəzaçəkmə müəssisələrindən azad edilən, narkotik asılılığa düşərək olan, məişət zorakılığına məruz qalan şəxslərə kömək edilməsi;

- Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinin tələblərinə zidd olmayan digər fəaliyyət sahələri.

Könüllülük cəmiyyəti dəyişdirməyə, vətəndaş cəmiyyətinin formalaşmasında mühüm töhfə verməyə şərait yaradan bir hərəkətdir. Görülən bütün işlərin təmsalında cəmiyyəti irəli aparmağa söykənən bir fəaliyyətdir.

Bildiyiniz kimi, bugünkü statistika ilə “ASAN Könüllüləri” Təşkilatının xətti ilə “ASAN xidmət”də indiyədək fəaliyyət göstərən könüllülərin sayı 10 mini keçib. Bəs, bu qədər gənc nəyə görə könüllü olmaq istəyib? Bu ordunu gündən-günə böyüdən motivlər hansılardır? Aşağıda göstərilən səbəbləri məhz həmin gənclərin dilindən hər gün eşidirik:

- cəmiyyətə faydalı iş görmək həvəsi;
- həyatında yenilik etmək istəyi;
- özünü cəmiyyətə yararlı bir şəxsiyyət kimi hiss etmək istəyi;
- özünü inkişaf etdirmək istəyi;
- lider olub prosesi idarə etmək istəyi;
- təcrübə toplamaq istəyi;
- yeni dostlar qazanmaqla müxtəlif fikirli insanlarla tanış olmaq istəyi;
- özünü ifadə edə bilmək istəyi;
- vaxtını faydalı keçirmək istəyi;
- öyrənmək istəyi.

Sevindirici haldır ki, Azərbaycan gəncliyi daim inkişafda və axtarışdadır. Hər bir sahədə gənclər öz dəst-xətti ilə fərqlənmələri, milli-mənəvi dəyərlərimizə sadıq qalmaqla yanaşı, innovativ düşüncə tərzi ilə özlərini inkişaf etdirmələri və cəmiyyətimizə sırf bu istiqamətdə təmənnasız töhfə vermələri onların öyrənmək motivinin bariz nümunəsidir.

Könüllülük fəaliyyətilə məşğul olan gənclər insanlarla daha çox ünsiyyətdə olurlar və bir müddət sonra artıq onları çox rahatlıqla ünsiyyətə adlandıra bilərik. Danışq qabiliyyəti, özünü ifadə edə bilmə bacarığı müasir cəmiyyətimizdə çox mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Normal qaydada, etik prinsiplər çərçivəsində ünsiyyət qura bilməyən, özünü ifadə edə bilməyən, fikirlərini bölüşə bilməyən gənc dostluqda da, iş, ailə həyatında da uğur-

---

suzluğa məhkumdur. Bu baxımdan, sözügedən faktorun əhəmiyyəti danılmazdır.

Yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, könüllü fəaliyyətlə məşğul olan şəxslər daha çox insanlarla ünsiyyətdə olurlar, bunun nəticəsidir ki, artıq onlar insanları tanıya bilir, hansı xarakterlərə malik olduqlarını daha rahat müəyyən edirlər. İnsanları tanımaq bacarığı cəmiyyətdə tutduğu mövqedən, vəzifəsindən, peşəsindən asılı olmayaraq, hər bir kəsə lazımdır.

Bir gəncin əhatə dairəsi nə qədər genişlənsə, nə qədər çox insan tanıyarsa. həmin gəncin öyrənmə mənbələri və buna uyğun məlumat axını da düz mütənasib şəkildə artır. Əgər əvvəllər ona bədii əsərlər maraqsız gəlirdisə. artıq ətrafındakı insanların həmin əsərlərdən öyrəndiklərini müzakirə edib danışarkən onun bixəbər olması belə diqtə edir ki, o da oxuyub mümkün qədər məlumatlı olsun. Əvvəllər teatrlara, səhnəciklərə heç maraq göstərməyən bir gənc artıq özü teatr üçün ssenari yazır, səhnələşdirir, hətta rollar da ifa edir. Öz bildiklərini ətrafındakı həmyaşıdlarına öyrədir və özü də onlardan öyrənərək hərtərəfli inkişafa nail olur.

Könüllülük müddətində qurulan əlaqələr çox mühüm əhəmiyyət daşıyır. Belə ki, könüllülük müddətində birlikdə çalışan gənclər, onların fəaliyyətlərini tənzimləyən məsul şəxslər, komanda rəhbərləri ilə olan ən xırda tanışlıq münasibəti belə gələcəkdə çox böyük fayda gətirə bilər.

Könüllülük müddəti bunun üçün əla fürsətdir. Hamımız bilirik ki, bu gün bütün şirkətlər əmək bazarında təcrübəsi olan namizədlər axtarışındadırlar. Universiteti yeni bitirmiş bir gənc harada təcrübə toplaya bilər? Bunun üçün ən optimal variant elə universitet illərindən könüllü fəaliyyətlə məşğul olmaqdır. Bu işin ən yaxşı tərəfi ondadır ki, işinizdə səhv olanda sizi danlamırlar və ya işdən çıxarmırlar. Yəni səhvləriniz qlobal nəticə doğurmadiğı üçün onları düzəltmək və yeni şeylər öyrənmək daha rahatdır. Təhsili

başla vurduqdan sonra iş üçün müraciət edəndə də könüllü fəaliyyəti olmuş namizədlər digərləri ilə nisbətdə işəgö-türənləri daha çox cəlb edir. Çünki avtomatik olaraq belə bir fikir yaranır ki, əgər bu gənc əvəzsiz formada bu qədər fəaliyyət hə-yata keçirib-sə, əməkhaqqı müqabilində şirkətə daha çox fayda verə bilər.

Ümumilikdə götürdükdə, könüllülük vətənpərvərliyin, insan-sevərliyin, əməksevərliyin nümunəsidir. Könüllülük dəyərlərin daşıyıcısı olmaqdır. Könüllülük insanları sevməkdir, vətəni, vətəndaşı sevməkdir.

Könüllülük ailə dəyərlərinə sahib çıxmaqdır. Könüllülük fərqli düşüncələrə bərabər hörmət bəsləməkdir.

Hər biriniz gənc olaraq karyeranızı düşünərkən gələcəklə bağlı şəxsi xəyallar qurur və hədəflərinizi fikrinizdə canlandırırı-sınız. Əslində bunu ilk uğur kimi qiymətləndirmək və adını da istək qoymaq olar. Əgər istəyiniz varsa, deməli, hədəfiniz də ya-ranmalıdır. Amma təcrübə göstərir ki, arzular bir çox hallarda həyata keçmir və onlar istənilən kimi nəticələnmir. İstək işin yarısı olsa da, yenə bir istək olaraq qalır. Bunun ən böyük səbə-bi vaxtında reallaşmasına cəhd edilməyən arzulardır. Arzuları təcrübəsiz və əlaqələri olmayan bir gənc üçün yalnız və yalnız könüllülük vasitəsilə reallaşdırmaq olar.

Bugünkü tələbə gəncin dərslərdən sonra ictimai fəaliyyət üçün kifayət qədər zamanı var. Müasir cəmiyyətdə tələbələrin daha geniş bir çevrəyə malik olması, özlərindən təcrübədə və yaşda böyük olan insanlardan öyrənməsi, eyni zamanda, mövcud təkmil sistemlərdə könüllü fəaliyyəti keçməklə böyük uğurlara imza atmaq üçün şansları əvəzedilməzdir. Sadəcə, bu gün gənc-liyin ən böyük problemi olan səmərəsiz internet asılılığı, sosial şəbəkələrə aludəçilik və bu kimi neqativ hallar çox aktualdır.

Şübhəsiz, siz bu kitabı oxuyaraq təsdiq edə bilərsiniz ki, yax-şı iş tapmaq üçün müsahibələrə gedərkən sosial şəbəkələrdən

---

asililiq, mobil telefona və yaxud da elektron oyunlara aludəçilik işgötürənlər tərəfindən mənfi bir tendensiya kimi qarşılır. Bəzən bu asılılıqlar gənclər üçün başlanğıc maneələrə çevrilir. Sosial şəbəkələrdən istifadə etmək lazımdır, hətta deyərdik ki, vacibdir. Çünki informasiya texnologiyaları əsrində yaşayırıq. Daim inkişaf etmək zərurətindəyik. Amma gəlin, bu vasitələrdən öz inkişafımız üçün istifadə edək.

Bu səbəbdən də könüllü olmaq gəncləri pis vərdişlər hesab etdiyimiz müasir asılılıqdan qorumuş olur. Könüllü olduğumuz yerlər bizim şəxsi və karyera həyatımız üçün mühüm rol oynayır. Könüllülük insanın müəyyən biliklərinin artırılmasında mühüm bir vasitədir.

Könüllülük üçün ən münbit şərait ali təhsil alındığı zamandır. Belə ki, ali təhsillə yanaşı, insanın öz üzərində işləməsi üçün kifayət qədər zamanı olur. Yəqin ki, hər biriniz kifayət qədər şəxsi inkişaf və karyera inkişafı üzrə kitablar oxumusunuz. Bu, çox yaxşıdır, mükəmməldir. Amma gəlin, etiraf edək ki, tək, kollektivsiz, mühitsiz bu kitablarda yazılan tövsiyələri tətbiq etmək heç cür mümkün deyil. Gərək oxuduqlarınızı tətbiq etmək üçün münbit şərait olsun. Bu münbit şərait üçün ən önəmli olan sizin könüllü olduğunuz yerdir. Şəxsi inkişaf kitablarına nəzər yetirək, orada yazılanların əksəriyyəti məhz bu kitabda olduğu kimi praktik məsələlərin üzərində qurulub və qeyd olunan əsaslarla yazılıb. Sizə çoxlu praktik misallar çəkilir. Siz bunlara bənzər digər misalları da öncələr oxuduğunuz şəxsi inkişaf kitablarında görmüsünüz. Bu, mükəmməldir. Amma harada tətbiq etmişiniz? - sualını versək, bunun üçün münbit şəraitin olmamasından gileylənəcəksiniz. Səmimi etiraf etsək, münbit şərait heç zaman hər yerdə olmur. Bunu özünüz yaratmalısınız, təşəbbüslər göstərməlisiniz, cəhdlər etməlisiniz. Böyük addımlarla gedilən ilk yol kiçik könüllü addımlarla başlanır.

Kamil insan, fərqli həyat - fərdi inkişaf

Sizə kitabın bu hissəsində bir sual ünvanlayaq. Şəxsi inkişafı iş həyatınadək harada keçmək olar? Nə təklif edərdiniz? Əgər sizin də ilk ağılnıza gələn fikir könüllülük olubsa, deməli, siz çox düzgün bir qərar vermişsiniz. Bəli, yalnız könüllülüklə şəxsi inkişaf sahəsində ilk addımlar atmaq olar. Bu kitabdan öncə və ya bundan sonra yazılacaq bir çox şəxsi inkişaf kitablarını oxumaq çox yaxşıdır. Bu kitablar insanlara praktik cəhətdən düşünməyə və məqsədə doğru addımlamaqda kömək edir. Amma hansı mühitdə düşünməyə? Hansı məqsədə doğru, harada addımlamağa? Təsəvvür edin ki, işsizsiniz, bütün günü evdə oturub şəxsi inkişaf kitabları oxuyursunuz və heç bir hərəkət etmirsiniz. O zaman şəxsi inkişaf kitabları sizdə yalnız yaxşı danışmağa doğru vərdişləri inkişaf etdirəcəkdir. Amma bir anlığa düşünün ki, siz şəxsi inkişaf kitablarını şəxsi inkişafınız üçün daha məhsuldar bir mühitdə integrasiya olunmaqla oxuyursunuz. Bu kitablardakı tövsiyələri öyrənir, tətbiq edirsiniz. Etdi-yiniz səhvləri müəyyənləşdirir, təkrar öyrənirsiniz. Bu mənada, könüllülük fəaliyyəti şəxsi inkişaf sahəsində çox böyük bir məktəbdir.

Könüllülük gənc yaşlarından insanlarda formalaşmalıdır. Ümumiyyətlə, könüllülük fəaliyyətinin özü nə dərəcədə sosial faydalıdırsa, bir o qədər də şəxsi inkişaf konseptidir. Hələ könüllü fəaliyyəti qədər şəxsi inkişaf üçün məhsuldar addım atıla bilən ikici bir yer olmamışdır. Bu gün forma və məzmunundan asılı olmayaraq, könüllü kimi fəaliyyət göstərən hər bir gənc təsdiq

---

edə bilər ki, könüllü olduğu yerdə seminarlara gedir, konfranslarda iştirak edir, kollektivin bir hissəsi kimi həftəsonu tətillərini kollektivlə birgə keçirir. Əvvəlcədən öyrəndiyi nəzəri bilikləri praktikada tətbiq edir, yeni tanışlar tapır və sair. Bu da təbii ki, birmənalı şəkildə şəxsi inkişaf deməkdir. Şəxsi inkişaf məhz sadaladığımız bu yollardan keçir. Çox riskli olan digər şəxsi inkişaf yolları da vardır ki, təbii ki, təcrübəsiz və heç bir baqaj olmadan bu sahələrə baş vurmaq mənasızdır. Məsələn, ticarətlə məşğul olmaq istəyirsiniz. Əgər qarşınızda elə böyük bir məqsəd yoxdursa, təbii ki, gündəlik kiçik gəlirlə işləyən kiçik bir biznesmen ola bilərsiniz. Amma ünsiyyətli, intizamlı, bilik və bacarıqlı, yuxarıda və aşağıda sadaladığımız əlamətlər olan bir biznesmen olmaq istəyirsinizsə, inanın ki, qısa illər ərzində yığdığınız könüllü təcrübəsi bacarıqlağınızın artırılmasında sizə kifayət edir. Könüllülük fəaliyyəti məhz şəxsi inkişaf üzrə tələb edilən parametrləri özündə əks etdirir və buna dəstək olur. Könüllü fəaliyyətinin məqsədi sosialdır, fayda verməkdir. Bu səbəbdən də müxtəlif sahələrdə çalışan könüllülərin bacarıq baqajı bəzən işçilərin bacarıq baqajından daha geniş olur.

Könüllülük daxilindəki sən və vicdanın səsidir. Könüllülük qarşıdakı insana, təşkilata, ətraf mühitə, cəmiyyətə göstərdiyiniz köməklikdir, dəstəkdir. Göstərdiyiniz köməklik və dəstək əvəzində, daxili dünyana, mənəvi varlığına qızıl pullar atırsan. Belə çıxır ki, bir dəfəyə iki funksiyanı yerinə yetirirsən, ən əsası da şəxsi inkişafa gedən yolları qurursan. Şəxsi inkişaf öz üzərində, körpüdən keçdiyin yoldur. Şəxsi inkişaf prosesində arzuların və məqsədlərin təməlini qoyursunuz. Məhz bu, sizi daha böyük zirvələri fəth etməyə aparacaq. Şəxsi inkişaf yalnız kitablar oxumaqla, səyahət etməklə yaranıb inkişaf etmir. Bir daha vurğulamaq lazımdır ki, bu sahədə şəxsi inkişafın ilk və önəmli aspektlərindən biri də könüllü fəaliyyətidir.

Bir zamanlar könüllü sözü yalnız əsgərlərə aid idi. Müxtəlif dövrlərdə İtaliya, Fransa, İngiltərə və Almaniyada müharibələrə könüllü əsgərləri çağırardılar. Bu çağırışlara minlərlə adam gəlirdi.

Döyüşlərdə iştirak səbəbləri isə çox iyrənc idi. Bəli, səhv oxumadınız. Bunun əvəzində onlara müharibədə soyub-qazandıqları pul və sonsuz şöhrətə dair söz verilirdi. Hər iki tərəfi də bu şərtlər qane edirdi. XVII-XIX əsrlərdə “könüllü” sözü “alçalıcı” və “qürurverici” sözlər arasında yuvarlanıb dururdu. XIX əsrin sonlarından “bədən-ağıl-ruh” şüarı altında ilk öncə İngiltərədə, sonra SSRİ-də də, indi isə dünyanın hər nöqtəsində könüllülər və könüllü assosiasiyaları özünü tapdılar. İnsanlar könüllülyün xeyirxah tərəflərini anlamadan soyğunçuluq üçün könüllü olurdular. Amma vəziyyəti aydın göstərmək üçün bu üsuldan istifadə edək. Könüllülük fəaliyyətini üç hissəyə bölək:

- a) şöhrət;
- b) hamı kimi mən də;
- c) faydalı olmalıyam.

İnsanlarda görüb-götürmək mübadiləsi baş vermir. Şöhrət şirin şeydir, lakin şəxsi inkişafa heç bir aidiyyəti yoxdur, çünki önündə onların eqoları gəlir. İkinci bəndə daxil olan insanlar öz fəaliyyətlərini “köməklik” adlandırır, əsl mənasını fikirləşmirlər. Könüllü sıralarına öz məqsədlərinə görə gəlirlər. Aqlınızdan pul keçdisə, səhv düşündüyünüzü bilin.

Hazırda minlərlə könüllü təşkilatı və könüllü fəaliyyəti ilə məşğul olan insanlar var. Hər gün bu say daha da artır. Əslində hər üç qrupa aid insanlar özləri də dərk etmədən dəyişib-dəyişdirirlər. Çünki həyatda hər insan, olduğun hər yer bir iz qoyur səndə. Şəxsi inkişafa gedən yol könüllülükdən keçir. Bu cümləni nə qədər istəyirsiniz oxuyun, lakin mənasını başa düşmək üçün onu hiss etməlisiniz, könüllü olmalısınız. Şəxsi inkişafınızda

---

dəyişiklikləri görüb bunun nə olduğunu dərk edəcəksiniz. Könüllü olarkən özündə baş verəcək dəyişikliklər belə düşünmədən göstərdiyiniz fəaliyyətdir. Könüllü sıralarına qoşulun. Özünüzü və ətrafda olan hər şeyi dövlətimizin və cəmiyyətin inkişafı naminə müsbətə doğru dəyişin.

Könüllülük sağlam vətəndaşlıq mövqeyinin bir göstəricisi və içində olduğunuz sosial münasibətlərin ayrılmaz bir hissəsidir: Vətənpərvərlik, bilik və kamillik kimi dəyərlərdən ilhamlanan könüllülük həm cəmiyyətin, həm də fərdlərin rifahına, şəxsi inkişafına danılmaz dəyər qatır.

Könüllü fəaliyyət, həmçinin insanın içində var olan “ictimai inkişafda iştirak” istəyinin dövlət və qeyri-dövlət ictimai təsisatları vasitəsilə canlandırılması və faydalı hala gətirilməsidir. Könüllü işləri fərdin sahib olduğu bilik, bacarıq və təcrübələrini ətrafıyla, cəmiyyətlə paylaşaraq daha da təkmilləşdirməklə yanaşı, bundan həzz almasına, xoşbəxt olmasına imkan yaradan məşğuliyyət də hesab etmək olar.

İstər beynəlxalq, istərsə də yerli könüllülük fəaliyyəti zamanı baş verən tanışlıqlar öz təcrübənizdən fərqli təcrübə qazanmaınıza və mədəniyyətlər mübadiləsinə, öyrənməyə və inkişaf etməyə əhəmiyyətli təsir göstərən bir vasitədir. Bir sözlə, könüllülük aldığımız və ötürdüyünüz təcrübəylə özünüzü yenidən tanımağınıza şərait yaradan zehni və sosial həssas inkişafın tanımadığımız, bilmədiyiniz, amma, eyni torpağın insanları olduğunuz fərdlərlə bir yerdə olmağın yaratdığı fərqli baxış bucağının, ictimai məsuliyyəti yerinə yetirmənin vacibliyinin göstəricisidir.

Könüllü xidmətlər vətəndaş və ictimai həyatda iştirak, həyat bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi, riskli davranışların qarşısının alınması, fərqli mədəniyyətlərə inteqrasiya, təhsil mənimsənilməsinin inkişaf etdirilməsi və fərdlərin inkişaflarına fayda vermək baxımından əhəmiyyətlidir.

Könüllü fəaliyyətin şəxsi inkişafa əsas təsirlərini bir qədər fərqli formada da qeyd etmək maraqlı olar:

- motivasiya olma və motivasiya edə bilmə bacarığı qazanmağı;
- insanlara və ətraf mühitə qarşı daha həssas olmaq və davranmağı;
- dəyişməyə açıq olmağı;
- “Komanda işi” bacarığı qazanmağı;
- yaradıcılıq bacarıqlarını inkişaf etdirməyi;
- təşkilat və liderlik mövzularında bacarıq əldə etməyi;
- ünsiyyət qurma bacarığını qazanmaq, ən əhəmiyyətli isə hadisələr qarşısında elastiklik və tolerantlıq göstərmək.

Qlobal olaraq könüllülük siyasət, iqtisadiyyat, beynəlxalq əlaqələr, təhsil, tibb, insan hüquqları, mədəniyyət və bir çox sahələr üzrə bütün dünyada yayılır və genişlənilir. Ölkəmizdə isə könüllü gənclər öz iradəsi və sərbəst seçimi əsasında əvəzi ödənilmədən kimsəsizlərə, qocalara, əlillərə köməkliyin göstərilməsi, hüquqi və mədəni maarifləndirmə, uşaq və gənclərin təhsil və tərbiyəsinin inkişafı, mədəni və mənəvi irsin qorunması, idmanın inkişafı və bu kimi istiqamətlər üzrə fəaliyyət göstərirlər.

İctimai ruhun formalaşdırılmasında könüllülük gənclərə bilik, təcrübə, məsuliyyət, paylaşma və digər xüsusiyyətlər qazandırır. Təhsil səviyyəsi yüksək olan yerlərdə belə könüllülük anlayışı dəqiqliklə anlaşılmamışdır.

Könüllü fəaliyyətin cəmiyyətə faydalarından danışarkən, qeyd etdiyimiz kimi, könüllüyün yalnızca digər şəxslərə yardım etməkdən ibarət olmadığına, eyni zamanda, könüllü fəaliyyətin ictimai yardımlaşmada, ictimaiyyətin sağlam birliyinin formalaşmasında mühüm rolunu görmüş olarıq. Könüllülük ictimaiyyətdə insanlararası münasibətlərin genişlənməsində, dəyərlərin formalaşmasında, ictimai məlumatlılığın artmasında, yaranan sosial

---

problemlərin həllinə fərqli yanaşmaların formalamasında çox əhəmiyyətli faktordur. Bu fəaliyyətin nəticəsində insanlar maddiyyatın daim ön planda olmadığını, yardıma möhtac insanlara kimliyindən asılı olmayaraq, hər zaman köməklik etməyə borclu olduqlarını anlayırlar.

Könüllülük içində olduğumuz cəmiyyətin ayrılmaz hissəsidir və cəmiyyətin ən vacib prinsiplərindən biri olan məsuliyyətlik prinsipinin formalaşdırılmasında vacib amillərdən biridir. Sosial əlaqələrin və sosial idarəetmənin inkişafı, komanda quruculuğu, ictimai dəyərlərin öyrənilməsi, ictimai məsələlər və problemlərdə aydınlıq məhz könüllü fəaliyyətin nəticəsində təzahür edir. Könüllülük fəaliyyəti, eyni zamanda, fərdlərin sahib olduqları bilik, bacarıq və təcrübələri ətraf mühitlə bölüşməsinə, şəxsi inkişafı paralel ictimaiyyətin də yüksəlişinə gətirib çıxarır.

Könüllülük fəaliyyəti yeni təcrübə, dünyagörüşü, sosiallaşma, uğurlu karyera yolu, ətrafda baş verən hadisələrə daha həssas yanaşma, komandada işləmə və ünsiyyət qurma bacarığı sahəsində insanlara özlərini inkişaf etdirməyə dəstək olur.

Dərs saatlarında əldə edilməyən təcrübəni tələbə və gənclərin könüllülük fəaliyyəti zamanı əldə etmək imkanları mövcuddur. Təhsil müəssisələri yalnız metodiki sahədə bilik qazandırdığı halda, könüllülük gənclərə müxtəlif hadisə və mühitlərdə həqiqi təcrübə qazanmağa imkan verir.

Könüllü fəaliyyətilə məşğul olan zaman insanlar ünsiyyət bacarıqlarını inkişaf etdirmiş olur. Fərqli yaş və xarakterə sahib insanlarla işləmək birmənalı olaraq, fərdlərdə peşəkar ünsiyyət qurma bacarığını formalaşdırır və inkişaf etdirir.

Müasir dövrdə həyat gəncləri daha mütəşəkkil və daha məqsədyönlü olmağa hazırlayır. Gənclik dövrünə yeni addımlarını atan yeniyetmələr müxtəlif problemlərlə üzləşir və bu zaman bu problemlərə olan münasibət bir gəncin və ya yeniyetmənin keç-

mişdə yaşadıkları, keçmiş həyat yolu, ailə həyatı, fikirlərinə, düşüncələrinə bilavasitə təsir edir. Nəticədə qarşılaşdığı problemlər onlara psixoloji narahatlıqlar və ya əziyyətlər verə bilər. Problemlərdən və ümitsizlikdən doğan ağrılar universaldır və heç vaxt kəskinliyini itirmir, problemlərin həlli isə həmişə ümumi, əbədi, öz-özünə yaranmış prinsiplərə əsaslanacaq. Həmin prinsiplər bəşər tarixinin bütün dövrlərində hər bir sabit və inkişaf edən cəmiyyətə xasdır.

Bir çox gənclər qorxu və müdafiəsizlik hissi keçirirlər. Onlar öz gələcəkləri üçün qorxurlar. Onlar özlərini arxayın hiss etmirlər. Ailədə, münasibətdə, təhsildə uğur qazana bilməyəcəklərindən və ya işlərini itirməkdən qorxurlar. Bu və ya digər problemlərlə qarşılaşarkən biz tez-tez ittiham etmək üçün obyekt axtarıq. İnsanlar hər zaman özlərini qurban kimi göstərməyə çalışırlar. Onlar diqqət və söylərini başqa adamların zəif cəhətlərinə, xarici mühit və şərait problemlərinə yönəldirlər. Daim şikayətlənir, kimisə, nəyisə günahlandırır, reaktiv danışır, özünü şəraitin, daha nəyinsə qurbanı hiss edirlər. Əgər siz şəraitin qurbanı olduğunuza inanmağa başlayır və bu çarəsizliyə təslim olursunuzsa, ümid və inadkarlığınızı itirir, taleyinizlə barışır və inkişafdan qalırırsınız. Mədəniyyətiniz sizə öyrədir ki, həyatda nə isə əldə etmək istəyirsinizsə, onda “birinci olmağa çalışmalısınız”.

Həyat bir oyundur və burada qalib gəlmək lazımdır. Hər biriniz istəyir ki, səsizin eşidilsin, rəyinizlə hesablaşsınlar, sizə hörmət etsinlər, qiymətləndirsinlər. Kütləvi mədəniyyət inanır ki, insanlar şəxsi, egoist maraqlarını təmin etmək üçün başqa adamlarla olan qarşılıqlı əlaqələrdən istifadə etməlidir.

Əlbəttə, siz özünüzü nəcib və alicənab göstərməyə, başqasının uğuruna sevinməyə çalışır, amma qəlbinizdə sizdən daha yaxşı nəticə əldə edənlərə həsəd aparırsınız. Yalnız o adam yüksək imkanlar əldə edə, uğur qazana bilər ki, o, “biz” demək məharətinə yiyələnsin, “biz” deməyi bacarsın. O, diqqətlə və

---

hörmətlə dinləməkdən, başqalarına xidmət etməkdən maksimum dərəcədə məmnun olsun və sevinsin. Əsl böyüklük onda qazanılır ki, insan təmənnasız hərəkət etsin, qarşılıqlı fayda naminə qarşılıqlı anlayış göstərsin.

Siz öz effektiviniz üçün, öz xoşbəxtliyiniz üçün, nəhayət həyatınızın bir çox vəziyyətləri üçün özünüz məsuliyyət daşıyırsınız. Bilik, bacarıq və istək sizin nəzarətiniz altında, sizin idarənizdədir. Sizin üçün, doğrudan da, nəyin daha vacib olduğunu biləndə həyatınız tamam fərqli olur və bunu yaddaşıınızda saxlayıb, getdikcə ona uyğun olaraq da özünüzü idarə edirsiniz. Sizin üçün daha əhəmiyyətli olanı edirsiniz. Əsl uğur özünlə rəqabət aparmaq və özünə qalib gəlməkdir. Əgər nəyisə dəyişmək istəyirsinizsə, onda öncə özünüzü dəyişməlisiniz kəlamını unutmayın.

Özünüzü effektiv dərəcədə dəyişmək üçün siz öncə öz qavrayışınızı dəyişməlisiniz. Siz təkcə ətrafımızdakı aləmə diqqətlə baxmalı deyilsiniz. Siz həm də bu aləmə baxdığımız “prizma”ya diqqətlə nəzər salmalısınız. Çünki məhz bu, dünyanı necə qavradığınızı müəyyən edir. Fərdi inkişafınız sizlərdə çox kiçik yaşlardan etibarən xarici təsirlərin köməyi ilə inkişaf edir və formalaşmağa başlayır. Ailəniz, ətrafınız, məktəb, universitet, iş həyatınız sizi öz istədikləri kimi şəkilləndirməyə, özlərinə görə nizamlamağa çalışırlar. Siz öz təsəvvür və yaradıcı potensialınızdan istifadə edərək daha effektiv, dəyər və prinsiplərinizə uyğun gələn və bu dəyərlərə xüsusi məna verən ssenarilər yazı bilərsiniz. Özünü tanımaq, özünə düzgün dəyər vermək, öz keçmiş həyatını, çətinlikləri, problemləri necə varsa qəbul etməklə siz cəmiyyətə inteqrasiyanızı təmin edə bilərsiniz. Bunun isə sosial və ictimai həyata inteqrasiya olunmasına ən mükəmməl addım könüllülük fəaliyyətindən keçir.

Siz hamınız fərqli-fərqli ailələrdə böyümüş, fərqli irəliləyişlər keçmiş ola bilərsiniz, lakin sizi birləşdirən ümumi dəyərləri-

niz və vahid amallarınızdır. Könüllülük fəaliyyəti şəffaflıq, operativlik, məsuliyyətlik, mənəvi zənginlik, gülərüz və səbirliliyi özündə əks etdirir. Gənclər tədricən kollektiv mühitdə işləmə bacarığı əldə edir, bilik və qabiliyyətlərini inkişaf etdirərək düzgün istiqamət və prinsiplərə əsaslanırlar. Onlar öz qüvvələrinə inanaraq təhsildə, ünsiyyətdə, istənilən mühitdə inkişaf etməyə başlayırlar. Sadalananların əsasında vərdişlər durur, bu vərdişlər xarakteri ifadə edir.

Belə bir aforizm var: “Fikir səpərsən – hərəkət biçərsən, hərəkət səpərsən – vərdiş biçərsən, vərdiş səpərsən – xarakter biçərsən, xarakter səpərsən – tale biçərsən”. Könüllülük fəaliyyətinin əsas üstünlüklərindən biri də odur ki, gənclərdə təsəvvürlərin düzgün formalaşmasına və sağlam düşünmələrinə yardım edir. Siz hər biriniz fərqli düşünür, fərqli dəyərlərə, motivlərə və məqsədlərə maliksiniz. Bu ziddiyyətlərin həllinə və aradan qaldırılmasına ən uyğun variant kollektiv olaraq bir-birinə güzəştə gedərək, kompromis əldə etmək bacarığı və ortaq məxrəcə gəlməklə, işin effektivliyini artırmaqdır. Yadda saxlamaq lazımdır ki, bilib etməmək, elə bilməmək deməkdir.

Baş a düşmək lazımdır ki, sizin ən yüksək nailiyyətləriniz ətrafdakıqlarla qarşılıqlı münasibətlər olmadan mümkün deyil və deməli, qarşılıqlı asılılıq insan həyatına da xasdır. Bu asılılıq kollektiv üzvlərinin bir-birinə “biz bunu edə bilərik, biz bunu birlikdə edə bilərik, biz bacarııq və imkanlarımızı birləşdirib bunu edə bilərik” deməsi ilə təcəssüm edilir. Bununla insanlar ən yüksək nəticəyə nail olmaq üçün öz səylərini başqaları ilə birləşdirirlər. Bəzən bu anlayış gənclər tərəfindən, xüsusilə yetkinlik dövründən yeni çıxmış gənclər tərəfindən müstəqillikdən məhrum olmaq və asılı yaşamaq kimi dərk edilir. Onlar özlərini təsdiq etmək, azad olmaq, “mən” deməyi “biz”dən üstün tutmağı arzulayırlar və bu eiqoizmlə hər cür məsuliyyəti atırlar ki, tək

---

müstəqil olsunlar. Nəticədə isə gənclər öz həyatlarını korlayır, kənar adamların və ya hadisələrin qurbanı olurlar.

Cəmiyyətin rifahı üçün çalışaraq, təşəbbüs göstərərək, həmçinin gənclərin bununla öz maraqlarını, qabiliyyətini yoxlayaraq həyat yolunu və prinsiplərini düzgün müəyyən edirlər. Könüllülük gəncləri daha məsuliyyətli, eyni zamanda, ağıl və təşəbbüskarlığı ilə yüksək nailiyyətlər qazanmağa çağırır. Onlar etdikləri ən xırda işdən belə məmnunluq hissi duyur və bununla da neqativdən uzaqlaşaraq pozitivə köklənirlər. İnsana xas olan özünüdərk və vicdan hissi ilə biz öz zəif tərəflərimizi və təkmilləşməyə ehtiyacı olan cəhətlərimizi, inkişaf etdirilməsi mümkün olan istedad və qabiliyyətimizi, həmçinin dəyişdirməli və həyatımızdan silinməli cəhətləri anlamağa başlayırıq. Sonra təsəvvürümüzü aydınlaşdırıb müstəqil iradənilə hərəkət edərək, vəd verir, qarşınıza məqsəd qoyur və bu məqsədə sadıq qalırırsınız, öz monolit xarakterinizi, varlığını yaradırsınız. Beləliklə, həyatınızın bütün sonrakı pozitivlərini mümkün edirsiniz. Ətrafdakı insanların zəif cəhətlərini arqument hesab etməmək və onlardakı çatışmazlığa həssaslıqla yanaşmaq könüllülük fəaliyyətinin gəncə aşılacağı ən yüksək səbirlilik prinsipidir. Bununla gənclər düzgün idarəetmə qabiliyyətinə nail olurlar. Həmçinin bu, gənclərin öz effektivində, xoşbəxtliyində, həyatındakı məsuliyyətin bir parçasıdır.

Təsəvvürün köməyi ilə dəyəərə qovuşmağa imkan verən müxtəlif yollar var. İnsanlar onlar üçün nəyin doğrudan da, əhəmiyyətli olduğunu ciddi düşünəndə, bilmək istəyəndə ki, həqiqətən necə olmaq istəyirlər, onlar həyata çox ciddi yanaşırlar. Onlar keçmişin çərçivəsindən çıxaraq, daha geniş mənada, gələcək haqda düşünürlər. Sürətlə dəyişən və inkişaf edən dövrdə gənclər təkcə təhsil almaqla kifayətlənməməli, durmadan biliklərini artırmalı, öz düşüncə tərzlərini yenidən yaratmalıdırlar. Ağıl və bacarıqları

rıqlarını inkişaf etdirməli, geri qalmamaq üçün səriştə və qabiliyyət hüdudlarını genişləndirməlidir. Müxtəlif iş sektorları ilə tanış olmalı, könüllü fəaliyyətlərini artırmalı, ən önəmlisi əvəzi ödənilməyən bu xidmətdən, cəmiyyətə yararlı olmaqdan zövq almalıdır. Könüllülük ürəkdən gələn bir hissdır. Elə bir hiss ki, bunun müqabilində heç nə tələb edilmir. Gündəlik həyatda hər biriniz könlünüzdən keçən yaxşılıq və hörmət hisslərini, hər hansı bir şəxsə yaşından asılı olmayaraq, yardım etməklə göstərirsiniz. Könüllülük həyatı daha çox sevməkdir. Həlli başqasından gözləmək deyil, fərdi gücünü həll tapmaq üçün istifadə etməkdir.

Könüllülük xoşbəxtlikdir, şüurdur, məsuliyyətdir, dinclikdir. Könüllülük başqasını xoşbəxt etmənin ən böyük xoşbəxtlik olduğunu fərq etməkdir. Könüllülük etibar, dürüstlüyü, paylaşmağı öyrətməkdir. Könüllü olmaq, bütövlükdə, məhz bu hisslərin birlikdə təzahürüdür.

Kiçik addımlar, uğurlu karyera - karyera inkişafında könüllülüğün rolu

Bu gün qanunvericiliyə görə, dövlət qulluğuna qəbul müsabiqə və müsahibə yolu ilə aparılır. Müsabiqənin birinci mərhələsində namizədlər test imtahanından keçməlidirlər. Daha sonra müsahibə mərhələsindən. Müsabiqənin nəticələrinə görə, 5 işçi tələb olunan yerə bəzən 55 nəfər mürasitət edir. Amma 5 nəfər sonda işlə təmin edilir. 50 nəfər təbii ki, kənarda qalır. Müsabiqə və müsahibə mərhələlərində etiraf etmək lazımdır ki, könül-lülük təcrübələri çox olan gənclər daha çox uğur əldə edirlər. Çünki müsahibə və müsabiqə mərhələlərində bu gənclərin ünsiyyətçilliyi, bacarıqları, kollektivdə davranış, intizam və eyni zamanda, bir natiq kimi özünü ifadə etməsi, təbii ki, ekspertlər tərəfindən nəzərə alınmaya bilməz. Eyni zamanda, bu könüllülər bir çox hallarda şəxsi işlərinin sırasına çox prestijli yerlərdə könüllü olmaları barədə xasiyyətnamələr və sertifikatlar da əlavə edirlər. Sözsüz ki, bu prosesin rəsmi təməli üçün də çox önəmlidir.

Bir reallığı da qeyd etmək lazımdır ki, parta arxasından yeni durub gələn tələbə ilə 4 illik könüllülük təcrübəsi olan tələbənin davranışlarında çox böyük fərqlər vardır. Bu, artıq bacarıq hesab edilə bilər. Bəli, 4 illik tələbə və eyni zamanda, tələbə olmaqla bərabər könüllü olmuş tələbə digəri ilə müqayisədə daha bacarıqlı görünür. Nəticədə, bu da işəgötürənin diqqətini cəlb edir. Bu işə

açıq rəqabətdir və rəqabət sistemində bir yarışa bənzəyir. Buradan belə bir ifadə çıxır ki, adətən, bu formalı müsabiqələrdə könüllü fəaliyyət keçənlər qazanır. Bəzən bu, əks tərəfin könüllü olmayan gənclərin narazılığına səbəb olur. Amma onlar ən böyük narazılığı özlərində görməlidirlər. Şəxsi inkişaf üçün yaradılmış könüllülük imkanlarından istifadə etməlidirlər. Bu gün hüquq-mühafizə orqanları, dövlət qurumları hər biri müasir biliklərə malik və eyni zamanda, müasir bacarıqlara malik gəncləri işə götürməyə meyillidir. Çünki müasir menecment və idarəetmə sistemi gəncləşir, yenilənir. Bu, təkcə yaş faktoru ilə deyil, yeni biliklərin və yeni davranış münasibətlərinin formalaşması ilə baş verir. Yeni ictimai münasibətlərdə elm və texnologiyanın tətbiqində yüzlərlə könüllülər iştirak edir. Bu könüllülər bir kadr kimi öndə dəyərləndirilməlidir.

Bildiyiniz kimi, özəl sektorda işə qəbul prinsipləri dövlət sektorundan tam fərqlidir. Burada işə düzəltmə agentlikləri CV-lərin təqdim edilməsi, işçi ilə təmin etmək və yaxud da şirkətlərin insan resursları şöbələri mühüm rol oynayır. Amma yenə də peşəkarlar və daha yaxşılar işə dəvət edirlər. CV təbii ki, dövlət orqanında işə qəbul qədər önəmlidir. Müasir şirkətlər üçün ərizəçinin ictimai, sosial keçmişi hər zaman maraq doğurur. Müasir şirkətin insan resursları mütəxəssisləri bilmək istəyir ki, onlara müraciət edən işçinin əlaqələri və sosial təcrübəsi nə qədərdir.

Təsəvvür edin ki, əgər sizin CV-də tələbəlik illərində nüfuzlu onlarla orqanda könüllü kimi stajınız və bu stajı təsdiq edən rəsmi sertifikatınız, xasiyyətnaməniz və hətta digər mühüm sənədləriniz varsa, əlbəttə ki, şirkət rəhbərləri sizə üstünlük verəcəklər. Sizin təqdim etdiyiniz sənədlər onlar üçün əslində bir rəsmi zəmanət formasıdır. Təbii ki, işə qəbul zamanı canlı müsahibələr çox önəmlidir. Bu müsahibələrin bir çoxunda ilkin seçimlər zamanı in-

---

san resursları ilə bağlı şöbələr iştirak etsə də, sonrakı mərhələlərdə şirkət rəhbərləri də əməkdaş olmaq istəyən şəxslərin içindən son seçim üçün müraciətçini qəbul edir. İnsan resursları şöbələrinin rəhbərləri və mütəxəssisləri çox peşəkardırlar. Onlar sizi qəbul edərkən özünüz də bilmədən həyatınıza könüllülük müddətinin xoş iz və təzahürlərini çox gözəl hiss edirlər. Siz artıq müxtəlif yerlərdə formalaşmış könüllü bacarıqlarınızı göstərmiş olursunuz. Danışıda, bədən dilində və suallara cavab verməkdə digər rəqiblərinizdən daha önə çıxırsınız. Siz bu xüsusiyyətlərlə könüllü olmağa borclu olmalısınız. Könüllü olduğunuz yerlər bir daha qeyd edək ki, həm də sizin üçün zəmanət verə bilən bir kollektivdir. İş üçün müraciət etdiyiniz müəssisələr (rəsmi və yaxud da qeyri-rəsmi) sizinlə bağlı bu müəssisələrdən barənizdə sorğu verə bilər. Sizin necə bir könüllü olmağınızı, həqiqətənmi könüllü olduğunuz müddətdə faydalı bir könüllü olduğunuz soruşula bilər. Bu kitabdakı uyğun fəsillərdə qeyd etdiyimiz xüsusiyyətlərin sizdə olub-olmamasını öyrənə bilərsiniz.

Beləliklə, kitabın müxtəlif bölmələrindəki tövsiyələri daha yaxşı mənimsəmişsinizsə və öyrənmisənizsə, təbii ki, əlavə narahatlığa problem olmayacaq. Məsələn, sizinlə bağlı soruşulan suallardan biri də o ola bilər ki, bu könüllü vaxt ilə sizin kollektivdə işləyərkən intizamlı olubmu, konfliktə və intriqalara meyilli deyilmi? Məsuliyyətlidirmi? Təbii ki, könüllü olduğunuz yerlərdə müəyyən qüsurları sizə bəzən deməsələr də, insanlar bəzən bunu unutmurlar. Bu məsələlərə daha da ideal yanaşmaq sadəlövhlik olardı. Ona görə də siz, deməli, könüllü olduğunuz yerlərdən gələcək karyeranız üçün mühüm olduğunu nəzərə alaraq, özünüz barədə çox gözəl obraz yaratmaqla yanaşı, həmçinin öz üzərinizdə də işləməlisiniz.

Siz özünüzdü inkişaf etdirməlisiniz. Çünki arzu etdiyiniz məşhur şirkətin insan resursları rəhbəri və əməkdaşları təsadüfi

adamlar deyil və onlar da vaxtilə könüllülük proseslərini keçmiş və yaxud da hazırda könüllülərlə işləyən, peşəkar bir kollektivin gündəlik qayğıları ilə məşğul olan professionallardır. O səbəbdən də, sizin arzu etdiyiniz şirkət bu gününüzü deyil, keçmişinizi bilmək istəyir, çünki sizin yaxın keçmişiniz bu gününüzü formalaşdırıb. Əgər siz şirkətin bugünkü tələblərinə cavab verirsinizsə, buna görə öz könüllülük keçmişinizə borclusunuz.

Qeyd etmək lazımdır ki, “ASAN xidmət” mərkəzləri fəaliyyətə başladığı andan etibarən könüllülərin inkişafı ilə bağlı müxtəlif proqramlar hazırlanıb. Könüllülərin şəxsi inkişafı, yetiştirilməsi, bilik və təcrübəsinin artırılması, gələcək professional fəaliyyətdə uğur qazanmaları üçün praktiki biliklərlə təmin edilməsi, maariflənməsi, intellektual və mənəvi inkişafı, cəmiyyətdə fəal iştirakının düzgün istiqamətləndirilməsi, istedadlı könüllülərin aşkarlanması və dəstəklənməsi, peşəkarlığının inkişaf etdirilməsi, bilikli və bacarıqlı könüllülərin formalaşdırılması, onların şəxsi inkişafı üçün şəraitin yaradılması məqsədi ilə “ASAN school” təcrübə məktəbi də öz işinə başlayıb.

“ASAN Könüllüləri” Təşkilatı çox gözəl bir təşəbbüslə çıxış edərək www.asankadr.az layihəsini həyata keçirir. Bu layihə könüllülərin könüllülükdən sonrakı həyatında çox önəmli bir yenilik oldu. “ASAN Könüllüləri” Təşkilatı könüllüləri işlə təmin edən portalı 2015-ci ildə istifadəyə verib. Bu resurs könüllülərini işlə, işəgötürənləri isə keyfiyyətli və hazırlıqlı kadrlarla təmin etmək, könüllülərin mövcud potensiallarını artırmaq və təkmilləşdirmək məqsədi daşıyan www.asankadr.az - “ASAN kadr” karyera mərkəzi çərçivəsində fəaliyyət göstərən vakansiya portalıdır. Karyera mərkəzi, mövcud əmək bazarının tələblərini nəzərə alaraq xidmət, satış, bank, sığorta, turizm, informasiya texnologiyaları və s. peşələr üzrə kadrları formalaşdırır.

Gənclər “ASAN school” könüllülük proqramı zamanı əldə etdikləri zəngin, çoxşaxəli təcrübədən savayı göstərilən ixtisaslar üzrə təlimlərdə iştirak edərək nəzəri bilikləri, daha sonra müəssisələrdə təcrübə keçərək praktiki biliklərini inkişaf etdirir. Bu mərhələlərdən keçən hər bir könüllü www.asankadr.az portalında CV-ni yerləşdirir, eyni zamanda, işəgötürənlər də bu internet sahifəsində mütəmadi olaraq vakansiyalar elan edirlər. Beləliklə, portal gənclər, dövlət və özəl qurumlar arasında texnoloji körpü rolunu oynayır. Qeyd edək ki, bu portal 12 mart 2015-ci il tarixində Bərdə regional “ASAN xidmət” mərkəzinin açılışı zamanı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevə təqdim olunub. “ASAN kadr” layihəsi qabaqcıl təcrübə kimi Birləşmiş Millətlər Təşkilatının “Cənub-cənub əməkdaşlığı çərçivəsində qabaqcıl mexanizmlər və həllər” adlı portalına daxil olunub.

“ASAN kadr” portalı vasitəsilə əmək bazarının gənc mütəxəssislərlə təmin edilməsi” başlığı altında yerləşdirilən məlumatda Azərbaycanın “ASAN kadr” layihəsi qabaqcıl təcrübə kimi dəyərləndirilmiş, gənclərin işlə təminatı prosesində effektiv bir vasitə kimi təsbitini tapmış və digər ölkələr tərəfindən tətbiq olunması təşviq edilmişdir. Bununla yanaşı, “Cənub-cənub əməkdaşlığı çərçivəsində qabaqcıl mexanizmlər və həllər” adlı portalda indiyə qədər ümumilikdə, Azərbaycandan 15 təcrübə yerləşdirilib ki, onlardan 4-ü “ASAN xidmət”ə məxsusdur. “ASAN kadr” ilə yanaşı, “ASAN məktub” könüllülər tərəfindən icra olunmuş layihələr BMT tərəfindən yüksək qiymətləndirilir.

Özəl müəssisələr bir çox hallarda rəsmi prosedurlardan çox bacarıq və çevik həllərə üstünlük verirlər. Dil bilikləri, kommunikasiya vərdisləri, işin peşəkarlığı özəl şirkət üçün çox vacibdir. Təəssüf ki, bəzi özəl şirkətlər çox nadir hallarda kənardə və daxildə əməkdaşların şəxsi inkişafına investisiyalar edir. Bir çox

özəl şirkətlər əksər hallarda yalnız CV kifayət qədər zəngin olan hazır kadr sorağına çıxırlar. CV öz yerində, təbii ki, özəl müəssisələrin təcrübəli insan resurslarının idarə olunması üzrə peşəkar mütəxəssisləri CV ilə həmahənglik təşkil edən bacarıq və biliyi də yoxlayacaqlar. Əgər siz bir beynəlxalq təşkilatda könüllü olmusunuzsa və yuxarıda qeyd edilən beynəlxalq təşkilatın könüllüsü olaraq xarici ölkələrin birində heyətin tərkibində könüllü kimi bacarığınız varsa, demək ki, bir şirkət üçün bu hal sizin CV-də beynəlxalq təcrübə ilə yanaşı, həm də dil biliyinin göstəricisi kimi izah edilə bilər. Bu zaman xarici təcrübəniz də nəzərə alınmaqla, sizin müsahibədə heç bir probleminiz olmayacaq. Belə ki, sizin həm xarici dil bacarığınız, həm də xarici könüllülərlə olan ünsiyyət bacarığınız bu halda sizin köməyinizə çatacaq.

Nəzərə almaq lazımdır ki, insan resurslarının idarə olunması üzrə mütəxəssislərlə birgə sizinlə müsahibə aparan beynəlxalq məsələlərlə ilgili şəxs də kifayət qədər bilik və bacarıqlıdır ki, gəlib bu vəzifəyə çatıb. Təbii ki, onlar sizin bilik və bacarıqlarınızı obyektiv olaraq qiymətləndirəcəkdir.

Biz könüllülüğün məkanını təhlil etdikcə görürük ki, hər hansı bir yerdə könüllü olmaqdan asılı olmayaraq, bütün proses sizin şəxsi inkişafınız üçün mühüm bir elementdir.

Tələbələr üçün müasir dünyada çoxlu şanslar mövcuddur. Məsələn, xaricdə təhsildən başlamış təqaüd proqramlarında iştirak edərkən gələcək nüfuzlu beynəlxalq şirkətlərdə işləmək arzusu olsa da, onlar beynəlxalq proqramlarda iştirak etməyiblər. Bunun ən böyük səbəblərindən biri dili bilməməkdirsə, digər ən böyük problem gənclərin bu barədə məlumatsız olmasıdır. Onlar isə ona görə məlumatsızdırlar ki, zamanında könüllü olaraq

---

müəyyən yerlərdə olmayıblar və buna görə də öz şəxsi inkişafı ilə bağlı problemlər meydana gəlmişdir.

CV-də ən böyük diqqət çəkən məqamlardan biri də təbii ki, ərizəçinin vaxtilə könüllü olub-olmaması məsələsidir. Bacarıqlı könüllü olmuş gəncdən bir şirkət nədən imtina etsin ki?

Bir çox özəl şirkətlər sosial həyatda çox aktiv iştirak edir. Bu barədə praktik misallar da kifayət qədərdir. Korporativ sosial məsuliyyət paketinə uyğun olaraq özəl şirkətlər öz korporativ münasibətlərində bir çox layihələrin maddi dəyərini sosial dəyərə çevirə bilirlər. Şirkətlər sosial aksiyalarda dövlət orqanları, vətəndaş cəmiyyəti və peşə birlikləri ilə bir arada, həmrəy formada çıxış edirlər.

Özəl sektorda könüllülərin iştirakı qanunvericiliklə qadağan olunsa da, qanunvericilik könüllülərə dəstək verməyi özəl sektora qadağan etmir. Müxtəlif peşə birliklərinin, ictimai təsisatların könüllüləri kimi onlar özəl sektorda təcrübə keçə bilər. Bu könüllülər istehsalat prosesinə buraxılmasalar da, istehsalat prosesi və digər işlər barədə nəzəri biliklərə yiyələnə bilərlər. Onların bu barədə təsəvvürləri yarana bilər. Öz sevdikləri peşə sahələrində çevrələri və tanıdığı insanlar formalaşa bilər. Bu kiçik ehtiyaclar üçün hesab edirik ki, gənclərə şərait yaratmaq çox önəmli olardı. Onların böyük iddiaları yoxdur. Həyat məktəbində müqayisəli şəkildə gözəl nümunələr götürə biləcəkləri yerlərə ehtiyacları var.

“ASAN Könüllüləri” Təşkilatı könüllülərin fərdi və peşəkar inkişafına dəstək vermək məqsədi ilə özəl müəssisələrdə təcrübə keçmək məqsədi ilə müxtəlif maraqlı proqramlar həyata keçirir.

“Regional İnkişaf” ictimai birliyi, Azərbaycan Milli QHT Forumu, Azərbaycan Sahibkarlar (işəgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyası, Azərbaycan Respublikası Gənclər Təşkilatlarının Milli Şurası, “İrəli” ictimai birliyi, Gənclər üçün Təhsil Mər-

kəzi, Gənc Psixoloqlar ictimai birliyi, Azərbaycan Tələbə Gənc-lər Təşkilatları İttifaqı, “ABŞ təhsilli Azərbaycan məzunları” ictimai birliyi, Britaniya Məzunlar Assosiasiyası, Azərbaycan Banklar Assosiasiyası, Bank Tədris Mərkəzi, Azərbaycan Sığor-taçılar Assosiasiyası, Azərbaycan Memarlar İttifaqı, Azərbaycan Jurnalistlər Birliyi, Azərbaycan Turizm Assosiasiyası, Azər-baycan Sağlamlıq Assosiasiyası, Beynəlxalq Avrasiya Mətbuat Fondu, Gənc Hüquqsünaslar Birliyi, Azərbaycan Fotoqraflar Bir-liyi və digər təşkilatlar ixtisaslaşmış ictimai birliklər olduğundan, onlar özəl şirkətlər və könüllülər arasında çox mükəmməl for-mada körpü rolunu oynaya bilərlər.

Bu təşkilatlar könüllü proqramlar elan edir və bu proqramları elə gənc könüllülərin özlərinə və insan resurslarının idarə olun-ması bölmələrinə həvalə edirlər. Könüllülərin qeydiyyatdan keç-məsi üçün onlara elektron resurslar təklif edilməsi məqsədə uyğun olardı. Könüllülər elektron resurslarla daha rahat və asan şəkildə qeydiyyatdan keçəcəklər. Burada çox mühüm bir məsələ də öz həllini tapacaq, məhz marağı olan gənclər istədiyi sahə üzrə qeydiyyatdan keçib bu sahədə özlərini sınayacaqlar. Özəl sektorun peşə birlikləri bu forma ilə, eyni zamanda, mütəxəssis hazırlıqlarına da böyük dəstək vermiş olacaqlar.

Belə bir müqayisə aparaq. Təsəvvür edək ki, ölkəmizdə 759 əsas özəl sektor sahəsi üzrə 30 müxtəlif ictimai birlik mövcuddur. Bu birliklər hər ay üçün 200 özəl sektorun sahəsi üzrə fəaliyyət göstərən iri müəssisələrdə könüllülərin seçimi üçün elan verir. Hər müəssisədə növbəli şəkildə təşkil olunması üçün ən azı 3 nə-fər seçir. Və təbii ki, bu könüllüləri hər ay ən azı 600 seçilmiş şəxsi ayrı-ayrılıqda 200 müəssisəyə təcrübə mübadiləsi üçün yer-ləşdirir. Cəmiyyətin inkişafı üçün sadəcə bir rəqəm kimi görün-məyən, bir ilin yekunu üçün 7200 gənc gəlir. Yəqin ki, siz də bu-na sıradan bir rəqəm kimi baxmadınız. Xahiş edirik, bir qədər də

---

düşünərək, bu gəncləri müxtəlif kollektivlərdə təsəvvür edin. Biri boya fabrikində, digəri isə satış, reklam, tibb və sair sahədə bilik və bacarıqlarını artırır. İlin sonunda siz müxtəlif yerlərdə könüllü olmuş 7200 hazırlıqlı könüllü ilə üz-üzəsiniz. Bu insanlar sözün yaxşı mənasında, yetişmiş və formalaşmış, investisiya qoyulmuş bir gənc kimi qarşımıza çıxır. Əslində dövlətdən hər şeyi tələb etməyin özündə də bir yanlışlıq var. Bir misal çəkkək: dövlət özündən asılı hər nə varsa, hər şeyi edibdir. Qanun qəbul edilib, qanunun icrası üçün mövcud şərait var. Belə olan halda bizə mane olan səbəblər sadəcə öz hərəkətsizliyimizdir. Özəl sektor könüllülərin bir vətəndaş kimi formalaşdırılması və cəmiyyətə, dövlətə faydalı olması üçün mühüm işlərə imza ata bilər.

Özəl sektorla münasibətlər təbii ki, sizin istənilən sahədə özəl biznesinizin qurulması üçün gözəl bir təcrübə ola bilər.

Bir gənc olaraq düşünə bilərsiniz ki, nə dövlət orqanı, nə də özəl sektorda işçi olaraq işləmək istəmirsiniz. Öz işinizi qurmağı düşünürsünüz. Amma unutmaq lazım deyil ki, təcrübə, ünsiyyət bacarığı, inzibatçılıq, intizam təcrübəsi olmadan bu işi qurmaq çox mürəkkəb məsələdir. Könüllü olmaqda nəzəri biliklərlə praktik bilikləri cilalamaqla, tələbəlik illərində müxtəlif kollektivlərdə keçdiyiniz könüllü təcrübəsi sizə öz işinizi qurmaqda böyük kömək olacaqdır. Öz işinizi qurarkən oxuduğunuz kitabların və könüllü olduğunuz yerlərin ən gözəl təcrübələrinə əsaslanacaqsınız. Təbii ki, görüb-götürdüyünüz idarəçilik formalarından, ünsiyyət bacarıqlarından istifadə edəcəksiniz.

Həyatda pis nümunələr də görə bilərsiniz, amma bunların insan münasibətlərinə vurduğu ziyanı, təbii ki, istifadə etməyəcəksiniz. Maliyyə savadlılığı və iş mühitində biliklərinizin artırılması prosesi də könüllü olduğunuz zaman təmsil etdiyiniz orqanın insan resursları şöbələrinin münasibətləri də düşüncənizdə mühüm bir iz buraxacaqdır. Öz işinizi qurmaq istəyirsinizsə, əv-

vəl kiminsə yanında öyrənməlisiniz. Sizin könüllülük müddətində öyrəndikləriniz sonralar çox işinizə yarayacaqdır. Könüllü kimi işlədiyiniz və maddi təməna güdmədiyiniz əməyi artıq bir sahibkar kimi həm maddi, həm də mənəvi dəyəərə çevirəcəksiniz. Bu, sizin həyatınızda çox əlamətdar bir müqayisə olacaqdır.

Təcrübəsiz və iqtisadi biliklər olmadan uğurlu biznesə müəssir dünyada çox az hallarda nail olmaq olur. Bu, ancaq möhtəşəm bir ideyanın başlanması ilə baş verir. Könüllülük fəaliyyəti zamanı müxtəlif məkanlarda könüllü olmuş şəxslər öz bizneslərini qurmaq üçün daha böyük təcrübə qazana bilirlər. Kiçik bir təcrübə aparaq. Siz özünüz üçün şirkət açmaq istəyirsiniz. Bu barədə tam məlumatsızsınız. Amma “ASAN xidmət” və Vergilər Nazirliyində könüllü olmuş istənilən gəncin artıq şirkət yaratmaq və bu şirkətin sənədlərini, möhürünü və bank hesablarını açıb hazır qeydiyyat proseslərini bitmiş bir vəziyyətə gətirmək kimi bacarıqları vardır.

Daha bir müqayisə aparaq. Şirkətdə müdirsiniz və işçi kimi heç bir idarəetmə prosesində olmamısınız. Bu, idarəetmə sahəsində təcrübəsizlikdir. Əgər belədirsə, o zaman sizin kollektivlə davranış, intizam, məsuliyyət və sair yaxşı nümunələr yarada bilmək bacarıqlarınız çox bəsit olacaqdır. Bu bacarıqların olması üçün lazımı könüllülük kurslarında da təcrübəniz yoxdursa, işiniz lap mürəkkəbləşir. Özünü yetişdirmək mərhələsinə qədəm qoyursunuz ki, bu halda indiki müasir informasiya və innovasiya cəmiyyətində tək özü-özünə məşğul olmaq elə də uğurlu bir sonluqla nəticələnmə bilməz.

Tələbə və yaxud da könüllü olduğunuz müddətdə ağılınıza çoxlu ideyalar gəlir, bu ideyaların icra edildiyi yerlərdə işləyirsiniz, öyrənirsiniz. Sizin müqayisə imkanlarınız artır. Müqayisələr vasitəsilə artıq öz hədəflərinizi konkret aydınlaşdırma bilərsiniz. Əgər 4 ildə ən azı 10 müəssisədə könüllü kimi stajınız olubsa və

---

bunun da hər biri ən azı məhsuldar 1 aydan ibarət olubsa, bu, sizin ümumi iş stajınız üçün 300 gün edir. 300 gün isə 10 aydır. Deməli, artıq sizin 10 aylıq iş stajınız vardır. Hesab edə bilərsiniz ki, bunu bir müəssisəyə çevirsək, deməli, 10 ay dayanmadan işləmişiniz və sizdə qeyd etdiyiniz bacarıqlar formalaşmışdır. Siz intizamlılıq, kollektivlə iş, təşkilatçılıq, kargüzarlıq bacarıqları, çoxlu çevrə qazanmışınız. Deməli, 4 illik tələbəlik dövrünüz əbəs getməyib. Siz universiteti bitirdikdə biznesə başlamaq və bu işi qurmaq üçün artıq qərar qəbul edə biləcəklər bir tərzdəsiniz. Siz təhlil edə, müqayisələr apara bilərsiniz. Biznesinizi yaratmaq üçün lazım olan müəyyən işgüzar münasibətləri də qurmuşunuz. Məsləhətləşmək üçün yaşda və təcrübədə özünüzdən böyük olan xeyli adam tanıyırsınız. Bu, sizin uğurunuzdur. Ona görə də risk etməyə dəyər.

Hər bir gənc özünü iddialı və potensiallı hiss edir. Bu, əslində çox gözəl bir hissdır. Amma gəlin, bir müqayisə aparaq. Siz dostunuzla şərikli müəssisə, şirkət açıb bacardığınız biznes sahəsi üzrə fəaliyyətə başlamaq istəyirsiniz. Amma sizin bu sahədə heç birinizin biznes və yaxud da şirkətin qurulmasına dair təcrübəsi yoxdur. Bu sahədə heç bir şəxsi inkişaf da oxumamısınız. Bu barədə düşünsəniz, sizi işin depressiyası bürüyəcək, düşü-nüb-daşım b niyyətinizdən vaz keçəcəksiniz. Niyyətiniz isə sadəcə bir arzu olaraq qalacaq.

Bir çox könüllülər öz bizneslərini qurmaq, onu inkişaf etdirmək istəyir. Amma nəzərə almaq lazımdır ki, bunun üçün nəzəri biliklərlə yanaşı, praktiki biliklər də lazımdır. Azərbaycanlı gənc müəllif Anar Bayramovun “Biznes nə istəyir” adlı gözəl bir kitabı var. Bu kitabı şəxsi inkişaf sahəsində yazılan uğurlu bir nəşr kimi dəyərləndirmək olar. Bu kitabı oxuduqdan sonra fikirlərinizdə və şəxsi inkişafınızda daha da qəti olacaqsınız. Hətta arzu etdiyiniz işə başlayıb-başlamamaq barədə tərəddüdlərinizə ay-

dınlıq gətirəcəksiniz. Özünüə güvənin və əminliyin artması üçün mütləq işə başlamaq istədiyiniz sahəyə dair və şəxsi inkişafıa bağılı ədəbiyyat oxuyun. Bu, qərar vermək məsələlərində sizdə mütləq böyük inam yaradacaq.

Dünya miqyasında tanınmış biznesmenlərin maliyyə və biznes sahəsində şəxsi inkişaf kitablarını oxuyun. Bu cür misalları həyatınızda kiçik uğur amilləri kimi könüllü olduğunuz yerlərdə sınaqdan keçirin.

Minimum səhv, ilkin təcrübə - layihələrdə iştirak

“ASAN Könüllüləri” Təşkilatının müxtəlif layihələri var ki, birbaşa könüllülər tərəfindən irəli sürülmüş və icra olunmuşdur. Həmin layihələrə diqqət yetirək.

IDEA (Ətraf mühitin mühafizəsi naminə Beynəlxalq Dialog) İctimai Birliyi ilə birgə:

- “Hər kağızı bir yarpağa dəyişək” layihəsi:

Layihənin əsas məqsədi kağız tullantılarının “ASAN xidmət” mərkəzləri vasitəsilə toplanması təkrar emal müəssisələrinə göndərilməsi və təkrar emalın vacibliyinin təbliğidir.

- “Yaşıl dağ” aksiyası:

Aksiyanın əsas məqsədi kağız israfını azaltmaq və təkrar emalı təşviq etmək yolu ilə ağacların qorunmasına, təbiətin mühafizəsinə və ekoloji balansın saxlanılmasına nail olmaqdır.

- Ağacəkmə aksiyaları:

Aksiyaların əsas məqsədi ölkəmizin meşə fondunun zənginləşdirilməsinə yönəlmiş ağacəkmə aksiyalarının təşkilidir.

“YARAT” Müasir incəsənət məkanı ilə birgə:

- “Azərbaycan və dünya incəsənəti üzrə mühazirələr silsiləsi” layihəsi:

Layihənin əsas məqsədi tanınmış ekspertlər tərəfindən incəsənət sahəsi ilə bağlı ümumi mühazirələrin keçirilməsidir.

- “Sağlam ol və YARAT” marafonu:

Marafonun əsas məqsədi sağlamlığın vacibliyini diqqət mərkəzində saxlayaraq idmana olan marağın artırılmasıdır.

• “YARAT” rəssamlarının əsərlərinin “ASAN xidmət” mərkəzlərində sərgisi:

Sərgilərin əsas məqsədi gənc rəssamların əsərlərinin nümayiş olunması yolu ilə rəssamlığın inkişafına şərait yaratmaqdır.

“ASAN Könüllüləri” Təşkilatının digər layihələri də çox maraqlıdır:

• Nəqliyyat bələdçiləri layihəsi:

Layihənin əsas məqsədi qayda-qanunlara tam şəkildə riayət edən sürücülər və ictimai nəqliyyatda vətəndaş məsuliyyətini unutmayan sərnişinlərin köməyi ilə daha rahat və təhlükəsiz sərnişindəşməyə şərait yaratmaq, ictimai nəqliyyatda mövcud problemlərə diqqət çəkməkdən ibarətdir.

• “Yaşıl” ASAN təşəbbüsü:

Təşəbbüsün əsas məqsədi ekoloji balansın qorunması istiqamətində “ASAN xidmət” və könüllüləri vasitəsilə sosial və ekoloji mesajlar çatdıran könüllülərdən ibarət operativ təşviqat qruplarının yaradılmasıdır.

• “Sahibsiz heyvanlara qayğı göstərək” aksiyası:

Aksiyanın əsas məqsədi sahipsiz heyvanların toplandığı sığınacaqlarda müvafiq təmizlik işlərinin aparılması və sahipsiz heyvanlara insan qayğısının göstərilməsidir.

• “Afrikaya bir sovqat, bir təbəssüm də sən oyat” adlı beynəlxalq yardım kampaniyası:

Kampaniyanın əsas məqsədi Afrikada su qıtlığından əziyyət çəkən uqandalı insanlar üçün su quyusunun qazılması və insanların təmiz suya olan tələbatının qarşılınmasıdır.

• Könüllülər parlamenti layihəsi:

Layihənin əsas məqsədi gəncliyin vətəndaş mövqeyini konstruktiv şəkildə bildirməsini stimullaşdırmaqdır.

• “Əsgərə məktub” layihəsi:

Layihənin əsas məqsədi “ASAN xidmət” mərkəzlərində ayrılmış xüsusi məntəqələrə yaxınlaşaraq, hər bir Azərbaycan və

---

təndaşının mənəvi dəstəyini əsgərlərimizə göstərməsi üçün ünvanladığı məktubları çatdırmasıdır. Xalqımızın birliyini simvolizə edən toplanmış bütün məktublar cəbhə bölgəsində döyüşən əsgərlərimizə çatdırılır.

- “1 gənc, 1 hekayə, 1 uğur” layihəsi:

Layihənin əsas məqsədi şəxsi inkişafın gənclərin həyatındakı önəminə diqqət çəkmək, bu məqsədlə Azərbaycanda və dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan və bir çox nailiyyətlər qazanmış azərbaycanlı gənclərin öz bilik və təcrübələrini gənclərlə bölüşmələrini təmin etməkdir. Silsilə şəkilli görüşlərdən ibarət olan bu layihədə gənclər uğura necə addımlamağı o yolda irəliləyən insanların özündən dinləyirlər.

- “ASAN məktub” layihəsi:

Layihənin əsas məqsədi qədim xeyirxahlıq ənənələrinə malik olan ölkəmizdə əvəzsiz bir sosial fəaliyyətin başlanğıcını qoymaq, heç bir maddi qazanc güdmədən uşaqlara sevinc yaşatmaq, üzlərinin gülməsinə səbəb olmaqdır. Belə ki, “ASAN məktub” layihəsi vasitəsilə Azərbaycanda ilk mobil rabitə xidmətləri göstərən şirkət olan Bakcell tərəfindən dəstəklənən “ASAN məktub.az” layihəsi vasitəsilə respublika ərazisindəki uşaq evlərinin, aztəminatlı ailələrin və kənardan qulluğa ehtiyacı olan uşaqların arzuları həyata keçirilir.

- “Hər uşaq 1 çiçəkdir!” layihəsi:

Layihənin əsas məqsədi 10 may 2015-ci il tarixdə ümummilli lider Heydər Əliyevin doğum günü ilə əlaqədar keçirilən ənənəvi gül bayramında kimsəsiz uşaqlarla birlikdə bir gün keçirərək həyatın çiçəkləri olan uşaqlara xoşbəxt anlar bəxş etməkdir.

- “ASAN Akademiya” layihəsi:

Layihənin əsas məqsədi gənclərin fərdi inkişafına təkan verib onlara gələcək karyeralarına doğru ilk addım atmaqda yardım etməkdir.

- “Gənc beyin” layihəsi:

Layihənin əsas məqsədi psixologiyanı gənclərə sevdirib psixi sağlamlığın möhkəmləndirilməsinə şərait yaratmaqdır.

- I Beynəlxalq Startup Akademiyası: Gəncə 2016”

Layihənin əsas məqsədi innovasiyalar sahəsinə gənclərin marağını artırmaq, yeni texnoloji layihələrin yaradılmasına dəstək göstərmək, yerli və xarici iştirakçılar arasında ideya mübadiləsinə stimullaşdırmaq, startup mədəniyyətini təbliğ etmək, potensial ideyaların reallaşdırılması məqsədi ilə beynəlxalq və yerli donörlər tərəfindən təcrübə və texniki dəstək imkanlarını yaratmaqdır.

- “Hərəyə bir kitab bölüşək” layihəsi:

Layihənin əsas məqsədi gənclər arasında kitab oxumaq vərdişinin seçilmiş kitabların müəaliə edilməsi və kitabları bitirdikdən sonra oxuduqlarını geniş auditoriyaya təqdim edilməsi yolu ilə kitaba olan marağı yaratmaqdır.

- ASAN Könüllülərinin spartakiadası:

Layihənin əsas məqsədi gənclərimizə idmanı sevdirib, sadə fiziki məşqlərin gündəlik yerinə yetirilməsini aşılamaq, onların virtual aləmindən asılılıqlarını minimallaşdırıb idman ətrafında cəmləşdirmək və nəhayət, bu cür oyunları mütəmadi olaraq şəhər, region və ölkədaxili miqyasda keçirməklə Azərbaycan Respublikasının gənclərini əhatə etməkdir.

- “Həmrəylik düşərgəsi” layihəsi:

Layihənin əsas məqsədi korporativ sosial məsuliyyət çərçivəsində ölkəmizin müxtəlif ərazilərində gənc könüllülər tərəfindən abadlıq işlərinin aparılması üçün düşərgənin salınması və müvafiq ərazilərin abadlaşdırılmasıdır.

- “Könüllü məşhurlar” layihəsi:

Layihənin əsas məqsədi Azərbaycanın ictimai sosial həyatında önəmli rol oynayan məşhur insanların könüllü fəaliyyətin önəminin çatdırılması üçün “ASAN xidmət”də könüllü kimi çalınmasıdır.

-
- “Könüllülər yurdu Azərbaycan” layihəsi:

Layihənin əsas məqsədi respublika miqyasında könüllülük fəlsəfəsinin təbliğ olunması və könüllülər hərəkatının stimullaşdırılmasıdır.

- “ASAN peşə” layihəsi:

Layihənin əsas məqsədi vətəndaşların rahatlığının təmin olunması və ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrinə şagirdlərin qəbulu prosesində subyektiv amillərin aradan qaldırılmasıdır.

- “Gəncliyin səsi” festivalı:

Festivalın əsas məqsədi gənc istedadların üzə çıxarılması, onların yaradıcılıq axtarışlarının, bilik və bacarıqlarının, yaradıcılıq nailiyyətlərinin dəstəklənməsi, yeni istedadlı simaların üzə çıxarılmasıdır.

Maraqlı bir ənənənin də artıq əsası qoyulmuşdur. Könüllü teatr həvəskarları olan ASAN könüllüləri tərəfindən oynanılan tamaşalara gəlin dəqqət yetirək:

- Ə.Haqqverdiyevin “Yeyərsən qaz ətinə, görərsən ləzzətini” əsəri əsasında;
- Cəfər Cabbarlının “Solğun çiçəklər” əsəri əsasında;
- Xəzəngül Hüseynovanın “Məhəbbətin qənimi” pyesi əsasında;
- Mir Cəlal Paşayevin “İclas qurusu” əsəri əsasında;
- Ramiz Novruzun “Hələ “sevirəm” deməmişdilər” əsəri əsasında;
- Mirzə Fətəli Axundzadənin “Hekayəti xırs-quldurbasan” əsəri əsasında;
- Anar Sadıqovun “Vətən Daşları” adlı əsəri əsasında tamaşalar.

“ASAN Könüllüləri” Təşkilatının bir maraqlı layihəsinin üzərində dayanmaq istərdik. Bildiyiniz kimi, cənab Prezident İlham Əliyev tərəfindən 2016-cı ilin “Multikulturalizm ili” elan olunması münasi-

bətilə keçirilən silsilə tədbirlərə töhfə vermək məqsədilə “ASAN Könüllüləri” Təşkilatı tərəfindən 20 iyul 2016-cı ildə Lahıc qəsəbəsində “Həmrəylik düşərgəsi” layihəsinin rəsmi açılış mərasimi olub.

Layihə “ASAN Könüllüləri” Təşkilatının təşəbbüsü, Dövlət Sərhəd Xidməti, Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi, “Regional İnkişaf” İctimai Birliyi, Azərbaycan Avtomobil Federasiyası, BMT-nin Əhali Fondunun təşkilatı dəstəyilə keçirilib.

Əvvəlcə hərbi orkestrin ifasında dövlət himni səsləndirilib və düşərgə açıq elan edilib.

Düşərgənin açılış mərasimində İsmayılı rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Mirdamət Sadıqov, Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin sədri İnam Kərimov, Mədəniyyət və Turizm nazirinin birinci müavini Vaqif Əliyev, Dövlət Sərhəd Xidmətinin rəis müavini, general-mayor İlham Mehdiyev, eyni zamanda, “Həmrəylik düşərgəsi”nə dəstək vermiş şirkətlərin adından “Azercell Telecom” MMC-nin prezidenti Vahid Mürsəliyev çıxış ediblər.

İsmayılı rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Mirdamət Sadıqov bu layihənin keçirilməsi üçün Lahıc qəsəbəsini seçdikləri üçün ismayılılılar, xüsusilə lahıclılar adından təşkilatçılara minnətdarlığını bildirib.

Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin sədri İnam Kərimov “Həmrəylik düşərgəsi”nin ASAN Könüllülərinin növbəti yay məktəbi olduğunu qeyd edib. İnam Kərimov qeyd edib ki, digər yay məktəblərindən fərqli olaraq, budəfəki düşərgə daha çox hərbəşdirilmiş formatda təşkil olunub. Sədr düşərgədəki infrastrukturun Dövlət Sərhəd Xidməti tərəfindən yaradıldığını deyib. İnam Kərimov bildirib ki, 5 gün ərzində “ASAN Könüllüləri” Təşkilatı Lahıcın tarixi və mədəniyyəti ilə daha yaxından tanış olacaqlar. Layihə Azərbaycanın di-gər kənd və qəsəbələrində də davam etdiriləcək.

Tədbirdə çıxış edən mədəniyyət və turizm nazirinin birinci müavini Vaqif Əliyev bildirib ki, Azərbaycanda multikulturalizm ənənələrinin qorunub saxlanması, inkişaf etdirilməsi və geniş təbliğ olunması məqsədilə Prezident İlham Əliyevin müvafiq Sərəncamı əsasında 2016-cı il Azərbaycan Respublikasında “Multikulturalizm ili” elan edilib. Sərəncamdan irəli gələrək respublikamızda bir çox tədbirlər baş tutmuşdur. Qeyd olunmuşdur ki, bu gün İsmayılı rayonu Lahıc tarix-mədəniyyət qoruğunda keçirilən ASAN könüllülərin “Həmrəylik düşərgəsi”nin açılış mərasimi də bu tədbirlər silsiləsindəndir. Azərbaycanda ilk dəfə keçirilən bu layihə gənclər arasında milli-mədəni irsin, multikultural dəyərlərin qorunması, təbliği və inkişafının dəstəklənməsi, onların arasında düşərgə mədəniyyətinin formalaşdırılması, yeni bilik və bacarıqların öyrənilməsində xüsusi yer tutacaqdır.

Vaqif Əliyev bildirib ki, “Həmrəylik düşərgəsi”nin məhz Lahıca açılması təsadüfi deyil. Lahıc - istər multikultural dəyərlərin, istərsə də zəngin mədəni irsin, adət-ənənələrin, xalq sənətkarlığının nümunəsidir. XVIII-XIX əsrdə Qafqazın ən iri sənətkarlıq mərkəzlərindən birinə çevrilən Lahıc bu gün də misgərlik, dəmirçilik, xalçaçılıq, dabbaqlıq, sərraclıq, papaqçılıq və toxuculuq kimi sənət növlərini yaşadır. 2015-ci ildə Lahıc misgərlik sənəti UNESCO-nun qeyri-maddi mədəni irs üzrə representativ siyahısına daxil edilib.

Dövlət Sərhəd Xidmətinin rəis müavini, general-mayor İlham Mehdiyev hərbişəkilmiş qaydada keçirilən layihənin məqsədinin gənclərin hərbi xidmətə marağının artırılması və onların vətənpərvərlik ruhunda böyüməsinə şərait yaratdığını qeyd edib.

Qeyd edək ki, layihə müddətində bir-birindən maraqlı tədbirlər, təlimlər keçirilib və müxtəlif turlar təşkil olunub. Düşərgə zamanı, həmçinin Prezident Administrasiyasının və Milli Məclisin deputatlarının iştirakçıları ilə görüşlər də keçirilib. Qeyd edilib

ki, “Həmrəylik düşərgəsi”nin keçirildiyi Lahıc qəsəbəsi ərazisində Dövlət Sərhəd Xidməti tərəfindən çadırlar və yeməxanalar ən yüksək standartlara cavab verən səviyyədə könüllülərin istifadəsi üçün qurulub.

Yuxarıda qeyd edilən məlumat düşərgənin açılış mərasiminin keçirildiyi dövrdə mediada gedən məlumatdır. KİV bu düşərgəyə zamanında böyük informasiya dəstəyi göstərdi və düşərgə barədə böyük məlumatlandırma apardı. Yeni Müsavat qəzetinin düşərgəyə ezam edilmiş müxbiri Əli Rais hər gün düşərgənin fəaliyyəti ilə bağlı qəzetdə yazılarla çıxış edirdi.

20-26 iyul 2016-cı il tarixində keçirilən “Həmrəylik düşərgəsi” çərçivəsində 60 könüllü 6 gün çadırlarda yaşayıb. Tədbirlər sırasında Niyaldağa yürüş də maraqlı xarakter daşıyıb. İştirakçılar Azərbaycanın qədim tarixi ərazi və abidələri ilə tanış olublar. Azərbaycan tarixi barədə gənclərdə praktiki təsəvvürlər formalaşıb.

Könüllülər Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Bilik Fondunun təşkilatçılığı ilə 16 ölkədən Lahıc qəsəbəsinə gəlmiş “Yay məktəbinin” nümayəndələri ilə də görüşmüşlər. Multikulturalizm məktəbinin iştirakçıları “Həmrəylik düşərgəsi”ni gəzmiş, multikulturalizm dəyərləri ilə bağlı könüllülərlə fikir mübadiləsi aparmışlar. Görüşdə müxtəlif xalqların musiqilərindən ibarət canlı ifa edilib, “Məhəbbətin qənimi” tamaşası mədəniyyət carçıları klubunun repertuarında izlənilib.

Layihə müddətində Lahıcdə bir sıra təlimlər, sosial aksiyalar və tədbirlər keçirilib. Bu tədbirlərdən biri də Niyaldağa yürüş olub. İştirakçılar Azərbaycanın qədim, gözoxşayan tarixi ərazi və abidələri ilə yaxından tanış olublar. Vertikal Qrupun dəstəyi ilə həyata keçirilən bu turda gənclərə təbiətlə davranış qaydaları da aşılıb. Turda əsas məqsəd gənclərin fiziki hazırlığının təminatının təşviq edilməsi və onlarda fiziki sağlamlığa maraq aşılamaq, Azərbaycanın tarixi barədə praktiki təsəvvürlər formalaşdırmaqdır.

Bu layihəni korporativ sosial məsuliyyətin bir nümunəsi kimi qeyd etməklə yanaşı, şirkətlərlə, özəl sektorla könüllülərin münasibətlərinə toxunmaq yerinə düşərdi. Ümumiyyətlə, bu layihənin baş tutmasına dəstək verən özəl şirkətləri qeyd etməmək mümkün deyil. Düşərgənin tərəfdaş və dəstəkçiləri layihəyə maddi formada deyil, sosial məsuliyyət çərçivəsində məhsulları ilə dəstək veriblər. Bunlar: “PAŞA Sığorta” şirkəti, Baku Media Center, Xəzər TV, YARAT Friends, Azersun Holding, “NB Qrup” ASC-yə məxsus Corella boyları, “Azercell Telecom” MMC, “Sağlam ailə” klinikası, Azərbaycan Fotoqraflar Birliyi, ATL Group, SHARP, AZ CAKE, SƏBA şirkətlər qrupu, P&G, Favorit marketlər şəbəkəsi, Coca-Cola, Vertikal Qrup kimi şirkətlərdir.

Xəzər TV-nin düşərgəyə həsr olunmuş iki şou tipli verilişi heç bir maliyyə ödənişi olmadan könüllülərə dəstək məqsədi ilə efirdə verilmişdir.

Bu şirkətlər təkcə həmrəylik düşərgəsinin keçirilməsinə dəstək verməmişlər. Məsələn, Corella boylarının daxil olduğu “NB Qrup” ASC-yə məxsus Corella boyları düşərgə iştirakçıları üçün peşə üzrə davamlı seminarlar keçmişdir. Bu seminarlar boyanın vurulması və bununla bağlı olan təlimlər olmuşdur. Təlimlər praktiki və nəzəri formada olmuşdur. Məhz bu təlimlərdən sonra düşərgə iştirakçıları Lahıda damların və digər zəruri yerlərin boyanması üzrə hərəkətə başlamışlar. Şəxsi inkişaf üçün zəruri olan hallardan birini sertifikat kimi qəbul etsək, “NB Qrup” ASC tərəfindən bu prosesdə iştirak edən gənclərə sertifikatlar verilmişdir. Burada iştirakçılar bir istehsalçıya təkcə istehsal markası simasında deyil, müəllim, öyrədən və təcrübə verən bir qurum kimi də baxmışdır. Eyni zamanda, şəxsi inkişaf üçün sənəd hesab edilən sertifikatı da bu prosesə əlavə etsək, bir gənc motivə edilmiş biri olar. Bu gənc nə vaxtsa ərizəsini boya şirkətinə təqdim etsə, danışmağa kifayət qədər nəzəri və praktik mövzuları olar. Bu, onların uyğun sahədə

əməyə münasibətilə yanaşı, bir peşəkar kimi müxtəlif sahələr üzrə bilik və bacarıq əldə etmələri üçün önəmlidir.

Düşərgə çərçivəsində “PAŞA Sığorta” şirkətinin mütəxəssisləri tərəfindən keçirilmiş seminar keçirmişlər könüllülərin xüsusi marağına səbəb olub.

ATL Groupun dəstəyi ilə “ASAN Könüllüləri” təşkilatı tərəfindən Lahic qəsəbəsinin şəhid ailələri, böyük vətən və əfqanıstan müharibəsi iştirakçılarının hər birinə SHARP istehsalı olan mikrodalğalı soba hədiyyə edilmişdir.

“Azercell Telecom” şirkətinin əməkdaşları, “Sağlam ailə” klinikası ilə birgə ilkin tibbi yardımın göstərilməsi üzrə təlimlər keçirib. Özəl sektor bu prosesə natura və iştirak formasında dəstək verməklə yanaşı, bu şirkətlər iştirakçılara həm məhsullarını, həm də dəyərlərini könüllü olaraq, ödənişsiz bölüşüblər. İştirakçılar bu şirkətlərin demək olar ki, hər biri tərəfindən verilən bilik və bacarıq üzrə təlimlərdə iştirak edərək sertifikat aldılar, peşəkar mütəxəssislərlə təmasda oldular. Seminar və praktikada iştirak etdilər. Şirkətlər isə cəmiyyətin ən həssas qrupu olan gənclərə, könüllülərə bir dəyər verdi. Sosial dəyər onlara motivasiya aşıladı. Onları cəmiyyətin çox vacib bir hissəsi kimi qəbul etdi.

Komandada olmaq, lider olmaq – təşkilatçılıq bacarığı

Könüllülük fəaliyyəti zamanı siz bir çox tədbirlərin təşkilatçılığına birinci növbədə cəlb edirsiniz. Təmsil olunduğunuz təşkilatın və yaxud da qurumun təşkilati işlərində ilk fikrə gələn inanın ki, siz olacaqsınız. Təşkilati işləri görmək bəzən könül istər. Təşkilati işlər müxtəlif olur: insanların tədbirə dəvət edilməsindən tutmuş, dəvət edilənlərin siyahısının hazırlanması və yaxud da onlara dəvətnamələrin çatdırılması. Təmsilçisi olduğunuz qurumların tədbirlərinin keçirilməsində bilavasitə iştirak edirsinizsə, bu, artıq həm də sizə olan etibardır və demək olar ki, intizamlı bir könüllü olduğunuz üçün sizə bu sahədə müxtəlif ümidlər bəslənilir və etibar edilir. Bu, sizin gələcəkdə işlədiyiniz mühitdə və yaxud da öz işinizi qurduğunuz zaman köməyinizə çatacaqdır.

Könüllünün təmsil olunduğu təşkilatlar bir çox hallarda korporativ tədbirlər həyata keçirirlər. Korporativ tədbirlər kollektivin çoxdan gözlədiyi müxtəlif əhvali-ruhiyyəli tədbirlərdən biri olur. Bu halda könüllü əməyinə gerçəkdən böyük bir ehtiyac olur. Könüllü kimi təmsil olunduğunuz müəssisənin iş həyatında aktiv olduğunuz qədər də korporativ, mədəni və kütləvi tədbirlərdə də fəal olun. Bu işlərin texniki məsələlərini hətta deyərdik ki, könüllü yoldaşlarınızla birgə öz üzərinizə götürün. Belə tədbirlərin keçirilməsində öz ideyalarınızı yaşca böyüklərlə bölüşməyə utanmayın.

Nəzərə alın ki, hər yaşlı insanın içində bir gənc, bir kreativlik vardır. Bu kreativlik isə zamanla və zamanın tələbi ilə dəyişir. Təmsil olduğunuz kollektivə, sözün əsl mənasında, bir gənclik ruhu verin. Kiçik dəyişikliklər müsbət və pozitiv dəyişikliklər gətirir. Bu, sizin komanda ruhunuzu daha da möhkəmləndirəcəkdir. Siz kollektiv üçün daha yaxşı nümunələr axtarışında da hər zaman öndə olacaqsınız.

Kütləvi tədbirlərin istər təşkilatçısı, istərsə də iştirakçısı olmaq gənc könüllü üçün tarixi bir hadisədir. Hər kəsin mediadan oxuduğu və maraqla müzakirə etdiyi bir prosesin tərkib hissəsi olursunuz. Siz artıq mərkəzdəsiniz. Təşkilatçılıq bacarıqları olan adamları bəzən ictimaiyyətçi adamlar adlandırırlar. Bu, əslində böyük bir göstəricidir. “ASAN Könüllüləri” Təşkilatının və üzvlərinin bir çox kütləvi tədbirlərdə iştiraklarını misal gətirmək olar.

Öz büdcən, öz idarəetmə – maliyyə müstəqilliyi

Könüllü olaraq müxtəlif milli və beynəlxalq səviyyəli tədbirlərdə iştirak edəcəksiniz. Könüllülük bir həyat tərzidir. Bilin ki, könüllü olduğunuz yerin avtomatik şəkildə bir hissəsi olursunuz və beləliklə, demək olar ki, tarix yazırsınız. Sadaladığımız misallardan gördüyünüz kimi, Qarabağın könüllü döyüşçüləri, QHT sektorunun qurucuları, o cümlədən “ASAN xidmət”in işinə cəlb olunan könüllülər, “Eurovision” mahnı müsabiqəsində, I Bakı Avropa Oyunlarında iştirak edən gənclərimiz silinməz tarixin şahidinə və bir hissəsinə çevrilmişlər.

Əgər bir könüllü həm də tələbədirsə, o zaman gün kimi aydındır ki, maliyyə və maddi problemlər hər zaman var. Maliyyə müstəqilliyinə canatma, yüksək materialist arzuların olması çox vacibdir. Amma bu arzulara çatmaq, bu arzulara gedən yollarda maliyyə savadlılığının üzərində işləmək həvəsi təəssüf ki, bir çox gənclərdə olmur. Çox təəssüf ki, bəzi gənclər maliyyə savadlılığı deyərkən yalnız və yalnız mühasibat bilikləri olan bir adam təsəvvür edirlər. Bu səbəbdən də, əgər bir gənc tarix fakültəsinin tələbəsidirsə, o maliyyə savadlılığı məsələsinə bir ayırı ixtisas kimi baxır. Amma bu, təbii ki, belə deyildir.

Bir qədər səmimi danışaq. Maliyyə savadlılığınızı özünüz qurun. Belə ki, maliyyə savadlılığı üzrə öz üzərinizdə işləyin. Bu barədə qeydlərinizi aparın. Əgər siz birinci kursda oxuyursunuzsa, bu barədə yalnız və yalnız yol, yemək xərclərinizi, yaxud da

128

digər xərclərinizi qeyd edəcəksiniz.

Təbii ki, istənilən gəncdən soruşsanız, onlar maliyyə savadlılığının yalnız iqtisadçılara və yaxud da maliyyəçilərə aid bir sahə olduğunu qeyd edirlər.

Amma bu gün yaşadığımız müasir dünya o qədər çevikləşib ki, hər bir kəsin maliyyə savadlılığına böyük bir ehtiyacı yaranmışdır. Bu gün maliyyə hesabatlarının hazırlanması, vergi sisteminin inkişaf etməkdə olan innovativ islahatlar formaları və s. sosial sahədə maliyyə institutlarının inkişafı, eyni zamanda, böhranlarla müşa-yiət edilən müasir bazar iqtisadiyyatının prinsiplərinə uyğun olaraq, hər kəsin maliyyə savadlılığı olmalıdır. Siz müxtəlif orqanlarda könüllü olmaqla yanaşı, arzu ediləndir ki, audit, maliyyə institutlarında da təcrübəçi və yaxud da könüllü olmaqla, maliyyə münasibətləri barədə də anlayışlara nail ola biləcəyiniz bir məkan seçəsiniz. Bu, sizin üçün çox gözəl bir şans olardı.

Bəlkə də oxuduğunuz şəxsi inkişaf kitablarında maliyyə ilə bağlı müəyyən məsələləri anlamaqda çətinlik çəkirsiniz. Çünki terminlərin mürəkkəb olduğu qədər maliyyə və iqtisadi sektorun artan və azalan dinamikası da sizi qorxuda bilər. Amma bu sektorlarda olsanız, ekoloji bir təşkilatda könüllü olmuş bir gəncin münasibəti kimi münasibətiniz formalaşacaqdır. Belə ki, ekoloji təbii hadisələr baş verirsə, maliyyə sektoru və iqtisadi sektoru da bu formada izah etmək olar. Bunun da öz qaydaları vardır.

Təbii ki, bu barədə tam anlayışsız olmağınız, özünüzü sına-mamaq fikri yaradacaqdır. QHT-lərdə təmsil olunan bir çox könüllülərin bəzən maliyyə sahəsində təcrübələri böyük olur. Onlar mühasiblə birgə ödəniş tapşırıqlarının yazılmasında, maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında, maliyyə, vergilər nazirliklərində və Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna hesabatların hazırlanmasında və təqdimatında iştirak edirlər. Sözsüz ki, onlar praktik sahədə bu prosesin birbaşa iştirakçısına çevrilirlər.

Müasir çağırışlar, mövcud trendlər – ictimai münasibətlərdə sosial media ilə iş

Hal-hazırda tələbəsinizsə və könüllü deyilsinizsə, deməli, sosial şəbəkələr yalnız sizin zamanınızı alır. Sosial şəbəkələrin bugünkü rolu həyatımızda danılmazdır. Sosial şəbəkələrdə zərərli vərdişlərlə yanaşı, şəxsi inkişaf və karyera ilə bağlı yüzlərlə səhifələr vardır. Bu səhifələr arasında könüllü elanlarının verildiyi səhifələr də mövcuddur. Siz könüllü olduğunuz tədqirdə maraq dairəniz daha da ciddiləşir və dedi-qodudan uzaq işgüzar mühitin astanasına qədəm qoyursunuz. Bu mühit sizin sosial şəbəkələrdə iştirakınızın xarakterinə, dostlarınızın siyahısına da ciddi təsir göstərir. Əvvəllər, belə demək mümkünsə, elektron çobanyastığı yarpaqları qoparırdınızsa, indi sizi maraqlandıran karyera ilə bağlı səhifələri axtarır, oradakı şərhləri öyrənirsiniz.

Təmsilçisi, könüllüsü olduğunuz yerin ictimai-sosial təəssübünü çəkirsiniz. Bu barədə ağıllı və gözəl şərhlər yazmağa çalışırsınız. Könüllüsü olduğunuz yerin elanlarını, könüllülərlə bağlı təşəbbüsləri ictimailəşdirirsiniz və bu sahədə daha fəal olursunuz. Görürsünüz ki, könüllü olmaq sosial mahiyyətinizə çox müsbət təsir edir və sizi dəyişir. Dialoqda olduğunuz dairə dəyişilir. Artıq siz əvvəllər sosial şəbəkədə passiv qalan, yaxud da sevgi romanlarını izləyən bir gənc deyilsiniz. Siz sosial şəbəkələrin xarakterini indi tam anlamalısınız.

Budur, BMT-nin könüllülərlə bağlı səhifəsini bəyənmişiniz və könüllülük sahəsində ambisiyanız daha güclüdür. Bu, normal və gözəldir. Amma ambisiya üçün yeni biliklər, xarici dil bilikləri tələb edilir. Buyurun, əgər özünüzdə güc tapsanız, bu tələblərin sizdə formalaşması üçün dərhal hərəkətə başlayacaqsınız. Yox, əgər üzərindən ötsəniz, başqası qazanacaq. Əlbəttə, ədalətli və rəqabət mühitində həmin insan qələbənin dadını sizdən tez daddığı və özündə sosial medianın, sosial şəbəkələrin müsbət trendini daşdığı üçün sosial şəbəkələrdən daha şüurlu istifadə edəcəkdir.

Öz işinizi qurmaq istəsəniz, ya da digər işlə məşğul olsanız, inanın ki, könüllü olmağınız sosial şəbəkələrdən daha peşəkar istifadə etmək üzrə sizin bilik və bacarıqlarınızı tamamilə dəyişəcəkdir. Gələcəkdə şirkətinizin, işlədiyiniz müəssisənin sosial səhifələrinə daha peşəkar yanaşma və tələbləriniz meydana gələcəkdir.

Müasir dövrümüzdə sosial media uğurlu və uğursuz adam olmağın bir növ formulasına çevrilib. Azad məkan olmaqla yanaşı, bayaq qeyd etdiyimiz kimi, sosial şəbəkələrdən asılılıq bir növ məşğuliyyəti olmayan gənclərdə demotivasiya yaradır. Bir qrup gənc bəzi hallarda öz inkişafını bir məkanda təsəvvür edə bilmir. Uğurlu bir gənc olmaq istəyirsinizsə, sosial şəbəkələrdən öz uğurunuz üçün istifadə etməyi bacarmalısınız. Öz uğur və inkişaf yolunuza gedən işlərdə daha haralarda könüllü olmaq, seminar və konfranslara qatılmaq və sair pozitiv məsələlərdə sosial şəbəkələrdə öndə olmalısınız.

Müqayisəli hekayələri olan bir çox insanlar barədə danışarkən bizim nümunələrdə dünya miqyasında tanınmış insanlardan misallar gətirilir. Doğrudan da bu insanlar uğurun pik həddində olanlardır. Bəzən gənclərə dünyaca məşhur insanlar nümunə kimi çəkiləndə onlar neqativ bir müqayisənin üzərində durur. Əgər məşhur şəxs hansısa ölkədə yaşayırsa, sosial şəbəkələrdə buna

---

münasibət ən yaxşı halda belə olur: bəxtim olsa, həmin ölkədə yaşayardım. Amma biz təkcə xaricdən deyil, sizin də istifadəçisi olduğunuz sosial şəbəkələrdən çox asanlıqla tapa biləcəyiniz çoxlu uğurlu həmvətənlərimizi də misal göstərmişik. Öz sahələ-rində bu gün uğurlu insanlar kimi tanınan həmin şəxslər bir za-manlar könüllü kimi fəaliyyətə başlayanlardır.

Siz bu insanları duya və görə bilərsiniz. Bir çox gözəl şəxsi in-kişafı ilə bağlı kitablardan dünya səviyyəsində uğurlu insanları oxu-musunuz. Amma yerli müqayisələr bir qədər təhlil edilməyib.

Sosial şəbəkələr bu gün istər milli, istərsə də beynəlxalq sə-viyyədə könüllü qəbul edən elanlarla doludur. Bu elanları seçər-kən kifayət qədər diqqətli olun. Əmin olun ki, bu, ciddi qurumun səhifəsidir. Eyni zamanda, sosial şəbəkələrdə verilən elanları qurumların özlərinin internet resursları və saytları ilə də müqayi-sə edərək yoxlayın. Əmin olduğunuz halda, könüllü olmaq üçün müraciətinizi edin.

Bu gün internetdə bir çox şəxsi inkişaf səhifələri vardır. Öl-kəmizdə bu hərəkət yeni yaranır, buraya yeni gənclər gəlir. Am-ma siz bu sahə ilə bağlı araşdırmalarınızı davamlı olaraq aparın. İndi gənclərlə, təlimlərlə bağlı olan elanların əksəriyyəti sosial şəbəkələr vasitəsilə yayılır. Əgər siz öz üzərinizdə işləyən bir gəncsinizsə, səhifənizdə bəyəndiyiniz səhifələr də seçilmiş və daha fərqli olacaqdır. Beləliklə, sosial şəbəkələrdə öz mühitiniz yaranacaqdır. O mühit ki, sizinlə sosial şəbəkədə də eyni cür düşünür və şəxsi inkişaf sahəsində az qala rəqabət şəraitindədir.

Kitabda barəsində müqayisə apardığımız müasir tanınmış şəxslər də sosial şəbəkələr vasitəsilə sizin üçün əlçatandır. Bu gün burada adları qeyd edilən şəxslərin əksəriyyəti aktiv sosial şəbəkə istifadəçiləridir. Müasir dünya, bir qədər obrazlı desək, gənclər üçün əlçatmaz deyildir. Bu gün siz forma və məzmununa görə bir çox tanınmış adamları sosial şəbəkələrdə tapa bilərsiniz.

Bəlkə də onların çoxları sizin virtual dostluğunuzda var. Yaxud da səhifələrini bəyənmisiniz və onlara simpatiyanız vardır.

Yəqin ki, nə zamansa hazırda könüllü olduğunuz, yaxud da gələcəkdə könüllü olmaq istədiyiniz qurum barədə mətbuatdan yaxşı və pis fikirlər oxumusunuz. Bizim ölkədə mətbuat tamamilə azaddır, mətbuat istədiyi məsələdə özünün və müsahiblərinin mövqeyini meydana qoyur, ictimai rəyi də daha geniş təqdim edir. Amma siz artıq könüllü olaraq proseslərin birbaşa içindəsiniz və çox böyük bir şansınız var ki, ictimai münasibətləri, KİV-lərin və müəssisənizin əlaqələrini daha dərinləndirən təhlil edə bilərsiniz. Bu sizə gələcəkdə media ilə işləmək, ictimai fikir formalaşdırıcı insanlarla əlaqələr üzrə çox böyük bir dəstək olacaq.

Eyni zamanda, könüllüsü olduğunuz qurumun təəssübünü çəkmək kimi gözəl bir hissiniz yaranacaq. Əsaslandırılmış müdafiə mexanizmləri ilə vaxt olacaq ki, dostlarınızla təmsil olduğunuz qurumun mediadakı sosial və ictimai nüfuzunu müzakirə edə bilərsiniz. Vaxt olacaq ki, bu qurum barədə KİV yazıları ilə dostlarınızın yanında öyünəcəksiniz. Bu, sizdə ictimai fikir, kiçik bir ictimai qrupa təsir etmək bacarığı yaradacaq, ictimai davranışlarınıza böyük təsir göstərəcək. KİV kimi güclü bir sektorla münasibətləriniz sayəsində daha aydın düşüncəyə gələcəksiniz.

KİV-lə iş çox önəmli bir sahədir. Bu gün Azərbaycan mediası, istər TV olsun, istər çap və internet mediası özünün çox zəngin bir yolunu keçib. Media sektorunda olan peşəkarlar bu sahədə yazsalar, çoxcildli kitab alırdı. Nəzərə alın ki, Azərbaycanın media sektorunun özəyi də elə könüllüləklə başlayıb. Postsovet məkanında olan ölkəmiz müstəqillik qazandığı dövrdə qəzetlərin sayının birdən-birə artması, bu qəzetlərin daha sonra rəqabətədavamlılığı, maliyyə idarəetməsi və sair məsələlərdə elə də böyük bir təcrübəsi yox idi. Hazırda 30-40 əməkdaşı olan qəzetlər, internet mediası kiçik bir kollektivlə, hətta tək bir adamla

---

fəaliyyətə başlayıb. Addım-addım bu proses genişlənilib. Bu gün bir zamanlar populyar olan medianın çoxu artıq media bazarında yoxdur.

Müasir Azərbaycan tarixində media sektorunun inkişafında media qurumlarının, jurnalist təşkilatlarının mühüm bir rolu olub. Bu təşkilatlar tədbirlərin təşkili sahəsində, yaxud da layihələrdə könüllülərin rolundan geniş istifadə ediblər. Media nümayəndələrinin siyahısına baxsanız, bu sırada bir zamanlar mediaya könüllü kimi gəlmiş xeyli tanınmış şəxsləri görə bilərsiniz. Azərbaycanda azad media və söz azadlığı mühitində bir çox internet saytları, səhifələr, bloqlar yaranıb. Bunların sayı həтта, müasir dövrümüzdə onlarla deyil, yüzlərlədir. Bu insanlar da ilk əmək fəaliyyətlərinə öz fərdi işlərini qurmaqla könüllü kimi başlayıblar. Əgər bu gün bizim tanımadığımız və yaxud da az tanıdığımız bir media orqanı 5 il sonra öz populyarlıq pikinə çatırsa, inanın ki, burada çox mənəvi bir könüllülük mexanizmi və zəhməti vardır.

Media sektoru özəl sektor hesab edilir. Dünyanın inkişaf etmiş dövlətlərində bu, sosial, söz azadlığı sektoru olmaqla yanaşı, həm də bir kommertiya qurumudur. Media pul qazanır, gəlir əldə edir, işçilərinə əməkhaqqı verir, texniki xərcləri var. Subyektiv fikrimizə görə, Azərbaycanda bu gün medianın yeni bir inkişaf mərhələsi gəlir, siyasi medianı kommertiya mediası əvəz edir. Bu, çox gözəl bir yanaşmadır. Humanitar fənlər üzrə və həmçinin jurnalistika fakültəsinin tələbələri üçün mediada münbit bir şərait vardır ki, onlar burada könüllü ola bilərlər. Amma medianın kommertiya yönümlülüyünü nəzərə alsaq, qanun kommertiya qurumlarında könüllü olmağı qadağan edir. Tələbələr media orqanlarında təcrübəçi ola bilsələr də, təəssüf ki, könüllü ola bilmirlər.

Media sektorunda könüllülük tək cə peşə-ixtisası üzrə könüllülük deyil. Bu gün müxtəlif ali məktəblərdə könüllülük ixtisası

olmasa da, bu ali məktəblərdə jurnalistika fakültələri vardır. Jurnalistika fakültələrinin tələbələrinə könüllü olmaq üçün nə dərəcədə geniş imkanlar olsa da, onlar hesab edirlər ki, ən yaxşı mühit PR mütəxəssislərinin və medianın yanındadır.

Jurnalistika fakültələrinin tələbələrinin dövlətçilik ruhunda tərbiyə edilməsində məsuliyyət təkcə medianın üzərində deyil. Eyni zamanda, bu məsuliyyət dövlət orqanlarının üzərinə düşür. Bütün dövlət orqanlarının mətbuat xidmətləri, ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsi vardır. Tələbələrin belə qurumlarda da təcrübə keçmələri, könüllü kimi fəaliyyət göstərmələri mühüm bir irəliləyiş olardı. Dövlət orqanlarının mətbuat xidmətləri üçün jurnalistika fakültələrinin tələbələrindən ibarət könüllü proqramlarının, könüllü elanlarının mütəmadi olaraq verilməsi media sektorunda da mühüm bir addım olar.

Çağırışları qabaqlayan dəyərli valideyn – könüllü valideynlərinə tövsiyələr

Əziz valideynlər!

Bu sətirlərin müəlliflərindən biri vaxtilə müxtəlif sahələrdə könüllü kimi fəaliyyət göstərmiş, digəri isə dövlət orqanında karyerasına başlasa da, bu gün hər iki şəxs çox aktiv şəkildə könüllülərlə işləyir. Hər ikisinin könüllülük barədə kifayət qədər nəzəri və praktiki təcrübəsinin olduğunu nəzərə alaraq, valideynlərə ünvanlanmış bu hissə böyük ruh yüksəkliyi ilə təqdim edilir.

Əziz valideynlər, övladlarınızın könüllü kimi formalaşmasına siz də zəmin və şərait yaradın. Övladınız könüllü olarsa, kitabda oxuduğunuz bütün müsbət keyfiyyətlər onda tam formalaşacaq. Bu kitabı yazarkən xeyli sayda valideynlə, övladı könüllü olmamışdan və olduqdan sonrakı fərqlərlə bağlı müəyyən testlər etmişdik. Ən gözəl hiss valideynin övlarının könüllü olduqdan sonra övlada qarşı inam hissənin daha da artması idi. Təbii ki, bu hiss gənc insanda özgüvəni artırır və onun müstəqil həyata başlamasında mühüm bir rol oynayır.

Yuxarıda qeyd etdiyimiz pozitiv fikirlərin təsir dairəsinə düşən bir könüllü ailə tərbiyəsi ilə yanaşı, sosial və dövlət tərbiyəsi anlayışlarına da sahib olur. Belə olan halda, artıq gənc insan müstəqil həyatda motivasiya ruhlu addımlarla önə doğru gedir.

Bizim valideynlərimizin simasında bu fərəh hissini siz valideynlərin üzündə görmək çox xoşdur. Hər bir valideyn çox arzu edir ki, övladı yaxşı mühitdə olsun, pis vərdişlərdən kənar insanların əhatə dairəsində olsun. Bir valideyn kimi düşünün, əgər sizin övladınız çox ciddi bir yerdə könüllüdürsə, deməli, o, artıq uğur yolunda ilk addımını atmışdır. Könüllü olduğu yer sosial və nüfuzlu bir yerdir və həmin yer sizin övladınıza heç bir pis vərdiş aşılamayacaqdır. Təbii ki, sizin övladınız münbit bir yerdə müasir sosial dəyərlərə uyğun olaraq yetişəcəkdir. Nəzərə alın ki, könüllü dəvət edən ciddi qurumlar təbii olaraq, könüllünün əməyindən bəhrələnmək istəyir, eyni zamanda, ona sosial bir dəyər də verir.

Könüllü valideynləri öz övladlarının fəaliyyəti sahəsində ilk fərdi inkişaf müəllimləri olmalıdırlar. Valideynlər öz övladlarını daha yaxşı tanıyırlar. Valideynlər bayaq yuxarıda söhbət açdığımız fikirlərin hər biri üzrə övladlarının tərbiyəsində maraqlıdırlar. Siz əgər bildirsəniz ki, tanıdığınız hansısa valideyn övladının ingilis dili bilməməsini, intizamsız, səliqəsiz, davakar olmasını istəyir, bu faktı kifayət qədər əsaslandırmaq üçün sübutlarınız olmalıdır. Amma ən yaxşı halda belə, sübut tapmayacaqsınız. Çünki belə valideynin olması inandırıcı deyil. Ən pis halda bu arzulara çatmayan valideynlər var.

Məsələn, valideynlərin övladları ilə bağlı bir çox arzuları olur, amma bunlar arzu olaraq qalır. Müasir dövrdə bu arzuların implementasiyası üçün kifayət qədər mühit vardır. Valideynlər arzularının arxasınca indi övladları ilə bərabər qaçmalıdırlar. Valideynlər övladlarını müxtəlif mədəni fərqliliklərdə yetişdirməlidirlər. Onları müxtəlif etibarlı müəssisələrdə könüllü olmağa həvəsləndirməlidirlər.

Könüllülük fəaliyyəti bir çox hallarda valideyn investisiyası da tələb edir. Belə ki, könüllü olmaq istəyən şəxsin müəyyən qayğıları var. Bu qayğılara da valideynlər böyük diqqətlə yanaşmalıdırlar.

Mümkün qədər gəncin fəaliyyətini evlə məhdudlaşdırmamaq lazımdır. İnternet olmamışdan öncə gənclər bir ev və məhəllə ilə məhdudlaşdırdılarsa, indiki internet dövründə bu daha geniş təsəvvür qazanır. Gənclərin əlaqələri və çevrələri daha genişdir. Bu yaxşı haldır, amma o zaman daha faydalısı odur ki, gənclər bu gözəl vərdislərə etibarlı bir mühitdə könüllü olaraq sahiblənə bilsinlər.

Valideynlər övladlarının könüllü olmaları ilə yanaşı, onların ən gənc yaşlarından şəxsi inkişaf sahəsinə dair kitab oxumalarını təşviq etməlidirlər. Azərbaycanda artıq şəxsi inkişaf sahəsində formalaşmış bir çox mütəxəssislər vardır. Onlar davamlı olaraq seminarlar, kouçinqlər təşkil edirlər. Anar Bayramov, Rəşad Bayramov, Elməddin Hacıyev, Nəcəf Allahverdiyev, Fəxri Ağayev, Babək Bayramov, Sənan Nəcəfov və digər bir çox mütəxəssislər tərəfindən təşkil edilən bu seminarlarda özünə inam, natiqlik və sair hissələrin aşılınması şəxsi inkişafı ilə bağlı kifayət qədər faydalıdır.

Bu seminarlar bəzən ödənişli olsalar da, fərdlərin sosial xarakterini nəzərə alsaq, bir çox hallarda müxtəlif layihələr çərçivəsində pulsuz olaraq həyata keçirilir. Ola bilsin ki, seminarları keçirən təlimçiləri tanıdınız. Əks halda, “google” axtarış sistemi vasitəsilə və “youtube” kanalı ilə bu təlimçilər barədə axtarış verib onların tədris metodikası ilə tanış ola bilərsiniz. Amma təlimçilər qədər çox vacib bir məqamı nəzərə alın. Sizin övladlarınız bu tipli kurslarda iştirak etməklə, artıq həmyaşıdlarından fərqlənirlər. Bəs, bu kurslara gələn gənclər kimlərdir?

Təbii ki, bu gənclər də sizin övladınız kimi yaxşı tərbiyə görmüş və öz karyera inkişafında maraqlı olan şəxslərdir. Deməli, sizin övladınız artıq daha bir uğur əldə etmiş olur. O, artıq gözəl bir mühitdədir. Bu, öz inkişafı barədə düşünənlərin mühitidir. Sizin övladınız maşının təkərini qaraltmaqla fəxr edən gənclərdən deyil, öz inkişafında maraqlı olan həmyaşıdları ilə rəqabət

aparacaq səviyyədə bir mühitə inteqrasiya olub. Bu mühit gələcəkdə daha da inkişaf edəcəkdir.

Bu formatlı kursların təlimçilər və kurs yoldaşları, eyni zamanda, dostları qədər digər vacib elementi sizin övladınızın sertifikatlar alması olacaqdır. Bəli, sizin övladınız bu kursda öz zəhməti ilə sertifikat alıb. Bu, onun üçün artıq şəxsi inkişafdır. O, ali təhsil haqqında diplomu alana qədər artıq ilk uğurunu əldə edib, sertifikat alıb. Bu, onun CV-ni zənginləşdirən əsas amillərdən biridir. Sizin övladınız artıq öz üzərində davamlı olaraq işləyən bir gəncə çevrilir. O, beynəlxalq sertifikatlar almaq, gələcəkdə daha da tanınan ciddi diplomlar almaq barədə düşünür. Dil biliklərinin qiymətləndirilməsi ilə bağlı IELTS, TOEFL imtahanlarına hazırlaşır, bu sertifikatları da əldə edir. Bu sertifikatlar ilə sizin övladınız beynəlxalq təşkilatlarda könüllü olmaq işində iştirak edir. Bununla da beynəlxalq təcrübəsi artır, xarici ölkələrə səfərlər etmək imkanı qazanır.

Beləliklə, əgər övladınız birinci kursdan könüllü fəaliyyətinə başlayıbsa və sizin dəstəyinizlə, və ya öz həvəsi ilə davamlı olaraq üzərində işləyibsə, əmin olun ki, 4-cü kursda sizi yaxşı mənada çox təəccübləndirəcək. Artıq övladınız nəinki inkişaf etmiş yaxşı bir vətəndaşdır, bütün parametrlərinə görə, arzularınızı reallaşdıran və sizdən daha çox nailiyyəti olan bir övladdır.

Valideynlər bilməlidir ki, bu proseslər həm də rəqabət, bilik və bacarığın qalib gəldiyi bir yerdir. Amma hər bir valideyn bu sahədə öz övladını motivasiya etməli, ona dəstək olmalıdır.

Dünyada baş verən qloballaşma, siyasi, geosiyasi və iqtisadi proseslər, məsələlərə daha innovativ yanaşma, beynəlxalq rəqabət və ümumilikdə, müşahidə edilən sürətli inkişaf günümüzdə insanlara qarşı daha tələbkar bir mühit yaradıb. Dövrün sürətinə və tələblərinə uyğunlaşmaq istəyən hər bir kəs özünü daim inkişaf etdirməli, nəinki tələblərə cavab verməli, hətta onları qabaq-

---

lamalıdır. Odur ki, əsas məqam günümüzün tələblərinə uyğunlaşa bilən daha dinamik, geniş dünyagörüşlü, savadlı və özündə faydalı vərdişləri ehtiva edən insanların formalaşmasıdır. Belə bir cəmiyyətin formalaşmasında əsas rol, birmənalı olaraq, valideynlərin üzərinə düşür.

Belə ki, valideynlər övladlarını istiqamətləndirərək könüllü fəaliyyətinə cəlb etməklə, həm onların şəxsi inkişafına, həm də ümumilikdə, insan kapitalına töhfə vermiş olurlar.

Təəssüf ki, günümüzün tələbləri qarşısında aciz qalan bir çox gənc var. Məktəb illərindən sonra kollec və universitetlərdə əldə etdikləri biliklər həmin gənclərin ölkədaxili və ya xaricdə özlərinə uyğun bir fəaliyyət yeri tapmalarına artıq kifayət etmir. Bunu dərk edən bir çox gənc əlavə təcrübə əldə edə biləcəyi və şəxsi inkişafına töhfə verəcək imkanlar axtarır.

Odur ki, yeni məzun olmuş tələbələr iş axtardıqları zaman ən çox rastlaşdıqları problem və tələblərdən birinin iş stajı məsələsidir. Belə ki, universitet illəri ərzində tələbələrin yay istehsalat təcrübəsi çərçivəsində qazandıqları təcrübə iş həyatına atılmağa kifayət etmir və ya təşkilatın, müəssisənin həmin gənclərə biganə yanaşması, yaxud həmin fəaliyyətin mahiyyətinin düzgün dərk edilməməsi nəticəsində yay istehsalat təcrübəsinin, ümumilikdə, effektiv bir nəticəsi olmur.

Bununla yanaşı, digər bir məsələ isə ilk dəfə işə qəbul olan gənclərin adaptasiya dövrüdür. Belə ki, iş həyatında təcrübəsi olmayan və heç bir peşə vərdişinə yiyələnməyən gənclər üçün həmin vəzifəyə tez bir zamanda uyğunlaşmaq, təşkilatın dəyərlərini mənimsəmək və məhsuldar bir əməkdaşə çevrilmək müddəti digərlərinə nisbətən daha uzun çəkir. Bu müddət ərzində həmin gənc üzərində hiss etdiyi təzyiq nəticəsində vaxtıdan əvvəl yanma sindromu yaşaya, bəzi hallarda isə həvəsdən düşə bilər.

Bundan əlavə, boş vaxtlarını səmərəli keçirə bilməyən bir çox

gənc var. Bəziləri məlumatlılıq nəticəsində öz potensiallarını, bilik və bacarıqlarını tətbiq edəcəkləri bir imkan tapa bilmirlər. Həmin gənclər vaxt keçdikcə daha da passivləşir, yeni tendensiyalardan geri qalır və həyata baxışları daha da məhdudlaşır. Bu, əlbəttə, valideynlər üçün elə də ürəkaçan hal deyil. Həmin gənclər həyatda məqsədləri olmayan görünməz cəmiyyət üzvlərinə çevrilir və bu isə insan resursunun itirilməsinə gətirib çıxarır.

Digər bir problem zamanın tələbləri və ya mənfi meyillərin təsiri qarşısında gənclərin özlərini ictimaiyyətdən kənarlaşdırması və özlərinə qapanmasıdır. Belə hallardan əziyyət çəkən gənclər həyatları boyu problemlərlə üzləşir və çox vaxt həmin problemlərin öhdəsindən gələ bilmir, özlərini düzgün ifadə etməyə çətinlik çəkirlər. Valideynlər bu cür gənclərlə vaxtında və düzgün şəkildə məşğul olmadıqda, təbii ki, uğurlu bir şey olmayacaq.

Valideynləri narahat edən digər bir məsələ də övladlarının vaxtlarını birlikdə keçirdikləri yaxınların və ya dostlarının mənfi təsir göstərməsidir. Həmin gənclər özlərinə və cəmiyyətə ziyan verəcək vərdişləri mənimsəyir və nəticədə xoşagəlməz hadisələr baş verir. Bu kimi vəziyyətin qarşısının alınması üçün həmin gəncləri düzgün istiqamətləndirib, maraqlarını daha faydalı fəaliyyətlərə cəlb etmək lazımdır.

Belə ki, yuxarıda qeyd edilən problemlərin qarşısının alınmasının bir çox yolu var. Lakin onlardan ən optimal variant məhz könüllü fəaliyyətdir. Könüllülüynün hər iki tərəfə də töhfə verən fəaliyyət növü olması cəmiyyətin hər bir üzvünün bundan bəhrələnməsinə imkan yaradır. Bu, ictimai əsaslarla həyata keçirilən bir fəaliyyət olmasına baxmayaraq, şəxsə faydalı vərdiş və təcrübə qazandırır. Bir sözlə, şəxsi keyfiyyətlərin inkişafına təkan verir.

Misal olaraq göstərmək olar ki, mahiyyəti düzgün mənimsənilmiş təşkilat və ya müəssisə tərəfindən təşkil edilən könüllü fəaliyyətin gənclərin karyera həyatlarına çox böyük müsbət təsi-

---

ri vardır. Odur ki, könüllü fəaliyyət çərçivəsində ilkin peşə vərdişlərinin mənimsənilməsi, iş nizam-intizamına yiyələnmək və ümumilikdə, iş mühitinə uyğunlaşma prosesləri həyata keçir.

Valideynlər övladlarını düzgün istiqamətləndirərək könüllü fəaliyyətə cəlb etməklə, vaxtlarının səmərəli keçirilməsi, yeni vərdişlərin mənimsənilməsi və gələcək həyatları üçün təcrübə əldə etmək imkanı yaratmış olurlar. Bu əsnada, gənclər daha nizam-intizamlı, işlərində daha dəqiq və səliqəli olur, vaxt keçdikcə həmin vərdişləri şəxsi həyatlarında da əks etdirməyə başlayırlar.

Problemlə gənclərlə məşğul olan psixoloq və valideynlərin ilk növbədə üz tutduqları məhz könüllü fəaliyyətdir. Həmin gənclər könüllü fəaliyyətlə məşğul olmaqla, cəmiyyətin bir lazımlı üzvü olduqlarını və onların əmək və töhfələrinə ehtiyac duyulduğunu hiss edərək özgüvənlərini yenidən qazanırlar. Cəmiyyətin inkişafında bütün səylərini sərgiləyirlər və beləliklə, özlərində daha əvvəl aşkar olmayan bacarıq və qabiliyyətləri də kəşf etmiş olurlar. Belə gənclərdə vətənpərvərlik ruhu da yüksəlir və cəmiyyətin nümunəvi bir üzvünə çevrilmək üçün çalışqanlıq duyğusu artır.

Bundan əlavə, könüllü fəaliyyət çərçivəsində yeni və sağlam dostluqlar yaranır. Dostluq elə bir şəraitdə formalaşmalıdır ki, hər iki tərəfə də müsbət təsir etsin, aralarında sağlam rəqabət yansın və bir-birlərindən daim yeni və faydalı vərdişlər öyrənsinlər. Belə ki, bu fikirdə olan gəncləri bir yerdə könüllü fəaliyyəti çərçivəsində görmək mümkündür. Könüllü fəaliyyəti ilə məşğul olan əzmlə gənclər yeni insanlarla tanış olur və yeni dostlar əldə edirlər. Hər qrupda olduğu kimi, burada da gənclər istər-istəməz digərlərinin nümunəvi davranışlarından özlərinə pay götürür və onlardan geri qalmamaq üçün cəhdlər edirlər.

Könüllü fəaliyyəti ilə məşğul olan gənclər özlərinin və ətraflarının inkişafının və müsbət dəyişikliyinin səbəbkarı olurlar.

Əməklərinin nəticəsində verdikləri töhfə özünəinamı artırır və mənəvi cəhətdən zənginləşmələrinə təkan verir. Bundan əlavə, könüllü fəaliyyəti ilə məşğul olan gənc vətəndaş məsuliyyətini anlayır və fəaliyyətinin cəmiyyətə qoyulan investisiya olduğunu görür və özündən sonra gələnlər daim nümunəvi davranış nümayiş etdirirlər.

Bildiyiniz kimi, istər orta məktəbdə, istərsə də ali məktəbdə gəncin sosial həyatı o qədər də geniş olmur. Gənclərin mənəvi, fiziki tərbiyəsi qədər, onların cinslərarası tərbiyəsi də bir o qədər önəmlidir. Belə ki, gənclər böyük bir kollektivdə könüllü olduqları dövrdə, özündən böyükklərin və kiçiklərin əhatəsində könüllü yoldaşları ilə sosial təmaslarda cinslərarası tərbiyə yaranır. Bu, çox vacib bir elementdir. Orta və ali məktəbdə gənclər özlərini sinif və tələbə yoldaşı kimi necə aparmalı olduqlarını bilirlər. Amma bu münasibətlərdən kənarında onlar kimdir? Bu, gənclərin cinsi tərbiyəsi zamanı cavabı tapılması vacib bir sualdır. Bir yerdə onlarla oğlan və qızın könüllü olduğu mühitlərdə cinslərarası tərbiyə normal səviyyədə inkişaf edir. Oğlan və qızlar birgə kollektivdə könüllü işlədikcə, çox yüksək şəkildə formalaşırlar.

Bu gün hər bir valideyn öz övladının deyil, övladı ilə həmyaşlıqları arasında münasibətlərin hansı səviyyədə qurulmasından narahatlıq keçirir. Adətən valideynin övlada davamlı məsləhəti belə olur: avaralara qoşulma, onunla oturma, bununla durma və s. Övladlarınızı “ASAN xidmət” mərkəzlərində könüllü olmağa həvəsləndirin. Bu onların şəxsi inkişafında mühüm rol oynayacaq.

Operativlik, yenilik, fərqli ruh – könüllülərlə işin menecmenti

Əgər siz hansısa müəssisəyə və yaxud da insan resursları şöbəsinə rəhbərlik edirsinizsə, düşünmədən könüllülərlə iş üzrə fəaliyyətə başlamalısınız. Könüllülərin qəbulu üzrə qaydaları müəyyən etməli, standartlar, şərtlər, gördüyünüz işin xarakterinə uyğun könüllü tələbləri qoymalısınız. Tövsiyə edilir ki, könüllü elanı verərkən gender balansına əməl edəsiniz. Çünki qanunun işçilərlə bağlı gender kvotası olduğunu nəzərə almalısınız və digər tərəfdən əgər 10 könüllü yeriniz varsa, bunların hamısının qız və ya oğlan olması sosial dəyər üçün heç bir fayda verməyəcəkdir. Əlbəttə, elə peşələr vardır ki, burada məhz bir cinsin iştirakı tələb edilə bilər. Amma ümumən, gender balansının qorunması çox faydalı olardı. Çünki siz bir işəgötürən kimi sosial dəyər yaratmaqla, gənclərin cinslərarası tərbiyəsinə böyük bir töhfə vermiş olacaqsınız. Gənclərin yetişməsi üçün gözəl, ayrı-seçkiliyin olmadığı bir mühitin bünövrəsini qoymuş olacaqsınız.

Məqsədəuyğundur ki, könüllülərlə iş insan resurslarının idarə olunması şöbəsi və yaxud kadrlar şöbələri tərəfindən idarə edilsin. Könüllülər üzrə məsul şəxs, yaxud da şəxslər müəyyən edilsin.

İnsan resurslarının idarə olunması şöbəsi könüllülərlə işin bürokratik tərəflərini qurmalıdır. Onlar müqavilənin nümunələri, könüllülərin intizam qrafikini hazırlamaq, könüllülərlə digər şöbələrin işinin intizamlı təşkili məsələsində məsuliyyət daşıyırlar.

Bir misalla ifadə etsək, məsələn, informasiya texnologiyaları (İT) şöbəsinə könüllü lazımdır. Könüllülərin müsabiqəsində İT şöbəsinin əməkdaşı və yaxud da əməkdaşlarının iştirak etməsi məqsədəmüvafiqdir. Amma könüllü elanlarının verilməsi, CV-lərin yığılması, könüllülərin müsahibələrə dəvət edilməsi prosesinin məhz insan resursları şöbəsinə həvalə edilməsi daha məqsəduyğundur. Burada həm iş bölgüsü olar, həm də insan resursları öz gördüyü işin bir parçasını digər işləriylə yanaşı, daha keyfiyyətli görmüş olar.

Bildiyiniz kimi, könüllülərin sosial iştirakda bir marağı da onların karyera quruculuğu ilə bağlıdır. Bunu normal qəbul etmək lazımdır. Məhz bu səbəbdən də onların həm formalaşmasına aid, həm də formalaşdığı mühiti rəsmən təsdiq edən bir sənəd təqdim edin. Məsələn, könüllülər üçün sertifikat və xasiyyətname nümunələri hazırlayın. Mütləq bu prosesləri rəsmiləşdirin, bunun üçün bir kitab açın, qeydiyyat aparın. İşçilərdə olduğu kimi, könüllülər üçün də işə davamiyyət qrafikini hazırlayın. Bu, onların iş intizamına yüksək səviyyədə təsir etməklə bərabər, hər mənada sizin işinizə də böyük bir fayda vermiş olacaqdır.

Könüllülərə qayğı ilə yanaşın, övladınızın da başqa bir müəssisədə bir könüllü olduğunu düşünün. Könüllüyə işlər tapşırın, onu boş qoymayın. Çalışın, könüllü üçün ayrılmış bəlli saatlarda da könüllülər işləsin. Onlardan hesabat tələb edin.

Kənardan baxanda gənclərə bütün işgötürənlərin tələbləri zəhlətökən və mürəkkəb görünür. Xüsusən də tələblərə diqqət yetirdikdə gənclər bəzən demotivasiya olurlar. Könüllü olmayan gənclər bu proseslərdə iştirak etməyə çətinlik çəkirlər.

Əziz işgötürənlər, könüllü sisteminin qurulmasını öz müəssisənizdə tətbiq etməyə çalışın. İş götürərkən, sosial dəyər və cəmiyyətin yetişdirilməsinə töhfə məqsədi ilə könüllü stajını da nəzərə alın. Könüllü stajını təqdim edən sertifikatlar, xasiyyətname

---

mələr tələb etməyiniz yaxşı olar. Bu proses həm gənclər arasında könüllü olmağı təşviq edəcək, həm də gənc könüllülər bu sahələrdə çalışmaq üçün özlərini daha da inamlı aparacaqlar.

Sizi əmin edirik ki, dil biliklərinin öyrənilməsi qədər bir gəncin könüllü olması da müasir tələblər üçün çox önəmlidir. Çünki artıq sizin tələb etdiyiniz sahə üzrə mütəxəssis yuxarıdakı bölmələrin tələblərinə uyğun bir kadr kimi formalaşa bilər. Etiraf edin ki, tələb qoymasınız belə, müsahibələrdə siz də daha çox həyati, praktik və nəzəri bilikləri olan gənclərə üstünlük verirsiniz. Belə olduğu halda bunu nə üçün rəsmiləşdirməyək? Təbii ki, bu, hər birinizin fəaliyyətində keyfiyyət indikatorlarını da sürətləndirmiş olacaqdır.

İşgötürənlərin tələbləri valideynlərin tələblərindən bir o qədər də fərqlənmir desək, yanlışdır. Amma bu, bir qədər inzibati tələbdir. İşin müəyyən qaydaları var, çərçivələri, etiketi və s. var. Amma işgötürənlər yaxşı bir mütəxəssislə yanaşı, eyni zamanda, yaxşı bir adamı işə götürmək istəyirlər - formalaşmış, çevik vərdişləri olan bir adamı.

İşgötürənləri həm də könüllü götürən qurumlar kimi qəbul etsək, bu qurumlarda könüllülərlə davranış, onlarla iş barədə vərdişlər yaranır. Təbii ki, onlar işə adam qəbul edərkən bir zaman başqa yerlərdə könüllü olmuş şəxslə söhbət apara bilər, onu anlayır, üstün və mənfi cəhətlərini seçə bilərlər. O səbəbdən də işgötürənləri təkcə işgötürən kimi deyil, könüllü qəbul edən tərəf kimi də saymaq olar.

Bir çox hallarda şahidi oluruq ki, bəzi işgötürənlər mütəxəssis azlığından şikayətlənirlər. Onlar bəzən mütəxəssis lazım olduğu halda, bir çox tanışlarına və qohumlarına üstünlük verirlər. Ən yaxşı halda isə kadr şirkətlərinə müraciət edirlər. İşgötürənlər bu müraciətləri etimadlı bir mühitdən tövsiyə olunan işçilər tapmaq üçün edirlər.

Amma nəzərə almaq lazımdır ki, bu seçimi özünüz, öz gözü-nüzün qabağında etmək üçün kifayət qədər imkanlarınız vardır: könüllü elanlar verməklə, könüllülərin ixtisaslaşmış ictimai birlikləri vasitəsilə təcrübəni sizdə keçməsi ilə. Təbii ki, qanun çərçivəsində sizin çoxlu şanslarınız vardır. Yaxşı və məsuliyyətli işçi seçmək üçün platformanız mövcuddur. Sadəcə, bu platformanı aktivləşdirməyiniz vacibdir.

Demək olar ki, söhbət apardığımız işəgötürənlərin bir çoxu gələcəkdə işçi ehtiyaclarının yaranmasında yanlarındakı könüllüyə daha çox üstünlük verəcəklərini qeyd edəblər. Təbii ki, hansı könüllüyə sualını verdikdə – daha bilikli və bacarıqlısı cavabını alıblar. Əgər bilik və bacarıqlı işçiyə ehtiyacımız varsa, niyə bu işçiləri könüllülər arasından seçməyə ki?! Bizim qarşımızda çox böyük bir əmək bazarı üçün könüllü səylər vermiş, könüllü olaraq çalışmış və zəhmətinin bəhrəsini görmək istəyən yüzlərlə gənc var. Bu gənclərin uğur hekayəsi niyə sizin müəssisə ilə bağlı olmasın?

Könüllülük yalnız insan üçün istiqamətli bir yardımlaşma deyil. Eyni zamanda, ictimai bir köməkləşmədir və bir cəmiyyətin sağlam bir şəkildə inkişafı üçün əvəzsiz rola malikdir.

Könüllülük ictimai münasibətlərin və ictimai nəzarətin, komandada işləmənin inkişafına, əlaqələrin və ikitərəfli dialoqların artmasına, ictimai fərqlilik yaradılmasında və ictimai sahibkarlığın genişlənməsində ön plana çıxmaqdadır. Könüllülük ictimai problemləri ortaya çıxararaq həll edilməsində köməkçi olmaqdır. Bir sözlə, könüllü olmaq həm cəmiyyətə, həm də özünə faydalı olmaqdır!

III FƏSİL

KÖNÜLLÜLÜK HAQQINDA İCTİMAİ RƏY

Könüllülük fəaliyyəti haqqında dövlət, ictimai, biznes, media və digər sahələrdə çalışan mütəxəssislərin fikir və rəyləri

Əlbəttə ki, könüllülük fəaliyyətinin qurulmasında ictimai fikrin də düzgün təhlil olunmasına ehtiyac var. Dövlət, ictimai, biznes, media və digər sahələrdə çalışan mütəxəssislər bu ictimai fikrin formalaşdırılmasında önəmli rola sahibdir. Kitabın əvvəlində də qeyd etdiyimiz kimi müxtəlif sahələrdə çalışan onlarla şəxsdən müsahibələr götürülmüş, könüllülük fəaliyyəti və könüllülər haqqında müxtəlif səpkidə suallar ünvanlanmışdır. Gəlin, həmin şəxslərin könüllülük təsisatı haqqında fikirlərinə elə birlikdə nəzər yetirək.

Bu kitabın yazılması zamanı iş həyatında uğur qazanmış onlarla şəxs arasında sorğu da keçirmişik. Sorğunun cavablarının dərc olunmasına razılıq verən şəxslərin fikirlərinə kitabda yer ayırmışıq.

Milli Məclisin deputatı, Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu Komitəsinin sədri Əli Hüseynli də könüllülük fəaliyyəti ilə bağlı düşüncələrini bölüşür: Könüllülüüyün fərdi inkişafda, dünyagörüşünün genişlənməsində, humanizm dəyərlərinin artmasında, sosial məsuliyyətin formalaşmasında çox böyük rolu var. İndi də könüllü olaraq, müxtəlif sahələrdə iştirakımız olur”.

Ali məktəb tələbəsi olsaydı könüllü fəaliyyətinə qoşulmaq haqqında suala isə millət vəkili belə cavab verir: “Hazırda tələbə olsaydım, könüllülük fəaliyyətinə mütləq qoşulardım. Bunun ilkin səbəbi iş təcrübəsinə yiyələnmək və dövlətimizin sosial həyatına fayda vermək istəyim olardı. Həmçinin təcrübəmdən bilirəm ki, könüllülük müddətində komandada çalışmaq və ünsiyyət qabiliyyətinin artmasında bu fəaliyyət önəmli yerə sahibdir. Bir hüquqşünas kimi də fəaliyyətimi könüllü olaraq sosial işlərdə və vətəndaşlara xidmət sahəsində keçirməyə üstünlük verərdim”.

Ə.Hüseynli könüllülük fəaliyyətini dəyər kimi belə ifadə edir: “Könüllülərin dövlət quruculuğu prosesindəki roluna ən yüksək dəyəri məhz cənab Prezident İlham Əliyev vermişdir. O, müvafiq “ASAN xidmət” mərkəzlərində olarkən, bu könüllülərin dövlət quruculuğu prosesində rolunu yüksək qiymətləndirmişdir. Cənab Prezident qeyd etmişdir: “Mütləqdir ki, könüllülük indiki dövrdə dövlətçilik və azərbaycançılıq ideologiyası ilə sıx bağlı olmalıdır və bu, dəyərlərə söykənməlidir”.

Millət vəkili Əli Hüseynli uğur qazanmış mütəxəssislərin fəaliyyətlərində könüllülüyn rolunu olduğunu qeyd edərək deyib: bu gün mənim həmkarım Fuad Muradov Milli Məclisdə Komitə sədri kimi çalışır. Fuad Muradov gənclik illərində könüllü kimi müxtəlif təşkilatlarda, layihələrdə aktiv şəkildə çalışmışdır”.

Əli Hüseynli ASAN könüllülərinin fəaliyyətini xüsusi qeyd edir: “Müxtəlif münasibətlərdə ASAN könüllüləri ilə müəyyən təmaslarımız olur, “ASAN xidmət” yaranan gündən ASAN Könüllüləri ümummilli lider Heydər Əliyevin adını daşıyan zirvəyə yürüş təşkil edirlər. Bu gün biz könüllüləri hər yerdə görə bilərik. Bu gənclər bir çox millət vəkillərinə də regional layihələrin icrasında kömək edir. Cənab Prezident İlham Əliyevin müəllifliyi ilə yaranan “ASAN xidmət” necə beynəlxalq sə-

viyyədə Azərbaycanın milli brendinə çevrildisə, ASAN Könüllüləri də bu gün bir brendə çevrilməkdədir. Bildiyim qədər, bütün təşkilatlar bu könüllülərlə çalışmaq arzusundadır”.

Gənclər arasında könüllülük fəaliyyətinin təbliğinin vacibliyinə toxunan komitə sədri vurğulayır: “Gəncləri stimullaşdırmaq və həvəskəndirmək əlbəttə ki, vacibdir. Bunun üçün ən əsası onları könüllülüyə nə olduğu anlayışı ilə tanış etmək və ona verəcəkləri imkanlar haqqında məlumat vermək lazımdır. Hazırda ölkəmizdə çoxsaylı beynəlxalq və yerli könüllü proqramları təşkil olunur. Bu proqramların mütəmadi olaraq məlumatları gənclərimiz üçün əlçatan olmalıdır”.

Könüllülük ən çox hansı sahələrdə olmalıdır sualını isə Əli Hüseynli belə cavablandırır: “Deyə bilərəm ki, iki sahəyə bölmək olar. Biri humanizm dəyərləri aşılayan könüllülük, digəri isə bir gəncin hansısa peşə sahəsi üzrə ixtisaslaşması üzrə olan fəaliyyət. Humanizm dedikdə kimsəsizlər, uşaq və qocalar evlərinə ziyarət, aztəminatlı ailələrdə böyüyən uşaqlara dərslərində kömək etmək kimi sahələri nəzərdə tuturam. İkincisi isə sırf oxuduğu və gələcəkdə davam etdirmək istədiyi peşə ilə əlaqədardır. O, öyrənmək istədiyi sahə üzrə müəssisə seçərək orada könüllü fəaliyyətə başlayır, həm nəzəri, həm təcrübi biliklər qazanır”.

Könüllülük fəaliyyətinin daha geniş spektrdə tətbiq olunması ilə ayrı-ayrılıqda, dövlət, cəmiyyət, müəssisə və fərdlərin qazandığını bildirən deputat deyir: “Fərd - təcrübə, müəssisə - yeni ideyalar, cəmiyyət - sosial məsuliyyətli insanlar, dövlət - vətəni ni sevən vətəndaşlar qazanır”.

Müasir gəncin uğur konsepsiyasını da Əli Hüseynli belə bölüşür: “İlk növbədə, seçəcəkləri ixtisas və ya fəaliyyət göstərmək istədikləri sahə üzrə peşəkarlıq qazanana qədər könüllü çalışmalarını tövsiyə edirəm. Bu müddətdə könüllü olmaq, huma-

---

nizm dəyərlərini aşılamaq, digərlərinə təmənnasız kömək etmək də vacibdir. Ən əsası isə hər bir işi gördüyü zaman vicdanlı olmaq çox önəmlidir”.

Milli Məclisin Gənclər və idman komitəsinin sədri Fuad Muradov könüllülüğün cəmiyyətin inkişafı üçün güclü bir vasitə olduğunu düşünür: “Həm də inam, həmrəylik və bərabərlik prinsipi əsasında geniş iştirak imkanlarından yararlanmaq, könüllü olan şəxsin fərdi bacarıqlarının inkişafı baxımından çox faydalıdır”.

Təcrübəsini bölüşən deputat öz könüllülük fəaliyyəti haqqında bəhs edir: “Mən ictimai fəaliyyətimə könüllü olaraq başlamışam, hətta bir insana belə köməklik göstərmək çox qürurvericidir. Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyasında təhsil aldığım illərdə könüllü olaraq ictimai işlərdə çalışmışam. Təhsil və sosial istiqamətli layihələrimiz olub. Tələbələr üçün kitabxanaların yaradılması, fiziki qüsurlu insanlara, vərəm dispanserindəki şəxslərə yardım aksiyalarında iştirak etmişəm. Eyni zamanda, Gənclər Təşkilatları Milli Şurasında müxtəlif ekolayihələr həyata keçirmişik. Dəniz sahilinin təmizlənməsi, ağacəkmə kampaniyaları, yaşıllıqların qorunması və s. istiqamətli layihələrin idea müəllifi və iştirakçısı olmuşam. Həmçinin gənclər təşkilatları ilə birgə bu sahədə xeyli layihələr həyata keçirmişik. Qeyd etdiyim kimi ali təhsil alarkən könüllü olmuşam. Könüllü olmağın əsas səbəbi insanın öz şəxsi inkişafı, sosial həyatda daha aktiv fəaliyyəti və ən əsası təcrübə əldə etməsidir”.

Könüllülüğün insanın qismən də daxili aləmi ilə əlaqəli olduğunu düşünən komitə sədri bildirir: “Təmənnasız olaraq bir iş gördükdə, yaxud kiməsə yardım etdikdə bunun nəticəsi olaraq insan özündə bir rahatlıq duyur və cəmiyyətə faydalı olduğu üçün xoşbəxtlik hiss edir. Düşünürəm ki, elə bu duyğunun özü əsl dəyərdir. “Haradansa başlamaq lazımdır” prinsipi ilə yanaşdıqda elə könüllülük bunun üçün ən yaxşı nümunədir”.

Fuad Muradov bu gün ictimai-siyasi sektorda uğur qazanmış şəxslərin əksəriyyətinin nə zamansa könüllü olduğunu deyir: “Ümumiyyətlə, düşünürəm ki, əziyyətsiz heç bir uğur qazanmaq mümkün deyil. Ola bilər ki, kimsə təsadüfən belə olsun. Amma uzunmüddətli olmayacaq. Odur ki, könüllülük fəaliyyəti uğur qazanmağa yadımçı olan vasitələrdən biridir. Çünki sən daim cəmiyyətdə olursan, bilik və bacarıqlarını nümayiş etdirmək imkanın olur. Sadə dillə desək, daha tez kəşf edilsən”.

Uzun illər gənclər sahəsində fəaliyyət göstərən Fuad müəlim komandasında könüllülərin olduğunu qeyd edir: “Onları digərlərindən fərqləndirən əsas cəhət isə heç bir maddi maraq güdmədən öz işlərini məsuliyyətlə yerinə yetirmələridir. Göstərdikləri ictimai fəaliyyəti sadəcə öz istəkləri olduğu üçün reallaşdıran insanlardır”.

Millət vəkili düşünür ki, könüllülük fəaliyyəti üçün əsas meyar, ilk növbədə, istəyin olmasıdır: “Əgər bir gəncdə istək yoxdursa, onu könüllülük fəaliyyətinə cəlb etsən də, alınmayacaq. Eyni zamanda, məsuliyyətlik, səmimilik və komandada işləməyə üstünlük verməsi də vacib şərtlərdəndir”.

Qanunvericilik təşəbbüslərindən bəhs edən Fuad Muradov könüllülülərin hüquqlarını belə şərh edir: “Azərbaycanda 2009-cu ildə Könüllülük fəaliyyəti ilə bağlı qanun qəbul edilib. Bu isə könüllülərin hüquqlarının qorunması ilə yanaşı, onlarda stimulun yaradılmasına ciddi təsir edib. Eyni zamanda, könüllülük fəaliyyəti ilə məşğul olan gənclərə diqqət və qayğının olması mühümdür. Onlara “siz könüllüsünüz” deyən 3-cü şəxs kimi yanaşmaq olmaz. Əksinə, onların fəaliyyətinin mühüm olduğunu və gördükləri işin faydalılığını göstərmək lazımdır”.

Bu fəaliyyətin bütün sahələrdə olmasının, gənclərin təcrübəsinə və fərd kimi yetişməsinə təsir etdiyini deputat belə göstərir: “Könüllülər bütün sahələrdə olmalıdır. Çünki bu günün könül-

---

lüsü sabahın hansısa məmuru, yaxud sahibkarı və s. ola bilər. Odur ki, onların bütün sahələri əhatə etməsi zəruridir. Könüllülər ixtisaslı, təcrübəli, cəmiyyətdə öz mövqeyi olan kadr, eyni zamanda, məsuliyyətli, işgüzar bir fərd olur. Könüllü fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxs həm dövlətə, həm də cəmiyyətə faydalı olan biri kimi yetişir. Hansısa müəssisədə çalışanda onun ilkin təcrübəsi olur. Ən əsası isə bir fərd olaraq özünü təsdiqləyir”.

İndi azyaşlı olan övladlarının gələcəkdə də özü kimi işə könüllü olaraq başlamalarını istəyən deputat könüllülüyün gənclərin fərdi inkişafına təsirindən danışır: “Gənclərin tərbiyəsi, sağlamlığı, təhsili, intellektual və mənəvi inkişafı, asudə vaxtının səmərəli təşkili, həmçinin gənclərin cəmiyyət həyatının bütün sahələrində fəal iştirakı onun uğur qazanmasına yardım edən amillərdir. Gənclərə tövsiyə edərdim ki, mükəmməl təhsil alsın, pis vərdişlərdən kənar olsun, ailəsinə və dövlətinə layiqli vətəndaş olsun. Hər zaman itirilmiş torpaqlarımızı azad etmək ruhu ilə addımlasın. Ən əsası ulu öndər Heydər Əliyevin memarı olduğu müstəqil Azərbaycana sözündə, əməlinə, təhsilinə, mədəniyyətində nümunə olacaq bir gənc olsun. Könüllülük fəaliyyətinə qoşulmaq gəncin bilik və bacarıqlarının artması, təcrübə toplaması, fərdi inkişafı üçün əhəmiyyət kəsb edir. Bütün bunlar isə gələcəkdə uğur qazanmaq üçün zəruridir”.

“YARAT” Müasir İncəsənət Məkanının rəhbəri Aida Mahmudovanın könüllülük fəaliyyətinə münasibəti müsbətdir: “Çünki bu fəaliyyətin müsbət məqamları daha çoxdur. Özünü inkişaf və cəmiyyətin rifahı üçün çalışmaq bunlardan ən əsasıdır”.

Aida Mahmudova özü də könüllülük fəaliyyəti ilə məşğuldur: “Əlbəttə, təhsil aldığım müddətdə də bu fəaliyyətə önəm vermişəm. Lakin ən əsas bu istiqamətdə fəaliyyətim 2011-ci ildə təsis etdiyimiz “YARAT” qeyri-kommersiya təşkilatı ilə könüllü olaraq Azərbaycanda müasir incəsənətin inkişafı və onun ictimai-

İyyət tərəfindən dərk olunması sahəsində fəaliyyətimdir... Habelə ölkə daxilində və beynəlxalq səviyyədə Azərbaycan incəsənətinin təmsil olunması ilə məşğuluq”.

Aida Mahmudova qeyd edir ki, ali məktəbdə oxusaydı, məmuniyyətlə yenə könüllü olardı: “Müasir incəsənətin təbliğ olunması üçün düşünürəm ki, daha gənc yaşlardan könüllü olmağa dəyər”.

A.Mahmudova üçün könüllülük müasirlik və adət-ənənənin harmoniyası mənasını daşıyır: “Könüllülük fərdi inkişafda əhəmiyyətli yerə sahibdir. Uğur qazanmaq isə daha çox çalışmaq və özünü təkmilləşdirməklə mümkündür”.

O bildirir ki, hazırda çalışdığı “YARAT” Müasir İncəsənət Məkanında könüllülər var: “Onlar bizimlə birlikdə incəsənətin təbliğ olunması üçün müxtəlif tədbirlərin, sərgilərin təşkilatçısına çevriliblər. Düşünürəm ki, hər bir işdə məsuliyyətlik və səbirlilik çox önəmlidir. Gənclər arasında könüllülük fəaliyyətini stimullaşdırmaq, həvəsləndirmə işləri aparmaq lazımdır. Onların fəaliyyətini, gördükləri işləri dəyərləndirmək lazımdır. Onları bir qayda olaraq, komandadan ayırmaq olmaz”.

Onun sözlərinə görə, bu gün bir çox sahədə könüllülük fəaliyyəti təbiiq olunur: “İctimai sahə ilə yanaşı, mədəniyyət və incəsənətdə də bu sahə mütləq olmalıdır. Bu fəaliyyətdə hər bir subyekt - dövlət, cəmiyyət, müəssisə və fərd qazanır. Dövlət öz xalqının və mədəniyyətinin təbliğatçısını, cəmiyyət aktiv fərdlər, müəssisələr bacarıqlı işçilər, fərdlər isə özünüinkişafı qazanır”.

Bu gün övladının yaşının az olduğunu deyən A.Mahmudova gələcəkdə onun da bu nəci b fəaliyyətə qoşulmasını istəyir. Bəs, onun hər bir gəncə qısa tövsiyəsi nə olardı sualına Aida xanım belə cavab verir: “Uğur konsepsiyasının əsası təhsil, bilik və özünüinkişafdır, - deyər düşünürəm”.

Ümumiyyətlə, bu gün gəncin uğur qazanmasına müxtəlif faktorlar təsir edir, bunlardan ən önəmlilərindən biri də məhz könüllülük fəaliyyətidir”.

“Veysələoğlu” şirkətinin ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin müdiri İlham Məmmədov da könüllülük fəaliyyətinə münasibətinin müsbət olduğunu deyir: “Bizim hər birimizin yaşadığımız həyatda göstərdiyimiz fəaliyyət və xidmətlərin bir hissəsi təmənnasız olaraq könüllülük üzərində qurulub. Səmimi və məsuliyyətli könüllülük insanın həyat yolunda və karyerasında bir uğur başlanğıcı ola bilər. Bu baxımdan da könüllülük fəaliyyətinə münasibətim olduqca yaxşıdır”.

Yəqin elə buna görədir ki, o, özü də bir vaxtlar könüllü olduğunu bildirir: “İndi mən yenidən ali məktəb tələbəsi olsaydım, təcrübə və karyera qazanmaq üçün könüllülük fəaliyyətinə qoşulardım”.

Şöbə müdirinin fikrincə, hər insan könüllü ola bilər: “Könüllü olmaq üçün geniş dünyanı, təmiz qəlbi və niyyətin saf olmalıdır. Səmimi və hər hansı bir fəaliyyət sahəsində könüllü olmaq, ilk növbədə, gəndən və ailə tərbiyəsindən irəli gəlir.

Daim çalışqan, öz üzərində işləyən insan uğur qazana bilər. Ən başlıcası uğurun yolu dürüstlükdən keçir. Dürüst, vicdanlı, səbirli, çalışqan olacaqsan və dəyər verməyi bacaracaqsan. Bunlardan sonra mütləq uğur sənirlədir. Bəli, öncə dediyim kimi, könüllülük təcrübə və karyera üçün bir tramplin ola bilər”.

İ.Məmmədovun hazırda işlədiyi komandada könüllülər də var. O, könüllülərdən tələblərini belə açıqlayır: “Dəqiq və məsuliyyətli olmaq. Gördüyü əh xırda bir işin hesabatlılığını, sorumluluğunu bilməli və verməlidir”.

O, gənclər arasında könüllülük fəaliyyətini stimullaşdırmaq və həvəsləndirməyin yolları barədə belə deyir: “Bizim iş və şəxsi həyatımız, dünyamız qarşılıqlı könüllülük üzərində qurulduğunu izah etməli, bunun üçün isə öncə dediyim kimi insanlar saf, təmiz, ülvi hisslərlə yaşamağı bacarmalıdır. Maksimum dərəcədə izah edilməlidir ki, könüllü görülən iş insanları daha xoşbəxt, yaxın və doğma edir”.

İ.Məmmədov düşünür ki, könüllülük fəaliyyəti bütün sahələrdə tətbiq edilməlidir: “Əsasən ictimai iaşələrdə və xidmət sektorunda bu fəaliyyətə daha çox ehtiyac var. Hansı sahədə könüllülük varsa, orada kollektivçilik, səmimiyyət və sonda inkişaf var. Qazanılan isə yeni təcrübə, inkişaf və mükəmməlləşməkdir”.

İ.Məmmədov valideyn kimi də könüllülük fəaliyyətində maraqlıdır: “Övladlarım məktəblidirlər, onlar belə oxuduqları məktəbdə bəzən könüllülük fəaliyyəti ilə məşğul olurlar. Bir valideyn olaraq xidmət sektorunda könüllü ola bilərdim. Qənaətimcə, müasir gəncin uğur konsepsiyası üçün bunlar vacibdir: “Dürüst, fəaliyyətində şəffaf, daim çalışqan, məsuliyyətli, sorumlu olmalı və paylaşmağı bacarmalıdır. Könüllülük fəaliyyətinə qoşulan gənc bilməlidir ki, bu, müvəqqətidir. Bu zaman o gənc bilik və təcrübəsini artırmağa, işi daha gözəl mənimsəyə bilər, özünün peşə fəaliyyətində karyerasının başlanğıcını qoya bilər. Eyni zamanda, cəmiyyətdə töhfəsi ola bilər”.

“Azercell Telecom” MMC-nin prezidenti Vahid Mürsəliyevin könüllülük fəaliyyətinə münasibəti daim pozitivdir: “Müsbət məqamları ondan ibarətdir ki, könüllülər həm iş, həm də həyat təcrübəsi qazanırlar. Komandada işləməyin nə demək olduğunu az da olsa öyrənmiş olurlar”.

Heç vaxt könüllü olmamış V.Mürsəliyev deyir ki, əgər gəncliyə qayıdıb universitet tələbəsi olsaydı, bu fəaliyyətə qoşulardı: “Təcrübə toplamaq, şəxsi əlaqələr şəbəkəsi qurmaq və gələcəkdə uyğun bir iş yeri tapmaqdan ötrü şansımı artırmaq üçün gənclik vaxtlarımda qoşulmaq istəyərdim. Həm cəmiyyətə, həm də özünə faydalı olmaq üçün könüllülük vacibdir. Amma bir məqamı da qeyd edirəm ki, könüllülük bir mütəxəssis kimi uğur qazanmağa zəmin yaratmır. Yaxşı mütəxəssis olmaq üçün yaxşı oxumaq, sonra da öz üzərində işləmək və təcrübə vasitəsilə biliklərini artırmaq lazımdır. Bunun üçün könüllü olmaq vacib deyil.

Sadəcə, tənbel olmamaq lazımdır. Bir də insanlar yalnız qarşılı-
rına hədəf qoyanda və o hədəfə çatmaq üçün var gücü ilə çalı-
şanda uğur qazanırlar. Savadlı, intizamlı, çalışqan və vətənpər-
vərlik könüllü olacaq gənclərdə mütləq vacib amildir. Müxtəlif
həvəsləndirici mükafatlar və imkan olsa, karyera qurmaqda kö-
məklik göstərməklə gənclər arasında könüllülük fəaliyyətini sti-
mullaşdırmaq, həvəsləndirmək mümkündür. Fikrimcə, könül-
lülük ən çox xidmət sahələrində olmalıdır. Könüllülük fəaliyyə-
tinin daha geniş spektrdə tətbiq olunması ilə ayrı-ayrılıqda, dövlət,
cəmiyyət, müəssisə savadlı, bacarıqlı və təcrübəli mütəxəs-
sislər qazanır. Könüllülük fəaliyyətinə qoşulmaq bir gəncin uğur
qazanmasına təcrübə toplamaq, şəxsi əlaqələr qurmaq və özünü
tanıtmaq yolu ilə təsir edə bilər”.

Yeni Müsavat qəzetinin baş redaktoru Rauf Arifoğlu üçün
könüllülük fəaliyyəti insan övladının kamillik istiqamətində at-
dığı ən iri addımlardan biridir: “Kimə və nəyəsə heç bir təmənnə
olmadan xidmət göstərmək, dəstək olmaq, yanında olmaq çox
önəmlidir. Bu, bütün səmavi dinlərdə əsl inancılı, kamil insan ob-
razı üçün yazılmış təlqinlər, Anayasa maddələri qədər önəmli
kurallardır. Könüllülük fəaliyyətində mənfə bir şey yoxdur. La-
kin kimlərsə bundan məkrli məqsədlər üçün istifadə edə bilər,
hansısa xarici dövlət könüllülər hərəkəti xətti ilə kəşfiyyat fəa-
liyyətlərində buluna bilər. Lakin bu, artıq başqa məsələdir və
qətiyyənlə bu fəaliyyət növünə aid deyil. Mən vətənin və torpaq-
larımızın müdafiəsi işində könüllü olmuşam - 1988-1993-cü il-
lərdə. O zaman bütün Azərbaycan və onun xalqı könüllü idi.
Könüllü batalyonlar, könüllü qruplar, Azadlıq meydanındakı mi-
tinqlərə qatılmaq, Sovet İttifaqına qarşı kütləvi hərəkət aparmaq
milyonlarla könüllülərin heç bir təmənnə güdmədən, siyasi çıxar
və iqtidar aramadan həyata keçirdiyi möhtəşəm proses idi. Lakin
anlayıram ki, bu yazdıqlarım indiki standartlarda anlaşılacaq könül-

lülük fəaliyyəti modelinə uyğun deyil. Lakin mən azərbaycanlıların vətənin müdafiəsi kimi müqəddəs məqam yetişəndə, bu fəaliyyətlə də məşğul ola bilmə potensialı haqqında təsəvvür yaratmaq istədim. Tələbənin boş zamanları çox olur. O baxımdan, həmin zamanları doldurmaq üçün belə bir vacib proses mənim üçün göydəndüşmə olardı. Mənim nəzərimcə, könüllülük həm də bir növ ibadətdir. İslam dininin məntiqi ilə də götürdükdə, savab gətirən hər şey ibadətdən sayılır. Könüllülük də savab əməllərin ən yaxşılarındanır. Uğurun bir düsturu var: ZƏHMƏT! İnsan oğluna verilmiş ən böyük istedad onun zəhmətkeşlik dərəcəsidir. Hər hansı bir fəaliyyət növü üzrə çalışdıqda, nə dərəcədə zəhmətkeşsənsə, çalışmaqdan qorxmursansa, o dərəcədə uğur qazanacaqsan. Bu düsturun, zəhmət faktorunun da mayası, əslində, könüllülükdür. Sən, ilk növbədə, özün üçün fədakar olmalı, özün üçün könüllü olmalısən. O zaman, başqaları və heç tanımadığın möhtaclar üçün də könüllü olacaqsan. Hazırda komandamızda, könüllülüyn müasir boyutlarına uyğun, könüllü yoxdur, lakin komandamda könüllülük potensialı yüksəkdir”.

R.Arifoğlu deyir ki, öz komandasına cəlb edəcəyi könüllülərə dair tələblərdən ibarət bir siyahı hazırlasaydı, bunları qeyd edərdi: “Əməyinizin qarşılığı maddi anlamda ödənməyəcək, siz insanlara və cəmiyyətə təmənnəsiz hərəkətlərlə yaxşılıq yayır, onlarda inam, inanc, ümid başlanğıclarını oyadırsınız. Bu baxımdan, son dərəcə korrekt, mədəni, yüksəkstandartlı davranış nümunəsi göstərin”.

Onun fikrincə, könüllülük əslində bir gənclik hərəkətidir: “Təmənnəsizliyi gənclər arasında yaymaq üçün sosial şəbəkələrin, medianın dəstəyindən, təşviq və təbliğatdan, PR texnologiyalarından yararlanmaq lazımdır. Bununla da prosesə daha böyük anlam və mahiyyət vermiş oluruq. Üstəlik, medianın özünü də könüllülük fəaliyyətinə qoşma prosesi baş verir. Bu fəaliyyətin

---

əsasında insan faktoru və onun dəyəri dayanır. Ölkəmizdə çoxlu yaşlılar var ki, onlar baxıma, bəzi hallarda diqqət və minimal tələbata möhtacdırlar. Azərbaycanın kənd və rayonları bu istiqamət üçün daha uyğundur. Daha bir sahə qocalar və uşaq evləridir. Burada da həm yaşlılara, həm də körpə, yeni nəslə şəfqət dağıtmaq mümkündür. Azərbaycan həbsxanaları qara energetikalı yerlərdəndir. Burada taleyindən, hər şeydən narazı insanlar var və onlar cəmiyyətdən təcrid olunublar. Lakin bir müddət sonra onların cəzaları bitəcək və bizim cəmiyyətə qayıdacaqlar. Belələri üçün şəfqət, yaxşılıq çox önəmlidir. Könüllülərin fəaliyyət sahələrinə Azərbaycan həbsxanalarını da əlavə etmək pis olmazdı. Futbol, şahmat və s. idman yarışları, könüllü dil öyrətmə, təhsil almaq istəyənlərə yardım etmə, bir sıra viktorina və konsertlərin təşkili, hətta həbsxanadakı vətəndaşlarımızın cəmiyyətə inteqrasiyasında faydalı olardı. Onların islah prosesinə dəstək olar və bu sahədə maarifləndirmə işi aparmaq olar.

Ölkəmizin turistik bölgələri, park və bulvarları çox zaman vətəndaşlarımız tərəfindən çirkləndirilir. Onların təmizlənməsi və bu işin təşviq olunması könüllülüyün sahələrindən birinə çevrilə bilər. Buraya məktəbliləri və onların valideynlərini də cəlb etmək mümkündür. Yaşlı küçə süpürənlər və baş yaşılıq sahəsi çalışanları var. Onlara dəstək, onların işlərini paylaşaraq görmək və bu zaman da həmin işləri müasir texnologiyalardan istifadə edərək cəmiyyətə çatdırmaq da maraqlı nəticələr verərdi. Könüllülük, fədakarlıq, təmənnəsizlik hər yerdə müsbət qarşılır və böyük təbiyəvi əhəmiyyəti ilə yanaşı, həm də cəmiyyətin ab-havasını ciddi şəkildə dəyişə bilər. Bundan da hər kəs qazanır”.

Baş yazarın könüllülük fəaliyyətinə bir valideyn kimi də münasibəti maraqlıdır: “Könüllülük, el dilində desək, yaxşılığı paylaşmaqdır. Bu baxımdan, hər kəs istər ki, övladı belə bir fəaliyyətlə məşğul olsun. Ailə üzvlərimdən könüllü yoxdur. Lakin

qızlarımdan biri İstanbulda tələbə olarkən qocalar evinə gedər, səfəyə möhtac yaşlılarla dərsləşər, onlara diqqət edər. Sonradan o, bu barədə məqalələr də yazdı və Türkiyə mətbuatında dərc etdirdi. Müasir gənclik çox şanslıdır. Yaşamaq, uğura çatmaq, məlumat əldə etmək, təhsil almaq və s. çox asanlaşıb. Lakin uğur konsepsiyası dəyişməyib! Çox çalışmaq, nə edirsənsə et, onun zəhmətkeşi olmaq lazımdır. Hər şey nə qədər asanlaşsa da, yenə də çox çalışmaq uğurun açarıdır. Bir gəncə tövsiyəm: özünü sev, hər kəsi də özün kimi sev. Daha çox dil öyrən, daha çox oxu, bilgisayar və telefonun imkanlarından irəli getmək, məlumat almaq, yaymaq, qazanmaq üçün istifadə et. Onların yaydığı və narkotik qədər təhlükəli olan zərərli istiqamətləri (daha çox oyunlar) həyatına buraxma, buraxmırsansa, güclü ol və onu həyatından qov!”

R.Arifoğlunun qənaətinə, könüllülər cəmiyyətin ən iddialı, əsasən də, ən yaxşı, dünyagörüşü və ürəyi geniş fərdləridir: “Əslində, təmənnasızlıq, bir seçim alətidir. Belə bir insanlarla tanış olmaq, dost olmaq və bərabər pozitiv işlər görmək hər bir gəncə faydalıdır. Çevrəsi genişlənir, dostları artır, gələcək üçün heç özü də bilmədən, ciddi bir əhatə qazanır. Könüllülük anti-virus proqramı kimi bir şeydir. O, işlə məşğul olanları, onların təmas qurduqlarını, cəmiyyəti təmizləyir, zərərli “virusları” neytrallaşdırır... Üstəlik də Allah və insanlar qarşısında böyük savab qazanır”.

Rauf Arifoğlu təklif edir ki, KİV orqanları üçün könüllü seçimi Azərbaycan Mətbuat Şurası vasitəsilə həyata keçirilsin. Mətbuat Şurası öz internet səhifəsi üzərindən könüllü elanları verə və bu elanlar üzrə müraciət etmiş hər bir könüllünün media orqanları üzrə bölüşdürülməsini təmin edə bilər. Belə olan halda könüllülər Azərbaycan Mətbuat Şurasının könüllüləri olmaqla bərabər, birdən-birə bir neçə media orqanında könüllü təcrübə keçmək şansı əldə edəcəklər. Bunu müddətlərə də bölmək olar. Məsələn, 4

KİV-in hər birində 15 gün fəaliyyət göstərmək olar. Bu, əslində çox unikal bir təklifdir və jurnalistlərin peşə birliklərinin də Mətbuat Şurası ilə bərabər bu prosesdə daha aktiv olmasını təmin edə bilər. Eyni zamanda, media mətbəxi üçün medianın özü mütəxəssisləri praktiki olaraq hazırlaya bilər.

Media sektorunda könüllülük təkcə peşə ixtisası üzrə könüllülük deyil. Bu gün müxtəlif ali məktəblərdə könüllülük ixtisası olmasa da, bu ali məktəblərdə jurnalistika fakültələri vardır. Jurnalistika fakültəsinin tələbələrinə könüllü olmağa nə dərəcədə geniş imkanlar olsa da, onlar hesab edir ki, ən yaxşı mühit PR mütəxəssislərin, medianın yanındadır.

Onun fikrincə, jurnalistika fakültəsinin tələbələrinin dövlətçilik ruhunda tərbiyə edilməsində məsuliyyət təkcə medianın üzərinə düşməməlidir. Eyni zamanda, bu məsuliyyət dövlət orqanlarının üzərindədir. Bütün dövlət orqanlarının mətbuat xidmətləri vardır. Belə tələbələrin də bu cür qruplarda təcrübə keçmələri, könüllü kimi fəaliyyət göstərmələri mühüm bir irəliləyiş olardı. Dövlət orqanlarının mətbuat xidmətləri üçün jurnalistika fakültələrinin tələbələrindən ibarət könüllü proqramlarının elanlarının mütəmadi olaraq verilməsi media sektorunda da mühüm bir addım olardı.

Rauf Arifoğlu gənclərə tövsiyə edir ki, tələbələr zamanında öz bilik və bacarıqlarını artırınsınlar, siyasətə deyil, peşəkar inkişafa yönəlsinlər. Onlar müxtəlif ixtisasartırma kurslarında və könüllü kimi çalışmaqda daha böyük təcrübə yığa bilərlər və daha yaxşı mütəxəssis ola bilərlər. “ASAN Könüllüləri” Təşkilatını bu mənada çox gözəl bir nümunə hesab etmək olar. Bu təşkilat vasitəsilə gənclər sosial sferada faydalı işlərlə məşğul olmaqla yanaşı, öz bilik və bacarıqlarını da artırıb olurlar.

Azərbaycan Bank Tədris Mərkəzinin direktoru Cavanşir Abdullayev könüllülük fəaliyyəti haqqında aşağıdakı məqamları sa-

dalayır: “Cəmiyyətin inkişafına töhfədən fərdi inkişafa, yeni dostlar və əlaqələrə qədər, eyni zamanda, könüllü fəaliyyət göstərilən layihələrdə işləməklə gələcək iş həyatına hazırlıq da daxildir. Gənclər üçün özünütənzimləmə və reallaşdırma, karyera inkişafı, vaxtdan daha səmərəli istifadə də bu məqamlardandır”.

Tədris mərkəzinin direktoru gənclik illərindəki könüllülük fəaliyyətini yada salaraq qeyd edir: “Deyə bilərəm ki, həm 1967-1977-ci illərdə orta məktəbdə oxuyarkən məktəb və məktəbətrafi sahənin hər il təmizlənməsi, 1978-1982-ci illəri əhatə edən tələbəlik dövründə nisbətən zəif oxuyan tələbələrin hazırlanması, gənclərin karyera inkişafına töhfə vermək üçün tələbələrə seminarların keçirilməsi, müasir idarəetmə sistemlərinin öyrənilməsi üçün 2006-2015-ci illərdə bank və digər biznes rəhbərləri üçün 18 forum keçirilməsi üzrə könüllü kimi çalışmışam”.

C.Abdullayev könüllülük fəaliyyətinin təhsil qədər önəmli öyrənmə vasitəsi olduğunu qeyd edərək, bu fəaliyyətə qoşulmağın vacibliyindən danışaraq deyir: “Həm asudə vaxtını daha səmərəli keçirmək, həm cəmiyyətin inkişafına töhfə vermək, əlaqələrimi genişləndirmək, həm də gələcək iş həyatına özümü daha yaxşı hazırlamaq üçün mütləq könüllü layihələrə qoşulmaq çox vacibdir. Könüllülük heç bir təmənnası olmayan dəyər yaratmaq üçün fəaliyyətdir. Könüllülük təhsil qədər önəmli öyrənmə vasitəsidir. Könüllülük fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxs gələcək şəxsi və iş həyatında özünü daha yaxşı idarə edir. Könüllülük həyat məktəbidir, bu məktəb insanı gələcəyə hazırlayır və bu hazırlıq iş həyatından az risklidir”.

Könüllü insanların təşəbbüskar, zəhmətkeş, əzmlili olduğunu və işlədiyi bütün komandalarda belə insanlara yüksək dəyər verildiyini bildirən tədris mərkəzinin direktoru komandasına cəlb edəcəyi könüllülərə dair tələbləri belə sadalayır: “Təşəbbüskarlıq,

---

intizam, məsuliyyətlilik, öyrənmə meyilli olmaq, əməksevərlik”.

Cavanşir Abdullayev bu fəaliyyətin aktiv təbliğatçılarından biri olduğunu qeyd edir və gənclərin bu fəaliyyətə marağının necə artırıla biləcəyini də səsləndirir: “Bu gün əsas işlərdən biri də könüllülük fəaliyyətini stimullaşdırmaqdır və bunun üçün, ilk növbədə, könüllüləri təbliğ etməklə onların iş tapmasına töhfə vermək digər tələbələri də bu işə stimullaşdırmağa bilər. Könüllü gənclər barədə təhsil ocaqları, gənclər təşkilatları internet səhi-fələri, TV və KİV-lərdə işıqlandırmaq, tələbələri psixometrik qiymətləndirmədən keçirməklə, onların içərisindən liderlik key-fiyyətlərinə malik tələbələri müəyyən etmək və onları stimullaşdırmaqla daha böyük tələbə kütləsini bu prosesə cəlb etməklə mümkündür, deyə düşünürəm”.

Könüllülüğün bu gün ictimai yerlərdə davranış qaydalarının təbliğindən başladığını bildiren direktor maraqlı digər fəaliyyətləri də əlavə edərək deyir: “İctimai asayişin qorunması, yaşlı insanların alışlarının edilməsi, evlərinin təmizlənməsi, təbiətin qorunması, yaşıllıqların salınması, bitki və ağaclara qulluq və başqa sahələri də bura daxil etmək mümkündür”.

Könüllülük fəaliyyətində ayrı-ayrı subyektlərin də rolundan söz açan Bank Tədris Mərkəzinin rəhbəri bu fəaliyyətin ayrı-ayrılıqda qazandırdıqlarını da fikirlərinə əlavə edir: “Dövlət fəaliyyətlərin xərcsiz və ya az xərclə başa düşülərəkdən dayanıqlı həyata keçirilməsi, cəmiyyət üçün maddi, mənəvi-tərbiyəvi xeyir, müəssisə üçün əməkdaşlıq, inkişaf və səmərəlilik, fərd üçün isə özünüifadə etmə, özünüinkişaf və mənəvi zövq qazanır”.

C.Abdullayev, həmçinin gənclərin çayxanalarda olmasından gileylənərək deyir: “İstərdim ki, övladım gənc həmyaşdılarını çayxanalardan idman mərkəzlərinə, yarışlara, park və bağların təmizlik aksiyalarına cəlb etsin. Bu işə müasir gəncin uğurunun açarı olan çalışqanlıq, elmilik, səmimilik, məsuliyyətlilik, konk-

ret məqsədlər müəyyən etmək və əzmi formada onun doğru irəliləməsinə kömək olacaqdır. Könüllülük əlaqə, özünütəsdیق, iş həyatına hazırlıq olduğuna görə karyera üçün də çox önəmlidir”.

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) Əhali Fondunun proqram müşaviri Bəhicə Əliyeva da bu fəaliyyətin müsbət məqamlarına toxunub: “Könüllülük fəaliyyətinin ən müsbət tərəfi fərdlərin, xüsusilə də gənc yaşda olan və təcrübəsi olmayan insanların müvafiq peşə sahəsi üzrə çalışmaq imkanı əldə edərək, bu istiqamətdə vərdiş və bacarıqlarını təkmilləşdirməkdən ibarətdir. Könüllülük fəaliyyətinin, ümumiyyətlə, ödənişsiz icra edilməsi bu sahənin problemlərindən biridir. Könüllülər üçün ilkin və elementar xərclərin qarşılınması çox müsbət bir təşəbbüs olardı”.

Proqram müşaviri yerli QHT-lərdə fəaliyyətindən söz açaraq deyir: “Özüm peşə fəaliyyətimə yeni başlayanda bir sıra yerli QHT-lərdə əlilliyi olan gənclərin problemləri üzrə könüllü kimi çalışmışam. Qeyd etməliyəm ki, o könüllülük fəaliyyətimin sonrakı peşə təcrübəmə çox müsbət təsiri olmuşdur, çünki ilk dəfə məhz orada təlim keçmək, layihə idarə etmək üzrə vərdişlərə yiyələndim”.

Bəhicə Əliyeva tələbə yaşlarında mütləq şəkildə könüllü kimi daha çox çalışmaq lazım olduğunu bildirir: “Təhsil aldığım peşə üzrə bacarıqlarımı daha da təkmilləşdirmək, müxtəlif iyerarxiyalarda çalışan insanlarla ünsiyyət bacarıqlarımı yaxşılaşdırmaq, komanda şəklində birgə iş vərdişlərinə yiyələnmək məqsədilə gənc yaşlarımda mütləq şəkildə könüllü kimi daha çox çalışardım. Hər şeyin maddiyyat üstündə qurulduğu dünyada cəmiyyətin inkişafı məqsədilə verilən töhfəni qarşılıq gözləmədən, insanlıq, təkamül və inkişaf naminə etmək ideyası çox vacibdir”.

Bəhicə xanım BMT-nin Əhali Fondunun gənclər üçün imkanlarından da söz açır: “Təşkilatımızda praktika keçən gənclər və tələbələr könüllü əsaslarla çalışır. Onların ən böyük fərqi ondan iba-

---

rətdir ki, təşkilatımızda mövcud olan qaydalar çərçivəsindən azad-
dırlar və buna görə də işə daha çox yaradıcı yanaşa bilirlər ki, bu
da, öz növbəsində, ümumi işə çox böyük töhfə vermiş olur.

Könüllülərin bacarıqlarına toxunan B.Əliyeva deyir: “Əlbəttə
ki, bilik və bacarıqlardan ibarət standart siyahıda, əsasən, gənc-
lərin standart mövzulara daha yaradıcı yanaşma sərgiləmək baca-
rığı məncə, daha önəmlidir. Eyni zamanda, onların innovativ
ideyalarını dəstəkləmək, bu ideyaların qismən də olsa həyata ke-
çirilməsinə zəmin yaratmaq, onların daha sensitiv olması üçün
xüsusi ehtiyacları olan insanlarla ünsiyyətinə şərait yaratmaq və
onların minimum gündəlik xərclərini (qida və yolpulu) ödəmək
də vacibdir”.

Sosial müdafiə sahəsində könüllülük fəaliyyətinin daha ge-
niş qurulmalı fikrinin tərəfdarı olan proqram müşaviri qeyd edir
ki, bu fəaliyyətin fərd üçün şəxsi inkişaf və özünüreallaşdırma
təmin etdiyi halda: “Cəmiyyət, müəssisə və dövlət isə büdcə
məsrəfi olmadan əlavə işçi qüvvəsi, standart problemlərin həlli-
nə dair innovativ yanaşma tərzini qazanır”.

Ailə üzvlərinin əksəriyyətinin könüllü kimi çalışdığını bildi-
rən Bəhicə Əliyeva deyir: “İstər valideyn, istər digər qohum qis-
mində cəmiyyətə faydası olan, eyni zamanda, gördüyü fəaliyyət-
dən zövq alan bir könüllünün qohumu olmaq istərdim. Yaxınları-
mın bir çoxu könüllü qismində çalışıb və çalışmaqdadır”.

Bəhicə Əliyeva müasir gəncin uğur konsepsiyasını belə qeyd
edir: “Gənclər müvafiq təhsil və bilik almalıdır”. Onun bu
günün gənclərinə ən böyük tövsiyəsi belədir: “Gəncliyə xas
maksimalist düşüncə tərzini kənara qoyub və ya bir az məhdud-
laşdıraraq, qlobal dəyişikliklərdən danışmaq yox, dəyişikliyi
özündən başlamaq zəruridir! Bunun üçün xeyli imkan var. Şəxsi
inkişaf bilik və bacarıqların təkmilləşməsinə, tanışlar şəbəkəsi-
nin genişlənməsinə gətirib çıxarır”.

“Bakı Metropoliteni” QSC-nin mətbuat xidmətinin rəhbəri Nəsimi Paşayev isə könüllülük fəaliyyətinin hansısa mənfi tərəfinin olacağını heç düşünmür. O, bu qənaətdədir ki, gənclərə gələcək karyeraları üçün böyük başlanğıc olacaq bir fəaliyyətdir.

Könüllü fəaliyyət göstərmisinizmi sualına Nəsimi Paşayev belə cavab verir: “Orta və ali təhsil aldığı vaxtlarda könüllülük fəaliyyətilə məşğul olmuşam. Orta təhsilim SSRİ vaxtına düşdüyü üçün könüllü fəaliyyət göstərdiyimiz tədbirlər daha çox olurdu. Təhsil aldığı orta məktəb SSRİ məkanının ən qabaqcıl məktəblərindən idi. Bununla əlaqədar daim məktəbimizdə qonaqlar olurdu. O işlərin təşkilində, qonaqlarla birbaşa əlaqədə könüllü əsaslarla çalışırıdık. Onlar üçün tədbirlərin təşkili, səyahətlər, hətta evlərdə qonaqlama kimi tədbirlər çox olurdu. Bu, ümumi işlərin bir qismi idi. Ali məktəbdə də təhsil aldığı dönlərdə bir çox işlərdə könüllü kimi fəaliyyət göstərmişəm. Bu, xüsusilə ictimai işlərlə yanaşı, öz ixtisasına uyğun işlər olub”.

Metropolitenin mətbuat xidmətinin rəhbəri könüllü fəaliyyətini başqa aspektlərdən dəyərləndirərək deyir: “Daha çox nələrisə praktiki olaraq öyrənmək üçün çox faydalıdır. Təsəvvür edin, ali məktəbi bitirib iş həyatına atılarda artıq müəyyən təcrübəyə, dünyagörüşə malik olursan. Könüllülük həm də bir vicdan rahatlığıdır, mənəvi qidadır. Əlbəttə ki, könüllülüynün faydaları var və çoxdur”.

Eyni zamanda, insanın uğur qazanması üçün könüllü olmaq şərtinin olmadığını da bildirən Nəsimi müəllim bu fəaliyyətin qazandırdıqlarını sadalayır: “Gənc şansı gətirərsə iş həyatına rəsmən başlamazdan əvvəl də bu sahə üzrə əməkhaqqı qarşılığında işləmək imkanı əldə edə bilər. Yəni gələcəkdə uğur qazanmaq üçün mütləq aşağı mərhələdən başlamaq şansları daha da artırır. Müəyyən təcrübə və mühit qazanmış olursunuz. İş həyatımdakı komandamda təbii ki, könüllülər var. Hətta könüllü

---

olmaq istəyənlər daha çoxdur. Görünür, bizim fəaliyyətimiz onlar üçün cəlbedicidir və təcrübə qazanmaq, həyatlarına maraq qatmaq üçün komandamızda olmaq istəyirlər. Digər işçilərdən təcrübə baxımından zəif olurlar, ancaq həvəs, iş əzmi baxımından daha həvəsli görünürlər”.

İşin əyləncə və komanda hissəsinin də vacibliyini vurğulayan xidmət rəhbəri qeyd edir: “Görülən işləri, layihələri və bu işlərdəki könüllülərin rolunu təbliğ etməklə bu işi daha da geniş yaymaq olar. Əsasən ictimai işlərdə könüllülük olmalıdır. Ancaq bütün sahələrdə könüllülərin əməyindən istifadə etmək lazımdır”.

Könüllülük fəaliyyəti nəticəsində böyük bir uğur qazanıla biləcəyini də bildirən Nəsimi Paşayev bu uğuru sadəcə fərd üçün deyil, eyni zamanda, müəssisə üçün də olduğunu deyərək gənclərə öz tövsiyələrini də çatdırır: “Gənclər, ilk növbədə, istəklil olmalıdırlar, qarşılıqlarına bir məqsəd qoymalıdırlar. Bu məqsədə çatmaq üçün mütləq oxumaq, oxumaq və oxumaq lazımdır. Ali məktəbi mühəndis ixtisası üzrə bitirən gənc “mən mütləq mühəndis işində işə başlamalıyam” deməməlidir. Çünki ali məktəb onu mühəndis yetişdirmir. İmkan varsa mühəndisliyə gedən yolun başlanğıcından başlamalıdır. Bu, onun qazancı olacaqdır”.

Bu fəaliyyətə qoşulmağın nə qazandıracağını bildirən mətbuat xidmətinin rəhbəri deyir: “Əvvəla, komanda olaraq işləmək təcrübəsi qazanacaq. Böyük çevrəsi, çoxlu dostları olacaq. Əyləncəli şəraitdə iş təcrübəsi qazanacaq. Bilmədiyi işi ona təmənnasız öyrədəcəklər. Təbii ki, bütün bunları və digərlərini bilən onun uğur qazanmasında böyük rol oynayacaq”, – deyə fikirlərini tamamlayır”.

Azərbaycan Turizm və Menecment Universitetinin rektor əvəzi Eldar Aslanov isə düşünür ki, hər bir normal insan həyatının hansısa mərhələsində könüllü işlərdə çalışıb fayda verməlidir: “Bu, bəzən tələbətlik, bəzən isə təqaüd dövrünə təsadüf edə

bilər. Könüllülüüyün müsbət tərəfi cəmiyyətə faydalı olmaq, təcrübə toplamaq və ya toplanmış təcrübəni bölüşməklə, ötürməklə inkişafa dəstək olmaqdır”.

Universitet rəhbəri bir çox mühüm təşkilatların könüllülük proqramlarının olmamasından təəssüflənərək öz fikirlərini bölüşür: “Mən həyatımın təxminən 7 illini tam könüllü ictimai işlərə sərf etmişəm. 1993-cü ildən tələbəliyə başladığım dövrdən 2000-ci ilədək ictimai təşkilatda çalışıb, çoxsaylı dostlar və qiyməti ölçülməyən təcrübə toplamışam. Baxmayaraq ki, ondan sonra müxtəlif işlərdə çalışmışam, hazırda bir ali məktəbə rəhbərlik edirəm, amma yeri gələndə yenə də könüllü əsaslı işlər də görürəm. Məsələn üçün həftəsonu gənclərə pulsuz təlim verirəm və s.” .

“Yenə tələbə olsaydım, yenə də könüllü olardım”, - deyən E.Aslanov müasir Azərbaycanda bu fəaliyyət ilə bağlı qanunvericilik bazasının olduğunu qeyd edərək öz təcrübələrini bölüşür: “Könüllülər üçün minimal iş şəraiti və müəyyən təminatlar var. Ən əsası könüllülük etməyin nə olduğu anlaşılır. Bizim dövrdə buna çoxları lazımsız vaxt itkisi kimi baxırdılar. Könüllülük elə bir insan gücüdür ki, bununla cəmiyyətin çoxsaylı ictimai işlərini həll etmək olar. Bu insan gücü ilə ölkəmizdə keçirilən çoxsaylı böyük və kütləvi tədbirləri yüksək səviyyədə təşkil etmək olar. Könüllü gücü, sözün tam mənasında, el gücüdür. Hər birimiz nə vaxtsa könüllülərin köməyinə ehtiyac duya bilərik. Ona görə də enerjimiz olanda elə etməliyik ki, başqalarından da bunu gözləməyə mənəvi haqqımız olsun. Mən 31 yaşında Ankara Universitetinin doktoranturasından məzun olmuşam, 37 yaşında universitetin 2-ci şəxsi, 40 yaşında isə lideriyəm. Özümü müəyyən qədər uğur qazanmış alim hesab edirəm”.

Uğurlarında vaxtilə könüllü olmağının rolunu açıq gördüyünü deyən Eldar Aslanov işçi seçimi zamanı da könüllülük fəaliyyətinə önəm verdiyini dilə gətirir: “Mən əminəm ki, bu uğurlarda

---

məhz 7 il könüllü olmağının payı böyükdür. Bizim universitetə işə qəbul olan gənc kadrlar öncə bir neçə ay könüllü olmalıdırlar. Bu dövrdə onlar özlərini göstərməli, bizi işə qəbul olunduqda onun öhdəsindən gələcəklərinə əmin etməlidirlər. Bu prosesdən keçən işçilər həqiqətən sonra daha tez komandaya uyuşur və uğur qazanırlar”.

Ali təhsil müəssisəsinin rəhbəri, həmçinin qeyd edir ki, bütün dövlət orqanlarına və böyük şirkətlərə işə qəbuldan öncə işçilərin könüllülük haqqında təsəvvürlərinə, təcrübəsinə baxmaq lazımdır: “Bütün təşkilatlarda könüllü staj proqramı olmalıdır. Məhz bu proqramı uğurla başa vuranlara iş təklifi edilməlidir. Belə olduğu təqdirdə həm gənclərin könüllülüyə marağı artar, həm işə uyum problem olmaz, həm də təhsildən işə keçid daha rəvan olar”.

Könüllülük hansı sahələrdə daha çox olmalıdı sualını isə Eldar müəllim belə cavablandırır: “Məncə könüllülük edilməyəcək sahə yoxdur. Amma, ilk növbədə, axsayan, spesifik bilik və bacarıq tələb etməyən bütün sahələrdə könüllülük olmalıdır. Könüllülükdə hamı qazanır, qısa desəm, dövlət milyonlarla pul, cəmiyyət dəyərli insan, müəssisələr təcrübəli kadrlar, fərdlər isə həyat təcrübəsi və çoxsaylı dostlar qazanır”.

Övladlarının könüllü işlə məşğul olmasına səy göstərəcəyini deyən rektor əvəzi fikirlərini bölüşərək deyir: “İndi onlar məktəblidirlər. Amma əminəm ki, onlar məktəbin son siniflərində oxuyanda və tələbəlik illərində könüllü olmaq istəyəcəklər. Çünki valideynləri könüllü olub. Hazırda həyat yoldaşım ictimai, könüllü işlə məşğul olur”.

Eldar müəllim müasir gəncin uğur konsepsiyasının 3 amili olduğu barədə düşüncələrini bölüşür: “Birinci, vətənpərvər olmaq, ikinci, yüksək təhsil almaq, İT-yə, ana dilindən başqa rus, ingilis dillərinə yiyələnmək və öz ixtisasında, peşəsində peşəkar

olmaq. Peşəkar olmaq üçün öncə könüllü olmaq şərtidir. Bu üç şərtin həmin insanı mənəvi-əxlaqi kamilləşməyə gətirəcəyinə əminəm”.

Eldar Aslanov uğur qazanmaq üçün vacib şərtləri sadalaya-raq fikirlərini belə tamamlayır: “Könüllü olmaqla həyatın, onun mahiyyətinin fərqiə varmış, təcrübə toplamış, komanda üzvü kimi işləyib, məsuliyyət bölüşmüş olursan ki, bütün bunlar uğur qazanmaq üçün vacib şərtlərdir”.

Uzun müddət dövlət qurumlarında mətbuat xidməti rəhbəri kimi çalışmış, Azərbaycan Universitetinin rektorunun müşaviri Nuridə Allahyarova bildirir: “Könüllülük fəaliyyəti nəinki gənclərin koordinasiya işinin təşviqinə, eyni zamanda, istənilən sahədə yararlı olmaq üçün orada təmənnsiz xidmət nümayiş etdirməklə, gənclərin gələcəkdə dövlətə, vətəndaşlara münasibətdə ümumi maraqlardan çıxış etmələri üçün əsas yaradır və gənclərin şəxsiyyət kimi sadıq yetişməsini formalaşdırır”.

Bu fəaliyyətin mənfi tərəflərinin olduğuna da diqqət çəkən Nuridə xanımın fikrincə: “Könüllülük fəaliyyətinə cəlb edilərkən gənclərin ailə üzvləri də çox diqqətli olmalıdırlar. Gənclər yaş etibarilə öz potensiallarını nümayiş etdirmək istədikləri ortamı heç də həmişə doğru seçmirlər. Bu gün dünyada cərəyan edən radikal dini meyillərin, postmodern cəmiyyətdə milli dəyərlərin arxa plana çəkildiyi münasibətlərin tərəfi olma riskləri də həmişə mövcuddur”.

Öz könüllülük təcrübəsini xatırlayan Nuridə Allahyarova indiki gənclərin daha şanslı olduğunu düşünür: “Təxminən 2003-cü il olardı. Buta Uşaq Fondunun layihələrində könüllü şəklində bir qisim tələbə yoldaşımızla iştirak edirdik. Dağlıq Qarabağ müharibəsi zamanı yeni dünyaya göz açan körpələr 2003-cü ildə məcburi deportasiya olunmağın acısını alt şüurda yaşayırdılar. Onlar nə Qarabağı xatırlayırdılar, nə də evlərini. Ancaq mühari-

---

bənin qoyduğu izlər şüuraltı hər birində qalmışdı. O dövr üçün könüllülük fəaliyyəti daha çox bu aspektdə çalışaraq xidmət etdiyimiz sahələrlə məhdudlaşdı. Mənim tələbəlik illərim bu gün müasirləşən Azərbaycanın gənclərə verdiyi imkanları bizə təqdim etmirdi.

Könüllülük mənim üçün vətəni, dövləti və milləti təmənnəsiz sevməyi öyrədən ən böyük mənəvi dəyərlərdən biridir. Hər bir peşəkarın uğurunda könüllülük rol oynayıb deyə bir qavram yoxdur. Ancaq əminəm ki, könüllü kimi püxtələşən hər bir fərd peşəkarlıq yolunda bu fəaliyyətə borcludur. Çalışdığım qurumların birində “ASAN Könüllüləri” Təşkilatı ilə mütəmadi əməkdaşlıq çərçivəsində işləyirdim. Bu münasibətlər bu gün həmin gənclərin harada olmağımdan asılı olmayaraq mənimlə addımlamasına gətirib çıxardı”.

Könüllü seçimində necə davranacağımı N.Allahyarova belə açıqlayır: “Bu siyahıda ilk tələb sədaqət olardı (dövlətə və millətə), vətənpərvərlik ruhu olardı, siyahıda növbə ilə məsuliyyət və ədalətli olmaq öz yerini alardı. Könüllülük fəaliyyətinin, fikrimizcə, müddəti bitdikdən sonra, rəhbərlik tərəfindən həmin müəssisədə könüllünün işlə təmin olunması ən vacib şərtlərdəndir. Çünki könüllü olan kəs təcrübə əldə edir. Bu işə şəxs iş fəaliyyətində liderlik keyfiyyətlərini nümayiş etdirməyə kömək edir və kadrın bu üstün keyfiyyəti müəssisəni uğura doğru aparır”.

Nuridə Allahyarova mədəniyyət və sosial sahələrdə bu fəaliyyətin tətbiq olunması ilə hər bir subyektin, o cümlədən gəncin uğur qazanacağını belə izah edir: “Fərdin natiqlik qabiliyyəti, liderlik bacarığı və şəxsi inkişafında digər müsbət keyfiyyətlər formalaşacaq, cəmiyyətə sağlam gənclər təqdim olunacaq, həmçinin hər hansı bir dövlət və ya özəl müəssisədə işə cəlb olunması daha da rahatlaşacaq. Çünki könüllülük bir təcrübədir, bir növ hazır kadr bazasıdır.

Gəncin işini sevməsi və işi ilə asudə zamanına ayıracağı vaxt bölgüsünü uğurla aparmasıdır. Əgər o, bir işə başlayırsa, həqiqətən də könüllü olmalı və bunu ürəkdən istəməlidir, cəmiyyətə müsbət mənada təsir etməyə çalışmalıdır”.

“Sağlam ailə” Tibb Mərkəzinin PR və reklam şöbəsinin rəhbəri Nigar Rüstəmli əksəriyyət kimi, könüllülük fəaliyyətini çox müsbət qiymətləndirir: “Gənclərin özlərini inkişaf etdirmələri, cəmiyyətə inteqrasiya olunmaları, iş bacarıqlarına yiyələnmələri üçün müsbət məqamdır”.

Şöbə rəhbəri könüllülüüyü böyük uğurların başlanğıcı kimi görür: “Uğur üçün istək vacibdir. Eyni zamanda, bu fəaliyyətə qoşulmaq ilə aktivlik, ünsiyyətçilik, təşkilatçılıq bacarığı, məsuliyyətçilik də qazanılır. Rutin həyat tərzi dəyişilir. Daha maraqlı və rəngarəng həyat gözləyir. Peşəkar insanların yanında təcrübə qazanma imkanı yaranır, könüllülər şəbəkəsi genişlənərək gələcək karyerasında bu şəbəkədən istifadə edə bilər”.

Biznes sektorunda könüllü fəaliyyəti olmadığından könüllülərlə işləyə bilmədiyindən təəssüflənən Nigar Rüstəmli könüllülük fəaliyyətinin cəmiyyət, dövlət, fərd üçün qazandırdıqlarını sadalayır: “İşəgötürənlərin gənc kadrlar arasında könüllü olmuş şəxslərə üstünlük vermələri mənə, gənclərin könüllü olmalarını stimullaşdırır. Dövlət və cəmiyyət potensialı, aktiv gənclik qazanacaqdır. Müəssisə artıq təlim və müəyyən təcrübəyə malik işçi əldə edir. Fərd isə özünü inkişaf etdirərək faydalı gənc kimi formalaşır”.

İndiki gənclərin qabiliyyətini dəyərləndirən Nigar Rüstəmli bunları məsləhət edir: “Düşünürəm ki, müasir gəncin artıq özü üçün nəyin yanlış və doğru olduğunu seçə biləcəyi bir cəmiyyətdə yaşayırıq. Bu gün inkişaf etmək istəyən gənc inamlı, istəklili və iradəli olmalıdır. O, özünə güvənməli, hədəfə çatmalı və gördüyü işdən zövq almalıdır”.

Biznes konsultant, biznes təlimçisi, “Biznes nə istəyir?” kitabının müəllifi Anar Bayramov könüllülüyün müasir cəmiyyətdə çox önəmli dəyərlərin qorunmasına xidmət etdiyini düşünür: “Maddiyyat güdmədən cəmiyyətə faydalı olmağın nümunəsi yaradılır. Təmənnasızlıq nümunəsi yaradılır. Könüllülər, eyni zamanda, şəxsi inkişaf adına faydalanırlar. Gəncliklərini daha maraqlı keçirirlər”.

Gənclik illərində könüllü olmadığını deyən Anar Bayramov könüllü kimi çalışmağın onun üçün maraqlı olacaq cəhətlərini belə açıqlayır: “Ən azı 5 səbəbdən maraqlı ola bilər:

1. Fərdi inkişafım üçün;
2. Ünsiyyət;
3. Cəmiyyətə faydalı olmaq istəyi;
4. Gəncliyimin maraqlı keçməsi;
5. Təcrübə qazanmaq üçün”.

Könüllülüyün yaratdığı dəyəri təbliğ etməklə, bu fəaliyyətin daha geniş auditoriyaya çatdırılmasının mümkünliyünü A. Bayramov belə ifadə edir: “Anlatmaq lazımdır ki, könüllülük cəmiyyətdə çox önəmli dəyərlərin qorunmasına xidmət edir.

Anar Bayramov deyir ki, ətrafında həqiqi mənada cəmiyyətə faydalı olmaq istəyən, vətəninə, dövlətini sevən könüllülər yetişməsinə arzulayır. O, gənclərə ismarıclarını da çatdırır: “Gənc nə istədiyini bilməli, aydın vizyonu olmalı, bu istiqamətdə, məqsədli şəkildə çalışmalıdır. Həyatda yalnız dəyər yaradan işlərlə məşğul olmalıdır. Əks halda, yalnız israfdan danışa bilərik. Gəncin könüllülükdə qazandığı fərdi inkişafı, əlaqələri, bacarıqları, motivasiyası, entuziazmı, özünəinamı onun inkişafına kömək olacaqdır”.

“Rabitəbank” ASC sədrinin müşaviri, “Uğura inan, öz biznesinə başla” kitabının müəllifi Elşən Bədirxanov könüllülər hərəkatının aktiv gənclərin formalaşdırılmasında böyük rol oynadığı-

nı düşünür və onları dövlətin əli çatmadığı sahələrdə real nəticə verəcək bir qüvvə kimi qiymətləndirir. Öz gənclik dövründə bu hərəkətin mövcud olmadığını bildirən biznes-trener deyir: “Mənim gənclik dövrümdə bu hərəkət mövcud deyildi. Sadəcə, bəzi layihələrdə iştirak etmişəm. Məsələn, 20 Yanvar hadisələrindən dərhal sonra şəhid ailələrinə yardımın çatdırılmasında dostlarımla birlikdə iştirak etmişdim”.

İstər səyahət, idman, mədəniyyət, istərsə də biznes sahəsində könüllülük fəaliyyətinin qurula biləcəyini bildirən Elşən Bədirxanov əcnəbilərlə bağlı sahələrdə də könüllü olmağın maraqlı kəsb etdiyini şüar kimi səsləndirir: “Şüarı belə müəyyən edərdim - “qazandıraraq qazanmaq”.

“Bizim ölkədə uğur qazanmış insanların müvəffəqiyyətini könüllülük fəaliyyətilə bağlamazdım, çünki ciddi hərəkət şəklində mövcud deyildi. Amma bundan sonra əminəm ki, könüllülər hərəkətinin rolu olduqca müsbət olacaq. Uğur qazanmağın açarı isə qısa desək, dərrakə, zəhmət, fürsətləri görüb istifadə etmək, ünsiyyət qabiliyyəti, pozitivlik, proaktivlik, inadkarlıq və sistemli fəaliyyətdir. Öz üzərində çalışmaq sevməli, öz sahəsinə uyğun dərrakəyə sahib olmalıdırlar. Könüllülər bu dövr ərzində real nəticələr əldə etsələr, digərlərini də həvəsləndirirlər”, – deyərək biznes məsləhətçisi uğur qazanmağın düsturunu gənclərə izah edir.

Gənclərin treninqlərdə iştirakını da dəyərləndirən biznes-trener qeyd edir: “Məsələn, treninqlər sadəcə iştirak etmək deyil, əvvəlcədən elan edilmiş hansısa real nəticə göstərilməsi tələb edilsə treninqlərin effektivliyi artmaqla yanaşı, digərlərində bu hərəkətə maraqlar artır. Və ya götürək yardım fəaliyyətilə bağlı könüllülüyü. İştirakçılar gərək son nəticə üçün çalışsınlar və bu nəticəni görsünlər. Bu halda motivasiya artacaq”.

Könüllülüğün mövcud sahələrlə yanaşı, sosial dəstəyə ehtiyacı olan vətəndaşlarımıza yardım və ekologiya sahəsində də bu

---

fəaliyyətinin genişləndirilməsini müsbət hal kimi dəyərləndirən Elşən müəllim cəmiyyətin, dövlətin, fərdlərin nə qazanacağı haqda fikirlərini belə bölüşür: “Dövlət əli, pulu çatmadığı sahələrdə dəstək əldə edir. Cəmiyyət sosial sabitlik, aktiv gənclər qazanır. Müəssisəyə bacarıqlı gənclərin işə qəbulu üçün seçim imkanı yaranır. Fərd inkişaf üçün fürsət, əlaqə dairəsinin genişlənməsini əldə edir. Şübhəsiz ki, hər bir tərəfin qazancı dediklərimdən qat-qat çoxdur”.

Özünün cəmiyyətə töhfə istiqamətində fəaliyyətinin olduğunu qeyd edən biznes-trener gənclərə tövsiyələri ilə fikirlərini belə sonlandırır: “Qarşılarına məqsəd qoyub sistemli şəkildə əzmkarlıqla ona çatmağa çalışmalarını tövsiyə edərdim. Yuxarıdakı sualların birində qeyd etdiyim keyfiyyətlər də köməklərinə çatacaq: əlaqə dairəsinin genişlənməsi, ünsiyyət qabiliyyətinin artması, yeni digər vərdişlərin qazanması hesabına. Xüsusilə bacarıqlı gənclərin birgə fəaliyyəti sinerji effekti yaradır. Üstəlik, birinin uğuru digərlərini də stimullaşdırır”.

“Azersun Holding”in korporativ PR departamentinin rəhbəri Fuad Həsənov da bu fəaliyyətə münasibətinin müsbət olduğunu qeyd edir: “Azərbaycanda da bu institutun formalaşması və qısa dövr ərzində çox geniş yayılması sevindiricidir. Bunu müsbət və mənfi məqamlara bölməzdim, fikrimcə, bir gənc üçün bu, inanılmaz şansdır və heç şübhəsiz ki, müsbətdir”.

Gənclik dövründə buna fürsətin olmadığına təəssüflənən departament rəhbəri deyir: “Lakin bu gün də hər müsbət təşəbbüsdə bir vətəndaş və ictimaiyyətçi olaraq könüllüyəm. İlk, lakin yeganə olmayan səbəb tələbə ikən iş təcrübəsi qazanmaqdır. Eyni zamanda, bunu dərk edərək digər qabaqcıl düşüncəli həmyaşıdlarımla ünsiyyət və gələcək çevrəmi formalaşdırardım”.

Ehtiyac duyulan sahədə təmənnəsiz olaraq gərəkli olmaq önəmli faktordur, - deyən PR mütəxəssisi fikirlərini bölüşür:

“Könüllü mənim üçün hər şeydən əlavə sosial sorumlu birisidir. Bunu anlayan və bu fikrin daşıyıcısı olandır”.

Özəl sektorun nümayəndəsi əlavə olaraq bildirir: “Təbii ki, hər bir uğur qazanmış şəxsdə mütləq şəkildə könüllülüğün rolu olduğunu demək qabardılmış olar. Lakin yaxşı təhsil, işgüzarlıq, daim üzərində çalışma faktorlarının yanında könüllü dəyərlərini özündə ehtiva edən birisi daha şanslı olar”.

“Hər halda cəmiyyətimizdə ən çox problem olan sahələrə yönəlmək lazımdır. Bunun bəlkə də sərhədi yoxdur”, - deyər o, könüllülük fəaliyyətinin hansı sahələrdə tətbiqindən danışır.

Uşaqlarının hələ kiçik olduğunu, lakin gələcəkdə bu faydalı və həyəcanlı hərəkətə qoşularaq təcrübə qazanmalarını istədiyini bildirən Fuad Həsənov övladlarının yaxşı təhsil alması ilə yanaşı, bu fəaliyyətdən nə qazanacaqlarını belə vurğulayır: “Özlərini daima inkişaf etdirməklə işgüzarlıq qazanacaqlar. Şübhəsiz ki, gələcək seçimlərində və çevrə qazanmağında müsbət təsiri olacaqdır”.

“NB Qrup” ASC-nin PR meneceri Mahir Quliyev düşünür ki, könüllü olmaq insanı cəmiyyətlə bütünləşdirir: “Könüllülük dedikdə, ilk ağıla gələn, məqsədi gəlir əldə etmək deyil, tamamən qarşılıqsız yardım etmək ola bilər. Könüllülük cəmiyyəti fərdlərinin ictimai məsuliyyət anlayışı ilə zaman, bacarıq və təcrübələrini bir yerdə toplamaq və faydalı olmaqdır”.

Könüllü olmağın mənfi cəhəti kimi bəzən zaman (vaxt) itkisini göstərirlər, - deyən Mahir Quliyevin fikri belədir: “Mənə görə, bu, əsla belə deyildir. Çünki hazırkı dövrdə dəyərli vaxtını könüllülük fəaliyyətinə sərf edirsənsə, bu “vaxt itkisi” öz gələcəyin üçün ayrılmış məqamdır və gələcəkdə bunun faydalarını mütləq görürsən. Cəmiyyətdə hər zaman optimist insanların olduğu qədər pessimist insanlar da var. Həmin pessimist insanların könüllülük fəaliyyətinə qarşı irəli sürdüyü iddialardan biri də “si-

---

zi öz məqsədləri üçün işlədirlər” ifadəsidir. Amma anlamırlar ki, kiməsə yardım etmək, əsla onun üçün qulluqçu olmaq deyil, əksinə onun qəhrəmanına çevrilməkdir. Bu kimi, bir neçə mənfi sayıla biləcək amillər zaman-zaman iddia olunsa da, həmin iddiaların əslində heç bir əsasının olmaması öz təsdiqini tapmışdır. Könüllü olmağın mənə görə bir çox müsbət tərəfləri var. Bunlardan biri kimi “kommunikasiya”nı göstərmək olar. İnsanın çevrəsi nə qədər böyükdürsə, o, bir o qədər geniş dünyagörüşünə malik olur. Müxtəlif könüllülük layihələrində iştirak etməklə siz ətrafınızı da genişləndirmiş olursunuz. Bu, sizə gələcəkdə daha böyük imkanlar yaradacaqdır. Təsəvvür edin ki, hazırda çiyin-çiyinə eyni məqsədlər uğrunda çalışdığınız şəxslər gələcəkdə hansısa özəl və ya dövlət müəssisəsinin rəhbəri və ya məsul şəxsidir. Bu amil sizə ən azı müsbət zəmanət olmalıdır. Hər sahədən bir nəfəri tanımaq həmin sahəyə bir addım yaxın olmaq mənasına gəlir. Həmçinin həmin çevrənin təcrübəsindən faydalanmağa imkan verir. Digər müsbət bir cəhət dil biliklərinin və nitq qabiliyyətinin artmasıdır. Siz çox sayda kitab oxuya bilərsiniz, amma insanlarla ünsiyyətdə olarkən topladığınız danışq bazasını heç bir kitab da yazmır. Həmçinin müxtəlif yarışmalarda, sosial aktivliklərdə, kampaniyalarda, tədbirlərdə sizin auditoriya qarşısındakı çıxışlarınız nitqdəki qüsurları aradan qaldırmaqla sizə gözəl bir natiq olma imkanı yaradır. Könüllü olmağın başqa bir müsbət tərəfi sizin gələcək karyeranızda və ictimai statusunuzun formalaşmasındakı qatqısıdır. İş müraciətlərini və nəticələrini izləsəniz görə bilərsiniz ki, könüllülük fəaliyyəti ilə məşğul olmuş gənclər həmin fəaliyyətlə məşğul olmayanlara nəzərən bir addım öndə olurlar. İşgötürən müəssisə və təşkilatlar könüllü gəncləri daha aktiv, daha kreativ yanaşan və çevik hesab edirlər və bu, həqiqətdə də belədir. Daha bir çox bu kimi müsbət amilləri qeyd etmək mümkündür”.

“Mənim tələbə olduğum illərdə müxtəlif tədbirlərin həm təşkilatçısı, həm iştirakçısı kimi fəaliyyətim olsa da, hazırkı dövrdəki kimi təkmilləşmiş təşkilatlar yox idi”, - deyərək, fikirlərini bölüşən Mahir Quliyev əlavə edir: “Bu səbəbdən də fəaliyyətimiz müəyyən bir mərhələyə kimi gəlib dayanırdı. Həmin illərdə əsas fəaliyyət istiqamətimiz kimsəsiz körpələr evlərinə və qocalar evlərinə yardım etmək üçün könüllülük fəaliyyətimiz olmuşdur. Qeyd etdiyim kimi, hazırda tanıdığım, yaxın dost münasibətində olduğum bəzi insanları həmin fəaliyyət nəticəsində tanımışam. Könüllü olmağın yaş həddi olmur. İnsan ən ahlı yaşında belə bu fəaliyyətlə məşğul ola bilər. Amma gənc ikən bu fəaliyyətlə məşğul olmaq gələcək üçün böyük imkanlar açır. Çünki gənclikdə əldə edilən bilik, bacarıq, təcrübə insanın sanki canına, qanına hopur və daim fəal olmağa daxili bir enerji yaradır. Hazırkı dövrdə təhsil alan tələbələr çox şanslıdırlar. Çünki ölkəmizdə olan inkişaf və tərəqqi ilə bircə onlar da inkişaf edir. Tələbə olmaq evdən dərəcə və dərəcədən evə gedib gəlmək və imtahanlarda uğur qazanmaqla məhdudlaşarsa, bu, həqiqətən də monoton bir həyat tərzidir. Düzdür, bu halda da siz uğur qazanacaqsınız, amma tələbə ikən könüllü olmağın həyata qatdığı rəngarənglikdən zövq ala bilməyəcəksiniz. Tələbə könüllü ola bilər ki, bəzi məqamlarda maneələrlə qarşılaşacaq, bəzi hallarda üzüləcək, bəzi hallarda sevinəcək, amma sonda bu çək-çevirin içində bərkilənəcəkdir. Sırf tələbəlik illərində monoton “tipik tələbə” obrazından xilas olub daha rəngarəng, daha dolğun, daha təcrübə dolu bir tələbə olmaq üçün yenidən tələbə olsaydım könüllülük fəaliyyəti ilə məşğul olardım”.

“Könüllülük ən çətin şəraitdə belə, insanlara yardım edə bilməkdir. Könüllü olmaq “mən” dairəsindən çıxmaqdır. Könüllü olmaq qarşılıqsız sevməkdir. İnsanı başqalarını sevməyə qoymayan şey içində olan “mən” sevgisidir. İnsan yalnız özünü

---

düşünürsə o, çox cılızdır. İnsan var ki, bir millətin dərđini çəkir. İnsan da var ki, bəşəriyyətin dərđini çəkir. İnsan nə qədər çox insanın dərđini öz içində yaşada bilir, bir o qədər böyük insandır. Mənə görə, könüllülük ən ulvi insani dəyərləri özündə ehtiva edən fəaliyyətdir”, - deyən PR menecer könüllülük fəaliyyətini çox yüksək səviyyədə qiymətləndirir.

Mütəxəssislərin fəaliyyətləri dövründə daha çox uğur qazanmaqlarının səbəblərini (üstünlüklərini) nədə görürsünüz, burada könüllülüğün rolunu qeyd etmək olarmı sualını isə Mahir müəllim belə cavablandırır: “Bu suala bir misalla cavab vermək istədim. Bu yaxınlarda bir sənədli film izlədim. Türkiyədən olan könüllü bir doğum həkimi haqqında qısa sənədli film var. Qeyd etdim ki, həmin həkim Türkiyənin ən adlı-sanlı həkimlərindəndir. Həkim Afrikanın ən kasıb ölkələrindən olan Uqandada həmilə qadınların müayinəsinə və doğumlarına kömək məqsədilə könüllülük fəaliyyətinə qoşulur. Təsəvvür edin ki, Uqandadakı qadınların arasında USM cihazını ilk dəfə görənlər də var idi. Onlara doğulacaq körpənin cinsiyyəti haqda məlumat verildikdə üzvlərindəki ifadələri (təəccübü, sevinci) görməyə dəyərdi. Ən çətin şəraitdə belə doğum əməliyyatları keçirən həkim işığın olmaması halında generatorun yanacağı bitənə qədər əməliyyatlar aparır. Hətta elə məqamlar olur ki, generator işləməyən hallarda telefonların işığının yardımını ilə əməliyyatlar aparır. Həmin könüllü xanım kəndlərin birində su olmadığını və su quyusu qazmaq üçün imkanların olmadığını müşahidə edir. Məhz qeyd etdiyim “Kommunikasiya” tərəfinin güclü olması amilindən istifadə edərək könüllü həkim sosial şəbəkədə öz izləyicilərinə bu barədə məlumat verir. Şərhdə isə qeyd edir ki, istəyirəm su quyusu tək bir şəxsin hesabına yox, hamımızın hesabına qazılsın, orada hər birimizin əməyi olsun”. Bu mesajdan dərhal sonra qısa müddət ərzində 4000 ABŞ dolları pul yığılır. Həmin məbləğ 1

və 2 dollar həcmində olan ianələrlə yığılır. Su quyusu istifadəyə verilir. Bu hadisə sevinc gözyaşları ilə qarşılır. Həmin könüllü həkim su quyusunun qazılmasını imkanlı şəxslərdən də xahiş edə bilirdi. Buna şərait də var idi. Amma könüllülük ruhu, insanların bu işə təşviq edilməsi istəyi xanımı belə addım atmağa sövq etdi. Nəticə - sadəcə, möhtəşəmdir”.

“NB Qrup” ASC-də işə qəbul olunanlar arasında könüllülük fəaliyyəti ilə məşğul olmuş gənclərin çoxluq təşkil etdiyini deyən Mahir Quliyev bildirir: “Çalışdığım şirkət gənclərin işlə təmin olunması, böyük təcrübə və bilik əldə edilməsi baxımından Azərbaycanda qabaqcıl şirkətlərdəndir. Birinci Avropa Oyunları, “Eurovision” mahnı yarışması və bir çox tədbirlərdə könüllü olmuş gənc kadrlarımız var. Həmin kadrlarda işə can yandırmaq, gördüyü işin məsuliyyətini dərk etmək kimi müsbət xüsusiyyətlər var. Daim yenilikçi, kreativ fikirlərlə komandada lider ola bilirlər. Bu baxımdan, işinin uğur payının çox olmasını istəyən şirkətlərə əvvəllər və hazırda könüllü olmuş gənclərin əməyindən bəhrələnməyi tövsiyə edirəm”.

“NB Qrup” ASC-nin PR meneceri könüllüdə lazım olan ən mühim xüsusiyyətin səbir olduğunu belə izah edir: “Könüllü olmaq, səbir olmasa mümkün olmur. Çətinliklərin qarşısında səbir edən insan möhkəmlənir və inkişaf edir. Əgər komandanıza səbirsiz gəncləri daxil etsəniz, onlar qarşılarına çıxan ilk çətin məqamda sizləri tək buraxacaq. Tələblərdən biri kimi, “Sosial aktiv olma” tələbini qoyardım. Sosial aktiv olan insan getdiyi hər yerdən nəyisə öyrənəcək, nəyisə inkişaf etdirəcək, paylaşacaq, tanış edəcək, birləşdirəcək, gücünüzə güc qatacaq. Tanıdığım ən təkmil könüllülər təşkilatı olan “ASAN Könüllüləri” Təşkilatının üzvlərində bu xüsusiyyətləri hər zaman müşahidə etmişəm. Həmin könüllülərin fəaliyyətində dayanma yoxdur. Həmin gənclərdən bir neçə nəfərini Lahic qəsəbəsində keçirilmiş “Həmrəylik düşər-

---

gəsindən” tanıyıram, fəaliyyətlərini izləyirəm.

Mükəmməl olmaq üçün gərək mükəmməlliyi sevəsən. Bu sevgi sizi o mükəmmələ oxşamağa sövq edəcək. Könüllülük fəaliyyətini sevdirmək üçün işində uğur qazanmış, ictimai fikirdə çəkisi olan insanları sevdirmək lazımdır. Hər kəs üçün bir nümunə vardır. Kimisi üçün bu bir olimpiya çempionu, kimisi üçün torpaq uğrunda canından keçən şəhid ola bilər. İnsanlarda şəxsə qarşı simpatiya yaranırsa, mütləq onun fəaliyyəti ilə maraqlanırlar və ona oxşamağa can atırlar. Çünki insanın fitrətində “yaxşını sevmək” kimi müsbət bir xüsusiyyət var. Odur ki, könüllülük fəaliyyətini stimullaşdırmaq üçün könüllülərin özləri tanınmalı və sevdirməlidir. Bunun üçün də müxtəlif sahələrdə olan öz sözünü demiş “liderlər” bu fəaliyyətə cəlb edilməlidir. Onların ardınca isə çoxsaylı insan topluluğu bu fəaliyyəti sevəcəkdir. “Kumir”inin bir könüllü olduğunu bildikdə insanlarda könüllülük sevgisi olacaqdır”.

Mahir Quliyev bütün sahələrdə könüllülük fəaliyyətinin olmasını vacib sayır: “Ona görə ki, hər hansı bir sahədə könüllü varsa ən azından həmin könüllünün “sözünün keçdiyi”, “ərkinin çatdığı” bir həmkarı vardır. Həmçinin hər bir sahədən könüllü olması onların öz referent qruplarında da, ailələrində də bu fəaliyyətin üstünlüklərini aşılamağa yardımçı olacaqdır. Beləcə, fəaliyyət üfqi xətt üzrə genişlənəcəkdir”.

Könüllülük fəaliyyətinin daha geniş spektrdə tətbiq olunması ilə ayrı-ayrılıqda, dövlət, cəmiyyət, müəssisə və fərd nə qazana bilərmə sualını M.Quliyev bu şəkildə cavablandırır: “Fəaliyyətin geniş spektrdə tətbiq olunması və bu fəaliyyətlə məşğul olanların çoxluğu ilk öncə fərdin özünün insani keyfiyyətlərinin yüksəlməsinə, daha sonra çalışdığı müəssisədə müsbət ab-hava yaratmasında və cəmiyyətdəki statusunda böyük rol oynayır. Həmçinin əksinə, dövlətin, cəmiyyətin aktiv bir könüllüyə sahib olması

həmin dövlətin, cəmiyyətin üstünlüyü və aktivliyi mənasına gəlir. Burada birtərəfli yox, hərtərəfli faydalar vardır” .

“Fikrimcə, övladlarını könüllülük ruhunda böyütmək hər bir valideynin borcudur”, - deyən PR menecer əlavə edir: “Mən gənc bir ailə başçısıyam. Himayəmdə isə bir oğlan və iki qız olmaqla üç nəfər uşaq böyüyür. Həmin uşaqların öz ailəsinə, torpağına, vətəninə, cəmiyyətə faydalı bir fərd olmaları üçün əlimdən gələni etməyə özüm üçün söz vermişəm. Bilirəm ki, sevgi və qarşılıqlı hörmət şəxsi keyfiyyətlərin inkişafına çox böyük təsir bağışlayır. Hər bir valideynin övladı qarşısında öhdəlikləri vardır.

Həyatda uğur əldə etmək üçün, ilk növbədə, bizim gənclərimiz dinləmək və təhlil etmək bacarığına malik olmalıdır. Bildiyiniz kimi “Qurani-Kərim”də buyrulur: “Ağıl sahibləri sözlərə qulaq asıb, onların ən yaxşısına tabe olan kəslərdir” (Zümər 18). Uca yaradanın bizə bəxş etdiyi ən böyük nemətlərdən biri ağıldır. Biz həmişə böyüklərimizdən “Ağıllı ol” sözünü eşitmişik. Gənc insan həyatı boyunca müxtəlif sözlər eşidir, müxtəlif fikirli insanlarla qarşılaşır. Önemli məsələ odur ki, bu fikirlərdən özü, ailəsi, cəmiyyət və dövlət üçün faydalı olanını seçə bilsin. Seçimi doğru edə bildiyi müddətə uğur insanı tərk etməyəcəkdir. Könüllü olan gəncə könüllü olmayan gənc arasında bütün amilləri ümumiləşdirsək, bir fərq var. Könüllü olmayan gənc həmişə, hər yerdə görür ki, hər hansı bir iş görüldü, hər hansı bir tədbir baş tutdu, hər hansı bir sosial aksiya keçirildi. Amma könüllü gənc hər zaman özünü bu hadisələrin içində tapır. Bu baxımdan könüllü gənc hər zaman xoşbəxt ola bilər. Bu işi görənlərin içində mən də varam deyə bilər. Özünü faydalı bilir. Gəncin özünəinamı artır. Gənclərin könüllülük fəaliyyətinə qoşulması hadisəsini özü elə böyük bir uğur kimi qiymətləndirilməlidir”.

İsmayılı rayonunun Lahıc qəsəbə bələdiyyəsinin sədri, fizika-riyaziyyat üzrə fəlsəfə doktoru, əməkdar müəllim Rövşən

---

Əliyev də könüllülük fəaliyyəti barədə müsbət fikirlərini səsləndirir: “Mən bu fəaliyyətin müsbət cəhətini Azərbaycan Respublikasının gələcək quruculuğunda çox böyük nailiyyətlərdə görürəm. Belə hesab edirəm ki, indiki könüllülər gələcəkdə respublikamızın yüksək inkişafına təkan verən əsas qüvvə olacaq. Könüllülük fəaliyyətində mənfi cəhət görmürəm, lakin indiki könüllülərin Azərbaycanın milli-mənəvi dəyərlərinin qorunması istiqamətində daha çox təlimatlandırılmasını istərdim. Eyni zamanda, bu könüllülərin gördüyü işlərin daha çox ictimaiyyətə çatdırılması vacib məqamlardan biridir. Fəal könüllülərimizin inkişaf etmiş dövlətlərə praktik bacarıqların qazanılması üçün göndərilməsi yaxşı olardı”.

Rövşən Əliyev bu fəaliyyətlərin əlaqəsindən danışaraq, ictimai işlərdəki aktivliyini belə qeyd edir: “Müəllimlik fəaliyyəti könüllülükə çox yaxın əlaqələri olan bir işdir. Hər bir müəllim dövlətinin gələcək inkişafını istəyirsə, o, könüllü fəaliyyət göstərməlidir. Xalqla görüşüb söhbət aparmaq, valideynlərlə görüşüb təhsili inkişaf etdirmək və s. Hal-hazırda Lahıc bələdiyyəsinin də sədriyəm və ictimai əsaslarla işləyirəm. Bu fəaliyyətimi xalqımın, Lahıc qəsəbəsinin inkişafına həsr etmişəm. Demək olar ki, işlədiyim dövrdə özümdən başqa imkanlı qəsəbə sakinlərini də könüllülük fəaliyyətinə yönəltməyə nail olmuşam. Qəsəbə gənclərinin iştirakı ilə 6000-ə yaxın ağac əkmişik. Ekosistemin qorunması istiqamətində 6-ya yaxın layihə həyata keçirmişik. Lahıc qəsəbəsinin abadlaşması istiqamətində 12-yə yaxın böyük layihənin həyata keçirilməsinə nail olmuşuq. Bunlar hamısı qəsəbə sakinlərinin və özümün könüllü olaraq fəaliyyətimizin nəticəsində baş vermişdir. Bizim çox yaxşı və sağlam əqidəyə malik icmamız var. Buna əsaslanaraq AzKİL layihəsi istiqamətində Lahıc qəsəbəsinin girişində “İcma bazarı”nın tikilməsinə nail olmuşam. Özümü mənə səs verən insanlar qarşısında bir könüllü kimi görürəm”.

Ali məktəb tələbəsi olsaydınız, hansı səbəbdən könüllü olmaq istərdiniz sualını isə Rövsən müəllim ətraflı şəkildə cavablandırır: “Ali məktəbdə oxuyan hər bir tələbəyə praktik bacarıqların toplanması onun gələcəkdə mövqe tutması üçün çox vacib şərtlərdən biridir. Könüllü olaraq öz ixtisası üzrə həyatı bacarıqları qazanmaq istənilən gənc üçün önəmlidir. Belə ki, keçmişdə özüm bu bacarıqları dərstdən sonra məktəblərdə yüksək ixtisas bacarıqlarına malik müəllimlərdən öyrənmişəm. Təhsil aldığı zaman bu iş çox çətinliklə başa gəlirdi. Lakin indi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin “ASAN xidmət” mərkəzlərində könüllü fəaliyyətin həyata keçirilməsinə verdiyi dəstək bizim gənclərə dövlət tərəfindən göstərilən çox böyük bir qayğıdır”.

Tələbə olsaydım bu könüllülərin ön sıralarında olardım dedikdən sonra bələdiyyə sədri milli dəyərləri də bu fəaliyyətə əlavə edir: “Tarix boyu bütün xalqlar özünün yüksək inkişafa və xoşbəxt gələcəyə olan ümidlərini, ilk növbədə, həmin dövlətdə yetişən gənc nəsildə görür. Gənc nəslin yetişdirilməsi hər bir ölkə üçün ən başlıca məsələdir. Dünyanın istənilən ölkəsində gənclər sosial-iqtisadi inkişafın aparıcı qüvvələrindəndir. Gənclər cəmiyyətin islahatlarını hərəkətə gətirən zümrəsi və yaşlı nəslin davamçısı hesab olunur. Gənclər cəmiyyətin ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi və mədəni həyatında fəal iştirak edir, ölkədə baş verən bütün proseslərin mərkəzində dayanırlar. Könüllülük - gənc nəslin ənənələr, milli dəyərlər, vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə olunması, mənsub olduğu xalqın rifahının və ölkənin çiçəklənməsinin rəhnidir”.

Rövsən Əliyev ətrafında toplanan insanların, demək olar ki, könüllülərdən ibarət olduğunu bildirir: “Əgər bir insan gördüyü işi könüllü görmürsə, o işdə heç vaxt uğur olmaz. Bunun üçün

---

çox əziyyət çəkməyə dəyməz, sadəcə www.asanschool.az ünvanına müraciət etmək lazımdır. Bu tələblərin hamısı bir ünvanda vardır”.

Gənclər arasında könüllülük fəaliyyətini necə stimullaşdırmaq, həvəsləndirmək mümkündür sualını isə Lahic bələdiyyəsinin sədri belə cavablandırır: “Məsələn, Lahic qəsəbəsində keçirilmiş layihədə qəsəbənin abadlaşmasında könüllülərin fəallığını görəndə bir çox insanlar da könüllü fəaliyyətinə qoşulmağa həvəslənib. Belə layihələrin icra olunması təbii ki, region əhalisi arasında da könüllü fəaliyyətinə böyük bir rəğbət yaradır. Yüzlərlə kilometrlik bir yol da çox kiçik bir addımla başlayır. Könüllülük gənclər üçün bu yolda atılmış birinci addımdır”.

“Könüllülük qədimdən azərbaycanlıların milli-mənəvi dəyərlərindən biridir”, - deyərək Rövşən müəllim əlavə edir: “Məsələn, mənim yaşadığım Lahic qəsəbəsində insanlarda könüllü olaraq bir-birinin xeyir və şərində iştirak etmək milli dəyərlərdən biridir. Eyni zamanda, kimsə bir ev tikərsə, hamı yığılıb ona kömək etməyə gəlir. Kimsənin hər hansı bir çətinliyi olarsa, hamı yığılıb ona maddi və mənəvi kömək edir. Hər hansı küçənin döşəməsi, kanalizasiyası, bir məhəllənin qəbiristanlığında olan işlər insanlar tərəfindən könüllü olaraq yerinə yetirilir. Könüllü olaraq bizdə gənclər qocalara, kimsəsizlərə, ehtiyacı olanlara kömək edirlər. Bütün bunlar göstərir ki, bizdə vətənpərvərlik könüllü olaraq qədimdən formalaşmışdır. Belə hesab edirəm ki, bu gün Azərbaycan Respublikasının torpaqlarının işğal altında olmasını nəzərə alaraq könüllülük torpaqlarımızın azadlığı üçün daha vacibdir. Ona görə də vətənpərvərlik istiqamətində gənclərimizi könüllü olaraq tərbiyələndirmək daha vacibdir”.

“Ekvita” şirkətinin icraçı partnyoru İlqar Mehdi də könüllülük haqqında fikirlərini belə izah edir: “Hesab edirəm ki, müharibə şəraitində yaşadığımız üçün könüllülük fəaliyyətinə Azər-

baycan Respublikasının inkişafında kəskin tələbat var. Könüllülük təşkilatlanmaq, ictimai fikrə hörmət, ünsiyyət qurmaq qabiliyyətinin inkişafı, yeni tanışlıq, fərqli-fərqli sahələrdə təcrübə əldə etmək və nəhayət dost qazanmaq deməkdir. Uğurla təşkil olunmuş könüllülük layihələrində hər hansı mənfi məqam ola bilməz”.

“Save the Children” adlı təşkilatda könüllü olduğunu deyən icraçı partnyor, eyni zamanda, Beynəlxalq Qızıl Xaç Cəmiyyətinin bir neçə layihələrində könüllü çalışdığını vurğulayır: “Tələbə olduğum illərdə bu, mənim üçün əvəzolunmaz və ömürlük yaddaqalan təcrübə olmuşdu. Tələbə ikən o qədər dərindən düşünmək bacarığım olmasa da, ən azı dost və təcrübə qazanmaq niyyəti ilə bu cür layihələrə məmnuniyyətlə qoşulurdum”.

İlqar müəllim deyir: “Əslində uğur qazanmağın çox bəsit bir resepti var: daima öz özərində çalışmaq, tutduğun yoldan dönməmək (istərsiniz, buna nizam-intizam deyiniz), kənar “səs-küyə” aludə olmayaraq, öz işini sevə-sevə icra etmək. Könüllü bu bacarıqların rüşeymlərini öyrənmək və tətbiq etmək imkanını əldə edir. Könüllü bir qayda olaraq daha məsuliyyətli və nizam-intizamlı olur, çünki o, bu seçimi özü edib və öz qarşısına çalışmaq məqsədini kənar səbəblərə görə (pul qazanmaq, karyera qurmaq və sair üçün yox) yox, şəxsi seçimi əsasında verir”.

Gənclər arasında könüllülük fəaliyyətini necə stimullaşdırmaq, həvəsləndirmək mümkündür sualına isə İlqar Mehdi belə cavab verir: “Özümüz gənc olduqda daha çox hansı tələbatlarımız var idisə, vurğunu da həmin tələbatlar üzərinə qoymaq lazımdır. Buraya bir çox şey aid ola bilər: şəxsi inkişaf, daha təcrübəli şəxslərdən öyrənmək niyyəti, ictimaiyyətə qarşı məsuliyyət, fərqli düşünən insanların fikrinə hörmət, inkişaf etməyə həvəs. Dövlət üçün ictimaiyyəti cəmləşdirmək (məs. fəvqəladə hallar zamanı); cəmiyyət üçün daha təcrübəli və məsuliyyətli

---

vətəndaşların yetişdirilməsi; müəssisə üçün daha peşəkar şəxslərin işə cəlb edilməsi; fərd üçün şəxsi inkişaf. Tövsiyə edirəm: Əziz gənc, özünə inan və yolundan dönmə!”

“İsmayılı xəbərləri” qəzetinin təsisçisi və baş redaktoru Şahməmməd Dağlaroğlu deyir: “Könüllülük hər kəsin özünü təmənnasız təqdim etməsidir. Müsbət fikirdən qaynaqlandığından mənfi məqamları nəzərəcərməzdir. Gənc bir insanın könüllülük missiyası onun əxlaqına, cəmiyyətdə öz yerini tuta bilməsinə təsirsiz ötməz. Bu hal layiqli vətəndaş yetişməsinə istiqamətləndirici bir vasitə olar. Könüllülük insanın daxili aləmini açıq göstərə bilən missiyadır. İnsanın müsbət xarakter çərçivəsində formalaşmasına təsir göstərir”.

60 yaşlı mü sahibimiz Şahməmməd müəllim öz könüllülük fəaliyyəti haqqında belə danışır: “Peşəkar media fəaliyyətim və İsmayılı şəhər bələdiyyəsinin üzvü olmaqla bərabər İsmayılı Uşaq və Ailələrə Dəstək Mərkəzinin könüllüsüyəm. Mərkəzdən bəhrələnen, fiziki imkanları məhdud olanlara hər hansı bir köməkliyi göstərməkdən məmnunam. Yüksək savadla yanaşı, xeyirxahlıq, alicənablıq, səmimilik kimi müsbət keyfiyyətlər insanın yaxşı mütəxəssis kimi formalaşmasına sözsüz təsir edir. Könüllülük mərhələsi keçənlərin bu sahədə uğuru daha tez aşkarlanır”.

“Valideyn olaraq övladlarımıza təmənnasız zəhmət anlayışını başa salmağı bacarmalı, davamçılarımıza lazım gəldikdə könüllü kimi fəaliyyət göstərə bilməyi tərbiyə etməliyik”, - deyən Şahməmməd müəllim müasir gəncin uğurunda işgüzarlıq, savad, yüksək intellekt və mədəniyyətin mühüm rolunu qeyd edir: “Gənclər müasirliyə aludəçilikdən milli-mənəvi dəyərlərimizə biganə olmasınlar. Könüllülük fəaliyyətinə qoşulmaq özü bir uğurdur. Bu məqsədə xidmət etmək mənalı yaşamaq anlamına gəlir. Mənalı ömür yaşayanlar cəmiyyətdə nümunəvi insanlar kimi tanınırlar. Fəal könüllü layiqli vətəndaşdır”.

Avropa İttifaqının Azərbaycan nümayəndəliyinin layihə meneceri Məryəm Hacı-İsmayılova könüllülük fəaliyyətini çox yüksək qiymətləndirir: “Müsbət məqamları yeni bilik və bacarıqları əldə etmək imkanından ibarətdir. Mənfi tərəfləri, demək olar ki, yoxdur. Sadəcə, imkansız ailələrin övladlarının təmənnəsiz könüllülük fəaliyyəti ilə məşğul olmaq imkanı daha azdır. Yəni daha çox ödənişli işlərə əl atmağa məcbur olurlar. İş təcrübəsi qazanmaq üçün ən real imkandır. Vaxt baxımından çevik olan könüllülük fəaliyyəti tədrisdən məhrum olmamaq və eyni zamanda, gələcəkdə lazım olan dəyər, bacarıq, tanışlıq əldə etmək üçün yeganə üsuldur”.

Biznesin və ya təşkilatın irəli getməsi üçün könüllülük fəaliyyətini insan resurslarının əsas amillərdən biri kimi qiymətləndirən Məryəm xanım deyir: “Könüllülər komandasından istifadə vəzifələrin daha yaxşı bölünməsinə, vaxtdan daha səmərəli bəhrələnməyə, yeni baxışlarla tanış olmağa gətirə bilər. Əsas məsələ könüllü işçilərin maraqlı işlərə cəlb olunmasıdır. Yəni könüllü işçini yalnız sənədlərin surətini çıxarmaq və ya buna bənzər texniki işlərlə yükləsəniz, nəticədə heç bir tərəf qazanmayacaq”.

“Könüllülərin işi daim koordinasiya edilməli və qiymətləndirilməlidir”, - deyən layihə meneceri gənclərə bunları tövsiyə edir: “Yüksək məsuliyyət, komandada işləmək qabiliyyəti, kommunikasiyanı artırıb inkişaf etdirsinslər. Mütəxəssisin uğuru öz üzərində daim işləməsindən asılıdır. Hər bir gənc öz gələcəyini dəqiq görməlidir, məqsəd qoymalıdır, o məqsədə planlı şəkildə səbirlə getməlidir. Başa düşülməlidir ki, uğur bir gündə gəlmir, bunun üçün çox zəhmət çəkmək lazımdır. Dediym kimi, zəhmət çəkən hər bir könüllü gələcək karyerasında lazım olacaq dəyər və bacarıqlar əldə edəcək”.

Velosipedlə dünya turuna çıxan azərbaycanlı səyyah Tural Abbasov könüllülük fəaliyyətinin müsbət məqamları haqqında belə danışıq: “Mənfi məqamları görmürəm. Müsbət məqam ondan iba-

---

rətdir ki, xüsusən də gənclər üçün gələcək karyera qurmaq yolunda yaxşı təcrübə qazanmağa və lazımı əlaqələr qurmağa imkan verir. Özüm də Birləşmiş Millətlər Təşkilatının könüllüsü olmuşam. Dünyanı heç olmasa bir az yaxşılaşdırmaq üçün təmənnəsiz və ürəkdən gələn töhfə kimi dəyərləndirirəm. “Həyatda, karyerada uğur qazanmış və bu yolun başlanğıcında könüllü olmuş insanları nümunə gətirməklə, könüllülük ən çox sosial yardım, humanitar layihələr, ətraf mühitin qorunması üzrə olmalıdır”.

T.Abbasov gənclərə tövsiyəsini belə bölüşür: “Tövsiyəm odur ki, yalnız özünə, bilik və bacarığına güvənsin. Yalnız bu yolla gündən-günə kəskinləşən rəqabətdə günəş altında öz yerini tapmaq olar. Öz karyera yolunu tapmaq və həyatda doğrudan da nə işlə məşğul olmaq istədiyini anlamaq üçün könüllülük vacib determinant ola bilər”.

1994-cü ildən ictimai fəaliyyətə könüllülükdən başlayan “Hüquqi Təhlil və Araşdırmalar” ictimai birliyinin sədri Ramil İskəndərli: “Könüllülük fəaliyyətinin müsbət məqamı təcrübə toplamaqdır”, - deyə düşünür. O, bu fəaliyyətin mənfi məqamını isə əməyin pul formasında qiymətləndirilməsinin yüksək səviyyədə olmamasında görür.

“Könüllülük heç bir maddi maraq olmadan cəmiyyətə xeyir verməkdir”, - deyə fikir bildirən QHT rəhbəri uzun illər Gənc Hüquqşünaslar Birliyinin idarəetmə strukturlarında könüllü olaraq çalışdığını deyir: “Hətta indi də könüllü olaraq İdarə Heyətində təmsil olunuram. Xüsusilə ictimai sektorda könüllü olmadan gələcəkdə hər hansı ciddi uğura nail olmaq, demək olar ki, mümkünsüzdür. Dövlət məsuliyyətli vətəndaş, cəmiyyət yüksək dəyərlərə malik cəmiyyət üzvü, müəssisə isə iqtisadi qənaət vasitəsi qazana bilər”.

www.fins.az internet portalının baş redaktoru Əli Əhmədov: “Könüllülük fəaliyyətinə münasibətim əladır. Hətta təklif edər-

dim ki, bütün gənclərimiz hansısa formada hər hansı layihələrdə könüllü kimi çıxış etsinlər. Nə üçün sualına isə belə cavab verim:

Müsbət cəhətləri:

1. İnsan hələ gənc yaşlarından ictimai təşəbbüslərə qoşulur və onda ictimai faydalılıq hissi aşılır;

2. Dünyagörüşü genişlənir, ətrafda baş verən müxtəlif proseslər barədə məlumatlanır;

3. Komandada işləmək vərdisləri formalaşır;

4. Pulsuz olaraq müəyyən təlimlərdə iştirak edərək öz bacarıqlarını artırır;

5. Öz imkanlarını qiymətləndirmək, çatışmazlıqlarını görüb aradan qaldırmaq fürsəti qazanır. Bu, həm onun bilik və bacarıqları, həm sosiallığı, həm də şəxsi keyfiyyətlərinə aiddir”.

Baş redaktor könüllü çalışmanın yeganə mənfi cəhətinin pulsuz işləmək və vaxtı pulsuz sərf etmək hissənin yaranması olduğunu düşünür. O qeyd edir ki, biznes bu yanaşmanı qəbul etmir. Amma yuxarıda sadaladığımız faydalar pulu müəyyən müddətə əvəz edir.

Əvvəllər indiki formatda könüllü olmadığını qeyd edən Ə.Əhmədov əlavə edir: “Amma orta məktəbdə yuxarı siniflərdə könüllü olaraq rayonumuzdakı kimsəsiz, imkansız qocaların evlərində və təsərrüfatlarında işləmişəm”.

Ali məktəb tələbəsi olsaydınız hansı səbəbdən könüllü olmaq istərdiniz sualını isə Ə.Əhmədov belə cavablandırır: “Bəli istəyərdim. İlk növbədə, yuxarıda sadaladığım səbəblərdən və əlavə olaraq: 1. Təhsil aldığım sahə üzrə könüllü olmağa çalışardım ki, bilik səviyyəmi qiymətləndirim, çatışmazlıqlarımı görürəm, gələcəkdə çalışacağım sahə üzrə zəruri biliklər qazanım (hansı ki, yalnız praktikada əldə etmək olar), eləcə də həmin sahədəki vəziyyəti, onun aktual problemlərini və hazırda mövcud olan çətinliklərini görürəm;

---

2. Təhsil almadığım sahə üzrə də könüllü olmaq istəyərdim. Məsələn, müxtəlif xidmətlərin göstərilməsi üzrə - ictimai təşəbbüslərə qatılmaq üçün. Yoxsullara yardım, şagirdlər üçün kurslar və ya onlara dəstək, bölgə sahibkarlarına dəstək üçün. Məsələn, sosial şəbəkə meneceri, mühasibatlıq, reklam işləri, adi iş, turizm bələdçisi və s. üzrə. Könüllülükdə məqsədim müsbət işlər görməklə yanaşı, həm də bu sahələrdə biznes imkanlarını qiymətləndirmək və gələcəkdə biznes qurmaq olardı”.

Uğur qazanmış mütəxəssislərin fəaliyyətləri dövründə daha çox uğur qazanmaqlarının səbəblərini (üstünlüklərini) nədə görürsünüz və burada könüllülüğün rolunu qeyd etmək olarmı sualına isə Əli Əhmədov belə cavab verir: “Qısa desək, könüllülüğü cəmiyyətə faydalı olmaqla, inkişaf hesab edirəm. Belə insanların heç də hamısı könüllü olmayıb. Belələri, sadəcə, dünya görüşlərini, ətrafdakı məlumatları öz bilikləri ilə sintez edərək yeni imkanlar tapıblar. Könüllülük isə həm təcrübə, həm də dünyagörüşü üçün vacibdir. Belə olanda insan adi məsələlərə də fərqli yanaşmaqla, yeni ideya ortaya qoya bilər”.

Öz komandasında çalışan könüllülərin digərlərindən fərqi baş redaktor belə izah edir: “Bizim saytımızda könüllü şəkildə çalışanlar olub. Onlar digər işçilərdən işə daha həvəslə fərqli yanaşmaları və yenilikçi ideyaları ilə seçiliblər. Doğrudur, bu yanaşmalar heç də həmişə özünü doğrultmayıb, amma istənilən halda onların məsələyə fərqli baxması bizim işimizə üstünlük gətirib. Bu ideyalardan bəziləri bizim işimizə dəstək olub”.

Könüllülüğün üstünlüklərini izah etməklə, bu fəaliyyətin təbliğ olunma biləcəyini deyən media nümayəndəsi müvafiq arqumentlər də irəli sürür: “Məncə könüllülərin gələcəkdə işə qəbul edilərkən üstünlük veriləcəyi CV-lərdə könüllülüyə fərqli yanaşılacağı barədə məlumatı, konyunkturlaşdırıcı arqumentləri kənara qoymaq lazımdır. Gənclərin könüllülüyə belə cəlb olunması

könüllülər hərəkətinin təməl prinsiplərinə ziddir. Çünki bu, artıq könüllülük yox, konyunkturaya uyğun hərəkət etmək adlanır. Əsas arqumentlər isə əldə edilən vərdiş və biliklərin gələcəkdə öz işində istifadəsi, cəmiyyətə və insanlara faydalılıq olmalıdır”.

Dövlət sirri olmayan bütün sahələrdə könüllülük fəaliyyətinin tətbiq olunmasının tərəfdarı olan baş redaktor incə məqamlara da toxunur: “Özü də biz könüllülüyə tək cəpulsuz və ya ucuz işçi qüvvəsi kimi baxmamalıyıq. Könüllülük həm də ideyaverici komanda, idarəedici və s. ola bilər. Məsələn, könüllülər hər hansı problemdən çıxış yolu axtara, hansısa layihənin reallaşdırılması üçün təkliflər verə bilərlər. Məncə onlar səmərələşdirici təkliflərlə çıxış edə bilərlər ki, bu təkliflər xüsusilə region sahibkarları və insanları üçün faydalı ola bilər”.

Dövlət-cəmiyyət-fərd ucbucağının könüllülük fəaliyyətindən nə qazanacağını isə Əli Əhmədov belə şərh edir: “Dövlət cəmiyyətdəki ideya mənbələrini, əmək ehtiyatlarını, trendləri dəqiqləşdirir. Cəmiyyət bundan müsbət impuls alır - hər şeyin pulla həll edilmədiyi, təmənnəsiz dəstək kimi anlayışlar insanların cəmiyyətə münasibətini yaxşılaşdırır”.

İslam Həmrəylik Oyunlarında qızının könüllü kimi fəaliyyət göstərməsini dəstəkləyən baş redaktor övladına bunun faydalı olacağını düşünür və tövsiyələr verir: “Stereotiplərdən uzaq olmaq. Təcrübə və müşahidələr göstərir ki, bunu bacaranlar uğur qazana bilərlər. Gənclərə tövsiyəm: düşünməyi öyrənin, öz fikrinizi formalaşdırın və onu qətiyyənlə gizlətməyin, sizi doğrudan maraqlandıran, sevdiyiniz sahəyə üz tutun, biliklər əldə edin və onu tətbiq edin, xarici dilləri öyrənin”.

“Karnegi Klub” Treninq Mərkəzinin təsisçisi və rəhbəri Dr. Nəcəf Allahverdiyev könüllülük fəaliyyətini müsbət dəyərləndirərək deyir: “Heç bir təcrübəsi olmayan və ya təcrübəsi az olan gənclərin, tələbələrin təcrübə toplaması üçün könüllülük fəaliyyə-

---

ti çox gözəl bir vasitədir. Bir çoxlarının bildiyi kimi, cəmiyyətdə işə düzəlmə ilə bağlı qapalı dövr var: İşə düzəlmək üçün təcrübə olmalıdır və təcrübə qazanmaq üçün işə düzəlməlisən. Könüllülük fəaliyyəti bu qapalı dövrəni yaxşı mənada yarıır və nəticədə həm gənclər təcrübə qazanmış olur, həm də işə qəbul edənlər üçün komfort şərait yaranır. Bu isə hər iki tərəfin uduşu deməkdir”.

Nəcəf Allahverdiyev gülərək əlavə edir: “Cavanlığım sovet dövrünə təsadüf etdiyindən məcburi könüllü olmuşuq. Tibb Universitetindən bizi “könüllü” olaraq tələbə tikinti düşərgəsinə göndərmişdilər. Bəzilərini isə pambıq yığmağa göndərirdilər. Təbii ki, bu cür məcburi könüllülüğün heç bir xeyiri yox idi”.

Dr. Allahverdiyev gənc olsaydım, indiki dövrdə də könüllü olardım, - deyər bildirir: “Real iş mühiti ilə tanışlıq, təcrübə, yeni insanlarla ünsiyyət, dünyagörüşünün genişlənməsi və s. amilləri nəzərə alaraq könüllü olmağı seçərdim. Uğura gedən yol. Bizim təlimlərdə qeyd etdiyimiz uğur formulu var. Bu formulun tərkib hissəsində təcrübə anlayışına da yer verilir. Təbii ki, bir çox hallarda təcrübə uğurun təməlində duran amillərdən biridir. Bu baxımdan, könüllülükdə olan təcrübə də uğur üçün bir vasitə ola bilər”.

İşçi heyətdə könüllünün olmasını yüksək dəyərləndirən və komandasında könüllülərin olduğunu deyən Nəcəf Allahverdiyevin fikrincə: “Könüllülərin əsas fərqli cəhəti onların motivasiyasının maddi olmamasıdır. Bu amil bəzi hallarda işə həvəslə yanaşmağa təsir edir.

Könüllülük fəaliyyətinin spektru olduqca genişdir və onu məhdudlaşdırmaq düzgün olmaz və hər kəs bu fəaliyyətdən fayda götürür. “Dövlət, cəmiyyət və müəssisələr gələcəkdə təcrübə toplamış ixtisaslı kadrlar əldə edir. Digər tərəfdən, təcrübə toplanmasına sərf olunan zaman və xərclərə qənaət etmiş olur. Fərdlər isə təcrübə, bilgi, daha tez bir zamanda işlə təmin oluna və zaman əldə etmiş olurlar”.

Bir valideyn kimi, övladlarının könüllü olmasını dəstəkləyən təlimçi deyir: “Hələ Azərbaycanda könüllülük institutu formalaşmadığı bir zamanda övladlarımdan birini müəyyən işə könüllü kimi qəbul olmasını təmin etmişdim. Nəticə etibarilə, o, işdə təcrübə yığmaqla yanaşı, bir müddət sonra yaxşı işlədiyinə görə həm də maddi məvacib almağa başlamışdı. Könüllü övladımın iş ciddi, məsuliyyətli, sanki daimi iş yeri kimi münasibətinin olmasını istərdim”.

Uğurun formulu öz təlimlərində gənclərə aşılayan Nəcəf Allahverdiyev bu sahədə ustad dərsləri də verir. O, belə qənaətə gəlir: “Uğurun Formulu” adlı geniş master-klassımız var. Bu master-klass-treninqdə gənclərimizə çoxlu sayda nəzəri və praktiki bilgilər verilir. Qısaca desək: “Özünə inan və məqsədinə doğru hərəkət et!” tövsiyəsini verərdik. Qeyd etdiyim kimi, təlimlərdə gəncləri uğur formulu ilə tanış edirik. Bu formulda komponentlərin sırasında özünəinam, təhsillə yanaşı, həmçinin təcrübə amili də yer alır. Könüllülük fəaliyyətinin əsas məqsədlərindən birinin təcrübəyə yiyələnmək olduğunu nəzərə alsaq bu fəaliyyətin uğur qazanmaqda əvəzsiz rolu danılmazdır”.

Vergilər Nazirliyinin Hüquq baş idarəsinin rəisi, kiçik vergi xidməti müşaviri Yeganə Balakışiyeva könüllülük fəaliyyətinin müsbət olduğunu dəyərləndirir: “Müsbət cəhətləri ondan ibarətdir ki, birinci bu insanları maraq dairələri ətrafında birləşdirir, ikincisi - kömək göstərilənlər faydalanır”.

Özünün könüllülük fəaliyyətini xatırlayan baş idarə rəisi belə deyir: “Məktəbli olduqda biz yaşlı, kimsəsiz qocalara kömək edirdik. Bir qrup müəllim – hüquqşünaslar 2000-2005-ci illərdə zorakılığa məruz qalan qadınlara könüllü hüquqi yardım göstərmişik”.

Könüllülük fəaliyyətinin müxtəlif sahələrdə tətbiqini vacib sayan Yeganə xanım əlavə edir: “Bu, təbiətin mühafizəsi, heyvanların müdafiəsi, qoca və kimsəsizlərə yardım, yetkinlik yaşına

---

çatmayan uşaqlara cinayətkarlığın qarşısının alınmasında profilaktik tədbirlər, respublikamızda keçirilən beynəlxalq tədbirlərdə iştirak sahəsində könüllülük fəaliyyəti geniş səpkidə qurula bilər”.

Özü də bir vaxtlar könüllü olan Azərbaycan Fotoqraflar Birliyinin sədri Mirnaib Həsənoğlu qeyd edir ki, könüllülük prinsipi ilə insanlar tam bərabər olaraq münasibətlər qurur: “Ekoloji layihədə və ən başlıcası fotoqrafiya ilə əlaqədar fotofestivallarda, 2002-2007-ci illərdə AYNA beynəlxalq festivalında fotosərgilərin tərtibatında, gələcək qonaqların qarşılınması və yerləşdirilməsinə cavabdeh olmuşam”.

Könüllülüğü, ümumiyyətlə, hansı bir formada olmasından asılı olmayaraq, cəmiyyətə bir sosial mesaj ötürmək kimi gören QHT sədri: “Kimsə nə zamansa mütləq olaraq bu könüllülük hərkətində iştirak etməlidir. Könüllülük insanlara uğurlar qazanmağı istiqamətləndirir. Könüllüləri cəmiyyətə lazımınca təqdim etmək lazımdır. Cəmiyyətin nəzərdən qaçırdığı məsələlərə isə könüllülərin diqqətini cəlb etmək lazımdır. Ümumiyyətlə, könüllülük hər bir sahədə olmalıdır. Bununla daha çox problemlərin aradan qalxmasına kömək etmək mümkündür. Nəzərdən qaçmış bir çox problemləri isə könüllülərin gözü ilə görmək olar”.

PR mütəxəssisi Azər Nəzərov qeyd edir: “Könüllülük fəaliyyəti, ictimai əsaslarla olan fəaliyyət insanlara yeni biliklərin əldə olunması üçün qapı açmaqla yanaşı, həm də geniş şəbəkə və təcrübə imkanı yaradır. Nəzərə almaq lazımdır ki, könüllünün işi düzgün təşkil olunarsa, onun fəaliyyəti könüllülük etmiş olduğu qurum və könüllünün özü üçün böyük faydaya çevrilmiş olur. Mənfi tərəfi isə bəzi yerli təşkilatlarda könüllülük fəaliyyəti heç bir müqavilə ilə təsdiq olunmur. Bu, çox məyusedici haldır, könüllü ilə könüllülük müqaviləsi bağlanmalı, onun öhdəlikləri və hüquqları müqavilədə öz əksini tapmalıdır. Mən özüm UNICEF-in (Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Uşaq Fondu) Azərbaycan ofi-

sində uzunmüddətli könüllü olmuşam. Bu ofisin layihələrində 7 ilə qədər böyük könüllülük fəaliyyətim olub. Beynəlxalq təşkilat olduğundan könüllünün rahat fəaliyyət göstərməsi üçün bütün imkanlar yaradılmışdı. Məsul olduğum işlərlə yanaşı, arzuladığım işləri və bilikləri əldə etmək üçün də təşkilat rəhbərliyi və koordinatorum tam şərait yaradırdı. UNICEF-də könüllülük digər qurumlardan onunla fərqlənirdi ki, burada yalnız icraçı yox, eyni zamanda, məsuliyyət daşıyıcısına çevrilirdim. Müxtəlif layihələrin koordinatorluğunu edə bilirdim. Nəzərə almaq lazımdır ki, bu gün bir çox universitetləri bitirən tələbələrə iş təcrübəsi tələb olduğundan arzuladığı işdə və arzuladıqları əməkhaqqı ilə çalışa bilmirlər. Amma tələbə yaşlarından gələcək karyeralarına uyğun sahədə könüllülük fəaliyyətində olmaları bu əngəlin aradan qaldırılmasında xüsusi rol oynayır. Bir tələbəyə könüllülük fəaliyyətinin əsası və fəlsəfəsi düzgün izah olunarsa, o, bu prosesin onun şəxsi inkişafında, gələcək karyerasında müsbət təsirlərini anlayacaqdır”.

Cəmiyyətə ən gözəl töhfənin heç bir maddi qazanc güdülmədən verildiyini düşünən PR mütəxəssisi bildirir: “Özümə bağlı deyə bilərəm, bugünkü fəaliyyətimdə UNICEF-dəki könüllülük fəaliyyətimin təsiri böyükdür. Bir çox layihələrin əsasını könüllülük təşkil edir. Hiss edirəm ki, bəzən könüllülər yenilikləri öyrənmək və tətbiq etmək üçün könüllü olmayan əməkdaşlardan daha motivasiyalıdırlar. Təbii, bunun üçün bir çox sualdan ibarət müsahibə texnikasından istifadə edirik, amma bizdə xüsusi media sahəsi üzrə istiqamətləndiyindən söhbət “Gələcəklə bağlı hədəflər”, “Könüllülükdən sonrakı addımlar” mövzularında və “Bu proqram sənə nə verə bilər?” kimi suallar üzərində qurulur”.

Bir aralar həftədə bir dəfə evsizlər üçün isti şorba bişirən könüllülərə qoşulan Azər Nəzərov bütün sahələrdə bu fəaliyyətin zəruriliyini qeyd edərək humanitar sahələrin ona mənə həmişə daha cəlbedici gəldiyini bildirir.

Valideyn qismində könüllü fəaliyyətinə münasibətiniz maraqlı olardı. Necə bir könüllü valideyni olmaq istərdiniz sualına isə o, belə cavab verir: “Valideyn olmadığmdan bu suala dəqiq cavab verməkdə çətinlik çəkirəm. Amma könüllülük təcrübəmdə mənimlə birgə çalışan könüllü valideynlərdən görürdüm ki, könüllülüyə dəyər kimi, cəmiyyətə fayda vermək arzusu ilə yanaşmaq lazımdır. Valideyn özü könüllülüklə bağlı övladına nümunə olmalıdır. İndi elə bir zamandır ki, 5 dəqiqə yerində dayanan artıq çox şeydə geri qalmış olur. Ona görə də dayanmadan öz üzərində çalışmaq lazımdır. Bu, ən çox da tələbəklik dövründə aktualdır”.

“Özünü cəmiyyətin bir fərdi, tam vətəndaşı hiss etmək istəyən hər bir şəxsin həyatında könüllülük fəaliyyətinin olmasını vacib sayıram”, - deyərək “HCC-Human Capital Consulting Banku”nun rəhbəri Bəxtiyar Hacıyev fikirlərini bu cür bölüşür: “Azərbaycanda yanlış olaraq bir çoxları könüllülük fəaliyyətini tələbəklik və gənclik illəri ilə bağlayırlar, düşünürəm ki, insan həyatının hər bir yaşında, hər il, peşəsindən, çalışdığı qurumdan, tutduğu vəzifəsindən asılı olmayaraq, mütəmadi olaraq, cəmiyyətə töhfə verəcəyi və mənəvi zövq alacağı könüllülük fəaliyyəti ilə məşğul olmalıdır”.

ABŞ-da 2008-ci il prezident seçkilərində könüllü olan Bəxtiyar Hacıyev deyir: “Azərbaycanda AIESEC təşkilatının yaradılmasında bir neçə il, ABŞ-da təşkilatın qurulması üçün bir neçə könüllü layihələri təşkil etmiş, sonra xaricdə könüllü proqramlarda iştirak edərək, təşkilat haqqında məlumat əldə etmiş, təcrübəmi artırmış və bu təşkilatın Azərbaycanda qurulmasına nail olmuşam. Təşkilat qurulduqdan bu günə qədər son 10 ildə hər il yüzdən çox gəncin Azərbaycanda və Azərbaycandan kənarında könüllü təcrübə proqramlarında iştirakına səbəb olub. ABŞ-da prezident seçkilərində könüllü olaraq fəaliyyətim isə seçki praktikası, seçki kampaniyalarının aparılması barədə mənə geniş

təcrübə bəxş edib. Bundan başqa ABŞ-da magistratura pilləsində təhsilim zamanı universitetin təşkil etdiyi könüllülük proqramları çərçivəsində həftəlik olaraq işsiz, imkansız gənclər, qocalar və uşaqlar üçün yardım kampaniyaları təşkil etmiş, onlarda aktiv iştirak etmişəm”.

Ali məktəb tələbəsinin yalnız universitet auditoriyasında və kitabxanada fəaliyyətini doğru hesab etməyən Bəxtiyar Hacıyevin fikrincə: “Tələbə həm də həyata hazırlaşmalı və öz həyatı təcrübəsini artırmalı, dərstdən kənar fəaliyyətlə məşğul olmalı, yeni dostlar qazanmalı, şəxsi şəbəkəsini, dünyagörüşünü artırmalıdır. Tələbə üçün könüllü olmağın bir çox səbəblərindən bəziləri bunlardır. Lakin düşünürəm ki, bir tələbə üçün ən böyük səbəb başqalarının həyatında könüllü kimi etdiyi müsbət dəyişikliklərdən aldığı mənəvi zövq olmalıdır”.

Başqalarının həyatını müsbətə doğru yönəltmək, cəmiyyətdə müsbət dəyişikliklər etmək, dünyanı yaşamaq üçün daha gözəl yerə çevirmək istiqamətində töhfə verməyi bacarmağın önəmindən danışan Bəxtiyar Hacıyev bildirir: “Bir çox insan düşünür ki, təhsil aldıkları sahədə peşəkar karyeralarına ödənişli və tamşatlı iş ilə başlamalıdırlar. Bu isə bir çox hallarda çətin olur və nəticədə həmin şəxslərin uğur qazanmasının qarşısını alır. Könüllülük fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslər isə yalnız cəmiyyətin, başqalarının həyatına töhfə vermir, həm də özünü inkişaf etdirir, təcrübə qazanır və öz çevrəsini genişləndirir”.

Bəxtiyar Hacıyev indi də öz komandalarında könüllülərin olduğunu bildirir: “Həmtəsisçisi olduğum iki gənclər təşkilatında heyətin böyük əksəriyyəti könüllülərdən ibarət idi. Könüllülərin digər şəxslərdən üstünlüyü elə adından bəlli olur - onlar gördükləri işi hər hansı məvacib, məcburiyyət qarşısında yox, könüllü görürlər və bu işdən zövq alırlar”.

Komandanıza cəlb edəcəyiniz könüllülərə dair tələblərdən

---

ibarət bir siyahı hazırlamalı olsanız, hansı tələbləri irəli sürərdinizsualını isə Bəxtiyar Hacıyev belə cavablandırır: “Öyrənmək istəyi, komanda ilə iş bacarığı, yaxşı ünsiyyət bacarığı və konfliktlərdən uzaq, həllyönümlü şəxslər olmasını istərdim”.

Könüllülük fəaliyyətini cazibədar etməyin vacib olduğunu düşünən QHT rəhbərinin təbirincə: “Könüllü gördüyü işdən zövq almalı və çalışdığı mühiti sevməlidir. Onlara daha çox müstəqil qərar vermək, səlahiyyət vermək, səhv etmək şansı yaratmaq lazımdır. Könüllü icraçı yox, yaradıcı, təşəbbüskar və səhvlərinə görə qınanan yox, əksinə, səhvlərinin rəhbərlik tərəfindən düzəldildiyi və istiqamətləndirildiyi, yeni bilik və bacarıqlar əldə etdiyi mühit olduğunu görsə, əlavə stimula ehtiyac qalmayacaq”.

Təhsil, işsizlik, humanitar yardım və cəmiyyətdəki müxtəlif yanlış vərdişlərin aradan qaldırılması istiqamətində könüllülük fəaliyyətinin daha çox bu sahələrdə olmasını vurğulayan Bəxtiyar Hacıyev deyir: “Bəzən bu sahələrdə kiçik bir addım, kiçik bir dəyişiklik vacib ola bilər. Məsələn, cəmiyyətdə növbədə dayanmaq mədəniyyəti yoxdursa və kiçik bir qrup könüllü bu istiqamətdə iş görüb, insanları maarifləndirir və cəmiyyətdə bu vərdişin yaranmasına səbəb olursa, bunu böyük uğur kimi qiymətləndirmək olar”.

Könüllülük fəaliyyətinin müxtəlif təsisatlara nə qazandırdığını isə Bəxtiyar Hacıyev belə izah edir: “Könüllü əlavə böyük resurs tələb etməyən insan resursu kimi, bir çox dövlət qurumu, müəssisənin görmək istədiyi, lakin resurslarının imkan vermədiyi işlərdə böyük dəyişikliklər yarada bilər. Məsələn, bir qurum, bir nəticəni əldə etmək üçün 10 işçi götürüb, onlara məvacib verib, onların işləməsi üçün şərait yaratmağa resurs tapmaya bilər. Ancaq həmin qurum asanlıqla 100 könüllünü cəlb edərək, həmin nəticəni minimum resurslarla əldə edə bilər.

Gənc ailələrin övladları ilə birlikdə könüllülük fəaliyyəti vacibdir. Həm özləri həyat boyu davam edəcək könüllülük fəaliyyətini davam etdirə, həm də övladlarında çalışdıqları sahədən, aldıkları məvacibdən, ailələrinin maddi təminatından asılı olmayaraq, könüllülük vərdisləri yarada bilərlər”.

Müasir gəncin uğur konsepsiyasını nə təşkil edir, yaxud nə təşkil etməlidir sualına isə o, belə cavab verir: “Gənclik illərinin nəinki bir ilini, nəinki bir gününü, hətta bir saatını belə boş keçirməmək, davamlı öz üzərində işləmək, özünü inkişaf etdirmək, yeni dillər öyrənmək, yeni ölkələrə səfərlər edib, müxtəlif tədbirlərdə iştirak etmək, qazandığı bilik və bacarıqlarla könüllü olaraq özü kimi düşünən gənclər yetişdirməklə, cəmiyyətə müsbət dəyişikliklər bəxş etmək.

1. Özünəinamı artırmaq;
2. Təcrübə, bilik bacarıqlarını artırmaq;
3. Şəxsi şəbəkəsini genişləndirmək”.

Fəxri bədən tərbiyəsi və idman işçisi Səlhət Abbasovaya görə, könüllülük fəaliyyəti şəxsiyyətin cəmiyyət üçün faydalı olan fəaliyyətinə təmənnəsiz töhfə verməklə özünü ictimai dəyərli hiss etməsinə şərait, eyni zamanda, özünü inkişaf, professional mühiti hiss etmək və dostlar qazanmaq üçün şərait yaradır.

“Könüllülük əslində yaşla bağlı olmasa da, ancaq gənclik illərində buna daha çox şərait olur. Təhsil aldığım dövrdə tələbə yoldaşlarım üçün rus dilində olan ədəbiyyatı tərcümə edir, kafedranın işinə və sənədlərin tərcüməsi və hazırlanmasına yardım edirdim. Bu, komsomol təşkilatı və tələbə elmi təşkilatındakı ictimai vəzifələrimdən kənar iş idi”, - deyə, fəxri idman işçisi bildirir.

I Avropa Oyunları Əməliyyat Komitəsində təmsil olunan idman mütəxəssisi bu oyunlardakı fəaliyyətindən belə bəhs edir: “Həyatımda könüllü fəaliyyətim olmasa da, bir çox tədbirlərin, o cümlədən Bakı I Avropa Oyunlarının könüllülərinin hazırlanma-

---

sında iştirak etmək şərəfinə nail olmuşam. Professional fəaliyyətimdə, təmənnasız könüllülük əsasında bir sıra iş vardır. O cümlədən 20 ilə yaxındır Milli Olimpiya Komitəsinin ədalətli oyunlar hərəkətinin məsul katibi vəzifəsində çalışıram”.

Sosial birlik, humanistlik kimi dəyərləndirdiyi könüllülük fəaliyyətini Səlhət xanım geniş aspektdən bu cür təhlil edir: “Tələbəlik dövründə iş mühitində formalaşmaq, özünün potensialını sınamaq və gələcək məşğulluq yeri tapmaq, dostlarla birgə işləmək üçün könüllülük çox gözəl imkandır. Könüllülük fəaliyyəti idarə etməyə, menecmentə geniş aspektdən nəzər salmaq imkanı verir. Bu, yüksək karyera mərtəbəsində motivasiya, kommunikasiya, problem çözmə, dəyərləndirmə kimi vacib peşəkar xüsusiyyətləri anlamaq üçün vacibdir. Könüllü gənclər təşəbbüskar olur, məsuliyyət daşımaqdan çəkinmir, özünə və gördüyü işə əmin olur. Ünsiyyətçil, ictimai davranış mədəniyyətinə riayət edir və başqalarını öz arxasınca aparmağa cəhd edirlər”.

Könüllülərə dair tələblərdən ibarət bir siyahı hazırlasanız, hansı tələblərə üstünlük verərdiniz sualına Səlhət Abbasova bu cür cavab verir: “Hörmət, anlayış, təmkin, komanda ruhu. Həmçinin iş mühitindən zövq almaq, məsuliyyət, detallara diqqət etmək, təşəbbüskarlıq, ünsiyyət mədəniyyəti, hər gün özünüinkişafı dərk etmək və davam etmək, könüllü şəbəkəsini saxlamaq”.

İnsanlarda könüllülük ruhunun formalaşmasını bir çox sosial problemlərin həllinə kömək edə biləcəyini mümkün sayan Səlhət Abbasova deyir: “Peşəkarlığın, humanizmin və sosial birliyin inkişafına dəstək verən könüllülük hər bir subyekt baxımından əhəmiyyət kəsb edir. Övladımın könüllülük fəaliyyətini hər zaman müsbət qarşılamışam. Onlarla respublika və beynəlxalq miqyaslı layihə və tədbirlərdə könüllü fəaliyyət göstərmiş və əminəm ki, göstərəcəkdir. Övladım Bakıda təşkil edilən U 17 futbol üzrə dünyə çempionatının ən gənc könüllüsü kimi mükafatlandırılmışdır”.

Müasir gəncin uğur konsepsiyasını Səlhət xanım belə izah edir: “Təhsilinə ciddi yanaşmaq, ali məktəb təhsili mütləq deyil, vacib olan seçdiyi peşəni dərindən öyrənmək, sevmək və yarıdıcı yanaşmaqdır. Beynəlxalq təcrübədən faydalanmaq, faydalı olacaq əlaqələr qurmaq, məşğul olduğu işin əhəmiyyətinə və perspektivlərinə diqqət yetirmək, ümumilikdə, şəxsiyyəti və peşəkar xüsusiyyətləri formalaşdırır, yeni imkanlar yaradır”.

ATƏT-in Vyanadakı Baş ofisində ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə mütəxəssisi Rəşad Hüseynov könüllülük fəaliyyətinə münasibətinin çox müsbət olduğunu deyir: “Bu fəaliyyət gənclərimizə peşəkar həyata ilk qədəmlərini atmağa və gələcək fəaliyyətləri üçün zəruri məlumat və bacarıqları əldə etməyə imkan verir. Bir çox gənclərimizin ali təhsili bitirdikdə işə düzəlmələri üçün təqdim etdikləri CV-ləri əsasən boş olur və bu onlara iş tapmaqda çətinlik yaradır. Lakin könüllülük əsasında görülən işlər bu boşluğu doldurmağa imkan verir. Çünki Azərbaycanı deyə bilmərəm, Avropada könüllülük əsasında görülən işlər artıq təcrübə sayılır və işəgötürmə zamanı nəzərə alınır. Ümumən, könüllülük fəaliyyətinin mənim üçün mənfəi tərəfi yoxdur. Sadəcə, gənclərimizə təşkilat seçimi edəndə insan alveri qurbanı və ya manipulyasiya aləti olmamaq üçün daha diqqətli və ayıq olmalarını məsləhət görərdim”.

Rəşad Hüseynov özünün də tələbə ikən könüllü olduğunu, könüllülük fəaliyyəti zamanı gənclərin çox şey öyrəndiyini vurğulayır: “Sosioloji sorğu təşkilatında olmuşam. Yarımillik könüllülük fəaliyyətindən sonra elə həmin təşkilatda ödənişli işə başlamışam. İlk günlər çox çətin idi, hətta təslim olub, getmək belə istəyirdim. Amma tədrisən işə uyğunlaşandan sonra rahatlaşdım və demək olar ki, tələbəlik illərimdə sosioloji sorğular mənim əsas fəaliyyətimi təşkil etdi. Lakin sonra çalışdığımız təşkilatın işinə təmənnasız töhfə veririk. Bu, özü artıq bir dəyərdir. Hər

---

gördüyümüz iş üçün təmənnə gözləməməliyik. Könüllülük - nəyin bahasına olur-olsun, öyrənmək və bacarıqları zənginləşdirmək cəhdidir. Bu addım cəsarət tələb edir və etiraf edək ki, bir çox gənclərimiz bu addımı atmağa tərəddüd edir. Uğur qazanmış mütəxəssisləri uğur qazanmayanlardan fərqləndirən əsas cəhətlərdən biri də budur - öyrənmək və inkişaf etmək üçün qarşısına çıxan bütün imkanları dəyərləndirmək bacarığı”.

Rəşad Hüseynov komandasında könüllülərin olduğunu bildirir: “Hazırda çalışdığım şöbədə 5 könüllü var. Onların hamısı Avropanın aparıcı universitetlərinin məzunlarıdır. Bəzilərinin 25-dən çox yaşı var. Bunu qeyd etməyimdə səbəb var. Azərbaycanda 20 yaşı keçmiş gənclərimiz artıq könüllü işini özünə yaraşdırmır. Burada ailələrin və cəmiyyətin də müəyyən rol oynadığını qeyd etməliyik. Könüllülük bəzən “pulsuz iş” kimi təqdim olunur, amma onun müqabilində əldə oluna biləcək bilik və bacarıqlar nəzərdən qaçırılır. Bizim komandada olan könüllülər başqalarından dinamikliyi ilə fərqlənir. Tez öyrənirlər və çox az bir zamanda komandanın tərkib hissəsinə çevrilirlər”.

Rəşad müəllim komandasına cəlb edəcəyi könüllülərə dair tələbləri də belə açıqlayır:

1. Öyrənmək və töhfə vermək istəyi;
2. Komandada işləmək bacarığı;
3. Çalışdığı təşkilatın prinsiplərinə hörmət;
4. Məsuliyyət”.

Könüllülük fəaliyyətinin təbliği məsələsini R.Hüseynov bu cür görür: “Bunun üçün təşkilatlar ali və orta təhsil ocaqları, peşə məktəbləri ilə sıx əməkdaşlıq etməlidir. Onlar üçün könüllülük fəaliyyətinə dair proqramlar haqqında mütəmadi təqdimatlar və məlumat sessiyaları təşkil olunmalıdır. Bir də təşkilatların özünün könüllülük fəaliyyəti ilə bağlı konkret strategiyaları olmalıdır. Yəni onlar könüllüləri peşəkar və maaşlı işçilərlə bir

tutmamalıdır. Könüllü qəbul edən qurumlar əvvəlcə onlara öyrənmək imkanı yaratmalıdır. Daha sonra iş prosesinə inteqrasiya və komandanın tərkib hissəsinə çevrilmə gəlir. Öyrətmək üçün lazımı resursu olmayan təşkilatlar könüllü qəbul etməyi nəzərdən keçirməməlidir. Könüllülük üçün sahə məhdudiyəti yoxdur. Hər sahə özünə görə vacibdir. Könüllü fəaliyyət sayəsində dövlət, cəmiyyət müəssisə daha bacarıqlı vətəndaş və peşəkar, fərdlər isə əmək bazarının tələblərinə uyğun inkişaf etdirilmiş bilik və bacarıq əldə etmiş olur”.

Rəşad Hüseynov valideyn qismində könüllü fəaliyyətinə münasibətini açıqlayır: “Çox müsbət baxıram. Şəxsən mən övladlarımla beynəlxalq tədbirlər zamanı könüllü kimi fəaliyyət göstərməsini istərdim. Bu, onlara məsuliyyətli iş təcrübəsi ilə yanaşı, müxtəlif xalqların nümayəndələri ilə ünsiyyət imkanı və dünyagörüşünün zənginləşdirilməsi imkanı verir”.

Gənclərə nələri tövsiyə edərdiniz sualına isə Rəşad Hüseynov bu formada cavab verir:

1. Öyrənmək və mütaliə etmək, son nəfəsə qədər;
2. Qarşıya çıxan imkanları maksimum dəyərləndirmək;
3. Cəsarətli və inadcıl olmaq;
4. Səhv etməkdən çəkinməmək - səhv etməyən inkişaf etmir;
5. Ünsiyyətçi olmaq;
6. Əlaqələri genişləndirmək.

Könüllülük fəaliyyəti öyrənmək, inkişaf etmək və əlaqələri zənginləşdirmək imkanı verir. Bunlar isə, öz növbəsində, özünəinamın və uğurun təməlini qoyur”.

AAAF Holdingin vitse-prezidenti və şəxsi inkişaf üzrə tanınmış mütəxəssis Fəxri Ağayev bu fəaliyyət haqqında fikirlərini belə bölüşür: “Könüllülük fəaliyyətinin mənfi tərəfi yoxdur. Müsbət tərəflərinə gəlinə, olduqca çoxdur. Hesab edirəm ki, könüllülük bir gəncin vətənə və cəmiyyətə verəcəyi ən böyük töhfələrdən

---

biridir. Bunu edən insan özünü cəmiyyətin vacib tərkib hissəsi və vətəndaşı hiss edir. Könüllülük işi bir insana komandada işləməyi öyrədəcək ən yaxşı imkanlardan biridir. Buna əlavə olaraq fərqli insanlarla ünsiyyətdə olmaq, sosial vərdişləri gücləndirmək, ünsiyyət bacarığını artırmaq və təbii ki, təcrübə toplamaq üçün əla bir şansıdır. Bir insanın real iş həyatında lazım olan bir çox xüsusiyyətlərini və keyfiyyətlərini inkişaf etdirəcək imkandır”.

Könüllü kimdir sualına isə Fəxri Ağayev belə cavab verir: “Öz könlü ilə sərbəst seçim edən insan. Özü istəyən və özü də seçən. Könüllünün resursları - onun şəxsi zamanı, gücü, bacarıq və keyfiyyətləridir”.

F.Ağayev hələ də könüllü fəaliyyətini davam etdirdiyini bildirir: “Gənclərin inkişafına, gələcək peşəkar həyata onları hazırlamaq və karyera yollarında dəstək olmaq məqsədi ilə Azərbaycanın müxtəlif şəhərlərində onlarla universitetlərdə on minlərlə gənclərimizə ödənişsiz seminarlar və təlimlər vermişəm. Bu, mənim könüllülük fəaliyyətlərimdən biri olub və bu fəaliyyətim hələ də davam edir”.

Vətənə və dövlətimizə xidmət etmək, cəmiyyətimizə faydalı olmaq, maraqlı insanlarla tanış olmaq, iş təcrübəsi toplamaq üçün bu fəaliyyətin önəmli olduğunu şirkət vitse-prezidenti xüsusilə qeyd edir: “Hesab edirəm ki, könüllülük fəaliyyətinin mütəxəssislərin uğurlarında ciddi rolu var, çünki insan özü könüllü işləsə belə, peşəkar insanlarla bir yerdə işləmiş olur və bədən dili, davranış, ünsiyyətqurma, liderlik kimi vacib mövzularda əhəmiyyətli biliklərə sahiblənir. Mənim gözümdə bu gənclərin üstünlüyü budur: gələcək karyerası üçün fədakarlıq edən insanlardır”.

Komandasına cəlb edəcəyi könüllülərin xüsusiyyətlərini F.Ağayev belə sıralayır:

- İnkişafa meyilli olmaq;
- məqsədlərin və planların olması;

- intizamlı olması;
- şəffaflıq və dürüstlük, faydalı olma istəyi”.

Könüllülük fəaliyyəti nəticəsində dövlət və cəmiyyətin məsuliyətli vətəndaş qazanacağını bildiren AAAF holding rəsmisi deyir: “Məncə, könüllülük ölkədə bütün mövcud sahələrdə olmalıdır. Müəssisə könüllü timsalında işləmək istəyi və daxili motivasiyası olan əməkdaş, daha sonra isə təcrübəli əməkdaş qazanmış olacaq”.

Fəxri müəllim müasir gəncin uğur konsepsiyasına aid amilləri bu cür qeyd edir: “Məqsədlər, planlar, icraat, əzmkarlıq, intizam, dürüstlük başda olmaqla, şəxsi keyfiyyətlər, sağlamlıq, daimi inkişafa meyilli olmaq. Könüllülük fəaliyyətinə qoşulmaq bir gəncin uğur qazanmasına necə və hansı yolla təsir edə bilər sualına isə şirkət rəsmisi belə cavab verir: “Bu, müvəffəqiyyətli karyera üçün birinci addımdır. Şirkətlərin tələb etdiyi təcrübəni toplamaq üçün gözəl addımdır. Könüllü olaraq işləyən insan, karyerada vacib olan bir çox mövzularda bacarıq və bilikləri toplamış olacaq. Bu, özgüvənin artmasıdır. Yeni dostlar və tanışlar. Könüllülük insan ünsiyyət əhatəsini genişləndirəcək və yeni insanlarla tanış olacaq”.

ADA universitetinin prorektoru Fariz İsmayilzadə könüllülük fəaliyyətinə müsbət münasibətini “Tələbəlik illərində bir neçə layihədə özüm də könüllü olmuşam”, - deyərək ifadə edir. Könüllülük bir dəyər kimi sizin üçün hansı mənanı daşıyır sualını o, belə cavablandırır: “Komandada işləmək və insanlara kömək etmək”.

F.İsmayilzadə uğur qazanmış mütəxəssislərin fəaliyyətlərində könüllülüğün payının olduğu düşüncəsindədir: “İnsanların daha çox uğur qazanmaqlarında könüllülüğün əlbəttə rolu var. Könüllülük yaxşı kommunikasiya və insanlarla işləmək bacarığını öyrədir”.

ADA rəsmisi komandasında könüllülərin olduğunu və onların çox həvəslə çalışdıqlarını qeyd edərək tələbələrini belə açıq-

---

layır: “Onlardan həvəs, marağ, enerji və məsuliyyət kimi tələblərim olur”.

Gənclər arasında könüllülük fəaliyyətini stimullaşdırmağın vacibliyinə toxunan Fariz İsmayılzadə deyir: “Könüllülük fəaliyyətini stimullaşdırmaq və həvəsləndirmək üçün informasiya yayımı, məlumatlandırıcı və maarifləndirici görüşlər vacibdir”.

Azərbaycanlı hüquqşünas və sığortaçı-ekspert “Bəyli Group”un təsisçisi və İdarə Heyətinin sədri Mustafa Abbasbəylinin də könüllülük fəaliyyətinə münasibəti müsbətdir. Onun fikrincə, könüllülük insanın inkişafında önəmli rol oynamaqdadır. “Bəyli Group”un təsisçisi, həmçinin qeyd etdi ki, o, Türkiyədə təhsil alarkən bütün azərbaycanlı tələbələrin Ankara şəhəri üzrə könüllü olaraq tələbə təmsilçisi olub.

Ali məktəb tələbəsi olsaydınız, hansı səbəbdən könüllü olmaq istərdiniz sualına: “İctimai həyatda fəal olmaq və eyni zamanda, dövlətə və millətə faydalı olmaq üçün”, - deyərək, komandasında könüllülərin də olduğunu bildirir: “Komandamda könüllülər var. Onlardan birini xüsusilə qeyd etmək istəyirəm. Azər adlı bu gənc hazırda Türkiyədə təhsil alır, ancaq tətillə çıxan kimi gəlib çalışır. Mən onun qədər çalışqan, entuziazmla dolu bir gənc görməmişəm. Onu hər zaman digərlərinə nümunə göstərirəm”.

Mustafa Abbasbəyli komandasında olan könüllülərə: “Çalışqanlıq, entuziazm, inkişaf istəyi, məqsədinin olması, loyallıq” kimi tələbləri olduğunu deyir. Həmçinin könüllülərlə yaxından əlaqə qurmuş bir şəxs kimi gənclər arasında bu fəaliyyəti stimullaşdırmağın necə mümkün ola biləcəyi barədə fikrini belə bildirir: “Maarifləndirmək və könüllülük fəaliyyətinin uğur qazanmaqda önəmli rol oynadığını gənclərə aşılmaq əsas məsələdir”.

Mustafa Abbasbəyli gənclərə öz tövsiyələrini verməyi də unutmur: “Gənclər qarşılarına böyük məqsəd qoysun, özü üçün qaydalar müəyyən etsin və o qaydalara uyğun yaşamaq, daim özünüinkişafı məşğul olmaları işə mütləqdir”.

“Babək Sirab” ASC-nin Satış şöbəsinin müdiri Emil Vəliyev könüllülük fəaliyyətinə müsbət yanaşır: “Gənclər bu fəaliyyət ilə həm gələcəklərini qururlar, həm də faydalı işlə məşğul olurlar”.

Heç vaxt könüllü olmadığını bildirən Emil Vəliyev hansı məqsədlə könüllü olmaq istəyirdi” sualına isə belə qarşılıq verir: “Karyera qurmaq üçün” və əlavə edir: “Könüllü şəkildə başlanan bir işdə insanlar daha tez inkişaf edə bilər və istədiyi mövqeyə çata bilər. Əslində, bu fəaliyyətə gənclik illərimdə qoşulmaq çox istərdim, çünki insan əgər bir işdə könüllü şəkildə çalışsarsa, demək o işi sevir. Bu halda insanın faydalılıq əmsalı 100 faizə bərabər olur. Mən hazırda işlədiyim şirkətdə müəyyən məvacib qarşılığında çalışsam da bu işdə bir növ könüllü şəkildə işləyirəm, çünki mən işimi sevirəm”.

O, mütəxəssislərin nailiyyət qazanma səbəblərinə də toxunaraq deyir: “Hər bir sahədə işi sevmək və ürəklə işləmək lazımdır. Bu halda istədiyin uğuru qazanmaq olar. Əgər mütəxəssislərin uğuruna baxsaq görərik ki, onlar bu işə sıfır nöqtəsindən başlayaraq püxtələşiblər. Bu, könüllü fəaliyyətinin nəticəsidir”.

Emil Vəliyevin fikrincə, gənclərin könüllü fəaliyyətinə daha geniş maraq göstərməsi üçün onları çalışdığı işlə əlaqədar biliklərini artırmaq məqsədilə kurslara göndərmək, müəyyən treninqlər və məşqlər təşkil etmək lazımdır. Bundan başqa, gördüyü işlərə görə onları mükafatlandırmaq, yəni motivasiya tədbirləri icra etmək də vacibdir.

Azərbaycan Respublikasının “Əməkdar İncəsənət Xadimi”, şair Baba Vəziroğlu da könüllülük fəaliyyətini təqdir edir: “Könüllülük fəaliyyətinə münasibətinin müsbət olduğunu, lakin bu fəaliyyətin mənfi cəhətini də vurğulayan görkəmli yazar düşüncələrini bölüşür: “Gənclərimiz könüllülük fəaliyyəti zamanı yalnız mənəvi dividend qazansa da, heç bir maddi gəlir əldə etmirlər. Könüllülük vətəndaş olmağın göstəricisidir və bu fəaliyyət gənclərimizin uğur qazanmasına təsir edən başlıca faktorlardandır. So-

---

vet dönməndə yaşadığım üçün bütün ömrüm boyu - oktyabryatda, komsomolda, Yazıçılar İttifaqında böyük həvəslə könüllülük fəaliyyəti ilə məşğul olmuşam. Könüllü olmaq - zamanın tələbidir. Könüllülük fəaliyyəti gənclərimizi gələcəyin çətin sınaqlarına hazırlayır və bu fəaliyyətin vətəndaşlıq borcudur”.

Görkəmli nasir Baba Vəziroğlu könüllülük fəaliyyəti zamanı gənclərimizə işıqlı, daha gözəl gələcək barədə inam aşılamaqla onlarda bu fəaliyyətə daha böyük həvəs yaranacağını qeyd edir: “Bütün sahələrdə, xüsusilə də ideoloji sahələrdə könüllülərin fəaliyyətinə, əsasən də onların fikir və ideyalarına yer verilməsini labüddür. Hər şeydə, hər yerdə təmənna axtarmaq düzgün deyil. Cəmiyyətimiz könüllülərə xidmət göstərdikləri sahələr üzrə aktiv iştirak etdikləri müddətdə onların şəxsiyyət kimi formalaşmalarına münbit şərait yaradır. Daha etibarlı, güvənli gələcək üçün layiqli vətəndaşlar yetişdirməliyik. Məhz könüllülük fəaliyyəti də cəmiyyətimizin, xüsusilə də gənclərimizin layiqli vətəndaş, əsl vətənpərvər kimi yetişməsinə xidmət edir”.

Övladlarının da ali məktəbdə və beynəlxalq idman tədbirlərində könüllü olduğunu vurğulayan Baba Vəziroğlu məhz bu fəaliyyətin onların indi bir mütəxəssis kimi çalışdıqları sahədə uğur qazanmalarına səbəb olduğunu bildirir: “Məhz bu fəaliyyətin gənclərimizin vətəndaş və mütəxəssis kimi formalaşmasında bir-baş a rol u var. Gənclərimiz gecə-gündüz oxumalı, zəhmətdən heç vaxt usanmamalı və sabaha inamlarını heç vaxt itirməməlidir”.

Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, şair, publisist, yazar Əkbər Qoşalı könüllülük fəaliyyəti ilə bağlı bu fikirdədir: “Könüllülük sözünün kökü “kөнül”dür. “Kөнүldən gələn gөy-çək olar” deyiblər. Sırf ictimai sorumluluq baxımından peşəkar baxış olaraq da, könüllülüğü təqdir edirəm. Könüllülük gəncləri peşəkarlığa, tanınmağa, tanımağa aparıb çıxarır, yeni üfüqlər açır”. “Bu işin mənfi tərəfi ya yoxdur, ya da müsbət göstəricilərlə müqayisədə nəzərə alınmaya bilər”, - deyər şair əlavə edir:

“Mənim ictimai sektora atıldığım illərdə könüllülük bugünkü qədər çağdaş məzmun daşımada, “institut”laşmasada, maddi qazanc gözləmədən, könlümüzün səsi ilə ədəbi-mədəni, (necə deyərlər, “həmyaşiddan-həmyaşıda” yaşaması ilə...) gənclərlə iş, eləcə də könüllü hərbi-vətənpərvərlik sahəsində çalışmaları-
mız olmuşdur. Bu işlər daha çox paytaxt Bakıda cərəyan edirdi. Bax, hələ tələbəyəkn iştirakçısı olduğum könüllülük hərəkati sonra məni Türk dünyasına çıxardı. Türkologiya ilə, yeni simalarla, mənimçün yeni (ixtisasımdan irəli gəlməyən) bir sıra əməli çalışma sahələri ilə tanışdırdı və haradasa, taleyim in cizgilərinə çevrildi. İlk növbədə, könlümün səsi ilə..! İkincisi, xoşməramlı yeniliklərə, konstruktiv çağırışlara biganə olmamağım səbəbindən könüllülük fəaliyyətinə başladım. Kökündə könül duran bir sözlə ifadə olunan hərəkət özü bir dəyərdir. Bir də dəyərlər yalnız mövcud olanlar deyil, həm də yeni yaradılanlardır. Könüllülük mənim üçün özünü aşan bir anlam içindədir. Könüllülük, əlbəttə, təsirsiz ötürmədir. Könüllülük bu gün üçün mənəvi, gələcək üçünsə, həm maddi, həm də mənəvi kateqoriyaya aid hadisədir. Bilirik ki, mənəvi olan nəsnələr maddi nəsnələrin mübadiləsi ilə müqayisədə üstünlüyə malikdir. Uğur mənəviyyatla maddiyyatın tarazlığını qorumaqdan keçir. Mütəxəssis adını haqq etmiş şəxs artıq peşə, peşəkarlıq məfhumlarının fərqiindədir.

Könüllülük fəaliyyətinin gənclərimizə nələri qazandıracağını qeyd edən Əkbər Qoşalı xüsusi olaraq aşağıdakıları vurğulayır:

- “1. Səmimilik;
2. öyrənmək (və öyrədə bilmək) həvəsi;
3. peşəkarlaşmaya münasibəti;
4. davranış mədəniyyəti;
5. yeni (obyektiv) çağırışlara açıqlığı;
6. ünsiyyətçilliyi;
7. natiqlik keyfiyyəti;

---

8. Milli və bəşəri dəyərlərə yaxınlaşması.

“Sertifikat”, “Diplom”, “Fəxri fərman”larla təltif etmək könüllülərin uğurlarına biganə qalmamaq, “Könüllü düşərgəsi” təşkil etmək, könüllülərin “kadr bankı”nı yaratmaq; uğuru ilə seçilənləri uyğun qurumlara kadr olaraq təqdim etmək gənclərimizdə gələcəyə inam və əzmkarlıq hissləri oyadır”.

Yazar Ə.Qoşalı övladının da hazırda könüllülük fəaliyyəti ilə məşğul olduğunu qeyd edir: “Böyük oğlum könüllülük fəaliyyəti içindədir və onun qazandığı mənəvi keyfiyyətlərin fərqundəyəm. Bu işin “necəliyi” bir atanın öz övladını necə görməsinə bağlıdır. Yəqin hər bir normal ata istərdi, övladı, ilk növbədə, öz milli dəyərlərinə bağlı olsun – “milli olmayan bəşəri ola bilməz” həqiqətini idrak etsin. Gənclərimiz hər şeyin öz vaxtında gözəl olduğunu fərqu edincə, biz bundan fərəhlənirik. O sözü bir də təkrar etmək istərdim: hər şey vaxtında gözəldir. Öyrətməmişdən öncə öyrənmək gərəkdir. Haqq etdiyinlə razı ol, haqqın olanın uğrunda mübariz ol. Məşğul olduğun işlə dünyanın ən gözəl işiymiş kimi - işin içinə sevgi qataraq məşğul ol. Məhz könüllü olmaq gənclərimizi peşəkarlıq yoluna çıxarır, yeniliklər qazandırır; ixtisasından qıraq olaylarla tanışdırır; iş yeri əldə etməsi üçün şanslar açır”.

IV FƏSİL

QANUNVERİCİLİK

“KÖNÜLLÜ FƏALİYYƏT HAQQINDA”

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ Q A N U N U

Maddə 1. Qanunun məqsədi

Bu Qanun hüquqi və fiziki şəxslərin əvəzi ödənilməyən ictimai faydalı fəaliyyəti sahəsində yaranan münasibətləri tənzimləyir.

Maddə 2. Əsas anlayışlar

2.1. Könüllü fəaliyyət - Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə qadağan edilməyən, işlərin görülməsi və ya xidmətlərin göstərilməsi ilə bağlı ictimai faydalı və gəlirsiz fəaliyyətdir.

2.2. Könüllü - öz iradəsi və sərbəst seçimi əsasında əvəzi ödənilməyən ictimai faydalı fəaliyyəti şəxsən həyata keçirən Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, əcnəbi və ya vətəndaşlığı olmayan şəxsdir.

2.3. Könüllü fəaliyyətin təşkilatçısı - könüllü fəaliyyətin təşkilini və həyata keçirilməsini təmin edən dövlət orqanları, dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatlar, yerli özünüidarə orqanları və qeyri-hökumət təşkilatlarıdır.

2.4. Əvəzi ödənilməyən fəaliyyət - əməkhaqqı ödənilməyən fəaliyyətdir.

Maddə 3. Könüllü fəaliyyətin istiqamətləri

3.0. Könüllü fəaliyyət aşağıdakı istiqamətlər üzrə həyata keçirilir:

3.0.1. əlillərə, kimsəsizlərə, qocalara, aztəminatlı ailələrə, qaçqınlara və məcburi köçkünlərə kömək edilməsi;

3.0.2. insanpərvərliyin və dözümlülyün təbliği;

3.0.3. istehlakçıların hüquqlarının qorunması;

3.0.4. hüquqi və mədəni maarifləndirmə;

3.0.5. uşaq və gənclərin təhsili, tərbiyəsi, fiziki və əqli inkişafı;

3.0.6. idmanın inkişafı;

3.0.7. xəstəliklər və epidemiyalar barədə məlumatlandırma;

3.0.8. sağlam həyat tərzinin təbliği;

3.0.9. ətraf mühitin mühafizəsi;

3.0.10. tarix və mədəniyyət abidələrinin, mədəni və mənəvi irsin qorunması;

3.0.11. silahlı münaqişələr, təbii fəlakətlər, sənaye qəzaları, yanğınlar, epidemiyalar, epizootiyalar və digər fəvqəladə halların nəticələrinin aradan qaldırılmasına, o cümlədən fəvqəladə hallar nəticəsində zərər çəkmiş şəxslərə yardım göstərilməsi;

3.0.12. cəzaçəkmə müəssisələrindən azad edilən, narkotik asılılığa düşər olan, məişət zorakılığına məruz qalan şəxslərə kömək edilməsi;

3.0.13. Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinin tələblərinə zidd olmayan digər fəaliyyət sahələri.

Maddə 4. Könüllü fəaliyyətin iştirakçıları

4.1. Könüllü fəaliyyətin iştirakçıları könüllü fəaliyyətin təşkilatçılarından və könüllülərdən ibarətdir.

4.2. Şəxs öz iş yerində könüllü fəaliyyətlə məşğul ola bilməz.

4.3. Könüllünün işçi çatışmazlığının qarşısını almaq məqsədi ilə istifadəsinə yol verilmir.

4.4. Kommersiya hüquqi şəxslərində könüllü fəaliyyətin həyata keçirilməsinə yol verilmir.

4.5. Könüllü fəaliyyətin iştirakçıları arasında münasibətlər Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə və könüllü fəaliyyətin təşkilatçıları tərəfindən cəlb edilmiş könüllülər ilə bağlanan müqaviləyə uyğun olaraq tənzimlənir.

4.6. Yetkinlik yaşına çatmamış şəxslər valideynlərinin və ya qanuni nümayəndələrinin razılığı əsasında könüllü fəaliyyət ilə məşğul ola bilərlər.

4.7. Yetkinlik yaşına çatmamış şəxslər könüllü fəaliyyəti həyata keçirərkən yaşı 18-dən az olan işçilərin əməyindən istifadəyə dair Azərbaycan Respublikasının əmək qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş tələblərə riayət olunmalıdır.

Maddə 5. Könüllü fəaliyyətin təşkilatçılarının hüquqları

5.0. Könüllü fəaliyyətin təşkilatçıları aşağıdakı hüquqlara malikdir:

5.0.1. bu Qanunla nəzərdə tutulmuş qaydada şəxsləri könüllü fəaliyyətin həyata keçirilməsinə cəlb etmək;

5.0.2. bu Qanunla müəyyənləşdirilmiş qaydada və əsaslarla könüllülərlə bağlanmış müqaviləyə xitam vermək;

5.0.3. könüllülərdən müqavilədən irəli gələn öhdəliklərin vaxtında və keyfiyyətlə yerinə yetirilməsini tələb etmək;

5.0.4. görülmüş işlər haqqında könüllülərdən məlumat və ya hesabat almaq;

5.0.5. könüllü fəaliyyət həyata keçirilərkən könüllü tərəfindən vurulmuş maddi ziyanın ödənilməsi üçün Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq tədbirlər görmək.

Maddə 6. Könüllü fəaliyyətin təşkilatçılarının vəzifələri

6.0. Könüllü fəaliyyətin təşkilatçılarının vəzifələri aşağıdakılardır:

6.0.1. könüllü fəaliyyətin həyata keçirilməsinə cəlb edilmiş şəxslərlə müqavilə bağlamaq;

6.0.2. könüllülərə onların hüquq və vəzifələrini izah etmək, onları təlimatlandırmaq;

6.0.3. könüllü fəaliyyətin həyata keçirilməsi haqqında informasiyanı açıqlamaq, könüllü fəaliyyətin nəticələri barədə məlumat vermək;

6.0.4. könüllünün tələbi ilə könüllü fəaliyyət haqqında müvafiq arayışlar vermək;

6.0.5. könüllüləri yerinə yetirəcəkləri işin həyat və sağlamlıq üçün təhlükəli olması barədə məlumatlandırmaq;

6.0.6. könüllünün həyat və sağlamlığını sığorta etmək;

6.0.7. könüllüləri həyat və sağlamlıq üçün təhlükəli işlərə göndərərək onların texniki təhlükəsizliklə bağlı müvafiq təlim keçmələrini təmin etmək;

6.0.8. könüllü fəaliyyətin təşkili üçün tələb olunan hüquqi, təşkilati və texniki məsələləri həll etmək;

6.0.9. könüllülərə qarşı ayrı-seçkiliyə yol verməmək;

6.0.10. könüllü əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər barədə müvafiq icra hakimiyyəti orqanına məlumat vermək.

Maddə 7. Könüllülərin hüquqları

7.1. Könüllülərin aşağıdakı hüquqları vardır:

7.1.1. müqaviləyə uyğun olaraq həyat və sağlamlığının mühafizəsini təmin edən əmək şəraitinin yaradılmasını, zəruri hallarda isə əməyin mühafizəsinin normaları və qaydaları haqqında təlim keçirilməsini tələb etmək;

7.1.2. könüllü fəaliyyətin şərtləri və xarakteri haqqında informasiya əldə etmək;

7.1.3. könüllü fəaliyyət haqqında informasiya yaymaq;

7.1.4. könüllü fəaliyyətin təşkilatçılarından görülən işlərin yeri, həcmi, xarakteri və vaxtı göstərilməklə, könüllü fəaliyyət haqqında yazılı arayış almaq;

7.1.5. könüllü fəaliyyət könüllünün daimi yaşadığı yaşayış məntəqəsinin hüdudlarından kənardə həyata keçirildikdə gündəlik xərclərin ödənilməsini könüllü fəaliyyətin təşkilatçılarından tələb etmək;

7.1.6. könüllü fəaliyyəti həyata keçirərək həyatına və sağlamlığına dəymiş zərərin əvəzini könüllü fəaliyyətin təşkilatçılarından almaq;

7.1.7. sığorta olunmaq;

7.1.8. öz əmlakından istifadəyə görə kompensasiya almaq.

7.2. Şəxsin könüllü fəaliyyətlə məşğul olması ünvanlı dövlət sosial yardımının alınmasına, habelə ona işsizlik müavinətinin ödənilməsinin dayandırılmasına və ya xitam verilməsinə səbəb olmur.

Maddə 8. Könüllülərin vəzifələri

8.0. Könüllünün əsas vəzifələri aşağıdakılardır:

8.0.1. işlərin görülməsi üçün cəlb edildikdə könüllü fəaliyyətin təşkilatçıları ilə müqavilə bağlamaq;

8.0.2. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq əməyin mühafizəsi və təhlükəsizlik qaydalarına riayət etmək;

8.0.3. fəaliyyət göstərdiyi təşkilatın intizam qaydalarına riayət etmək;

8.0.4. könüllü fəaliyyət təşkilatçılarının tələbi ilə könüllü fəaliyyət haqqında məlumat və ya hesabat təqdim etmək;

8.0.5. könüllü fəaliyyət haqqında müqavilənin şərtlərinə və könüllü fəaliyyətin təşkilatçılarının müqavilənin şərtlərinə uyğun göstərişlərinə əməl etmək;

8.0.6. vurduğu maddi ziyana görə məsuliyyət daşımaq;

8.0.7. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən olunmuş konfidensial informasiyanı gizli saxlamaq.

Maddə 9. Könüllü fəaliyyət münasibətlərini tənzimləyən müqavilə

9.1. Könüllü fəaliyyətin iştirakçıları arasında münasibətlər tərəflər arasında yazılı formada bağlanan müqavilə ilə tənzimlənir.

9.2. Könüllü fəaliyyətin təşkilatçıları tərəfindən cəlb edilmiş könüllülərlə bağlanan müqavilədə aşağıdakılar göstərilir:

9.2.1. müqavilə bağlayan tərəflər haqqında məlumatlar;

9.2.2. tərəflərin hüquq və vəzifələri;

9.2.3. görüləcək işlər və göstəriləcək xidmətlər;

9.2.4. müqavilənin müddəti;

9.2.5. tərəflərin məsuliyyəti;

9.2.6. müqaviləyə xitam verilməsi qaydası.

9.3. Könüllü fəaliyyətin təşkilatçıları tərəfindən cəlb edilmiş könüllülərlə bağlanan müqavilədə bu Qanunun məqsədlərinə uyğun olaraq digər şərtlər də nəzərdə tutula bilər.

9.4. Könüllü tərəfindən könüllü fəaliyyətin həyata keçirilməsi ilə bağlı üçüncü şəxslərə vurulmuş zərərin ödənilməsi qaydası müqavilə ilə müəyyən olunur.

9.5. Müqavilədə könüllünün hüquqlarını məhdudlaşdıran müddələrin əks olunması yolverilməzdir.

9.6. Müqaviləyə tərəflərin razılığı ilə vaxtından əvvəl xitam verilə bilər. Tərəflərdən birinin təşəbbüsü ilə müqaviləyə vaxtından əvvəl xitam verildikdə qarşı tərəfə müqavilənin xitam olunacağı haqqında xəbərdarlıq edilməlidir.

9.7. Müqavilə üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməməsinə dair əsaslar olduqda tərəflər müqaviləyə xitam verə bilərlər.

9.8. Müqavilə üzrə tərəflər arasında yaranan mübahisələr Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq məhkəmə qaydasında həll edilir.

Maddə 10. Könüllü fəaliyyət sahəsində beynəlxalq əlaqələr

10.1. Azərbaycan Respublikasında könüllü fəaliyyətin təşkilatçıları Azərbaycan Respublikasının ərazisində könüllü fəaliyyəti həyata keçirmək üçün xarici könüllüləri dəvət edə bilərlər.

10.2. Beynəlxalq könüllü fəaliyyətin təşkilatçıları, habelə könüllü əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər Azərbaycan Respublikasının ərazisində könüllü fəaliyyətlə yalnız Azərbaycan Respublikasının könüllü fəaliyyət təşkilatçıları ilə birgə məşğul ola bilərlər.

10.3. Azərbaycan Respublikasında könüllü fəaliyyətin təşki-

---

latçıları və Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları xarici dövlətin ərazisində həmin dövlətin qanunvericiliyinə uyğun olaraq könüllü fəaliyyət ilə məşğul ola bilərlər.

İlham Əliyev
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 9 iyun 2009-cu il.

“İCTİMAİ İŞTİRAKÇILIQ HAQQINDA” AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU

1-ci fəsil

Ümumi müddəalar

Maddə 1. Əsas anlayışlar

1.0. Bu Qanunun məqsədləri üçün aşağıdakı əsas anlayışlardan istifadə edilir:

1.0.1. ictimai iştirakçılıq - dövlət və cəmiyyət həyatının müxtəlif sahələrində dövlət siyasətinin hazırlanmasında və həyata keçirilməsində, ümumdövlət və yerli səviyyədə qərarların qəbulunda, müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının (bundan sonra - mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları), yerli icra hakimiyyəti və yerli özünüidarəetmə orqanlarının fəaliyyətinə ictimai nəzarətin təşkilində vətəndaşların və vətəndaş cəmiyyət institutlarının bu Qanunla müəyyən edilmiş formalarda iştirakı, dövlət və yerli özünüidarəetmə orqanlarının ictimaiyyətlə məsləhətləşməsi və ictimai rəyin nəzərə alınması;

1.0.2. vətəndaş cəmiyyəti institutları-qeyri-hökumət təşkilatları (ictimai birliklər və fondlar), kütləvi informasiya vasitələri, həmkarlar ittifaqları, vətəndaşların təşəbbüs qrupları və bələdiyyələrin məhəllə komitələri;

1.0.3. ictimai şura - bu Qanunda nəzərdə tutulmuş məqsədlərin həyata keçirilməsi üçün mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanlarının və yerli özünüidarəetmə orqanlarının yanında yaradılan məşvərətçi qurum;

1.0.4. ictimai müzakirə - ictimai əhəmiyyətli qərarların qəbulu zamanı müvafiq məsələlər barəsində əhalinin müxtəlif təbəqələrinin təkliflərinin hazırlanması üçün aidiyyəti dövlət və yerli özünüidarəetmə orqanlarının səlahiyyətli nümayəndələrinin, və-

---

təndaş cəmiyyəti institutlarının nümayəndələrinin, ayrı-ayrı vətəndaşların, mütəxəssis və ekspertlərin iştirakı ilə təşkil olunmuş yığıncaq;

1.0.5. ictimai dinləmə - hüquqi aktların layihələrinə, dövlət və cəmiyyət həyatının ayrı-ayrı məsələlərinə dair ictimaiyyətlə məsləhətləşmələrin keçirilməsi və vətəndaşların məlumatlandırılması üçün aidiyyəti dövlət və yerli özünüidarəetmə orqanlarının səlahiyyətli nümayəndələrinin, vətəndaş cəmiyyəti institutlarının nümayəndələrinin, ayrı-ayrı vətəndaşların, mütəxəssis və ekspertlərin iştirakı ilə təşkil olunmuş yığıncaq;

1.0.6. ictimai rəyin öyrənilməsi - dövlət və cəmiyyət həyatının ayrı-ayrı məsələlərinə dair əhalinin müxtəlif təbəqələrinin rəyinin öyrənilməsi məqsədi ilə sosioloji sorğuların və digər oxşar tədbirlərin keçirilməsi;

1.0.7. hüquqi aktların layihələrinin ictimai müzakirəsi - hüquqi aktların layihələrinin onların hazırlanmasında iştirak edən şəxslərin, habelə vətəndaş cəmiyyəti institutlarının, ayrı-ayrı vətəndaşların, ekspertlərin və mütəxəssislərin iştirakı ilə araşdırılması, təhlil edilməsi və qiymətləndirilməsi;

1.0.8. yazılı məsləhətləşmə-hüquqi aktların layihələrinə dair vətəndaş cəmiyyəti institutlarının rəylərinin öyrənilməsi üçün mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti və yerli özünüidarəetmə orqanları tərəfindən onlara müraciət edilməsi və yazılı formada təqdim olunmuş rəy, irad və təkliflərin təhlil edilməsi, ümumiləşdirilməsi və qiymətləndirilməsi.

Maddə 2. İctimai iştirakçılıq haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi

2.1. İctimai iştirakçılıq haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasından, Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdən və bu Qanundan ibarətdir.

2.2. Bu Qanunun müddələri vətəndaş cəmiyyəti institutlarının və ayrı-ayrı vətəndaşların ictimai iştirakçılığın həyata keçirilməsi ilə bağlı bu Qanunda nəzərdə tutulmamış digər hüquqlarını məhdudlaşdırmır.

Maddə 3. İctimai iştirakçılığın məqsədləri

3.0. İctimai iştirakçılığın məqsədləri aşağıdakılardır:

3.0.1. vətəndaşların dövlətin idarə olunmasında iştiraka cəlb edilməsi;

3.0.2. mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti və yerli özünüidarəetmə orqanlarının fəaliyyətinə ictimai nəzarətin həyata keçirilməsi;

3.0.3. mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti və yerli özünüidarəetmə orqanları ilə ictimaiyyət arasında səmərəli qarşılıqlı fəaliyyətin təşkili;

3.0.4. mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti və yerli özünüidarəetmə orqanlarının fəaliyyətində aşkarlığın və şəffaflığın təmin olunması;

3.0.5. dövlət siyasətinin formalaşması, həyata keçirilməsi və qərarların qəbulu zamanı ictimai rəyin və vətəndaşların qanuni maraqlarının nəzərə alınması;

3.0.6. əsas insan və vətəndaş hüquqlarının müdafiəsi.

Maddə 4. İctimai iştirakçılığın prinsipləri

4.0. İctimai iştirakçılıq aşağıdakı prinsiplər əsasında həyata keçirilir:

4.0.1. qanunçuluq;

4.0.2. könüllülük;

4.0.3. şəffaflıq;

4.0.4. plüralizm;

4.0.5. bərabərlik və ayrı-seçkiliyə yol verilməməsi.

Maddə 5. İctimai iştirakçılığın formaları

5.1. İctimai iştirakçılığın formalarına aşağıdakılar aiddir:

-
- 5.1.1. ictimai şura;
  - 5.1.2. ictimai müzakirə;
  - 5.1.3. ictimai dinləmə;
  - 5.1.4. ictimai rəyin öyrənilməsi;
  - 5.1.5. hüquqi aktların layihələrinin ictimai müzakirəsi;
  - 5.1.6. yazılı məsləhətləşmə.

5.2. Bu Qanun ictimai iştirakçılığın digər formalarda həyata keçirilməsini məhdudlaşdırmır.

2-ci fəsil

İctimai şuralar

Maddə 6. İctimai şuranın yaradılması qaydası

6.1. İctimai şura 5-15 üzvdən ibarət tərkibdə bu Qanunla müəyyən edilmiş tələblər nəzərə alınmaqla müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi əsasnaməyə uyğun olaraq vətəndaş cəmiyyəti institutları tərəfindən seçilir. Azərbaycan Respublikasının 16 yaşına çatmış hər bir vətəndaşı ictimai şuranın üzvü ola bilər.

6.2. İctimai şuranın səlahiyyət müddəti iki ildir.

6.3. Mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti və yerli özünüidarəetmə orqanı öz internet səhifəsi və mövcud olan digər vasitələrlə ictimai şuraya namizədlərin irəli sürülməsi, onların qeydiyyatının başlanması və başa çatması vaxtını elan edir. Namizədlərin irəli sürülməsi və qeydiyyatı üçün nəzərdə tutulan müddət iyirmi iş gündən az ola bilməz.

6.4. Hər bir vətəndaş cəmiyyəti institutu ictimai şuranın üzvlüyünə yalnız bir namizəd irəli sürə bilər. Namizədlərin irəli sürülməsi başa çatdıqdan sonra bir ay müddətində ictimai şuraya seçkilər keçirilir.

6.5. Namizəd irəli sürməyən vətəndaş cəmiyyəti institutları da ictimai şuranın üzvlərinin seçilməsində iştirak edə bilərlər.

6.6. İctimai şuranın üzvləri irəli sürülmüş namizədlər içərisindən vətəndaş cəmiyyəti institutlarının (onların ərazi təşkilatlarının), yerli icra hakimiyyəti və yerli özünüidarətmə orqanlarına münasibətdə isə müvafiq ərazidə fəaliyyət göstərən vətəndaş cəmiyyəti institutlarının bərabər sayda təmsilçilərindən ibarət birgə yığıncaqda gizli səsvermə yolu ilə seçilir.

6.7. İctimai şuradakı fəaliyyətinə görə üzvlərə əməkhaqqı, qonorar, kompensasiya və başqa ödənişlər verilmir.

6.8. İctimai şuranın fəaliyyətinin texniki (mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanı və yerli özünüidarətmə orqanının maliyyə vəsaitlərindən istifadə istisna olmaqla) və informasiya təminatı ilə bağlı məsələlər müvafiq mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanı və yerli özünüidarətmə orqanı tərəfindən həll edilir.

6.9. Mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanı və yerli özünüidarətmə orqanı tərəfindən ictimai şuranın sərbəst fəaliyyəti üçün şərait yaradılır.

Maddə 7. İctimai şuranın hüquqları və vəzifələri

7.1. İctimai şuranın aşağıdakı hüquqları vardır:

7.1.1. mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti və yerli özünüidarətmə orqanlarından öz fəaliyyəti üçün zəruri olan məlumatları, ictimaiyyətlə məsləhətləşmələr tələb edən məsələlər üzrə hüquqi aktların layihələrini almaq;

7.1.2. ictimaiyyətlə məsləhətləşmələrin keçirilməsi barədə mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti və yerli özünüidarətmə orqanına təkliflər vermək;

7.1.3. müvafiq ərazidə və sahədə dövlət siyasətinin formalaşması və həyata keçirilməsi barədə təkliflərlə çıxış etmək;

7.1.4. müvafiq sahədə dövlət siyasətinin hazırlanması və həyata keçirilməsi barədə hüquqi aktların layihələrinin hazırlanması ilə bağlı təkliflər vermək;

7.1.5. ictimai əhəmiyyət kəsb edən məsələlərin həllinə dair vətəndaş cəmiyyəti institutlarının təkliflərini toplamaq, ümumiləşdirmək, mərkəzi, yerli icra hakimiyyəti və yerli özünüidarəetmə orqanına təqdim etmək;

7.1.6. dövlət və cəmiyyət həyatının ayrı-ayrı məsələlərinin müzakirəsi üçün açıq tədbirlər (ictimai müzakirələr, dinləmələr, seminarlar, konfranslar, “dəyirmi masa”lar və digər tədbirlər) təşkil etmək;

7.1.7. ictimai rəyin öyrənilməsi üçün sorğular keçirmək və ya müvafiq təşkilatlara sorğu keçirilməsi barədə təkliflər vermək;

7.1.8. hüquqi aktların layihələrinin ictimai müzakirəsini keçirmək;

7.1.9. şuranın işinə mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanlarının, yerli özünüidarəetmə orqanlarının nümayəndələrini, vətəndaş cəmiyyəti institutlarını, ekspertləri və elmi təşkilatların, o cümlədən beynəlxalq təşkilatların nümayəndələrini, ayrı-ayrı mütəxəssisləri cəlb etmək;

7.1.10. öz məqsədlərini həyata keçirmək üçün daimi və müvəqqəti işçi orqanlar (komitələr, komissiyalar, ekspert qrupları, işçi qrupları və s.) yaratmaq.

7.2. İctimai şura üzvlərinin mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti və yerli özünüidarəetmə orqanlarının yerləşdiyi binaya müvafiq orqan tərəfindən müəyyən olunmuş qaydada daxil olmaq hüququ vardır.

7.3. İctimai şuranın aşağıdakı vəzifələri vardır:

7.3.1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına və qanunlarına, habelə digər normativ-hüquqi aktlara riayət etmək;

7.3.2. şuranın fəaliyyəti barədə əhalini məlumatlandırmaq;

7.3.3. öz fəaliyyətinə dair illik hesabat hazırlamaq və dərc etdirmək;

7.3.4. müzakirə olunan məsələlərə qərəzsiz yanaşmaq.

Maddə 8. İctimai şuranın iclasları

8.1. İctimai şuranın iclasları ildə dörd dəfədən az olmayaraq keçirilir. Növbədənkənar iclaslar ictimai şura sədrinin təşəbbüsü və ya üzvlərinin üçdəbir hissəsinin təşəbbüsü ilə çağırılır.

8.2. İctimai şuranın iclasları açıq keçirilir.

8.3. İctimai şuranın iclasının gündəliyinin layihəsi ictimai şura sədrinin və üzvlərinin təklifləri əsasında formalaşır və iclasda təsdiq olunur. Mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanı və yerli özünüidarəetmə orqanı ictimai şuranın müzakirəsinə məsələlər təklif edə bilər.

8.4. İctimai şura üzvlərinin yarısından çoxu iştirak etdikdə iclaslar səlahiyyətlidir. İctimai şuranın iclaslarını onun sədri aparır. Sədr olmadıqda isə iclasa sədrlik onun müavini tərəfindən həyata keçirilir.

8.5. İctimai şuranın aktları iclasda iştirak edənlərin sadə səs çoxluğu ilə qəbul edilir və sədrlik edən tərəfindən imzalanır. Səslər bərabər olarsa sədrin səsi həlledici olur.

8.6. Mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti və yerli özünüidarəetmə orqanının nümayəndələri ictimai şuranın iclaslarında iştirak edə bilərlər.

Maddə 9. İctimai şuranın sədri, sədr müavini və katibi

9.1. İctimai şuranın sədri şuranın iclasında şuranın üzvləri arasından iki il müddətinə seçilir.

9.2. İctimai şuranın sədri:

9.2.1. ictimai şuranın fəaliyyətinə rəhbərlik edir;

9.2.2. dövlət və yerli özünüidarəetmə orqanları, vətəndaş cəmiyyəti institutları ilə münasibətlərdə ictimai şuranı təmsil edir;

9.2.3. ictimai şuranın fəaliyyətinin prioritet istiqamətlərini müəyyənləşdirir;

9.2.4. ictimai şuranın iclaslarına sədrlik edir.

9.3. İctimai şura sədrinin müavini şuranın iclasında şuranın üzvləri arasından iki il müddətinə seçilir.

9.4. İctimai şuranın katibi şuranın iclasında şura üzvləri arasından iki il müddətinə seçilir.

9.5. İctimai şuranın katibi:

9.5.1. ictimai şuranın cari fəaliyyətini təmin edir;

9.5.2. ictimai şura üzvlərinin fəaliyyətini əlaqələndirir;

9.5.3. ictimai şuranın aktlarını aidiyyəti üzrə təqdim edir;

9.5.4. ictimai şuranın kargüzarlıq işini təşkil edir.

Maddə 10. İctimai şuranın rəqlamenti

10.1. İctimai şuranın iş qaydası onun iclasında qəbul edilən rəqlament ilə müəyyən edilir.

10.2. İctimai şuranın rəqlamentində aşağıdakılar nəzərdə tutulur:

10.2.1. ictimai şuranın iclaslarının keçirilməsi vaxtı və qaydası;

10.2.2. ictimai şuranın aktlarının qəbul edilməsi qaydası;

10.2.3. ictimai şuranın sədrinin, sədrin müavininin və katibin seçilməsi qaydası;

10.2.4. ictimai şuranın daimi və müvəqqəti işçi orqanlarının (komitələr, komissiyalar, ekspert qrupları, işçi qruplar və s.) yaradılması və onların vəzifələri;

10.2.5. ictimai şuranın üzvlüyünə xitam verilməsinin əsasları və qaydası;

10.2.6. ictimai şuranın mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti və yerli özünüidarəetmə orqanları ilə qarşılıqlı fəaliyyətinin təşkili məsələləri;

10.2.7. ictimai şuranın işinə mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti və yerli özünüidarəetmə orqanlarının nümayəndələrinin, vətəndaş cəmiyyəti institutlarının, ekspertlərin və elmi təşkilatların, o cümlədən beynəlxalq təşkilatların nümayəndələrinin, ayrı-ayrı mütəxəssislərin cəlb olunması qaydası;

10.2.8. ictimai şuranın strukturu və fəaliyyətinin təşkili ilə bağlı digər məsələlər.

Maddə 11. İctimai şuranın aktları

11.1. İctimai şura təşkilati məsələlər üzrə qərarlar, digər məsələlər üzrə isə rəy və təkliflər qəbul edir.

11.2. İctimai şuranın rəy və təkliflərinə həmin sənədlərin ünvanlandığı mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti və yerli özünüidarəetmə orqanı tərəfindən “Vətəndaşların müraciətlərinə baxılması qaydası haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq baxılmalıdır.

11.3. İctimai şuranın rəy və təkliflərinin nəzərə alınmaması müvafiq orqan və ya vəzifəli şəxs tərəfindən əsaslandırılmalıdır.

3-cü fəsil

İctimai dinləmə və ictimai müzakirə

Maddə 12. İctimai dinləmə və ictimai müzakirə təşəbbüsü

Dövlət və yerli özünüidarəetmə orqanları, vətəndaş cəmiyyəti institutları, ictimai şuralar və ayrı-ayrı vətəndaşlar ictimai dinləmə və ictimai müzakirənin təşəbbüsçüsü ola bilərlər.

Maddə 13. İctimai dinləmənin və ictimai müzakirənin təşkilinə və keçirilməsinə dair əsas tələblər

13.1. İctimai dinləmənin və ictimai müzakirənin təşkili və keçirilməsi zamanı aşağıdakılar nəzərə alınmalıdır:

13.1.1. ictimai dinləmənin və ictimai müzakirənin məqsədinin və mövzusunun dəqiq müəyyən edilməsi;

13.1.2. dinləmənin və müzakirənin mövzusu barədə maraqlı tərəflərin məlumatlandırılması;

13.1.3. dinləmələrə və müzakirələrə ekspertlərin və mütəxəssislərin cəlb edilməsi;

13.1.4. problemin müstəqil və geniş təhlilinin aparılması;

13.1.5. tələb olunduğu hallarda alternativ layihələrin və təkliflərin müzakirəyə çıxarılması;

13.1.6. dinləmənin və müzakirənin mövzusunə aidiyyəti dövlət və yerli özünüidarəetmə orqanlarının səlahiyyətli nümayəndələrinin iştirakının təmin edilməsi;

13.1.7. dinləmənin və müzakirənin nəticələri haqqında maraqlı tərəflərin məlumatlandırılması.

13.2. İctimai dinləmə və ictimai müzakirə açıq keçirilir. İstənilən şəxs dinləmələrdə iştirak edə və müzakirə olunan məsələ barəsində öz mülahizəsini bildirə bilər.

Maddə 14. İctimai dinləmənin və ictimai müzakirənin təşkili

14.1. İctimai dinləmənin və ictimai müzakirənin təşkilatçısı:

14.1.1. dinləmənin və müzakirənin mövzusunə dəqiqləşdirir və təsdiq edir;

14.1.2. əsas məruzələrin mövzusunə və məruzəçiləri müəyyən edir;

14.1.3. dinləmənin və müzakirənin keçirilməsi proqramının layihəsini hazırlayır;

14.1.4. dinləmənin və müzakirənin keçirilməsi yerini, vaxtını və müddətini müəyyən edir;

14.1.5. iştirakçıların seçilməsi prinsiplərini və dəvət edilməsi formalarını müəyyənləşdirir, onları dəvət edir;

14.1.6. kütləvi informasiya vasitələri və ictimaiyyət üçün elan xarakterli məlumatlar hazırlayır və həmin məlumatları hamının tanış ola biləcəyi yerlərdə yerləşdirir.

14.1.7. dinləmənin və müzakirənin yekun sənədinin (sənədlərinin) ilkin layihəsini hazırlayır.

14.2. İctimai dinləmənin və ictimai müzakirənin keçirilməsi barədə elan təşəbbüskarın internet səhifəsində və ya kütləvi informasiya vasitələrində tədbirdən ən azı yeddi iş günü əvvəl dəqiq vaxt və yer göstərilməklə yerləşdirilir.

Maddə 15. İctimai dinləmənin və ictimai müzakirənin yekun sənədi

15.1. Vətəndaş cəmiyyəti institutları tərəfindən keçirildiyi təqdirdə ictimai dinləmənin yekun sənədi dinləmə zamanı açıqlanmış əsas fikir, rəy və təkliflərin icmal formasında hazırlanır, ictimai dinləməyə sədrlik edən tərəfindən imzalanır və dinləmə başa çatdıqdan sonra ən gec üç iş günü müddətində aidiyyəti dövlət və yerli özünüidarəetmə orqanlarına və kütləvi informasiya vasitələrinə təqdim olunur.

15.2. Vətəndaş cəmiyyəti institutları tərəfindən keçirildiyi təqdirdə ictimai müzakirənin yekun sənədi rəy və təkliflər formasında qəbul edilir, iclasın sədri tərəfindən imzalanır və müzakirə başa çatdıqdan sonra ən gec üç iş günü müddətində aidiyyəti dövlət və yerli özünüidarəetmə orqanlarına və kütləvi informasiya vasitələrinə təqdim olunur.

15.3. İctimai dinləmənin və ictimai müzakirənin yekun sənədlərinə bu Qanunun 11.2-ci maddəsində müəyyənləşdirilmiş qaydada baxılır.

4-cü fəsil

Yazılı məsləhətləşmə

Maddə 16. Yazılı məsləhətləşmənin təşkili

16.1. Mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti, yerli özünüidarəetmə orqanları hazırladıqları hüquqi aktların layihələri barədə yazılı məsləhətləşmələrin başlanması haqqında məlumatı öz internet sahifəsində və ya kütləvi informasiya vasitələrində yerləşdirir.

16.2. “İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən əldə edilməsi məhdudlaşdırılmış informasiyanı nəzərdə tutan hüquqi aktların layihələri və ya onların müvafiq struktur elementləri yazılı məsləhətləşmə üçün dərc olunmur.

Maddə 17. Yazılı məsləhətləşmələrin müddəti

17.1. Mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti, yerli özünüidarəetmə orqanları hazırladıqları hüquqi aktların layihələri barədə və

---

təndaş cəmiyyəti institutlarının rəy, irad və təkliflər verə bilməsi üçün azı yeddi iş günü nəzərdə tutur.

17.2. Daxil olmuş rəy, irad, təkliflər mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti, yerli özünüidarəetmə orqanları tərəfindən müzakirə edilib qiymətləndirildikdən sonra onların nəzərə alınmasına və ya rədd edilməsinə dair on dörd gün ərzində əsaslandırılmış qərar verilir və dərc edilir.

5-ci fəsil

Hüquqi aktların layihələrinə dair ictimai dinləmə və ictimai müzakirə

Maddə 18. Qanun layihələrinə dair ictimai dinləmə və ictimai müzakirənin təşkili

18.1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının 96-cı maddəsinin I hissəsinə uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə təqdim edilən qanun layihələrinə dair ictimai dinləmə və ictimai müzakirə Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Aparatı tərəfindən təşkil edilir.

18.2. Qanun layihələrinə dair ictimai dinləmə və ictimai müzakirənin təşkili üçün Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Aparatı:

18.2.1. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin internet sahifəsində xüsusi bölmə ayırır;

18.2.2. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Aparatında qeydiyyatdan alınmış bütün qanun layihələrini müvafiq komitəyə göndərdikdən sonra üç gün ərzində Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin internet sahifəsinin xüsusi bölməsində yerləşdirir;

18.2.3. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin internet sahifəsinin xüsusi bölməsində qanun layihəsi ilə birlikdə onu təqdim edən subyekt, layihənin qeydiyyat nömrəsi, göndərildiyi ko-

mitə (komitələr), ictimai dinləmələrin qrafiki və keçiriləcəyi yer və ictimai müzakirənin müddəti, keçirilməsi qaydaları, rəy, irad, təkliflərin təqdim olunması qaydası, onlara baxılması və nəticələrin açıqlanacağı müddətlər barədə məlumatı yerləşdirir;

18.2.4. qanun layihələrinə dair təqdim olunmuş rəy, irad və təkliflərin nəzərə alınmasının nəticələri barədə ictimaiyyəti məlumatlandırır;

18.2.5. birinci və ikinci oxunuşlardan sonra qanun layihəsinin yenilənmiş mətnlərini dərc edir.

18.3. Qanun layihələrinə dair ictimai dinləmələrin keçirilməsi qaydası Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Daxili Nizamnaməsi ilə müəyyən edilir.

Maddə 19. Digər hüquqi aktların layihələrinə dair ictimai dinləmə və ictimai müzakirənin keçirilməsi

Mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti, yerli özünüidarəetmə orqanlarının hazırladıqları hüquqi aktların layihələrinə dair ictimai dinləmə və ictimai müzakirə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi qaydada keçirilir.

6-cı fəsil

Yekun müddəalar

Maddə 20. Qanunun pozulmasına görə məsuliyyət

Bu Qanunun tələblərini pozan şəxslər Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsinə uyğun olaraq məsuliyyət daşıyırlar.

Maddə 21. Qanunun qüvvəyə minməsi

Bu Qanun 2014-cü il iyunun 1-dən qüvvəyə minir.

İlham Əliyev

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 22 noyabr 2013-cü il.

V FƏSİL

NÜMUNƏLƏR

**“ASAN Könüllüləri” Təşkilatı “Haqqı ödənilməyən
(könüllü) fəaliyyət haqqında” müqavilə**

NÜMUNƏ

**1. Haqqı ödənilməyən (könüllü) fəaliyyət müqaviləsi
bağlayan tərəflər:**

Bu müqavilədə könüllü fəaliyyətin təşkilatçısı səlahiyyətlərini həyata keçirən: “ASAN Könüllüləri” Təşkilatının sədri Bəxtiyar İslamov

Könüllü: Adı, soyadı, atasının adı: Abbaslı Jalə Tahir qızı

Doğum tarixi və yeri: 19.07.1990-cı il. Qazax rayonu.

Ünvanı: Bakı şəh., 7-ci mkr., ev XX A, m. XX.

Şəxsiyyət vəsiqəsinin seriyası, nömrəsi, verən orqanın adı və verilmə tarixi:

AZE: XXXXXXXX. Qazax RPŞ 05.05.2007-ci il.

2. Haqqı ödənilməyən (könüllü) fəaliyyət haqqında müqavilə müddəti:

1. Bu Müqavilə 2 ay müddətinə bağlanılır.

2. Bu müqavilənin müddəti: 01.03.2017-dən 30.04.2017-ci il.

3. Könüllünün təyin olunduğu vəzifə və təlimatlar

Könüllü Abbaslı Jalə Tahir qızı 1 saylı Bakı “ASAN xidmət” mərkəzində **vətəndaşlara xidmətin təşkili üzrə könüllü** vəzifəsinə təyin olunur. Könüllü aşağıda qeyd olunan vəzifə funksiyalarını vaxtında və dəqiq yerinə yetirməyə borcludur. Vəzifə funksiyalarına əlavə dəyişiklik yalnızca tərəflərin qarşılıqlı razılığı əsasında baş verə bilər.

Vəzifə funksiyaları:

Tərəflərin vəzifələri:

Könüllü, təşkilatın maraqları naminə onun nizamnaməsi ilə nəzərdə tutulmuş məqsədlərinin həyata keçirilməsi ilə bağlı aşağıdakı öhdəlikləri öz üzərinə götürür:

---

a) vətəndaşların “ASAN xidmət” Mərkəzlərində məlumatlandırılması;

b) “ASAN xidmət” Mərkəzlərində mövcud olan avadanlıqlardan istifadə zamanı vətəndaşlara köməkliklərin göstərilməsi;

c) yuxarıda göstərilən fəaliyyət növləri ilə nəzərdə tutulmuş vəzifələri etik davranış qaydalarına uyğun, vaxtında və keyfiyyətlə yerinə yetirmək;

d) təşkilatın əmlakına və bu müqavilə ilə müəyyən edilmiş vəzifələri yerinə yetirməsi üçün istifadə etdiyi avadanlıq və alətlərə qayğı ilə yanaşmaq;

e) təşkilatın məsul şəxsinin tələbi ilə öz fəaliyyətinin nəticələri haqqında hesabat vermək;

f) məxfi xarakter daşıyan məlumatları yaymamaq;

g) təşkilatın fəaliyyətini tənzimləyən daxili nizam-intizam qaydalarını, etik davranış qaydalarını pozmammaq;

h) təşkilatın xahişi ilə müqavilədə nəzərdə tutulmuş fəaliyyət nəticələrinə nail olunması üçün zəruri məlumatları təqdim etmək.

4. Könüllü fəaliyyətin təşkilatçısı:

- könüllü fəaliyyətin həyata keçirilməsinə cəlb edilmiş şəxslərlə müqavilə bağlamaq;

- könüllü üçün təhlükəsiz və səmərəli fəaliyyəti üçün zəruri şərait yaratmaq;

- könüllünün fəaliyyət dairəsini və bu fəaliyyətin həyata keçirildiyi yeri dəqiq müəyyənləşdirmək;

- Könüllünün, bu müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş vəzifələrin həyata keçirilməsi prosesində yaranmış problemlərinin həll edilməsi üçün məsul şəxsi təyin etmək;

- könüllünün bu müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş fəaliyyəti ilə bağlı birbaşa xərcləri, təşkilatın məsul şəxsi ilə yazılı razılaşmaqla, ödəmək. Yazılı razılıq olmadan xərclərin ödənilməsinə yol verilmir;

- könüllülərə onların hüquq və vəzifələrini izah etmək, onları təlimatlandırmaq;

- könüllü fəaliyyətin həyata keçirilməsi haqqında informasiyanı açıqlamaq, könüllü fəaliyyətin nəticələri barədə məlumat vermək;

- könüllünün tələbi ilə könüllü fəaliyyət haqqında müvafiq arayışlar vermək;

- könüllüləri yerinə yetirəcəkləri işin həyat və sağlamlıq üçün təhlükəli olması barədə məlumatlandırmaq;

- könüllüləri həyat və sağlamlıq üçün təhlükəli işlərə göndərəkən onların texniki təhlükəsizliklə bağlı müvafiq təlim keçmələrini təmin etmək;

- könüllü fəaliyyətin təşkili üçün tələb olunan hüquqi, təşkilati və texniki məsələləri həll etmək;

- könüllülərə qarşı ayrı-seçkiliyə yol verməmək.

5. Tərəflərin hüquqları:

Könüllünün aşağıdakı hüquqları vardır.

- müqaviləyə uyğun olaraq həyat və sağlamlığının mühafizəsini təmin edən əmək şəraitinin yaradılmasını, zəruri hallarda işə əməyin mühafizəsinin normaları və qaydaları haqqında təlim keçirilməsini tələb etmək;

- könüllü fəaliyyətin şərtləri və xarakteri haqqında informasiya əldə etmək;

- könüllü fəaliyyət haqqında informasiya yaymaq;

- könüllü fəaliyyətin təşkilatçılarından görülən işlərin yeri, həcmi, xarakteri və vaxtı göstərilməklə, könüllü fəaliyyət haqqında yazılı arayış almaq;

- könüllü fəaliyyət könüllünün daimi yaşadığı yaşayış məntəqəsinin hüdudlarından kənarında həyata keçirildikdə gündəlik xərclərin ödənilməsini könüllü fəaliyyətin təşkilatçılarından tələb etmək;

- könüllü fəaliyyəti həyata keçirərkən həyatına və sağlamlığına dəymiş zərərin əvəzini könüllü fəaliyyətin təşkilatçılarından almaq;

- sığorta olunmaq;

- öz əmlakından istifadəyə görə kompensasiya almaq.

Könüllü həmçinin:

- təşkilat tərəfindən həyata keçirilən tədbirlərdə iştirak etmək;

- bu müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş vəzifələrin yerinə yetirilməsi prosesinə ziyan vurmamaqla, öz ixtisasını artırmaq yaxud əlavə ixtisas almaq;

- təşkilatın tarixi və fəaliyyəti haqqında məlumatları almaq;

- öz fəaliyyəti haqqında təşkilatdan yazılı rəy (xasiyyətnamə) almaq hüququna malikdir.

5.1. Könüllü fəaliyyət təşkilatçısının hüquqları:

- “Könüllü fəaliyyət haqqında” Qanunda nəzərdə tutulmuş qaydada şəxsləri könüllü fəaliyyətin həyata keçirilməsinə cəlb etmək;

- “Könüllü fəaliyyət haqqında” Qanunla müəyyənləşdirilmiş qaydada və əsaslarla könüllülərlə bağlanmış müqaviləyə xitam vermək;

- könüllülərdən müqavilədən irəli gələn öhdəliklərin vaxtında və keyfiyyətlə yerinə yetirilməsini tələb etmək;

- görülmüş işlər haqqında könüllülərdən məlumat və ya hesabat almaq;

- könüllü fəaliyyət həyata keçirilərkən könüllü tərəfindən vurulmuş maddi ziyanın ödənilməsi üçün Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq tədbirlər görmək könüllü fəaliyyətin təşkilatçısı, həmçinin müqavilə ilə müəyyən edilmiş işlərin yerinə yetirilməsi üçün, könüllünün ixtisasına, peşəsinə dair sənədləri, sağlamlıq vəziyyəti haqqında arayışı, digər şəxslərin tövsiyələrini tələb etmək hüququna malikdir.

6. İş və istirahət vaxtı üzrə:

- könüllü gündə 4 saatdan çox olmayaraq işləyir;
- iş saati növbə üzrə 9:00, 13:00, 16:00 başlayır, saat 13:00, 16:00, 20:00-da qurtarır;
- həftənin 1 günü istirahət üçün ayrılır. (razılaşdırma yolu ilə həftənin istənilən günü).

7. Haqqı ödənilməyən (könüllü) fəaliyyət müqaviləsinin ləğv edilməsi halları:

1. müqaviləyə hər hansı bir tərəfin təşəbbüsü ilə bir həftə əvvəlcədən məlumat verməklə, xitam verilə bilər.
2. mübahisəli məsələlər danışıqlar yolu ilə, bu, mümkün olmadıqda, AR müvafiq qanunvericilik aktlarına uyğun olaraq həll edilir.

Əlavə şərtlər:

Müqavilə iki nüsxədə tərtib edilir və hər iki nüsxə eyni hüquqi qüvvəyə malikdir.

8. Müqavilə bağlayan tərəflərin imzaları və ünvanları:

Abbaslı Jalə Tahir qızı
*Bakı şəh., 7-ci mkr., ev XXA,
m. XX.*

“ASAN Könüllüləri” Təşkilatı
*AZI078, Başı şəhəri,
Həsən Əliyev 36*

sədr Bəxtiyar İslamov

İmza _____

İmza: _____

Müqavilə nümunəsi Vətəndaşların Əmək Hüquqlarının Müdafiə Liqasının sədri Sahib Məmmədov tərəfindən hazırlanıb.

Könüllü fəaliyyəti üzrə qəbul prosesində istifadə edilə biləcək nümunəvi müsahibə sualları

- Müsbət xüsusiyyətləriniz hansılardır?
- Mənfi xüsusiyyətləriniz hansılardır?
- Sizin kumiriniz kimdir? Kimi özünüzə ideal sayırsınız?
- Hansı üstün keyfiyyətlərə malik olan insanlarla daha yaxşı işləyə bilərsiniz və niyə?
- 5 il sonra özünüzü hansı vəzifədə görürsünüz?
- Ən çox hansı nailiyyətinizlə fəxr edirsiniz?
- Necə düşünürsünüz, sizin görəcəyiniz işlər nədən ibarət olacaq?
- Sizcə, işləmək üçün mükəmməl şərait necə olmalıdır?
- Yeni komandanın etibarını qazanmaq üçün hansı addımları atacaqsınız?
- Əgər sizə hazırda istədiyiniz bir yerdə olmaq imkanı verilsəydi, haranı seçərdiniz?
- Əgər sizdən daha az biliyə malik olan bir rəhbərin tapşırığı altında çalışsanız, özünüzü necə hiss edərdiniz?
- Ən çox nə ilə fəxr edirsiniz?
- Gələcəkdə karyeranızın necə inkişaf etməsini istərdiniz?
- Hansı korporativ qurumlar sizi daha çox cəlb edir – sərt intizamlı, ya sərbəst?
- Sizin maraq dairəniz nədir?
- İdeyalarınız haqqında danışın.
- Nələri arzu edirsiniz?
- Kim olmaq istəyirsiniz?
- İş tərzinizi necə təsvir edərdiniz?
- İşdə münaqişə yaşamısınız?
- Axırınıcı dəfə oxuduğunuz kitab?
- Abunə olduğunuz jurnallar və qəzetlər var?

- Sizcə, işləmək üçün mükəmməl şərait necə olmalıdır?
- Niyə məhz sizi bu prosesə cəlb etməliyik?
- Ən çox nə vaxt öz işinizdən razı qalmısınız?
- Siz başqa namizədlərin edə bilmədiyi fərqli nələri edə bilirsiniz?
- Keçmiş rəhbərinizin haqqınızda deyə biləcəyi üç müsbət fikir? O, sizin haqqınızda pis nə deyə bilərdi?
- Bizim müəssisə haqqında nə bilirsiniz?
- Axırncı dəfə rəhbərlik etdiyiniz layihə və onun nəticələri?
- Lotereyada qalib gəlsəniz nə edərdiniz?
- Nə vaxtsa sizi müəyyən fəaliyyətinizə görə tənqid ediblərimi?
- Vəzifə öhdəliklərini yerinə yetirməyən insanlar ilə işləmişinizsə, bu halda necə davranmışınız?
- Sizin şəxsi məqsədləriniz hansılardır?
- Kimisə tənqid etmək və yaxud kiməsə xoşagəlməz bir xəbər vermək məcburiyyətində qalmışınız mı?
- Ən böyük uğursuzluğunuz və onun sizə nələri öyrətdiyi haqqında danışın.
- Başqa insanlarda sizi qıcıqlandıran nədir və bunun öhdəsindən necə gəlersiniz?
- Ən çox nədən qorxursunuz?
- Həyatınıza ən çox təsir göstərən kim olub?
- Necə fikirləşirsiniz, işinizin ilk 30 günündə nə ilə məşğul olacaqsınız?
- Məktəb sizə ən vacib olan nəyi öyrətdi?
- Dostlarınızın sizin haqqınızda deyə biləcəyi üç fikir?
- Cari fəaliyyətinizdə sizi nə qane etmir?
- Əgər siz bu vəzifəyə müsahibə keçirsəydiniz hansı xüsusiyyətlərə malik olan insanlara üstünlük verərdiniz?
- Sizin xasiyyətinizi izah edəcək beş söz və ya ifadə?

-
- İşlə bağlı olmayan ən böyük nailiyyətiniz?
  - Bu karandaşı mənə satın.
  - Əgər mən sizin rəhbəriniz olsam və sizə tapşıracağım işin müəyyən qismindən narazı olsanız, bu zaman nə edərdiniz?
    - Sizin fikrinizcə əsl lideri sevmək lazımdır, yoxsa ondan qorxmaq?
    - Son iki il ərzində verdiyiniz ən çətin qərar?
    - Əylənmək üçün nə edirsiniz?
    - Hansı saytlara daha çox daxil olursunuz?
    - Hansı ixtisasda təhsil alırsınız? Niyə bu ixtisası seçmişiniz?
    - Hansı kitabları və əsərləri oxumusunuz?
    - Boş vaxtlarınızda nə ilə məşğul olursunuz?
    - Rədd cavablarına necə reaksiya verirsiniz?
    - Həyatınızda ən çətin olan dövr və onun öhdəsindən necə gəlmisiniz?
    - Uşaqlıq illərindən yadınızda qalan sevimli xatirələriniz hansılardır?
    - Nəyisə yanlış etdiyiniz bir vəziyyəti danışın. Mövcud problemi həll etmək üçün nə etdiniz?
    - Özünüz haqqında mənə bilmək istəmədiyim nəyi danışa bilərsiniz?
    - Yaxşı və pis arasındakı fərq?
    - Niyə məhz bu ixtisas sahəsini seçmisiniz?
    - Necə düşünürsünüz, yaxşı və ya pis lider hansı keyfiyyətlərə malikdir?
    - Ən çox nəyə təəssüflənirsiniz və niyə?
    - Sizdə olmayan hansı üç müsbət xüsusiyyəti deyə bilərsiniz?
    - Başqa insanlarda sizi nə qıcıqlandırır? Bunun öhdəsindən necə gəlinirsiniz?

- Gün ərzində saatin əqrəbləri neçə dəfə üst-üstə düşür?
- Tərəzi istifadə etmədən təyyarənin çəkisini necə müəyyən edə bilərsiniz?
- Sizə həlli çətin olan məsələni etməyi tapşırsaydılar, onun öhdəsindən necə gələrdiniz?
- Əgər siz super qəhrəmanlardan birinin hər hansı bacarığını seçə bilsəydiniz, bu, hansı olardı?
- Son illər ərzində baxdığımız filmlər içərisində hansı daha çox xoşunuza gəlib?
- Əgər sizə günün sonuna çatdırılması mümkün olmayan bir neçə məsələni həll etmək tapşırsaydı, nə edərdiniz?
- Özünü təkmilləşdirmək üçün hansı vəsaitlər və üsullardan istifadə edirsiniz?
- Bir anlıq təsəvvür edin, gözlərimi yumaraq çəkmələrimin iplərini necə bağlaya bilərəm?
- Mövcud olan iki insan tipindən hansına aidsiniz: vəziyyətə bütövlükdə, yoxsa ayrı-ayrı elementləri üzrə yanaşan?
- Sizin qəhrəmanınız kimdir?
- Yazmaq və ya rəsm çəkməkdən başqa karandaşdan istifadə etmənin 5 üsulu?
- Bu vəzifə sizin öz istəyinizə çatmağınıza necə kömək olacaqdır?
- Sizi nə güldürə bilər?
- Sonuncu dəfə nə zaman utanmışınız və səbəb nə olub? Necə reaksiya vermişiniz?
- Hansı fəaliyyətlər sizə enerji verir?
- Sizin işinizə yaramış iki vərdiş hansıdır?
- Digərlərindən kömək gələrsə, necə dəyərləndirərsiniz?
- Digərlərindən kömək istəməyi necə dəyərləndirirsiniz?
- Gündəlik mübarizə apardığınız daxili proseslərdən birini deyə bilərsiniz? Hansıdır?

-
- Sizi nə qəzəbləndirir?
  - Həyatınızda balansə necə nail olursunuz?
  - Sizi kim ruhlandırır və niyə?
  - Normal gündəlik enerjinizə baxdıqda özünüzü aktiv, yoxsa passiv olaraq dəyərləndirərdiniz? Az enerjili, yoxsa çox enerjili?
  - İşinizin hansı hissəsi daha həyəcanlandırıcıdır?
  - Normal gündə siz insanlara, emosiyalara, yoxsa nəticə və işlərə fokus olursunuz?
  - Könüllülük fəaliyyəti haqqında nə bilirsiniz?
  - “Könüllü fəaliyyət haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu nə zaman qəbul olunub?
  - Azərbaycanda hansı Qeyri-hökumət təşkilatları (ictimai birliklər) fəaliyyət göstərir?
  - Könüllülük fəaliyyəti sizin üçün hansı mənanı daşıyır?
  - Bu günə kimi hansı layihələrdə könüllü kimi çalışmışınız?
  - Bu günə kimi hansı təşkilatlarda könüllü kimi çalışmışınız?
  - Azərbaycanda hansı beynəlxalq idman oyunları və layihələr keçirilib? Bu tədbirlərdəki könüllülərin fəaliyyəti haqqında nə bilirsiniz?
  - “ASAN könüllüləri” haqqında nə bilirsiniz?
  - “Bakı-2015” ilk Avropa Oyunlarının könüllüləri haqqında nə bilirsiniz?
  - “Formula-1” Avropa Qran-prisi yarışlarının könüllüləri haqqında nə bilirsiniz?
  - Bakı-2017 İslam Həmrəyliyi Oyunlarının könüllüləri haqqında nə bilirsiniz?
  - “BİR” Tələbə-Könüllü proqramı haqqında nə bilirsiniz?
  - Bizə hansısa sualınız varmı?..

QEYD

QEYD

**KÖNÜLLÜLÜK:
uğurun formulu**

Korrektorlar:
Zeynəb Əmirəliyeva
Gülzaman Qurbanova

Nəşrə məsul:
Əli Fərzəliyev

Dizayner:
Orxan Musayev

İSBN: 978-9952-8308-7-3

Yığma verilmişdir: 03.01.2017

Çapa imzalanmışdır: 13.01.2017

Format: 60x84, 16/1, 47,5 çap vərəqi

“Adventa Co” MMC tərəfindən çap edilmişdir.

Tiraj: 500.

ISBN 978-9952-8308-7-3

9 789952 830873